TABEL DE CONCORDANȚĂ

1	**Titlul actului UE, inclusiv cea mai recentă modificare** Directiva (UE) 2012/29 a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2012 de stabilire a unor norme minime privind drepturile, sprijinirea și protecția victimelor criminalității și de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/220/JAI a Consiliului, CELEX: 32012L0029, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L315/57 din 14 noiembrie 2012
2	**Titlul proiectului de act normativ național** Proiectul de lege cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor
3	**Gradul general de compatibilitate** Parțial compatibil
4.	**Autoritatea/ persoana responsabilă:** Ministerul Justiției, Daniela ȘTIRBU, consultant principal, Direcția elaborare acte normative
5.	**Data întocmirii/actualizării:** 17 septembrie 2026

Actul Uniunii Europene **6**	**Proiectul de act normativ național** **7**	**Gradul de compatibilitate** **8**	**Observațiile** **9**
CAPITOLUL 1 **DISPOZIȚII GENERALE** ***Articolul 1*** **Obiective** (1) Scopul prezentei directive este de a garanta faptul că victimele criminalității beneficiază de informații, de sprijin și protecție adecvate și sunt în măsură să participe în procedurile penale. Statele membre garantează faptul că victimele sunt recunoscute și tratate cu respect, atenție și profesionalism și de o manieră individualizată și nediscriminatorie, în toate contactele cu serviciile de sprijinire a victimelor sau de justiție reparatorie sau cu o	**Legea nr. 370/2023 privind drepturile copilului** **Articolul 4.** Principiile de asigurare a drepturilor copilului Respectarea și garantarea drepturilor copilului se realizează conform următoarelor principii: a) respectarea și promovarea cu prioritate a interesului superior al copilului; b) egalitatea de șanse și nediscriminarea;	**Compatibil**	**Comentarii:** Potrivit ***Legii nr. 370/2023 privind drepturile copilului***, respectarea și garantarea drepturilor copilului se realizează în baza unor principii fundamentale, printre care se numără respectarea și promovarea cu prioritate a interesului superior al copilului, astfel cum este prevăzut la art. 4. Acest principiu este aplicabil tuturor autorităților și profesioniștilor care intră în contact cu copiii-victime inclusiv în cadrul procedurilor penale, contribuind la asigurarea unui tratament respectuos, adaptat nevoilor copilului și orientat spre protecția acestuia, în concordanță cu obiectivele Directivei 2012/29/UE. În ceea ce privește obligația prevăzută ca victimele să fie recunoscute și tratate cu respect, atenție, profesionalism și în mod nediscriminatoriu în toate contactele cu autoritățile competente și cu serviciile de sprijin, aceste cerințe sunt deja consacrate în

autoritate competentă, care intervine în cadrul procedurilor penale. Drepturile prevăzute de prezenta directivă se aplică victimelor de o manieră nediscriminatorie, inclusiv în ceea ce privește statutul acestora din punctul de vedere al reședinței.	c) respectarea priorității privind creșterea și educarea copilului în familie; d) dreptul prioritar al părinților de a-și educa copiii conform propriilor convingeri și responsabilizarea părinților cu privire la exercitarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor părintești; e) asistența individualizată a fiecărui copil; f) respectarea demnității copilului; g) ascultarea opiniei copilului și luarea în considerare a acesteia, ținând cont de vârsta și de gradul său de maturitate; h) asigurarea continuității în îngrijirea, creșterea și educarea copilului, ținând cont de originea sa etnică, religioasă, culturală și lingvistică, în cazul luării unei măsuri de protecție; i) celeritate în luarea oricărei decizii cu privire la copil; j) asigurarea protecției împotriva abuzului, neglijării, exploatării și oricărei forme de violență asupra copilului. ***Proiectul Legii cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor*** **Capitolul I** **DISPOZIȚII GENERALE**		legislația națională prin norme de conduită profesională prevăzute în legi speciale. Astfel, ***Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură*** art. 3 alin. (7), prevede obligația procurorului de a respecta drepturile și libertățile persoanelor, de a asigura un tratament juridic nediscriminatoriu și de a acționa cu profesionalism. Dispoziții similare sunt prevăzute de ***Legea nr. 333/2006 privind statutul ofițerului de urmărire penală***, care consacră la art. 3 alin. (3) principiile legalității și egalității tuturor persoanelor în fața legii. ***Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului****,* art. 15 alin. (1) lit. b), obligă judecătorul să asigure apărarea drepturilor, libertăților, onoarei și demnității persoanei. Prevederi similare sunt aplicabile și altor profesioniști care intră în contact cu victimele în cadrul procedurilor penale cât și în afara procesului penal, asigurând astfel respectarea obiectivelor directivei în ceea ce privește tratamentul respectuos, profesionist și nediscriminatoriu al victimelor.

	Articolul 1. Scopul legii și sfera de reglementare (1) Prevederile prezentei legi au ca scop crearea cadrului legal pentru asigurarea reabilitării victimelor infracțiunilor, precum și pentru protecția și asigurarea respectării drepturilor și intereselor legitime ale acestora. (2) Prezenta lege reglementează categoriile de victime ale infracțiunilor cărora li se aplică prevederile sale, organizarea și funcționarea mecanismului de protecție și reabilitare a victimelor infracțiunilor, modul și condițiile de compensare financiară de către stat a prejudiciului cauzat prin infracțiune.		
(2) În punerea în aplicare a prezentei directive, în cazul în care victima este un copil, statele membre asigură luarea în considerare în primul rând a interesului superior al acestuia, evaluat în mod individual. Prevalează o abordare orientată spre copil, luând în considerare în mod corespunzător vârsta, nivelul de maturitate, opiniile, nevoile și preocupările acestuia. Copilul și, dacă există, titularul răspunderii parentale sau alt reprezentant legal al copilului sunt	***Legea nr. 370/2023 privind drepturile copilului*** **Articolul 4.** Principiile de asigurare a drepturilor copilului Respectarea și garantarea drepturilor copilului se realizează conform următoarelor principii: a) respectarea și promovarea cu prioritate a interesului superior al copilului;	**Compatibil**	**Comentarii:** ***Legea nr. 370/2023 privind drepturile copilului*** stabilește cadrul juridic al drepturilor fundamentale ale copilului, principiile generale de protecție, măsurile necesare pentru respectarea acestora și atribuțiile autorităților publice centrale și locale. Legea garantează aplicarea principiului interesului superior al copilului, dreptul la opinie și la exprimarea acesteia, ținând cont de vârstă și gradul de maturitate, precum și dreptul la informare adaptată nivelului de înțelegere al copilului (a se vedea art. 4, art. 15 din Legea nr.370/2023). Legea prevede în mod expres ascultarea opiniei copilului, luarea în considerare a acesteia, dreptul la informare și implicarea reprezentantului legal în deciziile care îl privesc. Aceste principii ghidează și activitatea autorităților competente în cadrul procesului penal. Astfel, la

informați cu privire la orice măsuri sau drepturi destinate în mod specific copilului.	b) egalitatea de șanse și nediscriminarea; c) respectarea priorității privind creșterea și educarea copilului în familie; d) dreptul prioritar al părinților de a-și educa copiii conform propriilor convingeri și responsabilizarea părinților cu privire la exercitarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor părintești; e) asistența individualizată a fiecărui copil; f) respectarea demnității copilului; g) ascultarea opiniei copilului și luarea în considerare a acesteia, ținând cont de vârsta și de gradul său de maturitate; h) asigurarea continuității în îngrijirea, creșterea și educarea copilului, ținând cont de originea sa etnică, religioasă, culturală și lingvistică, în cazul luării unei măsuri de protecție; i) celeritate în luarea oricărei decizii cu privire la copil; j) asigurarea protecției împotriva abuzului, neglijării, exploatării și oricărei forme de violență asupra copilului. **Articolul 15.** Dreptul copilului la opinie (1) Statul garantează copilului dreptul de a-și exprima liber		toate etapele procesului penal – de la urmărirea penală până la judecarea cauzei – autoritățile sunt obligate să ia în considerare interesul superior al copilului, dreptul său la opinie, la informare și la protecție adecvată. Astfel, art. 110^1 din Codul de procedură penală, prevede audierea martorilor minorilor, victimelor minore în condiții speciale. Această prevedere legală reflectă aplicarea efectivă a principiilor interesului superior al copilului și a protecției sale în cadrul procesului penal, garantând o procedură adaptată necesităților specifice ale minorului.

	opinia asupra oricărei probleme care îl privește. Opinia copilului va fi luată în considerare în mod obligatoriu, ținându-se cont de vârsta lui și gradul lui de maturitate, dacă aceasta nu contravine intereselor lui. (2) Statul garantează copilului posibilitatea de a fi audiat în cursul dezbaterilor judiciare sau administrative care îl privesc, fie direct, fie printr-un reprezentant împuternicit în mod corespunzător, în conformitate cu legislația. (3) Niciun copil nu poate fi constrâns să împărtășească o opinie sau alta. (4) Copilul are dreptul să solicite asistența instituțiilor sau a persoanelor cărora le-a fost atribuită protecția sa pentru a-și exprima opinia în mod liber. (5) Statul asigură ca participarea copiilor să fie sistematică și incluzivă, cu un accent deosebit pe copiii aflați în situații de dificultate. (6) Prin programele sale de formare inițială și continuă, prin campaniile de educație și conștientizare a publicului, statul sprijină dezvoltarea sistematică a capacităților pentru a promova participarea		

	copiilor în toate domeniile care îi vizează. (7) Statul oferă suport autorităților locale și organizațiilor societății civile în vederea promovării participării copiilor în toate domeniile care îi vizează. (8) Statul recunoaște, susține și promovează conceptul de copii în calitate de apărători ai drepturilor omului, protejându-i în mod eficient în exercitarea drepturilor lor și în activitatea în domeniul drepturilor omului, creând toate condițiile adecvate și necesare pentru a împuternici copiii care acționează sau aspiră să acționeze ca apărători ai drepturilor omului, să își exprime opinia, să fie auziți, să participe la luarea deciziilor și să își exercite libertățile, drepturile civile și politice. ***Proiectul Legii cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor*** **Articolul 8.** Evaluarea individuală a victimelor infracțiunilor pentru acordarea serviciilor de suport (1)Evaluarea individuală a victimelor infracțiunilor se realizează în cadrul procesului		

	penal sau, după caz, în afara procesului penal. (2)În cadrul procesului penal, organul de constatare, organul de urmărire penală sau procurorul care examinează sesizarea sau efectuează urmărirea penală în cazul unei victime ale infracțiunii care se încadrează în una dintre categoriile prevăzute la art. 17, identifică, în baza informațiilor disponibile, necesitățile de protecție specifice ale victimei infracțiunii sau victimei persecutate și stabilește, după caz, necesitatea aplicării măsurilor de protecție prevăzute de lege în vederea reducerii riscului de revictimizare, intimidare sau răzbunare. (3)În cazul în care, în cadrul procesului penal, subiecții prevăzuți la alin. (2) identifică indicii că victima infracțiunii necesită servicii de suport, aceștia informează victima infracțiunii despre dreptul la serviciile de suport pentru reabilitare și o referă agenției teritoriale de asistență socială pentru realizarea evaluării individuale și acordarea serviciilor de suport, prin întocmirea unui demers. La demers, se pot anexa, după caz,		

	copia actelor prevăzute la art. 4, precum și alte informații care le consideră necesare în vederea evaluării victimei infracțiunii și care nu prejudiciază desfășurarea urmăririi penale. (4)În afara procesului penal, persoanele care, în exercitarea atribuțiilor privind acordarea asistenței medicale, efectuarea examinării medico-legale, examinarea solicitărilor de asistență socială sau acordării serviciilor sociale, identifică indicii că victima infracțiunii a suferit daune ca urmare a unei infracțiuni sau se află în pericol pentru viață și sănătate, informează victima infracțiunii despre dreptul la serviciile de suport pentru reabilitare și acordă serviciile necesare sau după caz, o referă la agenția teritorială de asistență socială pentru realizarea evaluării individuale și acordarea serviciilor de suport. (5)Evaluarea individuală se realizează cu participarea victimei infracțiunii, cu luarea în considerare a opiniilor, necesităților și preocupărilor acesteia, inclusiv a voinței de a beneficia sau de a refuza serviciile de suport, măsurile		

	de protecție sau alte măsuri prevăzute de lege. (6)Necesitățile de suport pentru victimele infracțiunii se evaluează în baza următoarelor criterii: a) tipul infracțiunii și circumstanțele comiterii acesteia în măsura în care acestea sunt disponibile sau pot fi oferite de către autoritățile competente care examinează sesizarea sau efectuează urmărirea penală ori judecarea cauzei penale; b) caracteristicile personale ale victimei infracțiunii, prezența dizabilității, starea social-economică și condițiile de trai; c) existența unor indicii că infracțiunea a fost determinată de prejudecată sau de un motiv de discriminare legat de caracteristicile personale ale victimei infracțiunii; d) impactul fizic, psihic și material al infracțiunii asupra victimei; e) datele despre făptuitor, în măsura în care acestea sunt disponibile; f) tipul de relații și starea de dependență față de făptuitor; g) interesul superior al copilului; h) alte informații relevante.		

	(7) Evaluarea victimelor infracțiunii se realizează în cadrul echipei multidisciplinare. Victima infracțiunii poate solicita să fie însoțită pe durata evaluării de o persoană de încredere. (8) În procesul de evaluare pot fi atrași, cu acordul sau la solicitarea victimei infracțiunii și alți specialiști, inclusiv din organizații necomerciale. (9) Pentru evitarea revictimizării, evaluarea are loc în cel mai scurt timp după înregistrarea demersului privind evaluarea individuală a victimei infracțiunii sau din momentul recepționării cererii de acordarea a serviciilor de suport. (10) Rezultatele evaluării se consemnează într-un raport de evaluare, care conține: a) datele de identitate ale victimei infracțiunii; b) starea fizică și psihică a victimei infracțiunii, informațiile disponibile privind prejudiciul material la momentul evaluării; c) serviciile de suport de care victima infracțiunii poate beneficia, inclusiv perioada și durata acestora; d) decizia de referire a victimei infracțiunii către servicii		

	specializate sau de specializare înaltă, atunci când este cazul; e) alte circumstanțe relevante, constatate conform criteriilor de evaluare prevăzute la alineatul (6). (11) Raportul de evaluare a necesităților pentru reabilitarea victimelor infracțiunilor poate fi utilizat la elaborarea planului individualizat de asistență a victimei infracțiunii. (12) Agenția teritorială de asistență socială asigură evidența victimelor infracțiunilor care au fost referite și serviciile de suport de care au beneficiat, informând semestrial despre aceasta Ministerul Muncii și Protecție Sociale. (13) În cazul în care, pe parcursul procesului penal, apar circumstanțe noi, agenția teritorială de asistență socială, după caz, cu suportul autorităților competente care au efectuat referirea victimei infracțiunii, reevaluează necesitățile de suport ale victimei infracțiunii și adaptează serviciile de suport acordate în funcție de noile necesități ale acesteia. (14) La solicitarea organului de urmărire penală, a procurorului sau, după caz, a instanței de		

	judecată, agenția teritorială de asistență socială pune la dispoziția acestora copia raportului de evaluare, în măsura în care informațiile conținute în acesta sunt necesare pentru asigurarea drepturilor și protecției victimei în cadrul procesului penal**.**		
Articolul 2 **Definiții** (1) În sensul prezentei directive, se aplică următoarele definiții: (a)„victimă” înseamnă: (i) o persoană fizică ce a suferit un prejudiciu, inclusiv o vătămare a integrității sale fizice, mentale sau emoționale, sau un prejudiciu economic, cauzate în mod direct de o infracțiune; (ii) membrii familiei unei persoane al cărei deces a fost cauzat în mod direct de o infracțiune și care au suferit prejudicii în urma decesului persoanei respective; (b)„membrii familiei” înseamnă soțul/soția, persoana care conviețuiește cu victima, fiind angajată într-o relație intimă și gospodărind împreună cu aceasta de o manieră stabilă și continuă, rudele în linie directă, frații și surorile,	***Legea nr. 370/2023 privind drepturile copilului*** **Articolul 3.** Noțiuni principale În sensul prezentei legi, noțiunile principale utilizate au următoarele semnificații: […] ***copil* – persoană care nu a împlinit vârsta de 18 ani;** *interesul superior al copilului* – asigurarea unor condiții adecvate pentru creșterea și dezvoltarea armonioasă a copilului, ținând cont de particularitățile individuale ale personalității lui și de situația concretă în care acesta se află; *familie* – părinții și copiii acestora. […] ***Codul de procedură penală nr. 122/2003***	**Compatibil**	**Comentarii**: În legislația națională nu există o definiție expresă a noțiunii de „justiție reparatorie” în sensul Directivei. Cu toate acestea, principiile și mecanismele prevăzute în Codul penal, în special art. 109, reglementează posibilitatea împăcării între victimă și autorul infracțiunii, art. 60 alin. (1) pct. 12^1) din Codul de procedură penală, prevede medierea între victimă și infractor. Aceasta permite ca victima și autorul să soluționeze, cu acordul lor, anumite consecințe ale infracțiunii, sub supravegherea autorităților, ceea ce corespunde în esență obiectivului justiției reparatoare: implicarea activă a părților, reconcilierea și remedierea prejudiciului cauzat. Astfel, deși legislația Republicii Moldova nu folosește termenul de „justiție reparatorie”, mecanismul medierii și al împăcării poate fi considerat compatibil cu spiritul și scopul Directivei, oferind un cadru legal pentru implicarea activă a părților și soluționarea amiabilă a consecințelor infracțiunilor. Cu referire la noțiunea de „victimă a infracțiunii” din proiectul național, menționăm că elementele prevăzute la art. 2 alin. (1) lit. (a) pct. (i) din Directiva 2012/29/UE, și anume vătămarea integrității fizice, mentale sau emoționale, precum și prejudiciul economic, se regăsesc în conținutul noțiunilor de „prejudiciu material” și „prejudiciu moral”, utilizate în proiect, în conformitate cu terminologia consacrată de legislația națională. Astfel, potrivit art. 19 alin. (2) din Codul civil, prejudiciul patrimonial (material) cuprinde cheltuielile suportate sau care urmează a fi suportate pentru restabilirea dreptului încălcat,

precum și persoanele aflate în întreținerea victimei; (c) „copil” înseamnă orice persoană având o vârstă mai mică de 18 ani; (d) „justiție reparatorie” înseamnă orice proces prin care victima și autorul infracțiunii pot, în cazul în care consimt liber, să participe activ la soluționarea problemelor generate de infracțiune cu ajutorul unei terțe părți imparțiale.	**Articolul 6.** Termeni şi expresii utilizate în prezentul cod Termenii şi expresiile utilizate în prezentul cod au următorul înţeles, dacă nu este o menţiune deosebită: […] 47) ***persoană minoră-persoană care nu a împlinit vîrsta de 18 ani***; […] ***Codul penal nr.985/2002*** **Articolul 109.** Împăcarea (1) Împăcarea este actul de înlăturare a răspunderii penale pentru infracţiuni uşoare sau mai puţin grave, prevăzute la capitolele II–III, V–VI şi la art.264 alin.(1) din Partea specială, precum şi în cazurile prevăzute de procedura penală, dacă persoana nu are antecedente penale pentru infracţiuni similare comise cu intenţie sau dacă în privinţa ei nu a mai fost dispusă încetarea procesului penal, ca urmare a împăcării, pentru infracţiuni similare comise cu intenție în ultimii cinci ani. În cazul minorilor, împăcarea părților poate fi aplicată și pentru infracțiuni ușoare sau mai puțin grave, prevăzute la capitolul IV din Partea		distrugerea sau deteriorarea bunurilor, precum și profitul ratat, acoperind astfel și noțiunea de **prejudiciu economic** prevăzută de Directivă. De asemenea, conform art. 19 alin. (3) din Codul civil, prejudiciul nepatrimonial (moral) include suferințele fizice și psihice, diminuarea calității vieții, precum și prejudiciul biologic în cazul vătămării sănătății, având un conținut suficient de larg pentru a include și **prejudiciul emoțional** la care face referire Directiva. În consecință, proiectul utilizează noțiunile juridice consacrate de dreptul național, iar conținutul material al definiției prevăzute de Directiva 2012/29/UE este reflectat în mod corespunzător, fără a fi necesară preluarea identică a terminologiei utilizate de actul european.

	specială, precum și pentru infracțiuni grave, prevăzute la capitolele II–III și V–VI din Partea specială. (2) Împăcarea este personală şi produce efecte juridice din momentul pornirii urmăririi penale şi până la retragerea completului de judecată pentru deliberare. (3) Pentru persoanele lipsite de capacitate de exerciţiu, împăcarea se face de reprezentanţii lor legali. Cei cu capacitate de exerciţiu restrânsă se pot împăca cu încuviinţarea persoanelor prevăzute de lege. (4) Împăcarea nu se aplică în cazul persoanelor care au săvârșit asupra minorilor infracţiunile prevăzute la art. 171–175[1], cu excepția infracțiunilor ușoare sau mai puțin grave, dacă acestea au fost săvârșite de către minori, sau în cazul infracțiunilor săvârșite asupra minorilor prevăzute la art. 201, 206 și 208 - 208[5]. ***Legea nr. 9/2026 privind medierea și statutul mediatorului*** **Articolul 2.** Noțiuni		

	În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni semnifică: […] *mediere* – proces structurat, indiferent cum este denumit sau cum se face referire la acesta în legislația altor state, în care două sau mai multe părți aflate într-un litigiu încearcă, din proprie inițiativă, să ajungă la un acord privind soluționarea acestuia, cu asistența unuia sau a mai multor mediatori, și care poate fi inițiat de către părți, recomandat sau impus de instanța de judecată ori prevăzut de dreptul unui alt stat; *tranzacție de mediere* – acord încheiat de părți, în condițiile legii, și contrasemnat de mediator, ca urmare a procesului de mediere, prin care părțile consimt asupra soluționării amiabile a unui litigiu și asupra opțiunii de soluționare agreate de acestea. […] **Codul civil nr. 1107/2002** **Articolul 19.** Repararea prejudiciului (1) În condițiile legii, persoana lezată într-un drept al ei sau într-un interes recunoscut de		

	lege poate cere repararea integrală a prejudiciului patrimonial și nepatrimonial cauzat astfel. (2) Se consideră prejudiciu patrimonial cheltuielile pe care persoana lezată le-a suportat sau urmează să le suporte la restabilirea dreptului sau interesului recunoscut de lege încălcat, distrugerea sau deteriorarea bunurilor sale (daună reală), precum și profitul ratat ca urmare a încălcării dreptului sau interesului recunoscut de lege (profit ratat). (3) Se consideră prejudiciu nepatrimonial (prejudiciu moral) suferințele fizice și psihice, precum și diminuarea calității vieții. În cazul vătămării sănătății, prejudiciul nepatrimonial cuprinde, de asemenea, pierderea sau diminuarea unei capacități a corpului uman (prejudiciu biologic). ***Proiectul Legii cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor*** **Articolul 2.** Noțiuni Termenii și expresiile utilizate în prezenta lege au următorul înțeles:		

	victimă a infracțiunii – persoana fizică care a suferit un prejudiciu material sau moral inclusiv o vătămare a integrității sale fizice, mentale sau psihologice, cauzate în mod direct prin săvârșirea unei infracțiuni, precum și membrul familiei unei persoane al cărei deces a fost cauzat în mod direct de o infracțiune și care au suferit prejudicii în urma acestui deces; […] *membrul familiei* – soțul/soția, persoana care se află cu victima infracțiunii în relații asemănătoare celor dintre soți (concubinaj), copilul, ruda până la gradul IV și persoana aflată la întreținerea victimei infracțiunii; […]		
(2) Statele membre pot stabili proceduri: (a) pentru limitarea numărului membrilor familiei care pot beneficia de drepturile prevăzute de prezenta directivă, ținând seama de circumstanțele individuale ale fiecărui caz; și (b) în sensul alineatului (1) litera (a) punctul (ii), pentru stabilirea	***Proiectul Legii cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor*** **Articolul 2.** Noțiuni Termenii și expresiile utilizate în prezenta lege au următorul înțeles: *victimă a infracțiunii* – persoana fizică care a suferit un prejudiciu material sau moral inclusiv o vătămare a integrității sale fizice, mentale sau psihologice, cauzate în	**Prevedere opțională**	**Comentarii**: Potrivit proiectului ***Legii cu privire reabilitarea victimelor infracțiunilor***, noțiunea de „membri ai familiei” este definită în mod expres și limitativ, incluzând soțul/soția, persoana care se află cu victima în relații asemănătoare celor dintre soți (concubinaj), copilul, rudele până la gradul IV inclusiv, precum și persoanele aflate la întreținerea victimei infracțiunii.

membrilor familiei care au prioritate în ceea ce privește exercitarea drepturilor prevăzute de prezenta directivă.	mod direct prin săvârșirea unei infracțiuni, precum și membrul familiei unei persoane al cărei deces a fost cauzat în mod direct de o infracțiune și care au suferit prejudicii în urma acestui deces; […] *membrul familiei* – soțul/soția, persoana care se află cu victima infracțiunii în relații asemănătoare celor dintre soți (concubinaj), copilul, ruda până la gradul IV și persoana aflată la întreținerea victimei infracțiunii; […]		
CAPITOLUL 2 **FURNIZAREA DE INFORMAȚII ȘI SPRIJIN** *Articolul 3* **Dreptul de a înțelege și de a se face înțeles** (1) Statele membre iau măsurile corespunzătoare pentru a asista victimele astfel încât acestea să înțeleagă și să se poată face înțelese de la primul contact și în cursul oricărei interacțiuni ulterioare necesare pe care o au cu o autoritate competentă în cadrul procedurilor penale, inclusiv în	***Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122/2003*** **Articolul 16.** Limba în care se desfăşoară procesul penal şi dreptul la interpret (1) În desfăşurarea procesului penal se utilizează limba română. (2) Persoana care nu posedă sau nu vorbeşte limba română are dreptul să ia cunoştinţă de toate actele şi materialele dosarului, să vorbească în faţa organului de urmărire penală şi în instanţa de judecată prin interpret.	**Compatibil**	**Comentarii**: Reieșind din modificările propuse la ***Codul de procedură penală***, la **art. 16 alin. (4), art. 58 alin. (3), pct. 3[1]), art. 60 alin. (1), pct. 2)** vor avea următorul cuprins: **Art. 16 alin. (4):** […] „ (4) Actele procedurale ale organului de urmărire penală şi cele ale instanţei de judecată se înmânează bănuitului, învinuitului, inculpatului, fiind traduse în limba lui maternă sau în limba pe care acesta o cunoaşte, în modul stabilit de prezentul cod. **La cererea victimei sau a părții vătămate, actele procedurale adoptate care se referă la drepturile şi interesele sale i se traduc și i se înmânează în limba pe care o cunoaște**.” […] **Art. 58 Victima:** […] „(3) Victima beneficiază de asemenea de următoarele drepturi: 2[1]) să depună declarații și să dea explicații **în limba maternă sau într-o altă limbă pe care o înțelege;**

cazul în care informațiile sunt furnizate de respectiva autoritate.	(3) Procesul penal se poate, de asemenea, desfăşura în limba acceptată de majoritatea persoanelor care participă la proces. În acest caz, hotărârile procesuale se întocmesc în mod obligatoriu şi în limba română. (4) Actele procedurale ale organului de urmărire penală şi cele ale instanţei de judecată se înmânează bănuitului, învinuitului, inculpatului, fiind traduse în limba lui maternă sau în limba pe care acesta o cunoaşte, în modul stabilit de prezentul cod. ***Modificarea Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122/2003 (anexa 2 la proiectul de lege)*** Articolul 16 alineatul (4) se completează cu propoziția „La cererea victimei sau a părții vătămate, actele procedurale adoptate care se referă la drepturile şi interesele sale i se traduc și i se înmânează în limba pe care o cunoaște.”. Articolul 58: la alineatul (3) pct. 2^{1}) se completează cu cuvintele „în		[…] **Art. 60 Drepturile și obligațiile părții vătămate:** (1) Partea vătămată dispune de următoarele drepturi: […] 2) să facă declaraţii şi explicaţii **în limba maternă sau în altă limbă pe care o înțelege**; […] **Comentarii**: Pe lângă modificările propuse în proiectul de lege, menționăm că actualmente în dreptul național, această garanție este consacrată, prin dispozițiile art. 16 alin. (2) din Codul de procedură penală, potrivit cărora *persoana care nu posedă sau nu vorbește limba română are dreptul să ia cunoștință de toate actele și materialele dosarului și să se exprime în fața organelor de urmărire penală și a instanței de judecată prin intermediul unui interpret*. Prin urmare, victima sau partea vătămată beneficiază de dreptul efectiv de a fi înțeleasă și de a înțelege pe deplin procedura penală, acest drept constituind o garanție fundamentală pentru exercitarea celorlalte drepturi procesuale și pentru asigurarea unui proces echitabil.

	limba maternă sau într-o altă limbă pe care o înțelege”; [...] Articolul 60: la alineatul (1) pct. 2) se completează cu cuvintele „în limba maternă sau în altă limbă pe care o înțelege”; [...] ***Proiectul de Lege cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor*** **Articolul 9.** Asistență informațională (1) Organul de constatare, organul de urmărire penală, procurorul sau alți subiecți competenți în acordarea serviciilor de suport aduc la cunoștință, neîntârziat la primul contact cu victima infracțiunii, în scris sau într-o altă formă accesibilă dacă condițiile speciale ale acesteia o cer, informația privind: a) serviciile de suport de care poate beneficia, subiecții care acordă aceste servicii și condițiile generale de acordare a acestora în funcție de necesitățile acesteia; b) organul de urmărire penală la care poate depune plîngerea		

	privind infracțiunea săvîrșită împotriva sa; c) drepturile procesuale de care beneficiază în funcție de calitatea deținută în procesul penal, conform Codului de procedură penală sau în procedura de executare conform Codului de executare; d) măsurile de protecție disponibile, conform prevederilor Codului de procedură penală, ale Legii nr. 45/2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței în familie și ale Legii nr. 105/ 2008 cu privire la protecția martorilor și altor participanți la procesul penal, precum și informația cu privire la condițiile și procedura de aplicare a acestor măsuri; e) dreptul de a solicita repararea prejudiciului cauzat prin infracțiune, inclusiv compensarea financiară acordată de stat, în modul și în condițiile prevăzute de prezenta lege; f)măsurile, procedurile și serviciile disponibile pentru protejarea drepturilor și intereselor victimei infracțiunii în cazul în care aceasta își are reședința într-un alt stat decât		

	cel în care a fost săvârșită infracțiunea; g) alte informații solicitate de victima infracțiunii, dacă acestea sînt deținute. (2) Informațiile prevăzute la alin. (1) sunt aduse la cunoștința victimei infracțiunii, într-un limbaj simplu și accesibil, fapt consemnat într-un proces-verbal, care se anexează la dosar. Informațiile pot fi furnizate și completate ulterior, în funcție de necesitățile specifice ale victimei infracțiunii, de situația personală a acesteia și de relevanța informațiilor la fiecare etapă a procedurilor.		
(2) Statele membre asigură efectuarea comunicațiilor către victime într-un limbaj simplu și accesibil, verbal sau în scris. Astfel de comunicații iau în considerare caracteristicile personale ale victimei, inclusiv orice dizabilitate care poate afecta abilitatea de a înțelege sau de a se face înțeleasă**.**	***Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122/2003*** **Articolul 16.** Limba în care se desfăşoară procesul penal şi dreptul la interpret (1) În desfăşurarea procesului penal se utilizează limba română. (2) Persoana care nu posedă sau nu vorbeşte limba română are dreptul să ia cunoştinţă de toate actele şi materialele dosarului, să vorbească în faţa organului	**Compatibil**	**Comentarii**: Reieșind din modificările propuse la ***Codul de procedură penală***, la **art. 16 alin. (4), art. 58 alin. (3), pct. 3[1]), art. 60 alin. (1), pct. 2)** vor avea următorul cuprins: **Art. 16 alin. (4):** […] „ (4) Actele procedurale ale organului de urmărire penală şi cele ale instanţei de judecată se înmînează bănuitului, învinuitului, inculpatului, fiind traduse în limba lui maternă sau în limba pe care acesta o cunoaşte, în modul stabilit de prezentul cod. **La cererea victimei sau a părții vătămate, actele procedurale adoptate care se referă la drepturile şi interesele sale i se traduc și i se înmânează în limba pe care o cunoaște**.” […] **Art. 58 Victima:** […]

	de urmărire penală şi în instanţa de judecată prin interpret. (3) Procesul penal se poate, de asemenea, desfăşura în limba acceptată de majoritatea persoanelor care participă la proces. În acest caz, hotărârile procesuale se întocmesc în mod obligatoriu şi în limba română. (4) Actele procedurale ale organului de urmărire penală şi cele ale instanţei de judecată se înmânează bănuitului, învinuitului, inculpatului, fiind traduse în limba lui maternă sau în limba pe care acesta o cunoaşte, în modul stabilit de prezentul cod. ***Modificarea Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122/2003 (anexa 2 la proiectul de lege)*** Articolul 16 alineatul (4) se completează cu propoziția „La cererea victimei sau a părții vătămate, actele procedurale adoptate care se referă la drepturile şi interesele sale i se traduc și i se înmânează în limba pe care o cunoaște.”. Articolul 58:		„(3) Victima beneficiază de asemenea de următoarele drepturi: 2^{1}) să depună declarații și să dea explicații **în limba maternă sau într-o altă limbă pe care o înțelege;** […] **Art. 60 Drepturile și obligațiile părții vătămate:** (1) Partea vătămată dispune de următoarele drepturi: […] 2) să facă declaraţii şi explicaţii **în limba maternă sau în altă limbă pe care o înțelege;** […] **Comentarii**: Pe lângă modificările propuse în proiectul de lege, menționăm că actualmente în dreptul național, această garanție este consacrată, prin dispozițiile art. 16 alin. (2) din Codul de procedură penală, potrivit cărora *persoana care nu posedă sau nu vorbește limba română are dreptul să ia cunoștință de toate actele și materialele dosarului și să se exprime în fața organelor de urmărire penală și a instanței de judecată prin intermediul unui interpret*. Prin urmare, victima sau partea vătămată beneficiază de dreptul efectiv de a fi înțeleasă și de a înțelege pe deplin procedura penală, acest drept constituind o garanție fundamentală pentru exercitarea celorlalte drepturi procesuale și pentru asigurarea unui proces echitabil.

	la alineatul (3) pct. 2^{1}) se completează cu cuvintele „în limba maternă sau într-o altă limbă pe care o înțelege”; [...] Articolul 60: la alineatul (1) pct. 2) se completează cu cuvintele „în limba maternă sau în altă limbă pe care o înțelege”; [...] ***Proiectul de Lege cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor*** **Articolul 9.** Asistență informațională (1) Organul de constatare, organul de urmărire penală, procurorul sau alți subiecți competenți în acordarea serviciilor de suport aduc la cunoștință, neîntârziat la primul contact cu victima infracțiunii, în scris sau într-o altă formă accesibilă dacă condițiile speciale ale acesteia o cer, informația privind: a) serviciile de suport de care poate beneficia, subiecții care acordă aceste servicii și condițiile generale de acordare a acestora în funcție de necesitățile acesteia;		

	b) organul de urmărire penală la care poate depune plîngerea privind infracțiunea săvîrșită împotriva sa; c) drepturile procesuale de care beneficiază în funcție de calitatea deținută în procesul penal, conform Codului de procedură penală sau în procedura de executare conform Codului de executare; d) măsurile de protecție disponibile, conform prevederilor Codului de procedură penală, ale Legii nr. 45/2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței în familie și ale Legii nr. 105/ 2008 cu privire la protecția martorilor și altor participanți la procesul penal, precum și informația cu privire la condițiile și procedura de aplicare a acestor măsuri; e) dreptul de a solicita repararea prejudiciului cauzat prin infracțiune, inclusiv compensarea financiară acordată de stat, în modul și în condițiile prevăzute de prezenta lege; f) măsurile, procedurile și serviciile disponibile pentru protejarea drepturilor și intereselor victimei infracțiunii în cazul în care aceasta își are		

	reședința într-un alt stat decât cel în care a fost săvârșită infracțiunea; g) alte informații solicitate de victima infracțiunii, dacă acestea sînt deținute. (2) Informațiile prevăzute la alin. (1) sunt aduse la cunoștința victimei infracțiunii, într-un limbaj simplu și accesibil, fapt consemnat într-un proces-verbal, care se anexează la dosar. Informațiile pot fi furnizate și completate ulterior, în funcție de necesitățile specifice ale victimei infracțiunii, de situația personală a acesteia și de relevanța informațiilor la fiecare etapă a procedurilor.		
(3) Cu excepția cazului în care este contrar intereselor victimei sau ar afecta negativ desfășurarea procedurilor, statele membre permit victimelor să fie însoțite de persoană aleasă de acestea cu ocazia primului contact cu o autoritate competentă, atunci când, datorită impactului infracțiunii, victima solicită asistență pentru a înțelege sau a se face înțeleasă.	***Codul de procedură penală nr. 122/2003*** **Articolul 58.** Victima […] (4) Victima unei infracţiuni deosebit de grave sau excepţional de grave contra persoanei, victima torturii, tratamentelor inumane sau degradante, victima infracțiunilor cu caracter sexual sau a violenței în familie, victima traficului de ființe umane, victima traficului de	**Compatibil**	Reieșind din modificările propuse la ***Codul de procedură penală***, la **art. 58 alin. (4), art. 60 alin. (1[2])** vor avea următorul cuprins: **Art. 58 Victima:** […] „(4) Victima unei infracţiuni deosebit de grave sau excepţional de grave contra persoanei, victima torturii, tratamentelor inumane sau degradante, victima infracțiunilor cu caracter sexual sau a violenței în familie, victima traficului de ființe umane, **sau victima muncii forțate, victima sclaviei și condițiile similare sclaviei precum și,** victima traficului de copii și victima unei infracțiuni prevăzute la art. 208[1]–208[5] din Codul penal nr. 985/2002, indiferent de faptul dacă este recunoscută în calitate de parte vătămată sau parte civilă, dispune de asemenea de următoarele drepturi:

	copii și victima unei infracțiuni prevăzute la art. 208^1–208^5 din Codul penal nr. 985/2002, indiferent de faptul dacă este recunoscută în calitate de parte vătămată sau parte civilă, dispune de asemenea de următoarele drepturi: 1) să fie consultată de un avocat pe tot parcursul procesului penal ca şi celelalte părţi în proces; 2) să fie asistată, în condiţiile legii, de un avocat care acordă asistenţă juridică garantată de stat; 3) să fie însoţită de o persoană de încredere, alături de avocatul său, la toate cercetările, inclusiv la şedinţele închise; 4) să primească o hotărâre judecătorească despre compensarea materială pentru prejudiciul cauzat prin infracţiune; 5) să fie informată cu privire la serviciile de suport de care poate beneficia (asistență medicală, consiliere psihologică, servicii de adăpost, asistență juridică) și condițiile generale de acordare a acestora;		1) să fie consultată de un avocat pe tot parcursul procesului penal ca şi celelalte părţi în proces; 2) să fie asistată, în condiţiile legii, de un avocat care acordă asistenţă juridică garantată de stat; **3) să fie însoţită de o persoană de încredere, alături de avocatul său, la toate cercetările, inclusiv la şedinţele închise;** 4) să primească o hotărâre judecătorească despre compensarea materială pentru prejudiciul cauzat prin infracţiune; 5) să fie informată cu privire la serviciile de suport de care poate beneficia (asistență medicală, consiliere psihologică, servicii de adăpost, asistență juridică) și condițiile generale de acordare a acestora; 6) să fie audiată în prezența unui avocat, în condiții de respectare a demnității și intimității; 7) să fie informată, fără întârziere, în cazul în care persoana reținută, aflată în arest sau condamnată este eliberată sau evadează din detenție, cu explicații despre măsurile necesare de protecție. […] **Art. 60** Drepturile și obligațiile părții vătămate**:** […] (1^2) Partea vătămată în cauzele penale **privind infracțiuni deosebit de grave sau excepţional de grave contra persoanei, privind tortura, tratamentelor inumane sau degradante, privind munca forțată, privind sclavia şi condiţiilor similare sclaviei,** privind infracțiuni cu caracter sexual, privind violența în familie, privind traficul de persoane, privind traficul de copii sau privind infracțiunile prevăzute la art. 208^1–208^5 din Codul penal nr. 985/2002 dispune, de asemenea, de următoarele drepturi: 1) să fie informată cu privire la serviciile de suport de care poate beneficia (asistență medicală, consiliere psihologică, servicii de adăpost, asistență juridică), subiecții care acordă aceste servicii și condițiile generale de acordare a acestora;

	6) să fie audiată în prezența unui avocat, în condiții de respectare a demnității și intimității; 7) să fie informată, fără întârziere, în cazul în care persoana reținută, aflată în arest sau condamnată este eliberată sau evadează din detenție, cu explicații despre măsurile necesare de protecție. **Articolul 60.** Drepturile şi obligaţiile părţii vătămate [...] (1^2) Partea vătămată în cauzele penale privind infracțiuni cu caracter sexual, privind violența în familie, privind traficul de persoane, privind traficul de copii sau privind infracțiunile prevăzute la art. 208^1–208^5 din Codul penal nr. 985/2002 dispune, de asemenea, de următoarele drepturi: 1) să fie informată cu privire la serviciile de suport de care poate beneficia (asistență medicală, consiliere psihologică, servicii de adăpost, asistență juridică), subiecții care acordă aceste servicii și		2) să fie asistată, în condiţiile legii, de un avocat care acordă asistență juridică garantată de stat; **3) să fie însoţită de o persoană de încredere, alături de avocatul său, la toate cercetările, inclusiv la şedinţele de judecată închise;** 4) să fie audiată în prezența unui avocat, în condiţii de respectare a demnităţii şi intimităţii; 5) să refuze, în condiţiile legii, confruntarea cu bănuitul, învinuitul sau inculpatul. […] **Comentarii**: În dreptul național, dreptul de a fi însoțit de o persoană de încredere este reflectat în dispozițiile art. 58 alin. (4) și art. 60 alin. (1^2) din Codul de procedură penală, care recunosc victimelor unor infracțiuni deosebit de grave sau excepțional de grave contra persoanei, victimelor torturii, tratamentelor inumane sau degradante, victimelor infracțiunilor cu caracter sexual sau ale violenței în familie, victimelor traficului de ființe umane și traficului de copii dreptul de a fi însoțite de o persoană de încredere, alături de avocatul lor, la toate actele de urmărire penală, inclusiv la ședințele închise. Prin urmare, reglementarea națională asigură compatibilitatea cu standardul minim stabilit de Directiva 2012/29/UE, oferind victimelor o protecție sporită, atât sub aspectul momentului exercitării dreptului (nu doar la primul contact), cât și sub aspectul sferei de aplicare a acestuia.

	condițiile generale de acordare a acestora; 2) să fie asistată, în condițiile legii, de un avocat care acordă asistență juridică garantată de stat; 3) să fie însoţită de o persoană de încredere, alături de avocatul său, la toate cercetările, inclusiv la şedinţele de judecată închise; 4) să fie audiată în prezența unui avocat, în condiţii de respectare a demnităţii şi intimităţii; 5) să refuze, în condiţiile legii, confruntarea cu bănuitul, învinuitul sau inculpatul. ***Modificarea Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122/2003 (anexa nr. 2)*** Articolul 58: [...] la alineatul (4): în dispoziție după cuvintele „victima traficului de ființe umane” se completează cu textul „sau victima muncii forțate, victima sclaviei și condițiile similare sclaviei precum și,”; [...]		

	Articolul 60: [...] la alineatul (1^2): în dispoziție după cuvintele „cauzele penale” se completează cu textul „privind infracțiuni deosebit de grave sau excepțional de grave contra persoanei, privind tortura, tratamentelor inumane sau degradante, privind munca forțată, privind sclavia și condițiilor similare sclaviei,”; [...]		
Articolul 4 **Dreptul de a primi informații încă de la primul contact cu o autoritate competentă** (1) Statele membre se asigură că victimele primesc următoarele informații, fără întârzieri inutile, încă de la primul contact cu o autoritate competentă, pentru a permite acestora să își exercite drepturile prevăzute de prezenta directivă: (a) tipul de sprijin pe care victimele îl pot primi și din partea cui, inclusiv, în cazul în care este relevant, informații de bază privind accesul la asistență	***Codul de procedură penală nr. 122/2003*** Articolul 57. Ofiţerul de urmărire penală şi atribuţiile lui […] (2) Ofiţerul de urmărire penală are următoarele atribuţii: […] 14^2) informează victima sau partea vătămată, în cursul acțiunilor de urmărire penală, cu privire la serviciile de suport de care poate beneficia, inclusiv asistență medicală, consiliere psihologică, servicii de adăpost și asistență juridică,	**Compatibil**	Reieșind din modificările propuse la *Codul de procedură penală*, la art. 16 alin. (4), art. 58 alin. (3), pct. 3^1), art. 60 alin. (1), pct. 2) vor avea următorul cuprins: **Art. 16 alin. (4):** „ (4) Actele procedurale ale organului de urmărire penală şi cele ale instanţei de judecată se înmânează bănuitului, învinuitului, inculpatului, fiind traduse în limba lui maternă sau în limba pe care acesta o cunoaşte, în modul stabilit de prezentul cod. **La cererea victimei sau a părții vătămate, actele procedurale adoptate care se referă la drepturile şi interesele sale i se traduc și i se înmânează în limba pe care o cunoaște.**”. **Art. 58 Victima:** „(3) Victima beneficiază de asemenea de următoarele drepturi: 2^1) să depună declarații și să dea explicații **în limba română sau într-o altă limbă pe care o înțelege**; **Art. 60** Drepturile și obligațiile părții vătămate: (1) Partea vătămată dispune de următoarele drepturi:

medicală, orice tip de asistență specializată, inclusiv asistență psihologică și cazare alternativă; (b) procedurile privind formularea unei plângeri cu privire la o infracțiune și rolul victimelor în aceste proceduri; (c) modul și condițiile în care victimele pot obține protecție, inclusiv măsurile de protecție; (d) modul și condițiile de acces la consiliere juridică, asistență juridică și orice altă formă de consiliere; (e) modul și condițiile în care victimele pot avea acces la despăgubiri; (f) modul și condițiile în care victimele au dreptul la interpretare și traducere; (g) în cazul în care victimele își au reședința în alt stat membru decât cel în care a fost comisă infracțiunea, orice măsură, procedură sau instrument specific care este disponibil pentru a-și apăra interesele în statul membru	precum și condițiile generale de acordare a acestora.”. […] Articolul 58. Victima […] (2) Victima are dreptul ca cererea sa să fie înregistrată imediat în modul stabilit, să fie soluţionată de organul de urmărire penală, iar după aceasta să fie informată despre rezultatele soluţionării. […] Victima beneficiază de asemenea de următoarele drepturi: […] 12) să apeleze la un mediator în condiţiile legii**.** (4) Victima unei infracţiuni deosebit de grave sau excepţional de grave contra persoanei, victima torturii, tratamentelor inumane sau degradante, victima infracțiunilor cu caracter sexual sau a violenței în familie, victima traficului de ființe umane, victima traficului de copii și victima unei		2) să facă declaraţii şi explicaţii în **limba maternă sau în altă limbă pe care o înțelege;** **Comentarii** : Art. 58 alin. (3) și art. 60 alin. (1) din ***Codul de procedură penală*** prevăd dreptul victimei/părții vătămate de a fi informată cu privire la drepturile sale procesuale și la posibilitățile de exercitare a acestora în cadrul procesului penal. Pe lângă modificările propuse în proiectul de lege, menționăm că actualmente în dreptul național, această garanție este consacrată, prin dispozițiile art. 16 alin. (2) din Codul de procedură penală, potrivit cărora *persoana care nu posedă sau nu vorbește limba română are dreptul să ia cunoștință de toate actele și materialele dosarului și să se exprime în fața organelor de urmărire penală și a instanței de judecată prin intermediul unui interpret*. Prin urmare, victima sau partea vătămată beneficiază de dreptul efectiv de a fi înțeleasă și de a înțelege pe deplin procedura penală, acest drept constituind o garanție fundamentală pentru exercitarea celorlalte drepturi procesuale și pentru asigurarea unui proces echitabil. Legislația națională asigură informarea victimei, dreptul la servicii de suport și dreptul la asistență juridică, în conformitate cu art. 4 alin. (1) lit. d) din Directiva 2012/29/UE. Compatibilitatea cu art. 4 alin. (1) lit. h) din Directiva 2012/29/UE este asigurată prin dispozițiile Codului de procedură penală care prevăd dreptul victimei/părții vătămate de a formula obiecții și plângeri împotriva acțiunilor, inacțiunilor și hotărârilor organului de urmărire penală și ale instanței de judecată, precum și de a exercita căile de atac împotriva hotărârilor judecătorești. Astfel, art. 60 alin. (1) pct. 5) din Codul de procedură penală, recunoaște dreptul părții vătămate de a face *obiecţii împotriva acţiunilor organului de urmărire penală sau instanţei de judecată şi să ceară includerea obiecţiilor sale în procesul-verbal al acţiunii respective,* pct. 11) garantează dreptul de a depune *plîngeri împotriva acţiunilor şi hotărîrilor organului de urmărire penală, precum şi să atace hotărîrea instanţei privitor la prejudiciul cauzat*, iar pct. 15[1]) consacră *dreptul de a exercita căile de atac împotriva hotărârilor judecătorești*.

unde se stabilește primul contact cu autoritatea competentă; (h) procedurile disponibile de formulare a plângerilor, în cazul în care drepturile acestora nu sunt respectate de autoritatea competentă; (i) datele de contact pentru comunicările cu privire la cauza lor; (j) serviciile de justiție reparatorie disponibile; (k) modul și condițiile în care victimelor li se pot rambursa cheltuielile suportate ca urmare a participării în procedurile penale.	infracțiuni prevăzute la art. 208^1–208^5 din Codul penal nr. 985/2002, indiferent de faptul dacă este recunoscută în calitate de parte vătămată sau parte civilă, dispune de asemenea de următoarele drepturi: 1) să fie consultată de un avocat pe tot parcursul procesului penal ca şi celelalte părţi în proces; 2) să fie asistată, în condiţiile legii, de un avocat care acordă asistență juridică garantată de stat; […] 5) să fie informată cu privire la serviciile de suport de care poate beneficia (asistență medicală, consiliere psihologică, servicii de adăpost, asistență juridică) și condițiile generale de acordare a acestora; (5) Victima, de îndată ce a fost identificată, beneficiază, în condițiile legii, de dreptul la protecție și compensare, precum și de dreptul de a		Mai mult ca atât, articolele 298–299 din Codul de procedură penală reglementează dreptul persoanelor interesate, inclusiv al părții vătămate, de a depune plângeri împotriva acțiunilor, inacțiunilor și actelor organului de urmărire penală și ale organului care exercită activitate specială de investigații, precum și procedura de examinare a acestora de către procurorul care conduce urmărirea penală. Plângerea se depune în termen de 15 zile și este examinată de procuror, care este obligat să comunice decizia persoanei care a formulat plângerea, cu indicarea căilor de contestare. Articolele 299^1–299^2 din același cod instituie procedura de formulare și examinare a plângerilor împotriva acțiunilor, inacțiunilor și actelor procurorului, acestea fiind examinate de procurorul ierarhic superior, cu posibilitatea modificării, anulării sau completării actului contestat, precum și cu dreptul de a contesta soluția adoptată în fața judecătorului de instrucție. Articolul 313 din Codul de procedură penală consacră controlul judiciar asupra legalității acțiunilor și actelor organului de urmărire penală și ale organului care exercită activitate specială de investigații, permițând părții vătămate și altor persoane ale căror drepturi au fost lezate să sesizeze judecătorul de instrucție atunci când nu sunt de acord cu soluția procurorului sau nu au primit răspuns în termenul legal. Judecătorul de instrucție poate dispune remedierea încălcărilor, anularea actelor ilegale sau respingerea plângerii, asigurând astfel o protecție efectivă a drepturilor persoanei. Art. 4 alin. (1) lit. i) din Directiva 2012/29/UE este reflectat în legislația națională prin dispoziții articolelor menționate mai sus, care asigură comunicarea efectivă și continuă dintre victimă și autoritățile competente. Prin urmare, cadrul normativ național în ansamblu asigură compatibilitatea cu cerința prevăzută de art. 4 alin. (1) lit. i) din Directiva 2012/29/UE. Cu referire la art. 4 (1) lit. j) din Directivă, menționăm că legislația națională prevede expres dreptul victimei și al părții vătămate de a recurge la mecanisme alternative de soluționare a conflictului penal. Astfel, potrivit art. 58 alin. (3) pct. 12), precum și art. 60 alin. (1) pct. 12^1) din ***Codul de***

	depune o cerere privind aplicarea măsurilor de protecție. […] Articolul 60. Drepturile şi obligaţiile părţii vătămate (1) Partea vătămată dispune de următoarele drepturi: […] 5) să facă obiecţii împotriva acţiunilor organului de urmărire penală sau instanţei de judecată şi să ceară includerea obiecţiilor sale în procesul-verbal al acţiunii respective; […] **1**0) să fie informată de ofiţerul de urmărire penală sau, după caz, de procuror despre toate hotărîrile adoptate care se referă la drepturile şi interesele sale, să primească gratuit, la solicitarea sa, copii de pe aceste hotărîri, precum şi de pe hotărîrea de încetare sau clasare a procesului în cauza respectivă, de neîncepere a urmăririi penale, copia de pe sentinţă, decizie sau de pe o altă hotărîre judecătorească definitivă;		***procedură penală***, victima, respectiv partea vătămată, are dreptul să apeleze la un mediator, în condițiile legii, precum și dreptul de a se împăca cu persoana acuzată, în cazurile și în condițiile prevăzute de lege. Art. 60 alin. (1) pct. 16) din ***Codul de procedură penală***, prevedere dreptul părții vătămate la compensarea cheltuielilor suportate în cadrul procedurilor penale și să i se repare prejudiciul cauzat în urma acțiunilor nelegitime ale organului de urmărire penală. Prin urmare, prevederile art. 227-229 din *Codul de procedură penală* reglementează sumele care reprezintă cheltuieli judiciare, precum și modul de compensare și plata a acestora.

	11) să depună plîngeri împotriva acţiunilor şi hotărîrilor organului de urmărire penală, precum şi să atace hotărîrea instanţei privitor la prejudiciul cauzat; 12[1])să apeleze la un mediator în condiţiile legii; 13) să se împace cu bănuitul, învinuitul, inculpatul în cazurile prevăzute de lege; […] 16) să-i fie compensate cheltuielile suportate în cauza penală şi să i se repare prejudiciul cauzat în urma acţiunilor nelegitime ale organului de urmărire penală; (1[2]) Partea vătămată în cauzele penale privind infracțiuni deosebit de grave sau excepţional de grave contra persoanei, privind tortura, tratamentelor inumane sau degradante, privind munca forțată, privind sclavia şi condiţiilor similare sclaviei, privind infracțiuni cu caracter sexual, privind violența în familie, privind traficul de		

	persoane, privind traficul de copii sau privind infracțiunile prevăzute la art. 208^1–208^5 din Codul penal nr. 985/2002 dispune, de asemenea, de următoarele drepturi: […] 1) să fie informată cu privire la serviciile de suport de care poate beneficia (asistență medicală, consiliere psihologică, servicii de adăpost, asistență juridică), subiecții care acordă aceste servicii și condițiile generale de acordare a acestora; […] ***Modificarea Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122/2003 (anexa nr. 2)*** Articolul 16 alineatul (4) se completează cu propoziția „La cererea victimei sau a părții vătămate, actele procedurale adoptate care se referă la drepturile şi interesele sale i se traduc și i se înmânează în limba pe care o cunoaște.”. **Articolul 58**. Victima		

	la alineatul (3) pct. 2^1) se completează cu cuvintele „în limba maternă sau într-o altă limbă pe care o înțelege”; [...] **Articolul 60.** Drepturile și obligațiile părții vătămate la alineatul (1) pct. 2) se completează cu cuvintele „în limba maternă sau în altă limbă pe care o înțelege”; [...] ***Proiectul Legii cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor*** **Articolul 3.** Serviciile de suport acordate (1) Reabilitarea victimelor infracțiunilor, precum și a drepturilor acestora, se realizează prin punerea la dispoziție a unor servicii de suport. (2) Serviciile de suport acordate victimelor infracțiunilor se aplică și victimelor persecutate în mod corespunzător. (3) Serviciile de suport reprezintă serviciile, publice sau private, oferite victimelor infracțiunilor, care au ca scop oferirea de consultații și sprijin în comunicarea acestora cu		

	autoritățile publice și private, precum și de asistență pentru recuperare fizică, psihologică și socială. (4) În funcție de necesitățile individuale, victimele infracțiunilor, beneficiază de următoarele servicii de suport: a) consiliere informațională cu privire la drepturile sale și serviciile de care pot beneficia; b) asistență psihologică; c) asistență medicală; d) servicii de adăpost; e) asistență juridică garantată de stat; f) compensare financiară de către stat a prejudiciului cauzat prin infracțiune. (5) Guvernul poate aproba reglementări detaliate privind procedurile de acordare a serviciilor de suport prevăzute la alin. (4). (6) Victimele traficului de ființe umane și ale violenței în familie beneficiază de măsuri de asistență conform prevederilor Legii nr. 241/2005 privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane sau, după caz, ale Legii nr. 45/2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței în familie.		

	(7) Copilul victimă a infracțiunilor beneficiază de măsuri de protecție și de servicii de suport în urma unei evaluări individuale a situației specifice a fiecărui copil victimă, ținându-se cont de vulnerabilitatea acestuia, inclusiv riscul de victimizare, precum și de intimidare sau răzbunare, inclusiv de opiniile, nevoile și interesele copilului. Instituirea măsurilor de protecție și acordarea serviciilor de suport se extind inclusiv asupra membrilor familiei copilului victimă, în măsura în care acest lucru este necesar și posibil. (8) În cazul în care vârsta persoanei este necunoscută și există motive de a presupune că aceasta nu a împlinit vîrsta de 18 ani, se prezumă că persoana este minor până la constatarea vîrstei în modul prevăzut de lege. Pe perioada incertitudinii privind vârsta, persoana beneficiază de toate garanțiile, măsurile de protecție și serviciile de suport specifice. **Articolul 9.** Asistență informațională (1) Organul de constatare, organul de urmărire penală,		

	procurorul sau alți subiecți competenți în acordarea serviciilor de suport aduc la cunoștință, neîntârziat la primul contact cu victima infracțiunii, în scris sau într-o altă formă accesibilă dacă condițiile speciale ale acesteia o cer, informația privind: a) serviciile de suport de care poate beneficia, subiecții care acordă aceste servicii și condițiile generale de acordare a acestora în funcție de necesitățile acesteia; b) organul de urmărire penală la care poate depune plîngerea privind infracțiunea săvîrșită împotriva sa; c) drepturile procesuale de care beneficiază în funcție de calitatea deținută în procesul penal, conform Codului de procedură penală sau în procedura de executare conform Codului de executare; d) măsurile de protecție disponibile, conform prevederilor Codului de procedură penală, ale Legii nr. 45/2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței în familie și ale Legii nr. 105/ 2008 cu privire la protecția martorilor și altor participanți la procesul penal,		

	precum și informația cu privire la condițiile și procedura de aplicare a acestor măsuri; e) dreptul de a solicita repararea prejudiciului cauzat prin infracțiune, inclusiv compensarea financiară acordată de stat, în modul și în condițiile prevăzute de prezenta lege; f) măsurile, procedurile și serviciile disponibile pentru protejarea drepturilor și intereselor victimei infracțiunii în cazul în care aceasta își are reședința într-un alt stat decât cel în care a fost săvârșită infracțiunea; g) alte informații solicitate de victima infracțiunii, dacă acestea sînt deținute. (2) Informațiile prevăzute la alin. (1) sunt aduse la cunoștința victimei infracțiunii, într-un limbaj simplu și accesibil, fapt consemnat într-un proces-verbal, care se anexează la dosar. Informațiile pot fi furnizate și completate ulterior, în funcție de necesitățile specifice ale victimei infracțiunii, de situația personală a acesteia și de relevanța informațiilor la fiecare etapă a procedurilor.		

(2) Amploarea sau gradul de detaliu al informațiilor menționate la alineatul (1) poate varia în funcție de nevoile specifice și de situația personală a victimei și de tipul sau natura infracțiunii. Detalii suplimentare pot fi, de asemenea, transmise în etape ulterioare în funcție de nevoile victimei și de relevanța, în fiecare etapă a procedurilor, a unor astfel de detalii.	***Proiectul de Legea cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor*** **Articolul 9.** Asistență informațională (1) Organul de constatare, organul de urmărire penală, procurorul sau alți subiecți competenți în acordarea serviciilor de suport aduc la cunoștință, neîntârziat la primul contact cu victima infracțiunii, în scris sau într-o altă formă accesibilă dacă condițiile speciale ale acesteia o cer, informația privind: a) serviciile de suport de care poate beneficia, subiecții care acordă aceste servicii și condițiile generale de acordare a acestora în funcție de necesitățile acesteia; b) organul de urmărire penală la care poate depune plîngerea privind infracțiunea săvîrșită împotriva sa; c) drepturile procesuale de care beneficiază în funcție de calitatea deținută în procesul penal, conform Codului de procedură penală sau în procedura de executare conform Codului de executare; d) măsurile de protecție disponibile, conform prevederilor Codului de	**Compatibil**	

	procedură penală, ale Legii nr. 45/2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței în familie și ale Legii nr. 105/ 2008 cu privire la protecția martorilor și altor participanți la procesul penal, precum și informația cu privire la condițiile și procedura de aplicare a acestor măsuri; e) dreptul de a solicita repararea prejudiciului cauzat prin infracțiune, inclusiv compensarea financiară acordată de stat, în modul și în condițiile prevăzute de prezenta lege; f) măsurile, procedurile și serviciile disponibile pentru protejarea drepturilor și intereselor victimei infracțiunii în cazul în care aceasta își are reședința într-un alt stat decât cel în care a fost săvârșită infracțiunea; g) alte informații solicitate de victima infracțiunii, dacă acestea sînt deținute. (2) Informațiile prevăzute la alin. (1) sunt aduse la cunoștința victimei infracțiunii, într-un limbaj simplu și accesibil, fapt consemnat într-un proces-verbal, care se anexează la dosar. Informațiile pot fi		

	furnizate și completate ulterior, în funcție de necesitățile specifice ale victimei infracțiunii, de situația personală a acesteia și de relevanța informațiilor la fiecare etapă a procedurilor.		
Articolul 5 **Drepturile victimelor în momentul formulării unei plângeri** (1) Statele membre se asigură că victimele primesc o confirmare scrisă de înregistrare a plângerii lor formale depuse de acestea la autoritatea competentă a unui statul membru, care conține elementele de bază ale infracțiunii respective.	***Codul de procedură penală nr. 122/2003*** **Articolul 58.** Victima […] (2) Victima are dreptul ca cererea sa să fie înregistrată imediat în modul stabilit, să fie soluţionată de organul de urmărire penală, iar după aceasta să fie informată despre rezultatele soluţionării. (3) Victima beneficiază de asemenea de următoarele drepturi: 1) să primească de la organul de urmărire penală certificat despre faptul că ea s-a adresat cu cerere sau o copie de pe procesul-verbal despre cererea orală;	**Compatibil**	**Comentarii**: Art. 58 alin. (3) pct. 1) din Codul de procedură penală*: „**victima are dreptul să primească de la organul de urmărire penală un certificat care atestă faptul că s-a adresat cu o cerere sau o copie a procesului-verbal privind cererea orală”*** .Documentul eliberat în temeiul art. 58 alin. (3) pct. 1) din Codul de procedură penală, constituie o confirmare scrisă a sesizării autorităților competente.
(2) Statele membre se asigură că victimele care doresc să formuleze o plângere referitoare la o infracțiune și care nu înțeleg sau nu vorbesc limba	***Codul de procedură penală nr. 122/2003*** **Articolul 16**. Limba în care se desfăşoară procesul penal şi dreptul la interpret	**Compatibil**	Reieșind din modificările propuse la ***Codul de procedură penală***, la **art. 16 alin. (4), art. 58 alin. (3), pct. 3[1]), art. 60 alin. (1), pct. 2)** vor avea următorul cuprins: **Art. 16 alin. (4):**

autorității competente au posibilitatea de a formula plângerea într-o limbă pe care o înțeleg sau primesc asistența lingvistică necesară.	(2) Persoana care nu posedă sau nu vorbeşte limba română are dreptul să ia cunoştinţă de toate actele şi materialele dosarului, să vorbească în faţa organului de urmărire penală şi în instanţa de judecată prin interpret. ***Modificări la Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122/2003 (anexa 2)*** Articolul 16 alineatul (4) se completează cu propoziția „La cererea victimei sau a părții vătămate, actele procedurale adoptate care se referă la drepturile şi interesele sale i se traduc și i se înmânează în limba pe care o cunoaște.”. Articolul 58. Victima la alineatul (3) pct. 2^1) se completează cu cuvintele „în limba maternă sau într-o altă limbă pe care o înțelege”; [...] Articolul 60. Drepturile și obligațiile părții vătămate la alineatul (1) pct. 2) se completează cu cuvintele „în limba maternă sau în altă limbă pe care o înțelege”; [...]		„ (4) Actele procedurale ale organului de urmărire penală şi cele ale instanţei de judecată se înmînează bănuitului, învinuitului, inculpatului, fiind traduse în limba lui maternă sau în limba pe care acesta o cunoaşte, în modul stabilit de prezentul cod. **La cererea victimei sau a părții vătămate, actele procedurale adoptate care se referă la drepturile şi interesele sale i se traduc și i se înmânează în limba pe care o cunoaște.**”. **Art. 58 Victima:** „(3) Victima beneficiază de asemenea de următoarele drepturi: 2^1) să depună declarații și să dea explicații **în limba maternă sau într-o altă limbă pe care o înțelege;** **Art. 60 Drepturile și obligațiile părții vătămate:** (1) Partea vătămată dispune de următoarele drepturi: 2) să facă declaraţii şi explicaţii **în limba maternă sau în altă limbă pe care o înțelege;** **Comentarii**: Pe lângă modificările propuse în proiectul de lege, menționăm că actualmente în dreptul național, această garanție este consacrată, prin dispozițiile art. 16 alin. (2) din Codul de procedură penală, potrivit cărora *persoana care nu posedă sau nu vorbeşte limba română are dreptul să ia cunoştință de toate actele și materialele dosarului și să se exprime în fața organelor de urmărire penală și a instanței de judecată prin intermediul unui interpret*. Prin urmare, victima sau partea vătămată beneficiază de dreptul efectiv de a fi înțeleasă și de a înțelege pe deplin procedura penală, acest drept constituind o garanție fundamentală pentru exercitarea celorlalte drepturi procesuale și pentru asigurarea unui proces echitabil.

(3) Statele membre se asigură că victimele care nu înțeleg sau nu vorbesc limba autorității competente primesc, în mod gratuit, o traducere a confirmării scrise de înregistrare a plângerii lor prevăzute la alineatul (1), dacă solicită acest lucru, într-o limbă pe care o înțeleg.	***Codul de procedură penală nr. 122/2003*** **Articolul 16**. Limba în care se desfăşoară procesul penal şi dreptul la interpret (4) Actele procedurale ale organului de urmărire penală şi cele ale instanţei de judecată se înmânează bănuitului, învinuitului, inculpatului, fiind traduse în limba lui maternă sau în limba pe care acesta o cunoaşte, în modul stabilit de prezentul cod.. ***Modificări la Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122/2003 (anexa 2)*** Articolul 16 alineatul (4) se completează cu propoziția „La cererea victimei sau a părții vătămate, actele procedurale adoptate care se referă la drepturile şi interesele sale i se traduc și i se înmânează în limba pe care o cunoaște.”. **Articolul 58.** Victima la alineatul (3) pct. 2^1) se completează cu cuvintele „în limba maternă sau într-o altă limbă pe care o înțelege”;	**Compatibil**	Reieșind din modificările propuse la ***Codul de procedură penală***, **art. 16 alin. (4)** va avea următorul cuprins: „ (4) Actele procedurale ale organului de urmărire penală şi cele ale instanţei de judecată se înmînează bănuitului, învinuitului, inculpatului, fiind traduse în limba lui maternă sau în limba pe care acesta o cunoaşte, în modul stabilit de prezentul cod. **La cererea victimei sau a părții vătămate, actele procedurale adoptate care se referă la drepturile şi interesele sale i se traduc și i se înmânează în limba pe care o cunoaște.**”.

	[...] **Articolul 60.** Drepturile și obligațiile părții vătămate la alineatul (1) pct. 2) se completează cu cuvintele „în limba maternă sau în altă limbă pe care o înțelege”; [...]		
Articolul 6 **Dreptul de a primi informații cu privire la propria cauză** (1) Statele membre se asigură că victimele sunt informate, fără întârzieri inutile, cu privire la dreptul lor de a primi următoarele informații privind procedurile penale inițiate ca urmare a plângerii privind infracțiunea care afectează victima și că, la cerere, primesc astfel de informații: (a) orice decizie de a nu continua sau de a înceta ancheta sau de a nu începe urmărirea penală împotriva autorului infracțiunii; (b) data și locul procesului și natura acuzațiilor împotriva autorului infracțiunii.	***Codul de procedură penală nr. 122/2003:*** Articolul 58. Victima […] (3) Victima beneficiază de asemenea de următoarele drepturi: […] 4) să fie informată de către organul de urmărire penală, procuror sau, după caz, de către instanţa de judecată despre soluţionarea plîngerii sale, despre toate hotărîrile adoptate care se referă la drepturile şi interesele sale, să primească gratuit copii de pe acestea, precum şi de pe hotărîrea de încetare sau de clasare a procesului penal în cauza respectivă, de neîncepere a urmăririi penale, copia de pe sentinţă, decizie sau de pe o altă hotărîre judecătorească definitivă.	**Compatibil**	**Comentarii:** Art. 58 alin. (3) din ***Codul de procedură penală*** reglementează în mod expres drepturile victimei, stabilind garanțiile procedurale de care aceasta beneficiază în procesul penal. Totodată, art. 60 alin. (1) din ***Codul de procedură penală*** reglementează drepturile părții vătămate, acestea fiind distincte de cele ale victimei, partea vătămată dobândind o poziție procesuală determinată în cadrul procesului penal. Prin urmare, legiuitorul național a realizat o delimitare clară între statutul de victimă și cel de parte vătămată, fiecare categorie beneficiind de un regim juridic propriu, în funcție de rolul său procesual. Prin urmare, dispoziția națională acoperă integral exigențele art. 6 (1) lit. (a) din Directivă, asigurând nu doar informarea victimei cu privire la soluțiile de neîncepere a urmăririi penale sau încetare a procedurilor penale, ci și accesul efectiv la aceste informații prin comunicarea gratuită a copiilor actelor procedurale relevante. Art. 6 alin. (1) lit. (b) din *Directiva 2012/29/UE* asigură informarea victimei cu privire la propria cauză, inclusiv sub aspectul datei și locului procesului, precum și al naturii acuzațiilor formulate împotriva autorului infracțiunii. În dreptul național, aceste exigențe sunt realizate prin dispozițiile art. 60 alin. (1) pct. 1) din ***Codul de procedură penală***, care consacră dreptul părții vătămate de a cunoaște esența învinuirii, ceea ce presupune informarea cu privire la fapta imputată, încadrarea juridică și persoana împotriva căreia este formulată acuzația, precum și prin pct. 8) al aceluiași alineat, care

(2) Statele membre se asigură că, în funcție de rolul lor în sistemul judiciar penal relevant, victimele sunt informate, fără întârzieri inutile, cu privire la dreptul lor de a primi următoarele informații privind procedurile penale inițiate ca urmare a plângerii privind infracțiunea care afectează victima și că, la cerere, primesc astfel de informații: (a) orice hotărâre finală pronunțată într-un proces; (b) informații care să îi permită victimei să ia la cunoștință stadiul procedurilor penale, cu excepția situației excepționale în care desfășurarea corespunzătoare a cauzei ar putea fi afectată printr-o astfel de informare.	[…] **Articolul 60.** Drepturile şi obligaţiile părţii vătămate (1) Partea vătămată dispune de următoarele drepturi: 1) să cunoască esenţa învinuirii; [...] 7) să ia cunoștință de materialele cauzei penale și să noteze orice informații din dosar, la orice etapă a procesului penal, cu excepția cazurilor în care accesul este restricționat de către procuror printr-o ordonanță motivată. 8) să participe la şedinţa de judecată, inclusiv la examinarea materialelor cauzei; [...] 10) să fie informată de ofiţerul de urmărire penală sau, după caz, de procuror despre toate hotărîrile adoptate care se referă la drepturile şi interesele sale, să primească gratuit, la solicitarea sa, copii de pe aceste hotărîri, precum şi de pe hotărîrea de încetare sau clasare a procesului în cauza respectivă, de neîncepere a urmăririi penale, copia de pe sentință, decizie sau de pe o altă hotărîre judecătorească definitivă.		recunoaște dreptul părții vătămate de a participa la ședințele de judecată, implicând în mod necesar citarea și informarea acesteia asupra datei și locului desfășurării ședinței de judecată. Potrivit prevederilor menționate, cadrul normativ național asigură părții vătămate un acces efectiv la informațiile relevante privind cauza penală, cu respectarea necesităților legitime ale bunei desfășurări a procesului penal.

	[...] (6) Părții vătămate îi poate fi restricționat accesul la materialele cauzei penale de către procuror, printr-o ordonanță motivată, dacă restricția este stabilită pentru o perioadă de timp rezonabilă, restricția se referă doar la anumite acte procedurale și există riscul ca accesul deplin la materialele cauzei penale să prejudicieze desfășurarea urmăririi penale și securitatea părților. Ordonanța procurorului poate fi atacată la judecătorul de instrucție în condițiile art. 313.		
(3) Informațiile prevăzute la alineatul (1) litera (a) și la alineatul (2) litera (a) includ motivarea sau un rezumat succint al motivării respectivei hotărâri, cu excepția cazului unei hotărâri aparținând unui juriu sau al unei hotărâri în care motivarea este confidențială, caz în care motivarea nu este furnizată în temeiul dreptului intern.	***Codul de procedură penală nr. 122/2003*** **Articolul 58.** Victima (3) Victima beneficiază de asemenea de următoarele drepturi: [...] „4) să fie informată de către organul de urmărire penală, procuror sau, după caz, de către instanţa de judecată despre soluţionarea plîngerii sale, despre toate hotărîrile adoptate care se referă la drepturile şi	**Compatibil**	**Comentarii**: Potrivit legislației procesual penale, victima sau partea vătămată primește, hotărârea integrală motivată, ceea ce asigură pe deplin compatibilitatea cu art. 6 alin. (3) din Directivă și extinde nivelul de protecție acordat victimei dincolo de standardul minim impus de aceasta.

	interesele sale, să primească gratuit copii de pe acestea, precum şi de pe hotărîrea de încetare sau de clasare a procesului penal în cauza respectivă, de neîncepere a urmăririi penale, copia de pe sentinţă, decizie sau de pe o altă hotărîre judecătorească definitivă. [...] **Articolul 60.** Drepturile şi obligaţiile părţii vătămate (1) Partea vătămată dispune de următoarele drepturi: [...] 10) să fie informată de ofiţerul de urmărire penală sau, după caz, de procuror despre toate hotărîrile adoptate care se referă la drepturile şi interesele sale, să primească gratuit, la solicitarea sa, copii de pe aceste hotărîri, precum şi de pe hotărîrea de încetare sau clasare a procesului în cauza respectivă, de neîncepere a urmăririi penale, copia de pe sentinţă, decizie sau de pe o altă hotărîre judecătorească definitivă. [...]		
(4) Dorința victimelor de a primi sau nu informații are forță obligatorie pentru autoritățile competente, cu	***Modificarea Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122/2003 (anexa nr. 2)***	**Compatibil**	

excepția cazului în care informațiile respective trebuie transmise în virtutea dreptului victimei de a avea o participare activă în procedurile penale. Statele membre permit victimelor să își modifice în orice moment opțiunea și o iau ulterior în considerare.	**Articolul 58.** Victima**:** [...] se completează cu alineatul (6^1) cu următorul cuprins: „(6^1) Victima poate renunța la dreptul de a primi informații despre hotărârile adoptate care se referă la drepturile și interesele sale, prin depunerea unei cereri scrise adresate organului de urmărire penală, procurorului sau instanței de judecată. Renunțarea nu se aplică în cazurile în care furnizarea informației este necesară pentru exercitarea drepturilor procesuale ale victimei, inclusiv a dreptului de a contesta hotărârile, ori pentru asigurarea participării acesteia la desfășurarea procesului penal. Victima poate reveni oricând asupra renunțării la dreptul de a primi informații, prin depunerea unei cereri scrise adresate organului de urmărire penală, procurorului sau instanței de judecată. Revocarea renunțării produce efecte din momentul depunerii cererii și determină reluarea informării victimei în condițiile prevăzute de lege..” [...] **Articolul 60:** [...]		

	se completează cu alineatul (1^3) cu următorul cuprins: „(1^3) Partea vătămată poate renunța la dreptul de a primi informații despre hotărârile adoptate care se referă la drepturile și interesele sale, prin depunerea unei cereri scrise adresate organului de urmărire penală, procurorului sau instanței de judecată. Renunțarea nu se aplică în cazurile în care furnizarea informației este necesară pentru exercitarea drepturilor procesuale ale părții vătămate, inclusiv a dreptului de a contesta hotărârile, ori pentru asigurarea participării acesteia la desfășurarea procesului penal. Partea vătămată poate reveni oricând asupra renunțării la dreptul de a primi informații, prin depunerea unei cereri scrise adresate organului de urmărire penală, procurorului sau instanței de judecată. Revocarea renunțării produce efecte din momentul depunerii cererii și determină reluarea informării părții vătămate în condițiile prevăzute de lege.”.		
(5) Statele membre se asigură că victimelor li se oferă posibilitatea de a fi informate fără întârzieri inutile,	***Modificarea Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122/2003 (anexa nr. 2)***	**Compatibil**	

atunci când persoana aflată în arest, urmărită penal sau condamnată pentru infracțiunile care le privesc este eliberată sau a evadat din detenție. În plus, statele membre se asigură că victimele sunt informate cu privire la orice măsuri relevante adoptate pentru protecția lor în caz de eliberare sau evadare a autorului infracțiunii.	**Articolul 58. Victima** [...] punctul 7) va avea următorul cuprins: „7) să fie informată, la cerere și fără întîrziere, despre eliberarea ori evadarea din detenție a persoanei reținute, arestate sau condamnate, precum și despre măsurile de protecție necesare acordate acesteia, cel puțin în cazurile în care există un pericol pentru siguranța victimei, cu excepția cazurile cînd informarea victimei ar putea avea un risc identificat de cauzare a unui prejudiciu persoanei eliberate sau evadate.”. [...] **Articolul 60. Drepturile și obligațiile părții vătămate** se completează cu punctul 6) cu următorul cuprins: „6) să fie informată, la cerere și fără întîrziere, despre eliberarea ori evadarea din detenție a persoanei reținute, arestate, sau condamnate, precum și despre măsurile de protecție necesare acordate acesteia, cel puțin în cazurile în care există un pericol pentru siguranța victimei, cu excepția cazurile cînd informarea părții		

	vătămate ar putea prezenta un risc identificat de cauzare a unui prejudiciu persoanei eliberate sau evadate.”. [...] ***Codul de executare nr. 443/2004 (anexa nr. 2)*** Articolul 204 se completează cu alineatul (9) cu următorul cuprins: „(9) În cazul infracțiunilor deosebit de grave sau excepțional de grave contra persoanei, al infracțiunilor de tortură, tratamente inumane sau degradante, al infracțiunilor cu caracter sexual ori al violenței în familie, precum și în cazul traficului de ființe umane, sau victima muncii forțate, victima sclaviei și condițiile similare sclaviei precum, și victima traficului de copii, Administrația Națională a Penitenciarelor informează, la solicitarea scrisă a victimei sau a părții vătămate, despre eliberarea sau evadarea din detenție a persoanei condamnate, oferind explicații privind măsurile necesare de protecție, cel puțin în situațiile în care există un pericol pentru siguranța victimei, cu excepția		

	cazurilor în care informarea victimei ar putea avea consecințe nefavorabile pentru persoana eliberată sau evadată.”.		
(6) Victimele primesc, la cerere, informațiile menționate la alineatul (5) cel puțin în cazurile în care există un pericol sau în cazul unui risc identificat de prejudiciu la adresa acestora, cu excepția cazului în care există un risc identificat de prejudiciu la adresa autorului infracțiunii care ar rezulta din notificare.	***Modificarea Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122/2003 (anexa nr. 2)*** **Articolul 58. Victima** [...] punctul 7) va avea următorul cuprins: „7) să fie informată, la cerere și fără întîrziere, despre eliberarea ori evadarea din detenție a persoanei reținute, arestate sau condamnate, precum și despre măsurile de protecție necesare acordate acesteia, cel puțin în cazurile în care există un pericol pentru siguranța victimei, cu excepția cazurile cînd informarea victimei ar putea avea un risc identificat de cauzare a unui prejudiciu persoanei eliberate sau evadate.”. [...] **Articolul 60. Drepturile și obligațiile părții vătămate** se completează cu punctul 6) cu următorul cuprins:	**Compatibil**	**Comentarii:** Modificările propuse în proiect prevăd că victima infracțiunii are dreptul să fie informată, la cerere și fără întârziere, despre eliberarea ori evadarea din detenție a persoanei reținute, arestate sau condamnate, precum și despre măsurile de protecție necesare, cel puțin în cazurile în care există un pericol pentru siguranța victimei. De asemenea, textul instituie o limitare a informării nu doar în ipoteza în care aceasta ar avea consecințe nefavorabile pentru persoana eliberată sau evadată, ci și în situația în care informarea ar putea prejudicia buna desfășurare a urmăririi penale. Prin urmare, dispoziția națională este compatibilă cu art. 6 (5) și (6) din Directivă, întrucât păstrează nucleul dreptului victimei la informare și condițiile minime impuse de aceasta, extinzând în mod proporțional și justificat sfera excepțiilor în vederea protejării intereselor legitime ale procesului penal.

	„6) să fie informată, la cerere și fără întîrziere, despre eliberarea ori evadarea din detenție a persoanei reținute, arestate, sau condamnate, precum și despre măsurile de protecție necesare acordate acesteia, cel puțin în cazurile în care există un pericol pentru siguranța victimei, cu excepția cazurile cînd informarea părții vătămate ar putea prezenta un risc identificat de cauzare a unui prejudiciu persoanei eliberate sau evadate.”. [...] ***Codul de executare nr. 443/2004 (anexa nr. 2)*** Articolul 204 se completează cu alineatul (9) cu următorul cuprins: „(9) În cazul infracțiunilor deosebit de grave sau excepțional de grave contra persoanei, al infracțiunilor de tortură, tratamente inumane sau degradante, al infracțiunilor cu caracter sexual ori al violenței în familie, precum și în cazul traficului de ființe umane, sau victima muncii forțate, victima sclaviei și condițiile similare sclaviei precum, și victima traficului de copii,		

	Administrația Națională a Penitenciarelor informează, la solicitarea scrisă a victimei sau a părții vătămate, despre eliberarea sau evadarea din detenție a persoanei condamnate, oferind explicații privind măsurile necesare de protecție, cel puțin în situațiile în care există un pericol pentru siguranța victimei, cu excepția cazurilor în care informarea victimei ar putea avea consecințe nefavorabile pentru persoana eliberată sau evadată.”.		
Articolul 7 **Dreptul la servicii de interpretariat și traducere** (1) Statele membre se asigură că victimele care nu înțeleg sau nu vorbesc limba utilizată în procedurile penale la care participă pot beneficia, la cerere și în mod gratuit, de servicii de interpretariat, în funcție de rolul care le revine în cadrul procedurilor penale din sistemul judiciar penal relevant, cel puțin la audierile și interogatoriile victimei în cadrul procedurilor penale în fața organelor de cercetare și a autorităților judiciare, inclusiv în cursul	***Modificări la Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122/2003 (anexa 2)*** Articolul 16 alineatul (4) se completează cu propoziția „La cererea victimei sau a părții vătămate, actele procedurale adoptate care se referă la drepturile și interesele sale i se traduc și i se înmânează în limba pe care o cunoaște.”. **Articolul 58**. Victima la alineatul (3) pct. 2^1) se completează cu cuvintele „în limba maternă sau într-o altă limbă pe care o înțelege”;	**Compatibil**	Reieșind din modificările propuse la ***Codul de procedură penală***, la **art. 16 alin. (4), art. 58 alin. (3), pct. 3^1), art. 60 alin. (1), pct. 2)** vor avea următorul cuprins: **Art. 16 alin. (4):** „ (4) Actele procedurale ale organului de urmărire penală şi cele ale instanţei de judecată se înmînează bănuitului, învinuitului, inculpatului, fiind traduse în limba lui maternă sau în limba pe care acesta o cunoaşte, în modul stabilit de prezentul cod. **La cererea victimei sau a părții vătămate, actele procedurale adoptate care se referă la drepturile şi interesele sale i se traduc și i se înmânează în limba pe care o cunoaște.**”. **Art. 58 Victima:** „(3) Victima beneficiază de asemenea de următoarele drepturi: 2^1) să depună declarații și să dea explicații **în limba maternă sau într-o altă limbă pe care o înțelege;**

interogatoriilor de către organele de poliție, precum și de servicii de interpretariat în momentul participării active la audierile în fața instanței și a oricăror audieri intermediare care sunt necesare.	[...] Articolul 60. Drepturile și obligațiile părții vătămate la alineatul (1) pct. 2) se completează cu cuvintele „în limba maternă sau în altă limbă pe care o înțelege”;		**Art. 60 Drepturile și obligațiile părții vătămate:** (1) Partea vătămată dispune de următoarele drepturi: 2) să facă declaraţii şi explicaţii **în limba maternă sau în altă limbă pe care o înțelege;** **Comentarii**: Pe lângă modificările propuse în proiectul de lege, menționăm că actualmente în dreptul național, această garanție este consacrată, prin dispozițiile art. 16 alin. (2) din Codul de procedură penală, potrivit cărora *persoana care nu posedă sau nu vorbeşte limba română are dreptul să ia cunoştinţă de toate actele şi materialele dosarului şi să se exprime în faţa organelor de urmărire penală şi a instanţei de judecată prin intermediul unui interpret*. Prin urmare, victima sau partea vătămată beneficiază de dreptul efectiv de a fi înțeleasă și de a înțelege pe deplin procedura penală, acest drept constituind o garanție fundamentală pentru exercitarea celorlalte drepturi procesuale și pentru asigurarea unui proces echitabil.
(2) Fără a se aduce atingere dreptului la apărare și în conformitate cu normele privind marja de apreciere a instanței, pot fi utilizate mijloace tehnice de comunicare, cum ar fi videoconferința, telefonul sau internetul, cu excepția cazului în care este necesară prezența fizică a interpretului pentru ca victimele să-și poată exercita în mod corespunzător drepturile sau să poată înțelege procedura.	***Codul de procedură penală nr. 122/2003*** **Articolul 85.** Interpretul, traducătorul [...] „**(1²) În cazul în care interpretul își are domiciliul sau locul de muncă într-o altă localitate, fapt care nu-i permite să se prezinte în termenul stabilit la locul efectuării acțiunii procesuale, interpretarea poate fi efectuată și prin intermediul videoconferinței, care se asigură de către organul de urmărire penală sau instanța de judecată.** ”	**Compatibil**	

	[...] **Articolul 111.** Declaraţiile şi audierea victimei și părţii vătămate [...] (2) **Declarațiile și audierea victimei și ale părții vătămate se efectuează conform dispozițiilor referitoare la audierea martorilor, aplicate în mod corespunzător**.”. [...] **Articolul 109**. Modul de audiere a martorului [...] (3[1]) **Audierii martorului prin intermediul videoconferinței, atunci când asigurarea prezenței acestuia este dificilă, inclusiv din cauza aflării peste hotarele țării, a executării pedepsei într-un penitenciar, a internării într-o instituție medicală sau a existenței unor dizabilități locomotorii, pe baza unei ordonanțe motivate a procurorului sau a unei încheieri motivate a instanței de judecată.** **Articolul 369.** Audierea celorlalte părţi		

	(1) **Audierea părţii vătămate, inclusiv audierea prin intermediul videoconferinței, se efectuează în conformitate cu dispoziţiile ce se referă la audierea martorilor şi care se aplică în mod corespunzător**. Victima sau, după caz, partea vătămată, la cererea acesteia sau la demersul procurorului, poate fi audiată în lipsa inculpatului, asigurîndu-i ultimului posibilitatea de a lua cunoştinţă de declaraţii şi de a pune întrebări persoanei audiate. [...]		
(3) Statele membre se asigură că victimele care nu înțeleg sau nu vorbesc limba utilizată în procedurile penale în care participă beneficiază, la cerere și în mod gratuit, în funcție de rolul care le revine în cadrul procedurilor penale din sistemul judiciar penal relevant, de traducerea informațiilor esențiale exercitării drepturilor lor în cadrul procedurilor penale într-o limbă pe care o înțeleg, în măsura în care aceste informații sunt puse la dispoziția victimelor. Traducerile unor astfel de informații includ, cel puțin, orice hotărâre privind încetarea procedurilor	***Modificarea Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122/2003 (anexa 2)*** Articolul 16 alineatul (4) se completează cu propoziția „La cererea victimei sau a părții vătămate, actele procedurale adoptate care se referă la drepturile şi interesele sale i se traduc și i se înmânează în limba pe care o cunoaște.”. **Articolul 58**. Victima la alineatul (3) pct. 2^1) se completează cu cuvintele „în limba maternă sau într-o altă limbă pe care o înțelege”;	**Compatibil**	Reieșind din modificările propuse la ***Codul de procedură penală***, la **art. 16 alin. (4), art. 58 alin. (3), pct. 3^1), art. 60 alin. (1), pct. 2)** vor avea următorul cuprins: **Art. 16 alin. (4):** „ (4) Actele procedurale ale organului de urmărire penală şi cele ale instanţei de judecată se înmînează bănuitului, învinuitului, inculpatului, fiind traduse în limba lui maternă sau în limba pe care acesta o cunoaşte, în modul stabilit de prezentul cod. **La cererea victimei sau a părții vătămate, actele procedurale adoptate care se referă la drepturile şi interesele sale i se traduc și i se înmânează în limba pe care o cunoaște.**”. **Art. 58 Victima:** „(3) Victima beneficiază de asemenea de următoarele drepturi: 2^1) să depună declarații și să dea explicații **în limba maternă sau într-o altă limbă pe care o înțelege;**

penale referitoare la infracțiunea suferită de victimă și, la cererea victimei, motivarea sau un rezumat succint al motivării respectivei hotărâri, cu excepția cazului unei hotărâri aparținând unui juriu sau al unei hotărâri în care motivarea este confidențială, caz în care motivarea nu este furnizată în temeiul dreptului intern.	[...] **Articolul 60.** Drepturile și obligațiile părții vătămate la alineatul (1) pct. 2) se completează cu cuvintele „în limba maternă sau în altă limbă pe care o înțelege”; [...]		**Art. 60 Drepturile și obligațiile părții vătămate:** (1) Partea vătămată dispune de următoarele drepturi: 2) să facă declaraţii şi explicaţii **în limba maternă sau în altă limbă pe care o înțelege;** **Comentarii**: Pe lângă modificările propuse în proiectul de lege, menționăm că actualmente în dreptul național, această garanție este consacrată, prin dispozițiile art. 16 alin. (2) din Codul de procedură penală, potrivit cărora *persoana care nu posedă sau nu vorbește limba română are dreptul să ia cunoștință de toate actele și materialele dosarului și să se exprime în fața organelor de urmărire penală și a instanței de judecată prin intermediul unui interpret*. Prin urmare, victima sau partea vătămată beneficiază de dreptul efectiv de a fi înțeleasă și de a înțelege pe deplin procedura penală, acest drept constituind o garanție fundamentală pentru exercitarea celorlalte drepturi procesuale și pentru asigurarea unui proces echitabil
(4) Statele membre se asigură că victimele care au dreptul să primească informații privind data și locul procesului, în conformitate cu articolul 6 alineatul (1) litera (b), și care nu înțeleg limba autorității competente primesc, la cerere, o traducere a informațiilor la care au dreptul.	***Codul de procedură penală nr. 122/2003*** **Articolul 60.** Drepturile şi obligaţiile părţii vătămate (1) Partea vătămată dispune de următoarele drepturi: [...] 8) **să participe la şedinţa de judecată, inclusiv la examinarea materialelor cauzei**; [...] 15) **să participe la judecarea cauzei pe cale ordinară de atac;** [...] (2) Partea vătămată este obligată:	**Compatibil**	

	1) să se prezinte la citarea organului de urmărire penală sau a instanţei judecătoreşti; **Articolul 323.** Participarea părţii vătămate la judecarea cauzei şi efectele neprezentării ei (1) Partea vătămată, participând la judecarea cauzei, dispune de drepturile şi obligaţiile prevăzute în art. 60. (2) Judecarea cauzei se desfăşoară cu participarea părţii vătămate sau a reprezentantului ei, cu excepţiile prevăzute de prezentul cod. (3) În caz de neprezentare motivată a părţii vătămate, instanţa, consultând opiniile părţilor, decide judecarea cauzei sau amânarea ei în funcţie de faptul dacă cauza poate fi judecată în lipsa părţii vătămate fără a-i leza drepturile şi interesele. (4) La cererea întemeiată a părţii vătămate, instanţa o poate elibera de prezenţa la şedinţa de judecată, obligând-o să se prezinte la un anumit termen stabilit pentru audierea ei.		

(5) Victimele pot prezenta o cerere motivată pentru ca un document să fie considerat esențial. Nu se impune obligația de a traduce acele părți din documentele esențiale care nu sunt relevante pentru obiectivul de a permite victimelor să participe în mod activ în procedurile penale.	***Codul de procedură penală*** **Articolul 58.** Victima [...] (3) Victima beneficiază de asemenea de următoarele drepturi: [...] **4) să fie informată de către organul de urmărire penală, procuror sau, după caz, de către instanţa de judecată despre soluţionarea plîngerii sale, despre toate hotărîrile adoptate care se referă la drepturile şi interesele sale; să primească gratuit copii de pe acestea, precum şi de pe hotărîrea de încetare sau de clasare a procesului penal în cauza respectivă, de neîncepere a urmăririi penale, copia de pe sentinţă, decizie sau de pe o altă hotărîre judecătorească definitivă;** [...] **Articolul 60.** Drepturile și obligațiile părții vătămate (1) Partea vătămată dispune de următoarele drepturi: [...] **10) să fie informată de ofiţerul de urmărire penală sau, după caz, de procuror despre toate hotărîrile adoptate care se referă la drepturile şi interesele sale,**	**Compatibil**	**Comentarii**: Reieșind din reglementările menționate rezultă că legislația națională nu condiționează accesul victimei la aceste documente de formularea unei cereri motivate privind caracterul esențial al acestora și nu limitează obligația de comunicare la unele părți relevante ale hotărârii, ci asigură comunicarea integrală a actelor procedurale care se referă la drepturile și interesele victimei. Prin urmare, norma națională depășește standardul minim stabilit de art. 7 (5) din Directivă, instituind un nivel mai ridicat de protecție a victimei, prin garantarea accesului necondiționat și gratuit la hotărârile relevante în forma lor integrală, ceea ce asigură participarea efectivă a victimei la procedurile penale.

	să primească gratuit, la solicitarea sa, copii de pe aceste hotărîri, precum şi de pe hotărîrea de încetare sau clasare a procesului în cauza respectivă, de neîncepere a urmăririi penale, copia de pe sentinţă, decizie sau de pe o altă hotărîre judecătorească definitivă; [...]		
(6) Prin derogare de la alineatele (1) și (3), o traducere orală sau un rezumat oral al documentelor esențiale poate fi furnizat în locul unei traduceri scrise, cu condiția ca o astfel de traducere orală sau rezumat oral să nu prejudicieze caracterul echitabil al procedurilor.	***Codul de procedură penală nr. 122/2003*** **Articolul 16.** Limba în care se desfăşoară procesul penal şi dreptul la interpret [...] **(2) Persoana care nu posedă sau nu vorbește limba română are dreptul să ia cunoștință de toate actele și materialele dosarului, să vorbească în fața organului de urmărire penală și în instanța de judecată prin interpret.**	**Compatibil**	**Comentarii:** Dreptul de a lua cunoștință de actele și materialele dosarului „prin interpret” presupune, în mod implicit, traducerea orală a conținutului documentelor, ceea ce corespunde cu prevederile Directivei.
(7) Statele membre se asigură că autoritatea competentă evaluează dacă victimele au nevoie de interpretare sau de traducere, astfel cum se prevede la alineatele (1) și (3). Victimele pot contesta o decizie de a nu furniza interpretare sau traducere. Normele		**Compatibil**	Alinierea deplină la standardele europene prevăzute la art. 7 alin. (7) din Directiva 2012/29/UE, în special sub aspectul evaluării necesității interpretării sau traducerii și al instituirii dreptului de contestare a refuzului de a asigura interpretarea sau traducerea actelor, face obiectul unui alt proiect de *lege pentru modificarea unor acte normative (sporirea garanțiilor procedurale pentru persoanele urmărite penal) nr. unic 244/MJ/2026, şi votat în Parlament în I lectură la 30.07.2026.*

procedurale privind o astfel de contestație se stabilesc în cadrul dreptului intern.			Potrivit acestui proiect, se propun modificări la Codul de procedură penală, în special la art. 85, care se propune a fi expus în următoarea redacție **Articolul 85**. Interpretul, Traducătorul alineatul (1) și (1^2) vor avea următorul cuprins: „(1) Interpret, traducător este persoana fizică autorizată, inclusă în Registrul de stat al interpreților și traducătorilor autorizați, care asigură traducerea orală dintr-o limbă în alta și/sau traducerea semnelor celor surzi, muți ori surdomuți sau traducerea textelor scrise dintr-o limbă în alta, cunoaște terminologia juridică, nu este interesată în cauza penală și este desemnat în această calitate de către organul de urmărire penală sau instanța de judecată în cazurile prevăzute de prezentul cod. Interpretul poate fi numit din rândul persoanelor propuse de către participanții la procesul penal.”; „(1^2) Asistența unui interpret poate fi asigurată de către organul de urmărire penală sau instanța de judecată prin intermediul videoconferinței sau altor mijloace tehnice, cu excepția cazului în care prezența fizică a interpretului la locul efectuării acțiunii procesuale este necesară pentru a asigura echitatea procedurii.”; se completează cu alineatul (1^3) cu următorul cuprins: „(1^3) Interpretarea și traducerea efectuată în cadrul procedurilor penale trebuie să fie de o calitate suficientă pentru a garanta caracterul echitabil al procesului, asigurând în mod expres faptul că persoanele care solicită o astfel de asistență au cunoștință de cauza instrumentată și își pot exercita dreptul la apărare.”; se completează cu alineatul (2^1) cu următorul cuprins: **„(2^1) Organul de urmărire penală sau instanța de judecată verifică, prin orice mijloace, inclusiv prin consultarea persoanei în cauză, dacă aceasta vorbește sau înțelege suficient limba în care se desfășoară procesul penal și, dacă**

			este necesar, dispune asigurarea fără întîrziere asistența unui interpret sau traducător."; se completează cu alineatul (3^1) cu următorul cuprins: „**(3^1) Împotriva hotărîrii motivate a organului de urmărire penală prin care se refuză asigurarea asistenței unui interpret sau prin care se respinge solicitarea de traducere a unor documente poate fi contestată în ordinea art. 298 sau art. 299[1].**";
(8) Interpretarea și traducerea, precum și examinarea unei contestații la o hotărâre de a nu asigura interpretare sau traducere în temeiul prezentului articol nu trebuie să prelungească în mod nerezonabil procedurile penale.		**Compatibil**	Alinierea deplină la standardele europene prevăzute la art. 7 (7) și (8) din Directiva 2012/29/UE, în special sub aspectul evaluării necesității interpretării sau traducerii și al instituirii dreptului de contestare a refuzului de a asigura interpretarea sau traducerea actelor, face obiectul unui alt proiect de *lege pentru modificarea unor acte normative (sporirea garanțiilor procedurale pentru persoanele urmărite penal) nr. unic 244/MJ/2026, și votat în Parlament în I lectură la 30.07.2026.* Potrivit acestui proiect, se propun modificări la ***Codul de procedură penală***, în special la art. 85, care se propune a fi expus în următoarea redacție **Articolul 85**. Interpretul, Traducătorul alineatul (1) și (1^2) vor avea următorul cuprins: „(1) Interpret, traducător este persoana fizică autorizată, inclusă în Registrul de stat al interpreților și traducătorilor autorizați, care asigură traducerea orală dintr-o limbă în alta și/sau traducerea semnelor celor surzi, muți ori surdomuți sau traducerea textelor scrise dintr-o limbă în alta, cunoaște terminologia juridică, nu este interesată în cauza penală și este desemnat în această calitate de către organul de urmărire penală sau instanța de judecată în cazurile prevăzute de prezentul cod. Interpretul poate fi numit din rândul persoanelor propuse de către participanții la procesul penal.";

			„(1[2]) Asistența unui interpret poate fi asigurată de către organul de urmărire penală sau instanța de judecată prin intermediul videoconferinței sau altor mijloace tehnice, cu excepția cazului în care prezența fizică a interpretului la locul efectuării acțiunii procesuale este necesară pentru a asigura echitatea procedurii.”; se completează cu alineatul (1[3]) cu următorul cuprins: „(1[3]) Interpretarea și traducerea efectuată în cadrul procedurilor penale trebuie să fie de o calitate suficientă pentru a garanta caracterul echitabil al procesului, asigurând în mod expres faptul că persoanele care solicită o astfel de asistență au cunoștință de cauza instrumentată și își pot exercita dreptul la apărare.”; se completează cu alineatul (2[1]) cu următorul cuprins: **„(2[1]) Organul de urmărire penală sau instanța de judecată verifică, prin orice mijloace, inclusiv prin consultarea persoanei în cauză, dacă aceasta vorbește sau înțelege suficient limba în care se desfășoară procesul penal și, dacă este necesar, dispune asigurarea fără întîrziere asistența unui interpret sau traducător.”;** se completează cu alineatul (3[1]) cu următorul cuprins: **„(3[1]) Împotriva hotărîrii motivate a organului de urmărire penală prin care se refuză asigurarea asistenței unui interpret sau prin care se respinge solicitarea de traducere a unor documente poate fi contestată în ordinea art. 298 sau art. 299[1].**”; **Comentarii:** În vederea respectării cerinței prevăzute de Directiva 2012/29/UE potrivit căreia exercitarea dreptului la interpretare și traducere, precum și examinarea unei contestații împotriva refuzului de a asigura aceste servicii nu trebuie să prelungească în mod nerezonabil procedurile penale, menționăm că modificările propuse la art. 85, prevăd că hotărârea motivată a organului de urmărire penală prin care se refuză asigurarea

			asistenței unui interpret sau se respinge solicitarea de traducere a unor documente poate fi contestată în condițiile art. 298 sau art. 299[1] din Codul de procedură penală. La rândul lor, prevederile art. 298–299[1] din Codul de procedură penală, reglementează procedura de contestare și termenele de examinare a plângerilor, asigurând soluționarea acestora într-un termen rezonabil și, implicit, respectarea exigențelor Directivei.
Articolul 8 **Dreptul de acces la serviciile de sprijinire a victimelor** (1) Statele membre se asigură că victimele au acces, în concordanță cu necesitățile lor, la servicii confidențiale de sprijinire a victimelor, în mod gratuit, care acționează în interesul victimelor înainte, în timpul și pentru o durată adecvată după încetarea procedurilor penale. Membrii familiei au acces la serviciile de sprijinire a victimelor în conformitate cu necesitățile lor și cu gravitatea prejudiciului suferit ca urmare a infracțiunii săvârșite împotriva victimei.	***Proiectul de Legea cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor*** **Articolul 1.** Scopul legii și sfera de reglementare (1) Prevederile prezentei legi au ca scop crearea cadrului legal pentru asigurarea reabilitării victimelor infracțiunilor, precum și pentru protecția și asigurarea respectării drepturilor și intereselor legitime ale acestora. (2) Prezenta lege reglementează categoriile de victime ale infracțiunilor cărora li se aplică prevederile sale, organizarea și funcționarea mecanismului de protecție și reabilitare a victimelor infracțiunilor, modul și condițiile de compensare financiară de către stat a prejudiciului cauzat prin infracțiune.	**Compatibil**	**Comentarii:** Art. 8 (1) din Directiva 2012/29/UE este transpus în dreptul național prin ansamblul dispozițiilor din proiectul *Legii cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor* și ale *Codului de procedură penală*. Astfel, art. 1 alin. (1) din *Legea cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor* stabilește ca scop al legii crearea cadrului legal pentru asigurarea unor condiții de reabilitare a victimelor infracțiunilor, precum și pentru protecția și respectarea drepturilor și intereselor legitime ale acestora. Art. 3 din proiectul legii reglementează serviciile de suport acordate victimelor infracțiunilor, precizând că reabilitarea acestora se realizează prin punerea la dispoziție a unor servicii de suport publice sau private, care vizează oferirea de consiliere, sprijin în comunicarea cu autoritățile publice, asistență pentru recuperare fizică, psihologică și socială, precum și acțiuni speciale de consiliere psihologică, asistență juridică și socială. Totodată, victimele infracțiunilor beneficiază de servicii de suport precum consilierea informațională privind drepturile și serviciile disponibile, consilierea psihologică, asistența juridică garantată de stat și compensarea financiară a prejudiciului cauzat prin infracțiune, ceea ce asigură caracterul gratuit și orientat spre interesul victimei al acestor servicii, în conformitate cu Directiva. Definiția noțiunii de „victimă a infracțiunii” din proiectul de lege include și membrii familiei, asigurând astfel accesul acestora la serviciile de sprijin, în acord cu prevederile Directivei. Mai mult ca atât, art. 58 alin. (4) pct. 5) *din Codul de procedură penală* cât și art. 60 alin. (1[2]) pct. 1) din același cod, garantează dreptul victimelor de a fi informate cu privire la serviciile de suport de care pot beneficia, inclusiv asistența medicală, consilierea psihologică, serviciile de adăpost și asistența juridică,

	Articolul 3. Serviciile de suport acordate (1) Reabilitarea victimelor infracțiunilor, precum și a drepturilor acestora, se realizează prin punerea la dispoziție a unor servicii de suport. (2) Serviciile de suport acordate victimelor infracțiunilor se aplică și victimelor persecutate în mod corespunzător. (3) Serviciile de suport reprezintă serviciile, publice sau private, oferite victimelor infracțiunilor, care au ca scop oferirea de consultații și sprijin în comunicarea acestora cu autoritățile publice și private, precum și de asistență pentru recuperare fizică, psihologică și socială. (4) În funcție de necesitățile individuale, victimele infracțiunilor, beneficiază de următoarele servicii de suport: a) consiliere informațională cu privire la drepturile sale și serviciile de care pot beneficia; b) asistență psihologică; c) asistență medicală; d) servicii de adăpost; e) asistență juridică garantată de stat;		precum și condițiile generale de acordare a acestora, asigurând accesul efectiv la serviciile de sprijin. Prin urmare, cadrul normativ național în ansamblu asigură o transpunere completă și conformă a art. 8 alin. (1) din Directiva 2012/29/UE, garantând accesul victimelor și al membrilor familiilor acestora la servicii de sprijin adaptate necesităților lor.

	f) compensare financiară de către stat a prejudiciului cauzat prin infracțiune. (5) Guvernul poate aproba reglementări detaliate privind procedurile de acordare a serviciilor de suport prevăzute la alin. (4). (6) Victimele traficului de ființe umane și ale violenței în familie beneficiază de măsuri de asistență conform prevederilor Legii nr. 241/2005 privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane sau, după caz, ale Legii nr. 45/2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței în familie. (7) Copilul victimă a infracțiunilor beneficiază de măsuri de protecție și de servicii de suport în urma unei evaluări individuale a situației specifice a fiecărui copil victimă, ținându-se cont de vulnerabilitatea acestuia, inclusiv riscul de victimizare, precum și de intimidare sau răzbunare, inclusiv de opiniile, nevoile și interesele copilului. Instituirea măsurilor de protecție și acordarea serviciilor de suport se extind inclusiv asupra membrilor familiei copilului victimă, în		

	măsura în care acest lucru este necesar și posibil. (8) În cazul în care vârsta persoanei este necunoscută și există motive de a presupune că aceasta nu a împlinit vârsta de 18 ani, se prezumă că persoana este minor până la constatarea vârstei în modul prevăzut de lege. Pe perioada incertitudinii privind vârsta, persoana beneficiază de toate garanțiile, măsurile de protecție și serviciile de suport specifice.		
(2) Statele membre facilitează direcționarea victimelor, de către autoritatea competentă la care a fost depusă plângerea și de către alte entități relevante, către serviciile de sprijinire a victimelor.	***Codul de procedură penală nr. 122/2003*** **Articolul 57.** Ofiţerul de urmărire penală şi atribuţiile lui […] (2) Ofiţerul de urmărire penală are următoarele atribuţii: […] 14^2) informează victima sau partea vătămată, în cursul acţiunilor de urmărire penală, cu privire la serviciile de suport de care poate beneficia (asistență medicală, consiliere psihologică, servicii de adăpost, asistență juridică) și condițiile generale de acordare a acestora; […]	**Compatibil**	

	Articolul 52. Atribuţiile procurorului în cadrul urmăririi penale (1) În cadrul urmăririi penale, procurorul, în limita competenţei sale materiale şi teritoriale: […] 29) informează victima sau partea vătămată cu privire la serviciile de suport de care poate beneficia (asistență medicală, consiliere psihologică, servicii de adăpost, asistență juridică) și condițiile generale de acordare a acestora. ***Proiectul de Lege cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunii*** **Articolul 8.** Evaluarea individuală a victimelor infracțiunilor pentru acordarea serviciilor de suport (1) Evaluarea individuală a victimelor infracțiunilor se realizează în cadrul procesului penal sau, după caz, în afara procesului penal. (2) În cadrul procesului penal, organul de constatare, organul de urmărire penală sau procurorul care examinează sesizarea sau efectuează urmărirea penală în cazul unei		

	victime ale infracțiunii care se încadrează în una dintre categoriile prevăzute la art. 17, identifică, în baza informațiilor disponibile, necesitățile de protecție specifice ale victimei infracțiunii sau victimei persecutate și stabilește, după caz, necesitatea aplicării măsurilor de protecție prevăzute de lege în vederea reducerii riscului de revictimizare, intimidare sau răzbunare. (3) În cazul în care, în cadrul procesului penal, subiecții prevăzuți la alin. (2) identifică indicii că victima infracțiunii necesită servicii de suport, aceștia informează victima infracțiunii despre dreptul la serviciile de suport pentru reabilitare și o referă agenției teritoriale de asistență socială pentru realizarea evaluării individuale și acordarea serviciilor de suport, prin întocmirea unui demers. La demers, se pot anexa, după caz, copia actelor prevăzute la art. 4, precum și alte informații care le consideră necesare în vederea evaluării victimei infracțiunii și care nu prejudiciază desfășurarea urmăririi penale.		

	(4) În afara procesului penal, persoanele care, în exercitarea atribuțiilor privind acordarea asistenței medicale, efectuarea examinării medico-legale, examinarea solicitărilor de asistență socială sau acordării serviciilor sociale, identifică indicii că victima infracțiunii a suferit daune ca urmare a unei infracțiuni sau se află în pericol pentru viață și sănătate, informează victima infracțiunii despre dreptul la serviciile de suport pentru reabilitare și acordă serviciile necesare sau după caz, o referă la agenția teritorială de asistență socială pentru realizarea evaluării individuale și acordarea serviciilor de suport. (5) Evaluarea individuală se realizează cu participarea victimei infracțiunii, cu luarea în considerare a opiniilor, necesităților și preocupărilor acesteia, inclusiv a voinței de a beneficia sau de a refuza serviciile de suport, măsurile de protecție sau alte măsuri prevăzute de lege. (6) Necesitățile de suport pentru victimele infracțiunii se evaluează în baza următoarelor criterii: a) tipul infracțiunii și circumstanțele comiterii		

	acesteia în măsura în care acestea sunt disponibile sau pot fi oferite de către autoritățile competente care examinează sesizarea sau efectuează urmărirea penală ori judecarea cauzei penale; b) caracteristicile personale ale victimei infracțiunii, prezența dizabilității, starea social-economică și condițiile de trai; c) existența unor indicii că infracțiunea a fost determinată de prejudecată sau de un motiv de discriminare legat de caracteristicile personale ale victimei infracțiunii; d) impactul fizic, psihic și material al infracțiunii asupra victimei; e) datele despre făptuitor, în măsura în care acestea sunt disponibile; f) tipul de relații și starea de dependență față de făptuitor; g) interesul superior al copilului; h) alte informații relevante. (7) Evaluarea victimelor infracțiunii se realizează în cadrul echipei multidisciplinare. Victima infracțiunii poate solicita să fie însoțită pe durata evaluării de o persoană de încredere. (8) În procesul de evaluare pot fi atrași, cu acordul sau la		

	solicitarea victimei infracțiunii și alți specialiști, inclusiv din organizații necomerciale. (9) Pentru evitarea revictimizării, evaluarea are loc în cel mai scurt timp după înregistrarea demersului privind evaluarea individuală a victimei infracțiunii sau din momentul recepționării cererii de acordarea a serviciilor de suport. (10) Rezultatele evaluării se consemnează într-un raport de evaluare, care conține: a) datele de identitate ale victimei infracțiunii; b) starea fizică și psihică a victimei infracțiunii, informațiile disponibile privind prejudiciul material la momentul evaluării; c) serviciile de suport de care victima infracțiunii poate beneficia, inclusiv perioada și durata acestora; d) decizia de referire a victimei infracțiunii către servicii specializate sau de specializare înaltă, atunci când este cazul; e) alte circumstanțe relevante, constatate conform criteriilor de evaluare prevăzute la alineatul (6). (11) Raportul de evaluare a necesităților pentru reabilitarea victimelor infracțiunilor poate		

	fi utilizat la elaborarea planului individualizat de asistență a victimei infracțiunii. (12) Agenția teritorială de asistență socială asigură evidența victimelor infracțiunilor care au fost referite și serviciile de suport de care au beneficiat, informând semestrial despre aceasta Ministerul Muncii și Protecție Sociale. (13) În cazul în care, pe parcursul procesului penal, apar circumstanțe noi, agenția teritorială de asistență socială, după caz, cu suportul autorităților competente care au efectuat referirea victimei infracțiunii, reevaluează necesitățile de suport ale victimei infracțiunii și adaptează serviciile de suport acordate în funcție de noile necesități ale acesteia. (14) La solicitarea organului de urmărire penală, a procurorului sau, după caz, a instanței de judecată, agenția teritorială de asistență socială pune la dispoziția acestora copia raportului de evaluare, în măsura în care informațiile conținute în acesta sunt necesare pentru asigurarea drepturilor și protecției		

	victimei în cadrul procesului penal**.** **Articolul 9.** Asistență informațională (1) Organul de constatare, organul de urmărire penală, procurorul sau alți subiecți competenți în acordarea serviciilor de suport aduc la cunoștință, neîntârziat la primul contact cu victima infracțiunii, în scris sau într-o altă formă accesibilă dacă condițiile speciale ale acesteia o cer, informația privind: a) serviciile de suport de care poate beneficia, subiecții care acordă aceste servicii și condițiile generale de acordare a acestora în funcție de necesitățile acesteia; b) organul de urmărire penală la care poate depune plîngerea privind infracțiunea săvîrșită împotriva sa; c) drepturile procesuale de care beneficiază în funcție de calitatea deținută în procesul penal, conform Codului de procedură penală sau în procedura de executare conform Codului de executare; d) măsurile de protecție disponibile, conform prevederilor Codului de procedură penală, ale Legii nr.		

	45/2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței în familie și ale Legii nr. 105/ 2008 cu privire la protecția martorilor și altor participanți la procesul penal, precum și informația cu privire la condițiile și procedura de aplicare a acestor măsuri; e) dreptul de a solicita repararea prejudiciului cauzat prin infracțiune, inclusiv compensarea financiară acordată de stat, în modul și în condițiile prevăzute de prezenta lege; f) măsurile, procedurile și serviciile disponibile pentru protejarea drepturilor și intereselor victimei infracțiunii în cazul în care aceasta își are reședința într-un alt stat decât cel în care a fost săvârșită infracțiunea; g) alte informații solicitate de victima infracțiunii, dacă acestea sînt deținute. (2) Informațiile prevăzute la alin. (1) sunt aduse la cunoștința victimei infracțiunii, într-un limbaj simplu și accesibil, fapt consemnat într-un proces-verbal, care se anexează la dosar. Informațiile pot fi furnizate și completate ulterior,		

	în funcție de necesitățile specifice ale victimei infracțiunii, de situația personală a acesteia și de relevanța informațiilor la fiecare etapă a procedurilor.		
(3) Statele membre adoptă măsuri pentru a institui servicii specializate, gratuite și confidențiale de sprijinire a victimelor în plus față de sau ca parte integrantă a serviciilor generale de sprijinire a victimelor sau pentru a permite organizațiilor de sprijinire a victimelor să facă apel la entități specializate existente care oferă astfel de sprijin specializat. Victimele au acces la astfel de servicii în conformitate cu nevoile lor specifice, iar membrii familiei au acces la respectivele servicii în conformitate cu nevoile lor specifice și cu gradul de vătămare suferit ca urmare a infracțiunii săvârșite împotriva victimei.	***Proiectul de Lege cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor*** **Articolul 3.** Serviciile de suport acordate (1) Reabilitarea victimelor infracțiunilor, precum și a drepturilor acestora, se realizează prin punerea la dispoziție a unor servicii de suport. (2) Serviciile de suport acordate victimelor infracțiunilor se aplică și victimelor persecutate în mod corespunzător. (3) Serviciile de suport reprezintă serviciile, publice sau private, oferite victimelor infracțiunilor, care au ca scop oferirea de consultații și sprijin în comunicarea acestora cu autoritățile publice și private, precum și de asistență pentru recuperare fizică, psihologică și socială. (4) În funcție de necesitățile individuale, victimele infracțiunilor, beneficiază de următoarele servicii de suport:	**Compatibil**	Transpunerea este asigurată prin *Legea cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor.* Astfel, art. 3 alin. (2) definește serviciile de suport ca fiind servicii publice sau private oferite victimelor abuzului și violenței fizice, psihice sau sexuale, ceea ce reflectă existența unor servicii cu caracter specializat, adresate unor categorii de victime cu nevoi specifice. În continuare, art. 3 stabilește un cadru instituțional amplu și coerent pentru acordarea acestor servicii, desemnând Ministerul Muncii și Protecției Sociale ca autoritate centrală responsabilă și instituind cooperarea interinstituțională cu autorități publice centrale și locale, precum și cu reprezentanți ai societății civile, inclusiv organizații necomerciale. Dispozițiile art. 3 alin. (6)–(8) permit în mod expres implicarea organizațiilor necomerciale și a entităților private în acordarea serviciilor de suport, cu condiția respectării unor cerințe de calificare, instruire și integritate profesională, ceea ce corespunde cerinței din Directivă privind posibilitatea de a apela la entități specializate existente. De asemenea, art. 4 și 5 reglementează participarea voluntarilor și rolul organizațiilor necomerciale, consolidând caracterul accesibil, gratuit și orientat spre interesul victimei al serviciilor oferite. Prin ansamblul acestor reglementări, legislația națională nu doar recunoaște existența serviciilor generale de suport, ci creează cadrul legal pentru servicii specializate de reabilitare și asistență, adaptate necesităților specifice ale victimelor și ale membrilor de familie, în funcție de tipul infracțiunii și de gradul de vătămare.

	a) consiliere informațională cu privire la drepturile sale și serviciile de care pot beneficia; b) asistență psihologică; c) asistență medicală; d) servicii de adăpost; e) asistență juridică garantată de stat; f) compensare financiară de către stat a prejudiciului cauzat prin infracțiune. (5) Guvernul poate aproba reglementări detaliate privind procedurile de acordare a serviciilor de suport prevăzute la alin. (4). (6) Victimele traficului de ființe umane și ale violenței în familie beneficiază de măsuri de asistență conform prevederilor Legii nr. 241/2005 privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane sau, după caz, ale Legii nr. 45/2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței în familie. (7) Copilul victimă a infracțiunilor beneficiază de măsuri de protecție și de servicii de suport în urma unei evaluări individuale a situației specifice a fiecărui copil victimă, ținându-se cont de vulnerabilitatea acestuia, inclusiv riscul de victimizare,		

	precum și de intimidare sau răzbunare, inclusiv de opiniile, nevoile și interesele copilului. Instituirea măsurilor de protecție și acordarea serviciilor de suport se extind inclusiv asupra membrilor familiei copilului victimă, în măsura în care acest lucru este necesar și posibil. (8) În cazul în care vârsta persoanei este necunoscută și există motive de a presupune că aceasta nu a împlinit vîrsta de 18 ani, se prezumă că persoana este minor până la constatarea vîrstei în modul prevăzut de lege. Pe perioada incertitudinii privind vârsta, persoana beneficiază de toate garanțiile, măsurile de protecție și serviciile de suport specifice. **Articolul 5.** Subiecții competenți în acordarea serviciilor de suport (1) Autoritatea administrativă centrală care elaborează, promovează și participă la realizarea politicii Guvernului în domeniul reabilitării victimelor infracțiunilor este Ministerul, Muncii și Protecției Sociale. (2) Ministerul Muncii și Protecției Sociale asigură		

	implementarea prevederilor prezentei legi în cooperare cu Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Sănătății, Ministerul Finanțelor, Procuratura Generală, Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat, agențiile teritoriale de asistență socială, alte autorități ale administrației publice centrale și locale, precum și cu partenerii de dezvoltare, organizațiile necomerciale și alți reprezentanți ai societății civile. (3) Cooperarea dintre subiecții indicați la alin. (2) se realizează prin participare la elaborarea și implementarea cadrului normativ în domeniul reabilitării victimelor infracțiunilor, prin schimb de informații și de experți, prin activități comune de identificare, de referire, de asigurare a accesului la serviciile de suport , precum și de acordare a serviciilor de suport pentru reabilitarea victimelor infracțiunilor, prin specializarea și instruirea personalului, prin realizarea unor inițiative social-economice, a unor campanii de informare în vederea		

	popularizării serviciilor de suport și a condițiilor de acordare a acestora, precum și prin alte activități în domeniul respectiv. (4) Autoritățile competente prevăzute la alin. (2), în limitele competențelor funcționale, cooperează cu autoritățile competente ale altor state membre ale Uniunii Europene, cu instituțiile Uniunii Europene, cu organismele internaționale și cu rețelele europene care activează în domeniul drepturilor victimelor infracțiunilor, inclusiv prin schimb de bune practici, consultări în cazuri individuale și acordarea de asistență rețelelor europene respectiv. (5) Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Sănătății, Ministerul Finanțelor, Procuratura Generală, Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat, agențiile teritoriale de asistență socială, autoritățile administrației publice locale, în limitele competențelor stabilite de lege, participă nemijlocit la implementarea prevederilor prezentei legi prin		

	acordarea serviciilor de suport prevăzute la art.3 alin.(4). Alte autorități ale administrației publice centrale și locale pot fi cooptate în vederea realizării scopurilor legii, conform competențelor instituționale ale fiecăreia și în funcție de specificul serviciilor la acordarea cărora urmează să participe. (6) Ministerul Muncii și Protecției Sociale, în comun cu autoritățile publice locale, Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Sănătății, Procuratura Generală și Consiliul Național pentru Asistența Juridică Garantată de Stat, asigură specializarea și instruirea personalului care comunică direct cu victimele infracțiunilor în procesul de acordare a serviciilor de suport acestora, conform competențelor instituționale. (7) Autoritățile publice centrale și locale, la realizarea atribuțiilor sale privind acordarea serviciilor de suport victimelor infracțiunilor, pot antrena organizații necomerciale sau persoane juridice cu scop lucrativ care activează în domeniul reabilitării victimelor infracțiunilor.		

	(8) Organizațiile necomerciale în domeniul reabilitării victimelor infracțiunilor și persoanele juridice cu scop lucrativ prevăzute la alin. (7) asigură că persoanele antrenate în acordarea serviciilor de suport întrunesc condițiile de exercitare a activității, cerințele de calificare și de instruire prevăzute de legislația aplicabilă tipului de serviciu prestat și, după caz, de standardele de calitate. (9) Autoritățile publice locale execută obligațiile prevăzute de prezenta lege în limita mijloacelor bugetare disponibile. (10) Subiecții competenți în acordarea serviciilor de suport, asigură confidențialitatea și securitatea datelor cu caracter personal ale victimelor infracțiunilor și ale victimelor persecutate. Prelucrarea și transmiterea datelor cu caracter personal se efectuează numai în scopurile prevăzute de lege și în măsura necesară acordării serviciilor de suport ori asigurării drepturilor și protecției victimei în cadrul procesului penal, cu respectarea legislației privind protecția datelor cu caracter		

	personal și a cerințelor privind confidențialitatea urmăririi penale. **Articolul 6.** Voluntarii care participă la acordarea serviciilor de suport (1) La desfășurarea activității de reabilitare a victimelor infracțiunilor pot fi antrenați voluntari. (2) Voluntar este persoana care, în timpul său liber și fără a fi remunerat, acordă benevol suport victimelor infracțiunilor sau participă la activitățile desfășurate în acest sens de către subiecții indicați la art. 5. (3) Voluntar poate fi persoana care nu are antecedente penale și ale cărei calități morale corespund activității de reabilitare a victimelor infracțiunilor. (4) Voluntarul nu poate acorda servicii de suport victimelor infracțiunilor în cazul în care există un conflict de interese dintre exercitarea atribuțiilor și interesele personale ale acestuia în calitate de persoană fizică, care ar putea influența necorespunzător îndeplinirea obiectivă și imparțială a obligațiilor și responsabilităților ce îi revin potrivit legii.		

	(5) Activitatea voluntarilor se organizează și se desfășoară în conformitate cu prevederile Legii nr. 326/2025 cu privire la activitatea de voluntariat, ale prezentei legi, precum și ale altor acte normative relevante, adoptate în scopul punerii în aplicare a acestora. **Articolul 7.** Organizațiile necomerciale care activează în domeniul reabilitării victimelor infracțiunilor (1) Organizațiile necomerciale în domeniul reabilitării victimelor infracțiunilor pot acorda victimelor infracțiunilor, în mod independent sau în cooperare cu autoritățile publice centrale sau locale, servicii de consiliere informațională, psihologică, precum și alte servicii sau forme de asistență. Autoritatea publică care antrenează organizațiile necomerciale prestatoare de servicii de suport verifică îndeplinirea de către acestea și de către personalul implicat în prestarea serviciilor a condițiilor de exercitare a activității, cerințelor de calificare și de instruire prevăzute de legislația aplicabilă tipului de serviciu		

	prestat, precum și, după caz, a cerințelor de integritate și a standardelor de calitate aplicabile, în cadrul procesului de selectare sau contractare a acestora. (2) Organizațiile necomerciale de utilitate publică ce activează în domeniul reabilitării victimelor infracțiunilor beneficiază de sprijinul material și financiar al statului. Acestea urmează a fi scutite parțial de plata unor impozite în conformitate cu legislația fiscală și cu legislația cu privire la organizațiile necomerciale. Arendarea încăperilor și clădirilor proprietate publică de către asociațiile obștești de utilitate publică ce activează în domeniul reabilitării victimelor infracțiunilor se face în condiții preferențiale, în modul stabilit de Guvern. (3) Organizațiile necomerciale care acordă, în mod independent, servicii de suport victimelor infracțiunilor pot extinde categoriile de victime ale infracțiunilor care să beneficieze de serviciile acordate de către acestea din diferite surse financiare, altele decît bugetul de stat.		

(4) Serviciile de sprijinire a victimelor și orice servicii specializate de sprijinire pot fi instituite ca organizații publice sau neguvernamentale și pot fi organizate pe bază profesională sau voluntară.	***Proiectul de Lege cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor*** **Articolul 5.** Subiecții competenți în acordarea serviciilor de suport (1) Autoritatea administrativă centrală care elaborează, promovează și participă la realizarea politicii Guvernului în domeniul reabilitării victimelor infracțiunilor este Ministerul, Muncii și Protecției Sociale. (2) Ministerul Muncii și Protecției Sociale asigură implementarea prevederilor prezentei legi în cooperare cu Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Sănătății, Ministerul Finanțelor, Procuratura Generală, Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat, agențiile teritoriale de asistență socială, alte autorități ale administrației publice centrale și locale, precum și cu partenerii de dezvoltare, organizațiile necomerciale și alți reprezentanți ai societății civile. (3) Cooperarea dintre subiecții indicați la alin. (2) se realizează prin participare la	**Compatibil**	

	elaborarea și implementarea cadrului normativ în domeniul reabilitării victimelor infracțiunilor, prin schimb de informații și de experți, prin activități comune de identificare, de referire, de asigurare a accesului la serviciile de suport , precum și de acordare a serviciilor de suport pentru reabilitarea victimelor infracțiunilor, prin specializarea și instruirea personalului, prin realizarea unor inițiative social-economice, a unor campanii de informare în vederea popularizării serviciilor de suport și a condițiilor de acordare a acestora, precum și prin alte activități în domeniul respectiv. (4) Autoritățile competente prevăzute la alin. (2), în limitele competențelor funcționale, cooperează cu autoritățile competente ale altor state membre ale Uniunii Europene, cu instituțiile Uniunii Europene, cu organismele internaționale și cu rețelele europene care activează în domeniul drepturilor victimelor infracțiunilor, inclusiv prin schimb de bune practici, consultări în cazuri		

	individuale și acordarea de asistență rețelelor europene respectiv. (5) Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Sănătății, Ministerul Finanțelor, Procuratura Generală, Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat, agențiile teritoriale de asistență socială, autoritățile administrației publice locale, în limitele competențelor stabilite de lege, participă nemijlocit la implementarea prevederilor prezentei legi prin acordarea serviciilor de suport prevăzute la art.3 alin.(4). Alte autorități ale administrației publice centrale și locale pot fi cooptate în vederea realizării scopurilor legii, conform competențelor instituționale ale fiecăreia și în funcție de specificul serviciilor la acordarea cărora urmează să participe. (6) Ministerul Muncii și Protecției Sociale, în comun cu autoritățile publice locale, Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Sănătății, Procuratura Generală și Consiliul Național pentru Asistența Juridică		

	Garantată de Stat, asigură specializarea și instruirea personalului care comunică direct cu victimele infracțiunilor în procesul de acordare a serviciilor de suport acestora, conform competențelor instituționale. (7) Autoritățile publice centrale și locale, la realizarea atribuțiilor sale privind acordarea serviciilor de suport victimelor infracțiunilor, pot antrena organizații necomerciale sau persoane juridice cu scop lucrativ care activează în domeniul reabilitării victimelor infracțiunilor. (8) Organizațiile necomerciale în domeniul reabilitării victimelor infracțiunilor și persoanele juridice cu scop lucrativ prevăzute la alin. (7) asigură că persoanele antrenate în acordarea serviciilor de suport întrunesc condițiile de exercitare a activității, cerințele de calificare și de instruire prevăzute de legislația aplicabilă tipului de serviciu prestat și, după caz, de standardele de calitate. (9) Autoritățile publice locale execută obligațiile prevăzute de prezenta lege în limita		

	mijloacelor bugetare disponibile. (10) Subiecții competenți în acordarea serviciilor de suport, asigură confidențialitatea și securitatea datelor cu caracter personal ale victimelor infracțiunilor și ale victimelor persecutate. Prelucrarea și transmiterea datelor cu caracter personal se efectuează numai în scopurile prevăzute de lege și în măsura necesară acordării serviciilor de suport ori asigurării drepturilor și protecției victimei în cadrul procesului penal, cu respectarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal și a cerințelor privind confidențialitatea urmăririi penale. **Articolul 6.** Voluntarii care participă la acordarea serviciilor de suport (1) La desfășurarea activității de reabilitare a victimelor infracțiunilor pot fi antrenați voluntari. (2) Voluntar este persoana care, în timpul său liber și fără a fi remunerat, acordă benevol suport victimelor infracțiunilor sau participă la activitățile desfășurate în acest		

	sens de către subiecții indicați la art. 5. (3) Voluntar poate fi persoana care nu are antecedente penale și ale cărei calități morale corespund activității de reabilitare a victimelor infracțiunilor. (4) Voluntarul nu poate acorda servicii de suport victimelor infracțiunilor în cazul în care există un conflict de interese dintre exercitarea atribuțiilor și interesele personale ale acestuia în calitate de persoană fizică, care ar putea influența necorespunzător îndeplinirea obiectivă și imparțială a obligațiilor și responsabilităților ce îi revin potrivit legii. (5) Activitatea voluntarilor se organizează și se desfășoară în conformitate cu prevederile Legii nr. 326/2025 cu privire la activitatea de voluntariat, ale prezentei legi, precum și ale altor acte normative relevante, adoptate în scopul punerii în aplicare a acestora. **Articolul 7.** Organizațiile necomerciale care activează în domeniul reabilitării victimelor infracțiunilor (1) Organizațiile necomerciale în domeniul reabilitării		

	victimelor infracțiunilor pot acorda victimelor infracțiunilor, în mod independent sau în cooperare cu autoritățile publice centrale sau locale, servicii de consiliere informațională, psihologică, precum și alte servicii sau forme de asistență. Autoritatea publică care antrenează organizațiile necomerciale prestatoare de servicii de suport verifică îndeplinirea de către acestea și de către personalul implicat în prestarea serviciilor a condițiilor de exercitare a activității, cerințelor de calificare și de instruire prevăzute de legislația aplicabilă tipului de serviciu prestat, precum și, după caz, a cerințelor de integritate și a standardelor de calitate aplicabile, în cadrul procesului de selectare sau contractare a acestora. (2) Organizațiile necomerciale de utilitate publică ce activează în domeniul reabilitării victimelor infracțiunilor beneficiază de sprijinul material și financiar al statului. Acestea urmează a fi scutite parțial de plata unor impozite în conformitate cu legislația fiscală și cu legislația		

	cu privire la organizațiile necomerciale. Arendarea încăperilor și clădirilor proprietate publică de către asociațiile obștești de utilitate publică ce activează în domeniul reabilitării victimelor infracțiunilor se face în condiții preferențiale, în modul stabilit de Guvern. (3) Organizațiile necomerciale care acordă, în mod independent, servicii de suport victimelor infracțiunilor pot extinde categoriile de victime ale infracțiunilor care să beneficieze de serviciile acordate de către acestea din diferite surse financiare, altele decît bugetul de stat.		
(5) Statele membre se asigură că accesul la serviciile de sprijinire a victimelor nu depinde de formularea de către victimă a unei plângeri formale în fața unei autorități competente cu privire la săvârșirea unei infracțiuni.	***Proiectul de Lege cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunii*** **Articolul 4**. Confirmarea statutului de victimă și condiții speciale de acces la suport (1) Statutul de victimă a infracțiunii, în sensul prezentei legi, pentru acordarea serviciilor de suport se confirmă prin prezentarea unuia dintre următoarele înscrisuri: a)copia plîngerii depuse la organul de urmărire penală	**Parțial compatibil**	**Comentarii:** Art. 4 alin. (1) din proiectul de lege reglementează actele care confirmă statutul de victimă a infracțiunii, iar alin. (2) prevede posibilitatea ca victimele să beneficieze de servicii de suport chiar în lipsa depunerii imediate a unei plângeri, pe o perioadă determinată și limitată, pe baza unei declarații pe propria răspundere. Această măsură are scopul de a asigura protecția victimei, prevenind expunerea acesteia la victimizare repetată, intimidare sau revictimizare secundară, și de a facilita accesul rapid la sprijin psihologic, juridic și informațional. Obligația de a prezenta ulterior documentele justificative derivă din necesitatea de a permite organelor competente să investigheze infracțiunea, să prevină perpetuarea acesteia, iar autorităților care acordă servicii de sprijin să stabilească un plan individualizat de reabilitare, inclusiv consiliere psihologică și sprijin juridic. În

	privind săvîrșirea unei infracțiuni; b)certificatul despre faptul că ea s-a adresat cu o plîngere la organul de urmărire penală sau o copie a procesului-verbal de consemnare a plîngerii orale adresată organului de urmărire penală; c)copia procesului-verbal de audiere în calitate de victimă sau parte vătămată în cadrul procesului penal; d)copia ordonanței organului de urmărire penală, a procurorului sau a încheierii instanței de judecată de recunoaștere în calitate de parte vătămată, după caz, ordonanța organului de urmărire penală sau încheierea instanței de judecată de recunoaștere în calitate de succesor al victimei sau al părții vătămate în cadrul procesului penal. (2) În situații urgente sau în lipsa temporară a înscrisurilor prevăzute la alin. (1), accesul la serviciile de suport prevăzute la art. 3 alin. (4) lit. a) - e) se acordă pe o perioadă de cel mult 45 de zile, în baza unei declarații pe propria răspundere a victimei infracțiunii, cu obligația de a prezenta ulterior înscrisurile		acest context, prezentarea ulterioară a actelor care confirmă statutul de victimă oferă claritate autorităților care acordă măsuri de suport, permițând stabilirea unor măsuri concrete pentru reabilitare și coordonarea cu autoritățile implicate în procesul penal. Astfel, statul reușește să îndeplinească simultan două obiective: protecția efectivă a victimei și prevenirea criminalității. În practică, organul de urmărire penală nu este întotdeauna informat imediat despre comiterea infracțiunii, iar victima poate rămâne sistematic expusă pericolului sau presiunilor din partea agresorului. Prin acordarea imediată a serviciilor de suport, chiar înainte de depunerea formală a plângerii, se asigură o protecție sporită și se reduce riscul de revictimizare. Ulterior, prezentarea actelor justificative oferă claritate autorităților și permite coordonarea eficientă a măsurilor de reabilitare și a planului de intervenție, contribuind astfel la protecția efectivă a victimei și la prevenirea criminalității.

	necesare. În circumstanțe justificate, această perioadă poate fi prelungită, pentru cel mult 15 zile.		
Articolul 9 **Sprijinul din partea serviciilor de sprijinire a victimelor** (1) Serviciile de sprijinire a victimelor, astfel cum sunt menționate la articolul 8 alineatul (1), furnizează cel puțin: (a)informațiile, consilierea și sprijinul relevante pentru exercitarea drepturilor care revin victimelor, inclusiv în ceea ce privește accesul la sistemele publice naționale de despăgubire în cazul daunelor penale, precum și cu privire la rolul victimelor în cadrul procedurilor penale, inclusiv pregătirea pentru participarea la proces; (b) informații privind sau trimitere directă la orice servicii specializate de sprijinire relevante existente; (c) sprijinul emoțional și, dacă este disponibil, cel psihologic;	***Codul de procedură penală*** **Articolul 57**. Ofiţerul de urmărire penală şi atribuţiile lui […] (2) Ofiţerul de urmărire penală are următoarele atribuţii: […] 14^2) informează victima sau partea vătămată, în cursul acţiunilor de urmărire penală, cu privire la serviciile de suport de care poate beneficia (asistență medicală, consiliere psihologică, servicii de adăpost, asistență juridică) și condițiile generale de acordare a acestora. […] **Articolul 52.** Atribuţiile procurorului în cadrul urmăririi penale (1) În cadrul urmăririi penale, procurorul, în limita competenţei sale materiale şi teritoriale: […] 29) informează victima sau partea vătămată cu privire la serviciile de suport de care poate beneficia (asistență medicală, consiliere psihologică, servicii de adăpost,	**Compatibil**	**Comentarii:** Drepturile și obligațiile victimei/părților vătămate sunt reglementate la art. 58 și 60 din ***Codul de procedură penală***. Potrivit art. 3 alin. (4) lit. b) din proiectul *Legii cu privire reabilitarea victimelor infracțiunilor,* prevede că victima infracțiunilor beneficiază de consiliere psihologică. Astfel, sprijinul oferit victimei acoperă atât nevoile imediate emoționale, cât și intervenția profesională specializată, garantând protecția și reabilitarea efectivă a acesteia. Art. 9(1) lit. e) din Directivă, cu alte cuvinte prevede că serviciile nu trebuie să ofere consiliere privind victimizarea secundară sau intimidarea dacă aceasta este deja furnizată de alte servicii. Aceasta este o excepție, nu o obligație a cărui scop este evitarea duplicării serviciilor, nu limitarea accesului victimelor. Astfel, prevederile proiectului *Legii cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor*, nu prevede această excepție. Or, centre specializate care acordă suport victimelor, ONG-uri și asistenții sociali oferă consiliere psihologică, care include și consiliere privind riscurile de victimizare secundară, intimidare și răzbunare, chiar dacă alte autorități ar fi oferit deja informația sau consilierea. Astfel, victimele beneficiază de servicii suplimentare de protecție și consiliere, ceea ce reflectă un standard de protecție mai ridicat decât cel minim stabilit de Directivă. Potrivit modificărilor propuse în proiect, în cadrul evaluării necesităților de suport pentru victimele infracțiunii, unul dintre criteriile stabilite la art. 8 alin. (4) din *Legea cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor*, îl constituie tipul infracțiunii și circumstanțele comiterii acesteia, precum și impactul fizic, psihic și material al infracțiunii asupra victimei,

(d) consiliere privind aspectele financiare și practice subsecvente infracțiunii; (e)cu excepția cazului în care este furnizată de alte servicii publice sau private, consiliere cu privire la riscurile de victimizare secundară și repetată sau de intimidare și răzbunare, precum și la prevenirea acestora.	asistență juridică) și condițiile generale de acordare a acestora. ***Proiectul de Lege cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor*** **Articolul 3.** Serviciile de suport acordate (1) Reabilitarea victimelor infracțiunilor, precum și a drepturilor acestora, se realizează prin punerea la dispoziție a unor servicii de suport. (2) Serviciile de suport acordate victimelor infracțiunilor se aplică și victimelor persecutate în mod corespunzător. (3) Serviciile de suport reprezintă serviciile, publice sau private, oferite victimelor infracțiunilor, care au ca scop oferirea de consultații și sprijin în comunicarea acestora cu autoritățile publice și private, precum și de asistență pentru recuperare fizică, psihologică și socială. (4) În funcție de necesitățile individuale, victimele infracțiunilor, beneficiază de următoarele servicii de suport: a) consiliere informațională cu privire la drepturile sale și serviciile de care pot beneficia;		criterii care reflectă în mod direct gravitatea infracțiunii și existența unui prejudiciu considerabil. Prin includerea expresă a acestor elemente în procesul de evaluare, norma asigură compatibilitatea cu cerințele Directivei 2012/29/UE, garantând identificarea adecvată a victimelor cu nevoi speciale și orientarea acestora către măsuri de sprijin corespunzătoare.

	b) asistență psihologică; c) asistență medicală; d) servicii de adăpost; e) asistență juridică garantată de stat; f) compensare financiară de către stat a prejudiciului cauzat prin infracțiune. (5) Guvernul poate aproba reglementări detaliate privind procedurile de acordare a serviciilor de suport prevăzute la alin. (4). (6) Victimele traficului de ființe umane și ale violenței în familie beneficiază de măsuri de asistență conform prevederilor Legii nr. 241/2005 privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane sau, după caz, ale Legii nr. 45/2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței în familie. (7) Copilul victimă a infracțiunilor beneficiază de măsuri de protecție și de servicii de suport în urma unei evaluări individuale a situației specifice a fiecărui copil victimă, ținându-se cont de vulnerabilitatea acestuia, inclusiv riscul de victimizare, precum și de intimidare sau răzbunare, inclusiv de opiniile, nevoile și interesele copilului.		

	Instituirea măsurilor de protecție și acordarea serviciilor de suport se extind inclusiv asupra membrilor familiei copilului victimă, în măsura în care acest lucru este necesar și posibil. (8) În cazul în care vârsta persoanei este necunoscută și există motive de a presupune că aceasta nu a împlinit vîrsta de 18 ani, se prezumă că persoana este minor până la constatarea vîrstei în modul prevăzut de lege. Pe perioada incertitudinii privind vârsta, persoana beneficiază de toate garanțiile, măsurile de protecție și serviciile de suport specifice. **Articolul 7.** Organizațiile necomerciale care activează în domeniul reabilitării victimelor infracțiunilor (1) Organizațiile necomerciale în domeniul reabilitării victimelor infracțiunilor pot acorda victimelor infracțiunilor, în mod independent sau în cooperare cu autoritățile publice centrale sau locale, servicii de consiliere informațională, psihologică, precum și alte servicii sau forme de asistență. Autoritatea publică care		

	antrenează organizațiile necomerciale prestatoare de servicii de suport verifică îndeplinirea de către acestea și de către personalul implicat în prestarea serviciilor a condițiilor de exercitare a activității, cerințelor de calificare și de instruire prevăzute de legislația aplicabilă tipului de serviciu prestat, precum și, după caz, a cerințelor de integritate și a standardelor de calitate aplicabile, în cadrul procesului de selectare sau contractare a acestora. (2) Organizațiile necomerciale de utilitate publică ce activează în domeniul reabilitării victimelor infracțiunilor beneficiază de sprijinul material și financiar al statului. Acestea urmează a fi scutite parțial de plata unor impozite în conformitate cu legislația fiscală și cu legislația cu privire la organizațiile necomerciale. Arendarea încăperilor și clădirilor proprietate publică de către asociațiile obștești de utilitate publică ce activează în domeniul reabilitării victimelor infracțiunilor se face în condiții preferențiale, în modul stabilit de Guvern.		

	(3) Organizațiile necomerciale care acordă, în mod independent, servicii de suport victimelor infracțiunilor pot extinde categoriile de victime ale infracțiunilor care să beneficieze de serviciile acordate de către acestea din diferite surse financiare, altele decît bugetul de stat. **Articolul 8.** Evaluarea individuală a victimelor infracțiunilor pentru acordarea serviciilor de suport (1) Evaluarea individuală a victimelor infracțiunilor se realizează în cadrul procesului penal sau, după caz, în afara procesului penal. (2) În cadrul procesului penal, organul de constatare, organul de urmărire penală sau procurorul care examinează sesizarea sau efectuează urmărirea penală privind comiterea unei infracțiuni prevăzută de art. 17, identifică, în baza informațiilor disponibile, necesitățile de protecție specifice ale victimei infracțiunii sau victimei persecutate și stabilește, după caz, necesitatea aplicării măsurilor de protecție prevăzute de lege în vederea		

	reducerii riscului de revictimizare, intimidare sau răzbunare. (3) În cazul în care, în cadrul procesului penal, subiecții prevăzuți la alin. (2) identifică indicii că victima infracțiunii necesită servicii de suport, aceștia informează victima infracțiunii despre dreptul la serviciile de suport pentru reabilitare și o referă agenției teritoriale de asistență socială pentru realizarea evaluării individuale și acordarea serviciilor de suport, prin întocmirea unui demers. La demers, se pot anexa, după caz, copia actelor prevăzute la art. 4, precum și alte informații care le consideră necesare în vederea evaluării victimei infracțiunii și care nu prejudiciază desfășurarea urmăririi penale. (4) În afara procesului penal, persoanele care, în exercitarea atribuțiilor privind acordarea asistenței medicale, efectuarea examinării medico-legale, examinarea solicitărilor de asistență socială sau acordării serviciilor sociale, identifică indicii că victima infracțiunii a suferit daune ca urmare a unei infracțiuni sau se află în pericol pentru viață și sănătate,		

	informează victima infracțiunii despre dreptul la serviciile de suport pentru reabilitare și acordă serviciile necesare sau după caz, o referă la agenția teritorială de asistență socială pentru realizarea evaluării individuale și acordarea serviciilor de suport. (5) Evaluarea individuală se realizează cu participarea victimei infracțiunii, cu luarea în considerare a opiniilor, necesităților și preocupărilor acesteia, inclusiv a voinței de a beneficia sau de a refuza serviciile de suport, măsurile de protecție sau alte măsuri prevăzute de lege. (6) Necesitățile de suport pentru victimele infracțiunii se evaluează în baza următoarelor criterii: a) tipul infracțiunii și circumstanțele comiterii acesteia în măsura în care acestea sunt disponibile sau pot fi oferite de către autoritățile competente care examinează sesizarea sau efectuează urmărirea penală ori judecarea cauzei penale; b) caracteristicile personale ale victimei infracțiunii, prezența dizabilității, starea social-economică și condițiile de trai;		

	c) existența unor indicii că infracțiunea a fost determinată de prejudecată sau de un motiv de discriminare legat de caracteristicile personale ale victimei infracțiunii; d) impactul fizic, psihic și material al infracțiunii asupra victimei; e) datele despre făptuitor, în măsura în care acestea sunt disponibile; f) tipul de relații și starea de dependență față de făptuitor; g) interesul superior al copilului; h) alte informații relevante. (7) Evaluarea victimelor infracțiunii se realizează în cadrul echipei multidisciplinare. Victima infracțiunii poate solicita să fie însoțită pe durata evaluării de o persoană de încredere. (8) În procesul de evaluare pot fi atrași, cu acordul sau la solicitarea victimei infracțiunii și alți specialiști, inclusiv din organizații necomerciale. (9) Pentru evitarea revictimizării, evaluarea are loc în cel mai scurt timp după înregistrarea demersului privind evaluarea individuală a victimei infracțiunii sau din momentul recepționării cererii		

	de acordarea a serviciilor de suport. (10) Rezultatele evaluării se consemnează într-un raport de evaluare, care conține: a) datele de identitate ale victimei infracțiunii; b) starea fizică și psihică a victimei infracțiunii, informațiile disponibile privind prejudiciul material la momentul evaluării; c) serviciile de suport de care victima infracțiunii poate beneficia, inclusiv perioada și durata acestora; d) decizia de referire a victimei infracțiunii către servicii specializate sau de specializare înaltă, atunci când este cazul; e) alte circumstanțe relevante, constatate conform criteriilor de evaluare prevăzute la alineatul (6). (11) Raportul de evaluare a necesităților pentru reabilitarea victimelor infracțiunilor poate fi utilizat la elaborarea planului individualizat de asistență a victimei infracțiunii. (12) Agenția teritorială de asistență socială asigură evidența victimelor infracțiunilor care au fost referite și serviciile de suport de care au beneficiat, informând semestrial despre		

	aceasta Ministerul Muncii și Protecție Sociale. (13) În cazul în care, pe parcursul procesului penal, apar circumstanțe noi, agenția teritorială de asistență socială, după caz, cu suportul autorităților competente care au efectuat referirea victimei infracțiunii, reevaluează necesitățile de suport ale victimei infracțiunii și adaptează serviciile de suport acordate în funcție de noile necesități ale acesteia. (14) La solicitarea organului de urmărire penală, a procurorului sau, după caz, a instanței de judecată, agenția teritorială de asistență socială pune la dispoziția acestora copia raportului de evaluare, în măsura în care informațiile conținute în acesta sunt necesare pentru asigurarea drepturilor și protecției victimei în cadrul procesului penal**.** **Articolul 9.** Asistență informațională (1) Organul de constatare, organul de urmărire penală, procurorul sau alți subiecți competenți în acordarea serviciilor de suport aduc la cunoștință, neîntârziat la		

	primul contact cu victima infracțiunii, în scris sau într-o altă formă accesibilă dacă condițiile speciale ale acesteia o cer, informația privind: a) serviciile de suport de care poate beneficia, subiecții care acordă aceste servicii și condițiile generale de acordare a acestora în funcție de necesitățile acesteia; b) organul de urmărire penală la care poate depune plîngerea privind infracțiunea săvîrșită împotriva sa; c) drepturile procesuale de care beneficiază în funcție de calitatea deținută în procesul penal, conform Codului de procedură penală sau în procedura de executare conform Codului de executare; d) măsurile de protecție disponibile, conform prevederilor Codului de procedură penală, ale Legii nr. 45/2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței în familie și ale Legii nr. 105/ 2008 cu privire la protecția martorilor și altor participanți la procesul penal, precum și informația cu privire la condițiile și procedura de aplicare a acestor măsuri;		

	e) dreptul de a solicita repararea prejudiciului cauzat prin infracțiune, inclusiv compensarea financiară acordată de stat, în modul și în condițiile prevăzute de prezenta lege; f) măsurile, procedurile și serviciile disponibile pentru protejarea drepturilor și intereselor victimei infracțiunii în cazul în care aceasta își are reședința într-un alt stat decât cel în care a fost săvârșită infracțiunea; g) alte informații solicitate de victima infracțiunii, dacă acestea sînt deținute. (2) Informațiile prevăzute la alin. (1) sunt aduse la cunoștința victimei infracțiunii, într-un limbaj simplu și accesibil, fapt consemnat într-un proces-verbal, care se anexează la dosar. Informațiile pot fi furnizate și completate ulterior, în funcție de necesitățile specifice ale victimei infracțiunii, de situația personală a acesteia și de relevanța informațiilor la fiecare etapă a procedurilor **Articolul 10.** Alte mijloace de informare a victimelor infracțiunilor		

	(1) Suplimentar modului de informare a victimelor infracțiunilor prevăzut la art. 9, acestea se pot informa despre serviciile de suport de care pot beneficia prin intermediul liniilor telefonice sau al paginilor web oficiale ale instituțiilor responsabile de acordarea serviciilor de suport indicate la art. 5 și ale altor subiecți cu atribuții în domeniul reabilitării victimelor infracțiunilor. (2) Subiecții competenți în acordarea serviciilor de suport victimelor infracțiunilor conform prevederilor art. 5 alin. (2) au obligația, iar instanțele judecătorești au dreptul să publice pe paginile lor web oficiale informațiile prevăzute la art. 9 alin. (1). (3) Persoanele care asigură comunicarea directă a informațiilor victimei infracțiunii au obligația de a anunța poliția dacă, din convorbirea cu victima infracțiunii, deduc că aceasta se află în pericol. (4) Subiecții competenți în acordarea serviciilor de suport victimelor infracțiunilor pot înființa linii telefonice pentru informarea victimelor infracțiunilor.		

(2) Statele membre încurajează serviciile de sprijinire a victimelor să acorde o atenție deosebită nevoilor specifice ale victimelor care au suferit un prejudiciu considerabil ca urmare a gravității infracțiunii.	***Proiectul de Lege cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor*** **Articolul 8.** Evaluarea individuală a victimelor infracțiunilor pentru acordarea serviciilor de suport (1) Evaluarea individuală a victimelor infracțiunilor se realizează în cadrul procesului penal sau, după caz, în afara procesului penal. (2) În cadrul procesului penal, organul de constatare, organul de urmărire penală sau procurorul care examinează sesizarea sau efectuează urmărirea penală în cazul unei victime ale infracțiunii care se încadrează în una dintre categoriile prevăzute la art. 17, identifică, în baza informațiilor disponibile, necesitățile de protecție specifice ale victimei infracțiunii sau victimei persecutate și stabilește, după caz, necesitatea aplicării măsurilor de protecție prevăzute de lege în vederea reducerii riscului de revictimizare, intimidare sau răzbunare. (3) În cazul în care, în cadrul procesului penal, subiecții prevăzuți la alin. (2) identifică	**Compatibil**	***Comentarii*:** Potrivit modificărilor propuse în proiect, în cadrul evaluării necesităților de suport pentru victimele infracțiunii, unul dintre criteriile stabilite la art. 8 alin. (4) din *Legea cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor*, îl constituie tipul infracțiunii și circumstanțele comiterii acesteia, precum și impactul fizic, psihic și material al infracțiunii asupra victimei, criterii care reflectă în mod direct gravitatea infracțiunii și existența unui prejudiciu considerabil. Prin includerea expresă a acestor elemente în procesul de evaluare, norma asigură compatibilitatea cu cerințele Directivei 2012/29/UE, garantând identificarea adecvată a victimelor cu nevoi speciale și orientarea acestora către măsuri de sprijin corespunzătoare.

	indicii că victima infracțiunii necesită servicii de suport, aceștia informează victima infracțiunii despre dreptul la serviciile de suport pentru reabilitare și o referă agenției teritoriale de asistență socială pentru realizarea evaluării individuale și acordarea serviciilor de suport, prin întocmirea unui demers. La demers, se pot anexa, după caz, copia actelor prevăzute la art. 4, precum și alte informații care le consideră necesare în vederea evaluării victimei infracțiunii și care nu prejudiciază desfășurarea urmăririi penale. (4) În afara procesului penal, persoanele care, în exercitarea atribuțiilor privind acordarea asistenței medicale, efectuarea examinării medico-legale, examinarea solicitărilor de asistență socială sau acordării serviciilor sociale, identifică indicii că victima infracțiunii a suferit daune ca urmare a unei infracțiuni sau se află în pericol pentru viață și sănătate, informează victima infracțiunii despre dreptul la serviciile de suport pentru reabilitare și acordă serviciile necesare sau după caz, o referă la agenția teritorială de asistență socială		

	pentru realizarea evaluării individuale și acordarea serviciilor de suport. (5) Evaluarea individuală se realizează cu participarea victimei infracțiunii, cu luarea în considerare a opiniilor, necesităților și preocupărilor acesteia, inclusiv a voinței de a beneficia sau de a refuza serviciile de suport, măsurile de protecție sau alte măsuri prevăzute de lege. (6) Necesitățile de suport pentru victimele infracțiunii se evaluează în baza următoarelor criterii: a) tipul infracțiunii și circumstanțele comiterii acesteia în măsura în care acestea sunt disponibile sau pot fi oferite de către autoritățile competente care examinează sesizarea sau efectuează urmărirea penală ori judecarea cauzei penale; b) caracteristicile personale ale victimei infracțiunii, prezența dizabilității, starea social-economică și condițiile de trai; c) existența unor indicii că infracțiunea a fost determinată de prejudecată sau de un motiv de discriminare legat de caracteristicile personale ale victimei infracțiunii;		

	d) impactul fizic, psihic și material al infracțiunii asupra victimei; e) datele despre făptuitor, în măsura în care acestea sunt disponibile; f) tipul de relații și starea de dependență față de făptuitor; g) interesul superior al copilului; h) alte informații relevante. (7) Evaluarea victimelor infracțiunii se realizează în cadrul echipei multidisciplinare. Victima infracțiunii poate solicita să fie însoțită pe durata evaluării de o persoană de încredere. (8) În procesul de evaluare pot fi atrași, cu acordul sau la solicitarea victimei infracțiunii și alți specialiști, inclusiv din organizații necomerciale. (9) Pentru evitarea revictimizării, evaluarea are loc în cel mai scurt timp după înregistrarea demersului privind evaluarea individuală a victimei infracțiunii sau din momentul recepționării cererii de acordarea a serviciilor de suport. (10) Rezultatele evaluării se consemnează într-un raport de evaluare, care conține: a) datele de identitate ale victimei infracțiunii;		

	b) starea fizică și psihică a victimei infracțiunii, informațiile disponibile privind prejudiciul material la momentul evaluării; c) serviciile de suport de care victima infracțiunii poate beneficia, inclusiv perioada și durata acestora; d) decizia de referire a victimei infracțiunii către servicii specializate sau de specializare înaltă, atunci când este cazul; e) alte circumstanțe relevante, constatate conform criteriilor de evaluare prevăzute la alineatul (6). (11) Raportul de evaluare a necesităților pentru reabilitarea victimelor infracțiunilor poate fi utilizat la elaborarea planului individualizat de asistență a victimei infracțiunii. (12) Agenția teritorială de asistență socială asigură evidența victimelor infracțiunilor care au fost referite și serviciile de suport de care au beneficiat, informând semestrial despre aceasta Ministerul Muncii și Protecție Sociale. (13) În cazul în care, pe parcursul procesului penal, apar circumstanțe noi, agenția teritorială de asistență socială, după caz, cu suportul		

	autorităților competente care au efectuat referirea victimei infracțiunii, reevaluează necesitățile de suport ale victimei infracțiunii și adaptează serviciile de suport acordate în funcție de noile necesități ale acesteia. (14) La solicitarea organului de urmărire penală, a procurorului sau, după caz, a instanței de judecată, agenția teritorială de asistență socială pune la dispoziția acestora copia raportului de evaluare, în măsura în care informațiile conținute în acesta sunt necesare pentru asigurarea drepturilor și protecției victimei în cadrul procesului penal**.**		
(3) Cu excepția cazului în care acestea sunt furnizate de alte servicii publice sau private, serviciile specializate de sprijinire menționate la articolul 8 alineatul (3), instituie și pun la dispoziție cel puțin: (a)adăposturi sau orice altă cazare provizorie adecvată pentru victimele care au nevoie de un loc sigur din cauza unui risc medical de victimizare secundară și repetată sau de intimidare și răzbunare;	***Codul de procedură penală nr. 122/2003:*** **Articolul 58.** Victima (4)Victima unei infracţiuni deosebit de grave sau excepţional de grave contra persoanei, victima torturii, tratamentelor inumane sau degradante, victima infracțiunilor cu caracter sexual sau a violenței în familie, victima traficului de	**Compatibil**	**Comentarii:** Suplimentar, cadrul național este completat de legi speciale care instituie servicii specializate de sprijin pentru anumite categorii de victime vulnerabile. Astfel, ***Legea nr. 45/2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței în familie*** prevede: • art. 10 alin. (1) lit. a), acordarea de servicii specializate, inclusiv asistență telefonică gratuită, adăpost (plasament) și centre/servicii de consiliere de zi pentru victimele violenței în familie și pentru copiii acestora; • art. 10 alin. (2), centrele/serviciile de asistență și protecție oferă sprijin orientat și integrat, incluzând

(b) sprijin orientat și integrat pentru victimele cu nevoi specifice, precum victimele violenței sexuale, victimele violenței bazate pe gen și victimele violențelor în cadrul unor relații apropiate, inclusiv sprijin în cazul traumelor și consiliere.	ființe umane, victima traficului de copii și victima unei infracțiuni prevăzute la art. 208^1–208^5 din Codul penal nr. 985/2002, indiferent de faptul dacă este recunoscută în calitate de parte vătămată sau parte civilă, dispune de asemenea de următoarele drepturi: […] 5) să fie informată cu privire la serviciile de suport de care poate beneficia (asistență medicală, consiliere psihologică, servicii de adăpost, asistență juridică) și condițiile generale de acordare a acestora; ***Proiectul de Lege cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor*** **Articolul 3.** Serviciile de suport acordate (1) Reabilitarea victimelor infracțiunilor, precum și a drepturilor acestora, se realizează prin punerea la dispoziție a unor servicii de suport.		adăpost, asistență juridică, psihologică, socială și medicală de urgență. ***Legea nr. 241/2005 privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane*:** art. 17 alin. (1), instituirea centrelor de asistență și protecție a victimelor traficului de ființe umane, care furnizează condiții sigure de cazare și un set complex de servicii, inclusiv asistență juridică, socială, psihologică și medicală de urgență, pază și protecție, precum și sprijin pentru reintegrare și contactarea rudelor. În ansamblu, prevederile naționale asigură instituirea și funcționarea serviciilor specializate de sprijin inclusiv și pentru victimele cu nevoi specific, ce garantează sprijin orientat și integrat, adaptat tipului de infracțiune și vulnerabilităților victimei. Aceste sunt furnizate de autorități publice și private.

	(2) Serviciile de suport acordate victimelor infracțiunilor se aplică și victimelor persecutate în mod corespunzător. (3) Serviciile de suport reprezintă serviciile, publice sau private, oferite victimelor infracțiunilor, care au ca scop oferirea de consultații și sprijin în comunicarea acestora cu autoritățile publice și private, precum și de asistență pentru recuperare fizică, psihologică și socială. (4) În funcție de necesitățile individuale, victimele infracțiunilor, beneficiază de următoarele servicii de suport: a) consiliere informațională cu privire la drepturile sale și serviciile de care pot beneficia; b) asistență psihologică; c) asistență medicală; d) servicii de adăpost; e) asistență juridică garantată de stat; f) compensare financiară de către stat a prejudiciului cauzat prin infracțiune. (5) Guvernul poate aproba reglementări detaliate privind procedurile de acordare a serviciilor de suport prevăzute la alin. (4). (6) Victimele traficului de ființe umane și ale violenței în		

	familie beneficiază de măsuri de asistență conform prevederilor Legii nr. 241/2005 privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane sau, după caz, ale Legii nr. 45/2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței în familie. (7) Copilul victimă a infracțiunilor beneficiază de măsuri de protecție și de servicii de suport în urma unei evaluări individuale a situației specifice a fiecărui copil victimă, ținându-se cont de vulnerabilitatea acestuia, inclusiv riscul de victimizare, precum și de intimidare sau răzbunare, inclusiv de opiniile, nevoile și interesele copilului. Instituirea măsurilor de protecție și acordarea serviciilor de suport se extind inclusiv asupra membrilor familiei copilului victimă, în măsura în care acest lucru este necesar și posibil. (8) În cazul în care vârsta persoanei este necunoscută și există motive de a presupune că aceasta nu a împlinit vîrsta de 18 ani, se prezumă că persoana este minor până la constatarea vîrstei în modul prevăzut de lege. Pe perioada		

	incertitudinii privind vârsta, persoana beneficiază de toate garanțiile, măsurile de protecție și serviciile de suport specifice. **Secţiunea a 3-a** **Alte servicii de suport** **Articolul 14.** Asistența medicală Victima infracțiunii beneficiază de asistență medicală de urgență în mod gratuit și, după caz, de alte tipuri de asistență medicală acordate de către instituțiile medico-sanitare publice, în condițiile Legii nr. 1585/1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală și ale altor acte normative. **Articolul 15.** Servicii de adăpost (1)Victima infracțiunii, care este expusă unui risc iminent de victimizare, de intimidare sau de răzbunare beneficiază, în condițiile legii, de servicii de adăpost. (2)Prin derogare de la alin. (1), victima persecutată beneficiază, la cerere, de servicii de adăpost, dacă nu dispune de o locuință.		

	(3)Serviciile de adăpost se acordă de către centrele specializate din cadrul instituțiilor publice, precum și de către organizațiile necomerciale care prestează servicii destinate victimelor în funcție de profilul serviciului și categoriile de beneficiari, în limita competențelor acestora conform actelor normative.		
CAPITOLUL 3 **PARTICIPAREA ÎN PROCEDURILE PENALE** *Articolul 10* **Dreptul de a fi audiat** (1) Statele membre se asigură că victimele pot fi audiate în cursul procedurii penale și pot prezenta probe. În cazul audierii unei victime-copil, se iau în considerare în mod adecvat vârsta și maturitatea acesteia.	***Codul de procedură penală nr. 122/2023:*** **Articolul 58**. Victima […] (3) Victima beneficiază de asemenea de următoarele drepturi: […] **2) să prezinte documente, obiecte şi alte mijloace de probă pentru confirmarea cererii sale**; **2[1]) să depună declarații și să dea explicații;** […] **(11) Victima este audiată în condițiile prevăzute de prezentul cod pentru audierea martorului. Victima minoră este audiată în condițiile art. 110[1].**	**Compatibil**	**Comentarii**: Cadrul normativ național consacră în mod expres dreptul victimei de a fi audiată și de a participa activ în procesul penal conform prevederilor Codului de procedură penală. Astfel, art. 58 alin. (3) pct. 2) din Codul de procedură penală, prevede că victima are dreptul să prezinte documente, obiecte şi alte mijloace de probă pentru confirmarea cererii sale, iar pct. 2[1]) de la aceși articol, reglementează dreptul victimei de a depune declarații și de a da explicații în cadrul procedurilor penale. În mod complementar, art. 60 alin. (1) pct. 2) din Codul de procedură penală prevede dreptul părții vătămate de a face declarații și explicații, iar pct. 3) al aceluiași articol consacră dreptul de a prezenta documente şi alte mijloace de probă pentru a fi anexate la dosarul penal şi cercetate în şedinţa de judecată, consolidând garanțiile procedurale privind participarea victimei în procesul penal și exercitarea efectivă a dreptului de a fi audiată. Articolul 60 alin. (5) din Codul de procedură penală, prevede că partea vătămată minoră este audiată în condițiile art. 110[1] din același cod. Astfel, în cazul în care victima este minoră, legislația națională instituie garanții procedurale speciale, menite să țină seama în mod adecvat de vârsta și maturitatea acesteia, astfel cum

	[…] **Articolul 60.** Drepturile şi obligaţiile părţii vătămate […] **2) să facă declaraţii şi explicaţii;** **3) să prezinte documente şi alte mijloace de probă pentru a fi anexate la dosarul penal şi cercetate în şedinţa de judecată**; […] **(5) Partea vătămată este audiată în condițiile prevăzute de prezentul cod pentru audierea martorului. Partea vătămată minoră este audiată în condițiile art. 110[1]** […]		impune directiva. În acest sens, art. 110[1] din Codul de procedură penală reglementează condiții speciale de audiere a minorilor, inclusiv adaptarea procedurii, utilizarea unor metode adecvate vârstei și asigurarea unui mediu protector, în scopul prevenirii victimizării secundare. Prin coroborarea acestor dispoziții, cadrul normativ național asigură compatibilitatea cu art. 10 alin. (1) din Directiva 2012/29/UE, garantând dreptul victimelor de a fi audiate și de a prezenta probe în cadrul procedurilor penale, inclusiv prin instituirea unor garanții adecvate pentru victimele-copii.
(2) Normele procedurale în temeiul cărora victimele pot fi audiate în cursul procedurilor penale și pot prezenta probe se stabilesc în cadrul dreptului intern.		**Compatibil**	***Codul de procedură penală nr. 122/2003*** stabilește normele generale de desfășurare a procesului penal, inclusiv reglementează normele procedurale în temeiul cărora victimele pot fi audiate în cursul procedurilor penale și pot prezenta probe, stabilind drepturile procesuale ale victimei și ale părții vătămate.
Articolul 11 **Drepturi în cazul unei hotărâri de neîncepere a urmăririi penale**	***Codul de procedură penală nr. 122/2003*** **Articolul 58.** Victima […]	**Compatibil**	**Comentarii:** Articolul 313 din Codul de procedură penală, reglementează procedura de examinare a contestației privind refuzul în pornirea urmăririi penale.

(1) Statele membre se asigură că victimele, în funcție de rolul care le revine în sistemul judiciar penal relevant, au dreptul de a solicita revizuirea unei hotărâri de neîncepere a urmăririi penale. Normele procedurale pentru o astfel de revizuire se stabilesc în dreptul intern.	(3) Victima beneficiază de asemenea de următoarele drepturi: […] **9) să atace ordonanţa de neîncepere a urmăririi penale în decurs de 10 zile din momentul primirii copiei de pe ordonanţa respectivă şi să ia cunoştinţă de materialele în baza cărora a fost emisă această ordonanţă;** […] **Articolul 274.** Începerea urmăririi penale […] **(6) Ordonanţa de a refuza începerea urmăririi penale poate fi atacată, prin plîngere, în instanţa judecătorească, în condiţiile art.313.**		
(2) În cazul în care, în conformitate cu dreptul intern, rolul victimei în sistemul judiciar penal relevant se stabilește numai după adoptarea hotărârii de urmărire penală, statele membre se asigură că cel puțin victimele unor încălcări grave au dreptul de a solicita	***Codul de procedură penală nr. 122/2003*** **Articolul 58.** Victima […] (3) Victima beneficiază de asemenea de următoarele drepturi:	**Compatibil**	***Comentarii***: Prevederile naționale garantează participarea efectivă a victimei în procesul penal, accesul la informații și posibilitatea de a contesta deciziile care îi afectează drepturile, oferind un nivel de protecție mai ridicat decât cel prevăzut de Directiva 2012/29/UE, care se referă doar la victimele unor infracțiuni grave.

revizuirea unei hotărâri de neîncepere a urmăririi penale. Normele procedurale pentru o astfel de revizuire se stabilesc în cadrul dreptului intern.	[…] **4) să fie informată de către organul de urmărire penală, procuror sau, după caz, de către instanţa de judecată despre soluţionarea plîngerii sale, despre toate hotărîrile adoptate care se referă la drepturile şi interesele sale; să primească gratuit copii de pe acestea, precum şi de pe hotărîrea de încetare sau de clasare a procesului penal în cauza respectivă, de neîncepere a urmăririi penale, copia de pe sentinţă, decizie sau de pe o altă hotărîre judecătorească definitivă;** […] **9) să atace ordonanţa de neîncepere a urmăririi penale în decurs de 10 zile din momentul primirii copiei de pe ordonanţa respectivă şi să ia cunoştinţă de materialele în baza cărora a fost emisă această ordonanţă;** […]		
(3) Statele membre se asigură că victimele sunt informate fără întârzieri	***Codul de procedură penală nr. 122/2003***	**Compatibil**	***Comentarii****:* În conformitate cu aceste prevederi, victima este informată într-un termen scurt, dar nu mai mare de 15 zile, și este

inutile cu privire la dreptul lor de a primi și că primesc, la cerere, informații suficiente pentru a decide dacă doresc sau nu să solicite revizuirea oricărei hotărâri de neîncepere a urmăririi penale.	**Articolul 274.** Începerea urmăririi penale […] **(5) În cazul în care procurorul refuză pornirea urmăririi penale, el confirmă faptul prin ordonanţă motivată şi anunţă despre aceasta, într-un termen cît mai scurt posibil, dar nu mai mare de 15 zile, persoana care a înaintat sesizarea.** În cazul în care consideră că lipsesc temeiurile pentru a începe urmărirea penală, procurorul, prin ordonanţă, abrogă ordonanţa de începere a urmăririi penale şi dispune refuzul în pornirea urmăririi penale şi clasarea procesului penal. **(6) Ordonanţa de a refuza începerea urmăririi penale poate fi atacată, prin plîngere, în instanţa judecătorească, în condiţiile art.313.** (7) Dacă ulterior se constată că nu a existat sau că a dispărut circumstanţa pe care se baza propunerea de a refuza începerea urmăririi penale,		informata despre dreptul de a ataca ordonanța, ceea ce asigură transpunerea efectivă a directivei și garantarea drepturilor procedurale ale victimelor.

	procurorul anulează ordonanţa pe care a emis-o şi dispune începerea urmăririi penale. **Articolul 313** din **Codul de procedură penală**, reglementează procedura de examinare a contestației privind refuzul în pornirea urmăririi penale.		
(4) În cazul în care hotărârea de neîncepere a urmăririi penale este adoptată de cea mai înaltă autoritate de urmărire penală, a cărei hotărâre nu poate face obiectul unei căi de atac în temeiul dreptului intern, calea de atac poate fi soluționată de aceeași autoritate.	***Codul de procedură penală nr. 122/2003*** **Articolul 274.** Începerea urmăririi penale […] **(6) Ordonanţa de a refuza începerea urmăririi penale poate fi atacată, prin plîngere, în instanţa judecătorească, în condiţiile art.313.** […] **Articolul 313.** Plîngerea împotriva acţiunilor şi actelor ilegale ale organului de urmărire penală şi ale organului care exercită activitateaa specială de investigaţii	**Compatibil**	**Comentarii:** Potrivit art. 274 alin. (6) din Codul de procedură penală, ordonanța de refuz a începerii urmăririi penale poate fi atacată prin plângere la instanța judecătorească, conform procedurii reglementate la art. 313, ceea ce în practică înseamnă că plângerea se soluționează de judecătorul de instrucție. La rândul său, art. 313 alin. (6) din Codul de procedură penală, . prevede că încheierea judecătorului de instrucție este, în principiu, irevocabilă, cu excepția situațiilor specifice, printre care se află refuzul pornirii urmăririi penale, scoaterea persoanei de sub urmărirea penală, încetarea urmăririi penale, clasarea cauzei și reluarea urmăririi penale. În aceste cazuri, încheierile pot fi atacate cu recurs în termen de 15 zile de la data comunicării, iar recursul se judecă conform art. 447 și 448, în lipsa părților, de instanța ierarhic superioară, respectiv Curtea de Apel. Prin urmare, ordinanța de refuz a începerii urmăririi penale beneficiază de două grade de jurisdicție: judecătorul de instrucție, care examinează plângerea depusă de victim și recursul la Curtea de Apel, care oferă o verificare suplimentară și ierarhic superioară a deciziei, consolidând protecția drepturilor victimei și asigurând o garanție procedurală suplimentară.

	(1) Plîngerile împotriva acţiunilor şi actelor ilegale ale organului de urmărire penală şi ale organelor care exercită activitate specială de investigaţii pot fi înaintate judecătorului de instrucţie de către bănuit, învinuit, apărător, partea vătămată, de alţi participanţi la proces sau de către alte persoane drepturile şi interesele legitime ale cărora au fost încălcate de aceste organe, în cazul în care persoana nu este de acord cu rezultatul examinării plîngerii sale de către procuror sau nu a primit răspuns la plîngerea sa de la procuror în termenul prevăzut de lege. (2) Persoanele indicate în alin.(1) sînt în drept de a ataca judecătorului de instrucţie: 1) refuzul organului de urmărire penală: a) de a primi plîngerea sau denunţul privind pregătirea sau săvîrşirea infracţiunii; b) de a satisface demersurile în cazurile prevăzute de lege; c) de a începe urmărirea penală;		Astfel, cadrul normativ național garantează victimei dreptul efectiv de a contesta ordonanța de neîncepere a urmăririi penale.

	d) de a elibera persoana reținută pentru încălcarea prevederilor art. 165 și 166 din prezentul Cod; e) de a elibera persoana deținută cu încălcarea perioadei de reținere sau a perioadei pentru care a fost autorizat arestul. 2) ordonanţele privind încetarea urmăririi penale, clasarea cauzei penale sau scoaterea persoanei de sub urmărire penală; 3) alte acţiuni care afectează drepturile şi libertăţile constituţionale ale persoanei. (3) Plângerea poate fi înaintată judecătorului de instrucţie la locul aflării organului care a admis încălcarea, în termen de 10 zile de la data la care a luat cunoștință de rezultatul examinării plângerii sau de la data expirării termenului prevăzut de lege la care urma să primească răspuns la plângere. (4) Plângerea se examinează de către judecătorul de instrucție în termen de 30 de zile, fără prezența părților, cărora li se		

	comunică data examinării plângerii. Judecătorul, printr-o încheiere motivată, poate dispune fixarea ședinței pentru prezentare la proces, cu citarea procurorului, a persoanei care a depus plângerea, precum și a persoanelor ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea plângerii. Neparticiparea în ședință a procurorului, a persoanei care a depus plângerea și/sau a persoanelor ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea plângerii nu împiedică examinarea acesteia. În ambele cazuri, procurorul este obligat să prezinte în instanță materialele corespunzătoare în termen de 5 zile de la înștiințare. În cazul examinării plângerii în cadrul ședinței de judecată, dau explicații procurorul, persoana care a depus plângerea și persoanele ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea plângerii. (5) Judecătorul de instrucţie, considerînd plîngerea întemeiată, adoptă o încheiere		

	prin care obligă procurorul să lichideze încălcările depistate ale drepturilor şi libertăţilor omului sau ale persoanei juridice şi, după caz, declară nulitatea actului sau acţiunii procesuale atacate. Constatînd că actele sau acţiunile atacate au fost efectuate în conformitate cu legea şi că drepturile sau libertăţile omului sau ale persoanei juridice nu au fost încălcate, judecătorul de instrucţie pronunţă o încheiere despre respingerea plîngerii înaintate. Copia de pe încheiere se expediază persoanei care a depus plîngerea şi procurorului. (6) Încheierea judecătorului de instrucție este irevocabilă, cu excepția încheierilor privind refuzul în pornirea urmăririi penale, scoaterea persoanei de sub urmărirea penală, încetarea urmăririi penale, clasarea cauzei penale și reluarea urmăririi penale, care pot fi atacate cu recurs în termen de 15 zile de la data comunicării și		

	se vor judeca conform art. 447 și 448, în lipsa părților.		
(5) Alineatele (1), (3) și (4) nu se aplică deciziei procurorului de neîncepere a urmăririi penale, în cazul în care o astfel de decizie conduce la o soluționare extrajudiciară, în măsura în care dreptul intern prevede aceasta.		**Prevedere UE opțională**	**Comentarii**: Conform **Codului de procedură penală**, procedurile extrajudiciare, precum medierea sau împăcarea părților, sunt permise doar după ce a fost pornită urmărirea penală, nu în faza inițială. Prin urmare, în cazul ordonanței de neîncepere a urmăririi penale, victima beneficiază de toate garanțiile procesuale, inclusiv dreptul de a contesta decizia și de a solicita revizuirea acesteia. În acest context, legislația procesual penală națională nu permite aplicarea art. 11 (5) din Directivă.
Articolul 12 **Dreptul la garanții în contextul serviciilor de justiție reparatorie** (1) Statele membre iau măsuri care garantează protecția victimei împotriva victimizării secundare și repetate, precum și a intimidării și răzbunării, care să se aplice atunci când se recurge la orice serviciu de justiție reparatorie. Astfel de măsuri garantează victimelor care optează să participe în procesul de justiție reparatorie că beneficiază, la cerere, de acces la servicii de justiție reparatorie sigure și competente, cu respectarea cel puțin a următoarelor condiții: (a)se recurge la servicii de justiție reparatorie dacă acestea sunt în interesul victimei, în funcție de	***Codul de procedură penală nr. 122/2003*** **Articolul 52.** Atribuţiile procurorului în cadrul urmăririi penale (1) În cadrul urmăririi penale, procurorul, în limita competenţei sale materiale şi teritoriale: […] **28) informează, în scris, bănuitul, învinuitul, victima, partea vătămată, partea civilă și explică despre posibilitatea recurgerii la mediere în temeiul art.219 alin.(9) și al art.276 alin.(7) și cu privire la lista mediatorilor cu drept de a desfășura activitate de mediator;**	**Compatibil**	**Comentarii**: Prin ansamblul acestor prevederi, legislația națională garantează siguranța victimei în procedurile de justiție reparatorie, participarea voluntară și informată a victimei etc.

considerațiile privind siguranța și cu acordul liber și în cunoștință de cauză al acesteia, care poate fi retras în orice moment; (b) înainte de a accepta să participe în procesul de justiție reparatorie, victima primește informații complete și obiective cu privire la proceduri și la eventualele rezultatele ale acestora, precum și informații cu privire la procedurile de supraveghere a punerii în aplicare a oricărui acord; (c) autorul infracțiunii a recunoscut faptele de bază ale cauzei; (d) orice acord este încheiat în mod voluntar și poate fi luat în considerare în cadrul oricăror proceduri penale ulterioare; (e) discuțiile din cadrul procedurilor de justiție reparatorie care nu au loc în public sunt confidențiale și nu sunt divulgate ulterior, cu excepția cazului în care părțile își dau acordul în acest sens sau dacă acest lucru se prevede în dreptul intern, având în vedere interesul public prevalent.	[…] **Articolul 57.** Ofiţerul de urmărire penală şi atribuţiile lui […] (2) Ofiţerul de urmărire penală are următoarele atribuţii: […] **14[1]) informează, în scris, bănuitul, învinuitul, victima, partea vătămată, partea civilă și explică despre posibilitatea recurgerii la mediere în temeiul art. 219 alin. (9) și al art. 276 alin. (7) și cu privire la lista mediatorilor cu drept de a desfășura activitate de mediator**; […] **Articolul 285.** Încetarea urmăririi penale (2) Încetarea urmăririi penale are loc în cazurile de nereabilitare a persoanei, prevăzute la art. 275 pct. 4)–9) din prezentul cod, precum şi dacă există cel puţin una din cauzele prevăzute la art. 53 din		

	Codul penal sau dacă se constată că: 1) plângerea prealabilă a fost retrasă de către partea vătămată, a fost încheiată o tranzacție în cadrul procesului de mediere sau părţile s-au împăcat – în cazurile în care urmărirea penală poate fi pornită numai în baza plângerii prealabile sau legea penală permite împăcarea; **Articolul 344[1].** Soluţionarea cauzei în procedura medierii ori împăcării părţilor (5) În cazul în care s-a efectuat procedura medierii ori împăcării părților sau învinuitul a reparat prejudiciul cauzat prin infracțiune, procurorul trimite în judecată cauza împreună cu acordul de recunoaștere a vinovăției însoțit de tranzacția de mediere sau împăcare.” **Articolul 507.** Trimiterea cauzei în judecată (2)În cazul în care s-a efectuat procedura medierii ori împăcării părților sau		

	învinuitul a reparat prejudiciul cauzat prin infracțiune, procurorul trimite în judecată cauza împreună cu acordul de recunoaștere a vinovăției însoțit de tranzacția de mediere sau împăcare.”. **Articolul 509[1].** Adoptarea sentinței în cazul acceptării acordului de recunoaștere a vinovăției (7) Dacă acordul de recunoaștere a vinovăției a fost admis, iar părțile nu au încheiat o tranzacție de mediere sau împăcare cu privire la acțiunea civilă, instanța lasă nesoluționată acțiunea civilă. **Legea nr. 9/2026 privind medierea și statutul mediatorului:** **Articolul 4.** Participarea benevolă la procesul de mediere (1) Părțile decid benevol inițierea procesului de mediere și participarea la acesta, stabilesc termene și reguli privind desfășurarea procesului de mediere, precum		

	și convin asupra conținutului tranzacției de mediere. (2) Pentru anumite categorii de litigii prevăzute de lege, părțile trebuie să desfășoare cel puțin o ședință de mediere. În aceste cazuri, părțile decid benevol și de comun acord în privința începerii sau încetării procesului de mediere. **Articolul 47.** Etapele procesului de mediere […] **(8)** Până la încheierea contractului de mediere, mediatorul este obligat să informeze părțile privind scopul medierii, procedura, drepturile și obligațiile mediatorului și ale părților, consecințele procesului de mediere, efectele semnării unei tranzacții de mediere, precum și privind consecințele nerespectării prevederilor tranzacției de mediere semnate. […] **Articolul 49.** Desfășurarea medierii […]		

	(6) Părțile sunt în drept să renunțe în orice moment la mediere. […] ***Codul penal nr. 985/2002*** **Articolul 109.** Împăcarea (1) Împăcarea este actul de înlăturare a răspunderii penale pentru infracţiuni uşoare sau mai puţin grave, prevăzute la capitolele II–III, V–VI și la art.264 alin.(1) din Partea specială, precum şi în cazurile prevăzute de procedura penală, dacă persoana nu are antecedente penale pentru infracţiuni similare comise cu intenţie sau dacă în privinţa ei nu a mai fost dispusă încetarea procesului penal, ca urmare a împăcării, pentru infracţiuni similare comise cu intenție în ultimii cinci ani. În cazul minorilor, împăcarea părților poate fi aplicată și pentru infracțiuni ușoare sau mai puțin grave, prevăzute la capitolul IV din Partea specială, precum și pentru infracțiuni grave, prevăzute la		

	capitolele II–III și V–VI din Partea specială. (2) Împăcarea este personală şi produce efecte juridice din momentul pornirii urmăririi penale şi pînă la retragerea completului de judecată pentru deliberare. (3) Pentru persoanele lipsite de capacitate de exerciţiu, împăcarea se face de reprezentanţii lor legali. Cei cu capacitate de exerciţiu restrânsă se pot împăca cu încuviinţarea persoanelor prevăzute de lege. (4) Împăcarea nu se aplică în cazul persoanelor care au săvârșit asupra minorilor infracţiunile prevăzute la art. 171–175[1], cu excepția infracțiunilor ușoare sau mai puțin grave, dacă acestea au fost săvârșite de către minori, sau în cazul infracțiunilor săvârșite asupra minorilor prevăzute la art. 201, 206, 208, 208[1] şi 208[2].		
(2) Statele membre facilitează trimiterea cauzelor, dacă este cazul către serviciile de justiție reparatorie,	***Codul de procedură penală nr. 122/2003***	**Compatibil**	

inclusiv prin stabilirea de proceduri sau orientări cu privire la condițiile unei astfel de trimiteri.	**Articolul 52.** Atribuţiile procurorului în cadrul urmăririi penale (1) În cadrul urmăririi penale, procurorul, în limita competenţei sale materiale şi teritoriale: […] 24[1]) prezintă, la solicitarea mediatorului, informația din cauza penală necesară pentru derularea procesului de mediere, inclusiv ordonanța de pornire a urmăririi penale, ordonanța de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuit, ordonanța de punere sub învinuire, ordonanța de recunoaștere în calitate de parte vătămată și/sau de parte civilă, raportul de constatare sau de expertiză judiciară, prin care sunt constatate circumstanțele legate de cauzarea prejudiciilor și/sau afectarea drepturilor victimei, și alte informații care nu prejudiciază desfășurarea urmăririi penale; […]		

	28) informează, în scris, bănuitul, învinuitul, victima, partea vătămată, partea civilă și explică despre posibilitatea recurgerii la mediere în temeiul art.219 alin.(9) și al art.276 alin.(7) și cu privire la lista mediatorilor cu drept de a desfășura activitate de mediator; […] **Articolul 57.** Ofiţerul de urmărire penală şi atribuţiile lui […] (2) Ofiţerul de urmărire penală are următoarele atribuţii: […] 14[1]) informează, în scris, bănuitul, învinuitul, victima, partea vătămată, partea civilă și explică despre posibilitatea recurgerii la mediere în temeiul art. 219 alin. (9) și al art. 276 alin. (7) și cu privire la lista mediatorilor cu drept de a desfășura activitate de mediator; […] 16[1]) prezintă, la solicitarea mediatorului, informația din		

	cauza penală necesară pentru derularea procesului de mediere, inclusiv ordonanță de pornire a urmăririi penale, ordonanța de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuit, ordonanța de punere sub învinuire, ordonanța de recunoaștere în calitate de parte vătămată și/sau de parte civilă, raportul de constatare sau de expertiză judiciară, prin care sunt constatate circumstanțele legate de cauzarea prejudiciilor și/sau afectarea drepturilor victimei, și alte informații fără a prejudicia desfășurarea urmăririi penale; […]		
Articolul 13 **Dreptul la asistență juridică** Statele membre se asigură că victimele au acces la asistență juridică, atunci când au calitatea de parte în procedurile penale. Condițiile sau normele procedurale în conformitate cu care victimele pot avea acces la asistență juridică se stabilesc în dreptul intern.	***Codul de procedură penală nr. 122/2003*** **Articolul 58.** Victima (3) Victima beneficiază de asemenea de următoarele drepturi: […] 11) să fie asistată, la acţiunile procesuale efectuate cu participarea ei, de un avocat ales; […]	**Compatibil**	**Comentarii:** Exercitarea profesiei de avocat este reglementată de ***Legea nr. 1260/2002 cu privire la avocatură*** Astfel, *art. 5* ***din Legea nr. 1260/2002 cu privire la avocatură***, prevede că: (1) Orice persoană are dreptul să îşi aleagă în mod liber avocatul pentru a fi consultată şi reprezentată de acesta în materie juridică. (2) Statul asigură accesul la asistenţa juridică calificată tuturor persoanelor în condiţiile prezentei legi. (3) Persoanele fizice şi juridice sînt în drept să beneficieze, în modul stabilit, de asistenţa juridică a oricărui avocat în bază de acord al părţilor.

	(4) Victima unei infracţiuni deosebit de grave sau excepţional de grave contra persoanei, victima torturii, tratamentelor inumane sau degradante, victima infracțiunilor cu caracter sexual sau a violențeiîn familie, victima traficului de ființe umane, victima traficului de copii și victima unei infracțiuni prevăzute la art. 208^1–208^5 din Codul penal nr. 985/2002, indiferent de faptul dacă este recunoscută în calitate de parte vătămată sau parte civilă, dispune de asemenea de următoarele drepturi: 1) să fie consultată de un avocat pe tot parcursul procesului penal ca şi celelalte părţi în proces; 2) să fie asistată, în condiţiile legii, de un avocat care acordă asistenţă juridică garantată de stat; 3) să fie însoţită de o persoană de încredere, alături de avocatul său, la toate		(4) În cazurile prevăzute de lege, plata pentru asistenţa juridică calificată se achită de la bugetul de stat. (5) Pornind de la starea materială a persoanei, avocatul îi poate acorda acesteia asistenţă juridică în mod gratuit. (6) Avocaţii din Republica Moldova sînt în drept să îndeplinească unele delegaţii sau să exercite profesia de avocat în alte state, dacă aceasta este prevăzut de legislaţia statului respectiv. **Legea nr. 198/2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat** reglementează condițiile, volumul și modul de acordare a asistenței juridice garantate de stat.

	cercetările, inclusiv la şedinţele închise; […] 6) să fie audiată în prezența unui avocat, în condiții de respectare a demnității și intimității; […] **Articolul 60.** Drepturile şi obligaţiile părţii vătămate (1) Partea vătămată dispune de următoarele drepturi: […] 18) să fie reprezentată de un avocat ales, iar dacă nu are mijloace pentru a plăti avocatul, să fie asistată, în condiţiile legii, de un avocat care acordă asistenţă juridică garantată de stat; […] (1^2) Partea vătămată în cauzele penale privind infracțiuni deosebit de grave sau excepţional de grave contra persoanei, privind tortura, tratamentelor inumane sau degradante, privind munca forțată, privind sclavia şi condiţiilor similare sclaviei, privind infracțiuni cu caracter sexual, privind violența în		

	familie, privind traficul de persoane, privind traficul de copii sau privind infracțiunile prevăzute la art. 208^1–208^5 din Codul penal nr. 985/2002 dispune, de asemenea, de următoarele drepturi: […] 2) să fie asistată, în condițiile legii, de un avocat care acordă asistență juridică garantată de stat; 3) să fie însoţită de o persoană de încredere, alături de avocatul său, la toate cercetările, inclusiv la şedinţele de judecată închise; 4) să fie audiată în prezența unui avocat, în condiţii de respectare a demnităţii şi intimităţii; […]		
Articolul 14 **Dreptul la rambursarea cheltuielilor** Statele membre oferă victimelor care participă în procedurile penale posibilitatea de a li se rambursa cheltuielile suportate ca urmare a participării lor active la aceste proceduri, în funcție de rolul care le	***Codul de procedură penală nr. 122/2003*** **Articolul 60.** Drepturile şi obligaţiile părţii vătămate (1) Partea vătămată dispune de următoarele drepturi: […] 16) să-i fie compensate cheltuielile suportate în cauza penală şi să i se repare	**Compatibil**	

revine în sistemul judiciar penal relevant. Condițiile sau normele procedurale în conformitate cu care victimelor li se pot rambursa cheltuielile se stabilesc în dreptul intern.	prejudiciul cauzat în urma acţiunilor nelegitime ale organului de urmărire penală; […] **Articolul 227.** Cheltuielile judiciare (1) Cheltuieli judiciare sînt cheltuielile suportate potrivit legii pentru asigurarea bunei desfăşurări a procesului penal. (2) Cheltuielile judiciare cuprind sumele: 1) plătite sau care urmează a fi plătite martorilor, părţii vătămate, reprezentanţilor lor, experţilor, specialiştilor, interpreţilor, traducătorilor şi asistenţilor procedurali; 2) cheltuite pentru păstrarea, transportarea şi cercetarea corpurilor delicte; 2^1) cheltuite pentru administrarea bunurilor sechestrate; 3) care urmează a fi plătite pentru acordarea asistenţei juridice garantate de stat; 4) cheltuite pentru restituirea contravalorii obiectelor deteriorate sau nimicite în procesul de efectuare a		

	expertizei judiciare sau de reconstituire a faptei; 5) cheltuite în legătură cu efectuarea acţiunilor procesuale în cauza penală. (3) Cheltuielile judiciare se plătesc din sumele alocate de stat dacă legea nu prevede altă modalitate. **Articolul 228.** Compensarea cheltuielilor suportate de persoanele participante la procesul penal (1) În modul prevăzut de legea procesuală penală, din sumele alocate de stat vor fi compensate următoarele cheltuieli judiciare suportate de către martori, partea vătămată, partea civilă, asistenţii procedurali, interpreţi, traducători, experţi, specialişti, reprezentanţii legali ai părţii vătămate, ai părţii civile: 1) cheltuielile făcute în legătură cu prezentarea la citare în organul de urmărire penală şi în instanţă; 2) cheltuielile de cazare;		

	3) salariul mediu pentru toată perioadă de participare în procesul penal; 4) cheltuielile de reparare, restabilire a obiectelor care au fost deteriorate în urma utilizării lor în cadrul acţiunilor procesuale la cererea organului de urmărire penală sau a instanţei. (2) Organele, întreprinderile, instituţiile şi organizaţiile de stat sînt obligate să păstreze salariul mediu pentru toată perioada de timp în care partea vătămată, reprezentantul ei legal, asistentul procedural, interpretul, traducătorul, specialistul, expertul, martorul au participat în procesul penal la citarea organului de urmărire penală sau a instanţei. (3) Expertului şi specialistului li se recuperează, de asemenea, costul materialelor care le aparţin şi care au fost utilizate pentru executarea însărcinării respective. (4) Expertul, specialistul, interpretul, traducătorul au dreptul la recompensă pentru executarea obligaţiilor, afară		

	de cazurile cînd le-au executat în cadrul unei însărcinări de serviciu. (5) Cheltuielile suportate de persoanele menţionate la alin.(1) vor fi recuperate la cererea acestora în baza unei hotărîri a organului de urmărire penală sau a instanţei în mărimea stabilită de legislaţia în vigoare.		
Articolul 15 **Dreptul la restituirea bunurilor** Statele membre se asigură că, în urma unei decizii a unei autorități competente, bunurile recuperabile care sunt sechestrate pe durata procedurilor penale li se restituie victimelor fără întârziere, cu excepția cazului în care ele sunt necesare în cadrul procedurilor penale. Condițiile sau normele procedurale în conformitate cu care astfel de bunuri sunt restituite se stabilesc în dreptul intern.	***Codul de procedură penală nr. 122/2003*** **Articolul 60.** Drepturile şi obligaţiile părţii vătămate (1) Partea vătămată dispune de următoarele drepturi: […] **17) să i se restituie bunurile ridicate de organul de urmărire penală în calitate de mijloace de probă sau prezentate de ea însăşi, precum şi bunurile ce îi aparţin şi au fost ridicate de la persoana care a săvîrşit acţiunea interzisă de legea penală, să primească în original documentele care îi aparţin;** […]	**Compatibil**	

	Articolul 161. Hotărîrea cu privire la corpurile delicte adoptată pînă la soluţionarea cauzei penale (1) Pînă la soluţionarea cauzei penale, procurorul ori ofiţerul de urmărire penală care are încuviinţarea procurorului, în faza urmăririi penale, sau, după caz, instanţa dispune restituirea către proprietarul sau posesorul legal: 1) a produselor uşor alterabile; 2) a obiectelor necesare acestuia pentru viaţa cotidiană; 3) a animalelor domestice, pasărilor, altor animale care necesită îngrijire permanentă; 4) a automobilului sau a unui alt mijloc de transport, dacă acesta nu a fost sechestrat pentru asigurarea acţiunii civile în cauza penală sau a posibilei confiscări speciale a bunurilor. (1^1) Până la terminarea urmăririi penale, procurorul ori ofițerul de urmărire penală care are încuviințarea procurorului sau, după caz, instanța de judecată, la etapa judecării cauzei, dispune transmiterea		

	banilor spre administrare Agenției de Recuperare a Bunurilor Infracționale. (1^2) Banii nu se transmit Agenției de Recuperare a Bunurilor Infracționale spre administrare dacă: a) păstrează asupra lor urme ale infracțiunii; b) pot servi ca mijloace pentru descoperirea infracțiunii; c) nu pot fi utilizați ca instrument de plată; d) nu este posibilă asigurarea condițiilor de administrare a acestora. (2) Corpurile delicte voluminoase care necesită condiţii speciale de păstrare şi care nu au pe ele urme ale infracţiunii, precum şi alte corpuri delicte, cu excepţia celor care au servit la săvîrşirea infracţiunii şi care păstrează pe ele urmele infracţiunii, se transmit Serviciului Fiscal de Stat pentru a fi utilizate, păstrate, îngrijite sau comercializate. (3) În cazul în care proprietarul sau posesorul legal al corpurilor delicte menţionate la		

	alin.(2) nu este cunoscut sau dacă restituirea lor este imposibilă din alte motive, ele se predau Serviciului Fiscal de Stat pentru a se decide utilizarea, păstrarea, îngrijirea sau comercializarea acestora cu transferarea banilor încasaţi la contul administrat de Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale. (4) Banii marcaţi, asupra cărora au fost îndreptate acţiunile criminale, se trec în venitul statului, iar echivalentul lor se restituie proprietarului de la bugetul de stat. La cererea victimei, echivalentul banilor recunoscuţi drept corpuri delicte poate fi restituit în temeiul hotărîrii judecătorului de instrucţie. (5) Banii sau alte valori materiale utilizate din contul mijloacelor financiare alocate pentru activitatea specială de investigații, în scop de identificare a intențiilor și de verificare a sesizării cu privire la săvârșirea infracțiunii, se restituie autorităților care le-au		

	eliberat, în baza ordonanței motivate a procurorului, după consemnarea măsurii speciale de investigații. **Articolul 162.** Hotărîrea cu privire la corpurile delicte adoptată la soluţionarea cauzei penale (1) În cazul în care procurorul dispune încetarea urmăririi penale sau în cazul soluţionării cauzei în fond, se hotărăşte chestiunea cu privire la corpurile delicte. În acest caz: 1) uneltele care au servit la săvîrşirea infracţiunii vor fi confiscate şi predate instituţiilor respective sau nimicite; 2) obiectele a căror circulaţie este interzisă vor fi predate instituţiilor respective sau nimicite; 3) lucrurile care nu prezintă nici o valoare şi care nu pot fi utilizate vor fi distruse, iar în cazurile în care sînt cerute de persoane ori instituţii interesate, ele pot fi remise acestora;		

	4) banii şi alte valori dobîndite pe cale criminală sau asupra cărora au fost îndreptate acţiunile criminale se restituie proprietarului sau, după caz, se trec în venitul statului. Celelalte obiecte se predau proprietarilor legali, iar dacă aceştia nu sînt identificaţi, se trec în proprietatea statului. În caz de conflict referitor la apartenenţa acestor obiecte, litigiul se soluţionează în ordinea procedurii civile. Banii marcaţi, asupra cărora au fost îndreptate acţiunile criminale, se trec în venitul statului, iar echivalentul lor se restituie proprietarului de la bugetul de stat. Banii sau alte valori materiale utilizate din contul mijloacelor financiare alocate pentru activitatea specială de investigații, în scop de identificare a intențiilor și de verificare a sesizării cu privire la săvârșirea infracțiunii, se trec la bugetul de stat; 5) documentele care constituie corpuri delicte rămîn în dosar pe tot termenul de păstrare a lui		

	sau, la solicitare, se remit persoanelor interesate; 6) obiectele ridicate de organul de urmărire penală, dar care nu au fost recunoscute corpuri delicte, se remit persoanelor de la care au fost ridicate. (2) Valoarea obiectelor alterate, deteriorate sau pierdute în urma efectuării expertizei judiciare şi a altor acţiuni legale se atribuie la cheltuielile judiciare. Dacă aceste obiecte au aparţinut învinuitului, inculpatului sau persoanei civilmente responsabile, contravaloarea acestora nu se restituie. Dacă aceste obiecte au aparţinut altor persoane, contravaloarea lor se restituie din bugetul de stat şi poate fi încasată de la condamnat sau de la partea civilmente responsabilă. (3) În caz de achitare a persoanei, precum şi în caz de scoatere de sub urmărire penală pe temei de reabilitare, contravaloarea obiectelor alterate sau pierdute în cadrul efectuării expertizei judiciare sau a altor acţiuni legale se		

	restituie proprietarului sau posesorului legal, indiferent de calitatea lui procesuală, din bugetul de stat. (4) În cazul în care corpurile delicte au fost transmise conform destinaţiei potrivit prevederilor art.161 alin.(3), proprietarului sau, după caz, posesorului legal i se restituie obiecte de acelaşi gen şi calitate sau i se plăteşte contravaloarea lor pornind de la preţurile libere în vigoare la momentul compensării.		
Articolul 16 **Dreptul de a obține în cadrul procedurilor penale o decizie privind despăgubirile din partea autorului infracțiunii** (1) Statele membre se asigură că, în cursul procedurilor penale, victimele au dreptul de a obține o decizie privind despăgubirile din partea autorului infracțiunii, într-un termen rezonabil, cu excepția cazului în care în dreptul intern se prevede că o astfel de decizie se adoptă în cadrul altor proceduri judiciare.	***Codul de procedură penală nr. 122/2003*** **Articolul 58.** Victima […] **(5) Victima, de îndată ce a fost identificată, beneficiază în condiţiile legii de dreptul la protecţie şi compensare, precum şi de dreptul de a depune o cerere privind aplicarea măsurilor de protecţie.** […] **Articolul 60.** Drepturile şi obligaţiile părţii vătămate (1) Partea vătămată dispune de următoarele drepturi:	**Compatibil**	***Comentarii**:* Astfel, prevederile Codului de procedură penală menționate permit părții vătămate să obțină o decizie privind despăgubirile de la autorul infracțiunii în cadrul procedurilor penale, fie prin hotărâre judecătorească, în urma înaintării unei acțiuni civile, fie prin acordul rezultat în urma medierii, garantând respectarea termenului rezonabil și protecția intereselor victimei.

	[…] 10) să fie informată de organul de urmărire penală sau de instanţă despre hotărîrile adoptate care se referă la drepturile şi interesele sale, să primească gratuit, la solicitarea sa, copii de pe aceste hotărîri, precum şi copie de pe sentinţă, decizie sau de pe o altă hotărîre judecătorească definitive; 11) să depună plîngeri împotriva acţiunilor şi hotărîrilor organului de urmărire penală, precum şi să atace hotărîrea instanţei referitor la acţiunea civilă. **Articolul 219.** Acţiunea civilă în procesul penal (1) Acţiunea civilă în procesul penal se intentează prin depunerea unei cereri, adresate procurorului sau instanței de judecată, de către persoanele fizice sau juridice cărora le-au fost cauzate prejudicii materiale sau morale nemijlocit prin fapta (acţiunea sau inacţiunea) interzisă de legea penală sau în legătură cu săvîrşirea acesteia. (2) Persoanele fizice şi juridice cărora le-a fost cauzat prejudiciu nemijlocit prin		

	acţiunile interzise de legea penală pot intenta o acţiune civilă privitor la despăgubire prin: 1) restituirea în natură a obiectelor sau a contravalorii bunurilor pierdute ori nimicite în urma săvîrşirii faptei interzise de legea penală; 2) compensarea cheltuielilor pentru procurarea bunurilor pierdute ori nimicite sau restabilirea calităţii, aspectului comercial, precum şi repararea bunurilor deteriorate; 3) compensarea venitului ratat în urma acţiunilor interzise de legea penală; 4) repararea prejudiciului moral sau, după caz, a daunei aduse reputaţiei profesionale. (3) Prejudiciul material se consideră legat de săvîrşirea acţiunii interzise de legea penală dacă el se exprimă în cheltuieli pentru: 1) tratamentul părţii vătămate şi îngrijirea acesteia; 2) înmormîntarea părţii vătămate;		

	3) plata sumelor de asigurare, indemnizaţiilor şi pensiilor; 4) executarea contractului de depozit al bunurilor. (4) La evaluarea cuantumului despăgubirilor materiale ale prejudiciului moral, instanţa de judecată ia în considerare suferinţele fizice ale victimei, gravitatea şi persistența suferinţelor psihice, inclusiv legate de incapacitatea de a se apăra pe sine ori alte persoane, prejudiciul agrement sau estetic, pierderea speranţei în viaţă, pierderea onoarei prin defăimare, suferinţele psihice provocate de decesul rudelor apropiate etc. (6) Acţiunea civilă poate fi intentată în numele persoanei fizice sau juridice de către reprezentanţii acestora. (7) În caz de deces al persoanei fizice care este în drept de a intenta o acţiune civilă în procesul penal, acest drept trece la succesorii ei, iar în caz de reorganizare a persoanei juridice – la succesorul ei de drept. (8) Pretenţiile persoanelor fizice şi juridice prejudiciate nemijlocit prin fapta interzisă		

	de legea penală au prioritate în raport cu pretenţiile statului faţă de făptuitor. (9) Organul de urmărire penală şi instanţa sînt obligate să aducă la cunoştinţă persoanei dreptul de a intenta acţiune civilă sau de a recurge la mediere pentru soluţionarea litigiului civil. **Articolul 220.** Aplicarea legislației la examinarea acţiunii civile (1) Acţiunea civilă în procesul penal se soluţionează în conformitate cu prevederile prezentului cod. (2) Normele procedurii civile şi normele procesului de mediere a litigiilor civile se aplică dacă ele nu contravin principiilor procesului penal şi dacă normele procesului penal nu prevăd asemenea reglementări. (3) Hotărîrea privind acţiunea civilă se adoptă în conformitate cu normele dreptului civil şi ale altor domenii de drept. (4) Termenul de prescripţie prevăzut de legislaţia civilă nu		

	se aplică acţiunilor civile soluţionate în procesul penal. (5) În cazul în care persoana care a înaintat acțiunea civilă a fost recunoscută în calitate de parte civilă, însă, ulterior, prin ordonanță, s-a dispus încetarea urmăririi penale, clasarea cauzei penale sau scoaterea persoanei de sub urmărire penală, din data cînd această ordonanță devine irevocabilă începe să curgă un nou termen de prescripție extinctivă a acțiunii civile. (6) În cazul în care instanța de judecată a admis în principiu acțiunea civilă sau a lăsat-o fără soluționare, din data cînd această sentință devine irevocabilă începe să curgă un nou termen de prescripție extinctivă a acțiunii civile. **Articolul 221.** Intentarea acţiunii civile în procesul penal (1) Acţiunea civilă în procesul penal se intentează în baza cererii scrise a părţii civile sau a reprezentantului ei în orice moment de la pornirea procesului penal pînă la terminarea cercetării judecătoreşti. (2) Acţiunea civilă se intentează faţă de bănuit,		

	învinuit, inculpat, faţă de o persoană necunoscută care urmează să fie trasă la răspundere sau faţă de persoana care poate fi responsabilă de acţiunile învinuitului, inculpatului. (3) În cererea de intentare a acţiunii civile se arată cauza penală în procedura căreia urmează să fie intentată acţiunea civilă, cine şi către cine intentează acţiunea, valoarea acţiunii şi cerinţa de despăgubire. Dacă este necesar, partea civilă își poate concretiza pretențiile. (4) Procurorul poate intenta și susţine acţiunea civilă intentată pentru compensarea prejudiciului cauzat autorităților publice prin infracțiune, precum și pentru anularea actelor care au cauzat prejudiciul, de la pornirea procesului penal pînă la terminarea cercetării judecătorești. Cererea de chemare în judecată poate fi depusă indiferent de acordul autorității publice. (5) Persoana care nu a intentat acţiunea civilă în cadrul procesului penal are dreptul de a intenta o asemenea acţiune în ordinea procedurii civile. Dacă acţiunea civilă intentată la		

	instanţa civilă a fost respinsă, reclamantul nu are dreptul de a intenta aceeaşi acţiune în cadrul procesului penal. Dacă acţiunea civilă a fost respinsă în cadrul procesului penal, reclamantul nu are dreptul să intenteze aceeaşi acţiune în ordinea procedurii civile. **Articolul 222.** Recunoaşterea şi refuzul de a recunoaşte partea civilă (1) Persoana fizică sau juridică care a intentat acţiunea civilă, prin ordonanţa organului de urmărire penală sau prin încheierea instanţei de judecată, este recunoscută în calitate de parte civilă şi ei i se înmînează informaţie în scris despre drepturile şi obligaţiile ei prevăzute în art.62. (2) În cazul în care lipsesc temeiurile prevăzute în art.219 şi 221 pentru intentarea acţiunii civile, organul de urmărire penală sau instanţa de judecată, prin hotărîre motivată, refuză să recunoască în calitate de parte civilă persoana fizică sau juridică care a intentat acţiunea civilă, explicînd persoanei respective dreptul de a ataca cu recurs această hotărîre.		

	(3) Refuzul organului de urmărire penală sau al instanţei de a recunoaşte persoana în calitate de parte civilă nu o lipseşte pe aceasta de dreptul de a intenta acţiunea civilă în ordinea procedurii civile. **Articolul 223.** Recunoaşterea părţii civilmente responsabile Constatînd persoana care poartă răspundere pentru prejudiciul cauzat prin acţiunile sau inacţiunile interzise de legea penală, organul de urmărire penală sau instanţa, prin hotărîre, o recunoaşte în calitate de parte civilmente responsabilă şi îi înmînează informaţie în scris despre drepturile şi obligaţiile ei prevăzute în art.74. Hotărârea de recunoaștere în calitate de parte civilmente responsabilă poate fi contestată în termen de 15 zile de la data comunicării acesteia. **Articolul 224.** Retragerea acţiunii civile (1) Partea civilă poate retrage acţiunea civilă în orice moment al procesului penal, însă nu mai tîrziu de retragerea completului în camera de deliberare pentru soluţionarea în fond a cauzei.		

	(2) Retragerea acţiunii civile, acceptată de organul de urmărire penală sau instanţă, impune încetarea procesului cu privire la acţiunea civilă, fapt ce împiedică intentarea ulterioară a aceleiaşi acţiuni în cadrul procesului penal. Retragerea acțiunii civile la faza judecării cauzei, acceptată de instanţă, împiedică intentarea ulterioară a aceleiaşi acţiuni în cadrul procesului civil. (3) Organul de urmărire penală sau instanţa poate respinge retragerea acţiunii civile în cazul în care aceasta duce la lezarea drepturilor altor persoane interesate sau a altor interese ocrotite de lege. **Articolul 225.** Judecarea acţiunii civile (1) Judecarea acţiunii civile în procesul penal, indiferent de valoarea acţiunii, se efectuează de către instanţa de competenţa căreia este cauza penală. (2) La adoptarea sentinţei de acuzare sau de aplicare a măsurilor de constrîngere cu caracter medical, instanţa soluţionează şi acţiunea civilă prin admiterea ei, totală sau parţială, ori prin respingere. (3) Odată cu soluționarea cauzei penale, judecătorul este		

	obligat să soluționeze acțiunea civilă. **Articolul 226.** Efectele intrării în vigoare a hotărîrii cu privire la acţiunea civilă Hotărîrea definitivă a instanţei de judecată cu privire la acţiunea civilă în procesul penal, inclusiv hotărîrea organului de urmărire penală sau a instanţei despre acceptarea retragerii acţiunii civile, precum şi hotărîrea instanţei prin care a fost confirmată tranzacţia de împăcare a părţilor în acelaşi litigiu împiedică intentarea ulterioară a unei noi acţiuni pe aceleaşi temeiuri. **Articolul 387.** Soluţionarea acţiunii civile (1) O dată cu sentinţa de condamnare, instanţa de judecată, apreciind dacă sînt dovedite temeiurile şi mărimea pagubei cerute de partea civilă, admite acţiunea civilă, în tot sau în parte, ori o respinge. (2) În cazul cînd se dă o sentinţă de achitare, instanţa: 1) respinge acţiunea civilă dacă nu s-a constatat existenţa faptei		

	incriminate sau fapta nu a fost săvîrşită de inculpat; 2) nu se pronunţă asupra acţiunii civile dacă inculpatul a fost achitat pentru că nu sînt întrunite elementele infracţiunii sau există una din cauzele care înlătură caracterul penal al faptei, prevăzute în art.35 al Codului penal. (3) În cazuri excepţionale cînd, pentru a stabili exact suma despăgubirilor cuvenite părţii civile, ar trebui amînată judecarea cauzei, instanţa poate să admită, în principiu, acţiunea civilă, urmînd ca asupra cuantumului despăgubirilor cuvenite să hotărască instanţa civilă.		
(2) Statele membre promovează măsurile necesare pentru a-i încuraja pe autorii infracțiunilor să despăgubească în mod corespunzător victimele.	***Codul de procedură penală nr. 122/2003*** **Articolul 202.** Măsuri asiguratorii pentru repararea prejudiciului, pentru eventuala confiscare special sau confiscare extinsă a bunurilor pentru garantarea executării pedepsei amenzii și compensarea cheltuielilor de judecată (1) Organul de urmărire penală, din oficiu, sau instanța	**Compatibil**	**Comentarii**: Legislația procesual-penală prevede măsuri pentru asigurarea bunurilor suspectului, inculpatului, părții responsabile civilmente sau ale altor persoane, până la soluționarea definitivă a cauzei, în vederea confiscării speciale sau extinse, garantării executării pedepsei amenzii, acoperirii cheltuielilor judiciare și reparării prejudiciului cauzat prin infracțiune. Proiectul de lege privind reabilitarea victimelor, la articolele 12–27, un mecanism prin care statul asigură compensarea financiară a prejudiciului suportat de victimă și stabilește condițiile de acordare a acestei compensații, inclusiv în situațiile în care victima nu poate obține despăgubiri de la autorul infracțiunii. Ulterior acordării

	de judecată, la cererea motivată a părților, poate lua, în cursul procesului penal, măsuri asiguratorii pentru repararea prejudiciului cauzat de infracțiune, de acțiunea civilă, pentru eventuala confiscare specială sau confiscare extinsă a bunurilor, pentru garantarea executării pedepsei amenzii și pentru compensarea cheltuielilor de judecată. (2) Măsurile asiguratorii pentru repararea prejudiciului cauzat de infracţiune, pentru eventuala confiscare specială sau confiscare extinsă a bunurilor, precum şi pentru garantarea executării pedepsei amenzii și pentru compensarea cheltuielilor de judecată, constau în sechestrarea bunurilor mobile şi imobile în conformitate cu art.203-210. **Articolul 203.** Punerea sub sechestru (1) Punerea sub sechestru a bunurilor este o măsură procesuală de constrîngere, care constă în inventarierea bunurilor şi interzicerea proprietarului sau posesorului de a dispune de ele, iar în caz de necesitate, de a se folosi de aceste bunuri. După punerea sub sechestru a conturilor şi a		compensației financiare, statul se subrogă în drepturile victimei și are posibilitatea de a recupera suma plătită de la făptuitor.

	depozitelor bancare sînt încetate orice operaţiuni în privinţa acestora. (2) Punerea sub sechestru a bunurilor se aplică pentru a asigura repararea prejudiciului cauzat de infracțiune, de acțiunea civilă, pentru eventuala confiscare specială sau confiscare extinsă a bunurilor ori a contravalorii bunurilor prevăzute la art. 106–106^2 din Codul penal nr. 985/2002, pentru garantarea executării pedepsei amenzii și pentru compensarea cheltuielilor de judecată. (3) Actele procedurale de punere și de scoatere a bunurilor de sub sechestru, în termen de 3 zile de la emitere, se transmit pentru evidență Agenției de Recuperare a Bunurilor Infracționale de către procuror. **Articolul 229^3.** Indisponibilizarea și administrarea bunurilor infracționale (1) Indisponibilizarea bunurilor infracționale constă în măsurile imediate ce trebuie luate atunci când acest lucru este necesar pentru a asigura o		

	eventuală confiscare specială sau extinsă, o reparare a prejudiciului cauzat de infracțiune statului, o executare a pedepsei amenzii sau o compensare a cheltuielilor de judecată. (2) Bunurile infracționale identificate se indisponibilizează, după caz, prin ordonanța organului de urmărire penală, cu autorizația judecătorului de instrucție, prin încheierea instanței de judecată de punere sub sechestru ori prin ordinul de înghețare emis în condițiile Legii nr. 48/2017 privind Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale. (3) Administrarea bunurilor sechestrate, și anume depozitarea, întreținerea și gestionarea bunurilor sechestrate care necesită conservarea valorii lor, este asigurată de Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale în baza regulamentului aprobat de Guvern. (4) Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale asigură, în condițiile legii, evidența bunurilor infracționale indisponibilizate		

	și măsurile de indisponibilizare aplicate acestora. **Articolul 229[4].** Confiscarea bunurilor infracţionale şi repararea prejudiciilor (1) Confiscarea specială şi confiscarea extinsă a bunurilor infracţionale, precum şi repararea prejudiciilor cauzate prin infracţiuni se dispun prin hotărîrea instanţei de judecată în condiţiile prezentului cod şi ale Codului penal. (2) În cazul în care bunurile sechestrate nu sunt confiscate, instanța de judecată dispune restituirea acestora proprietarului sau, după caz, posesorului legal, iar dacă aceștia nu sunt identificați, bunurile respective sunt trecute în proprietatea statului. (3) Confiscarea bunurilor nu afectează drepturile victimei, ale părții vătămate și ale părții civile de a obține repararea prejudiciului cauzat prin infracțiune. **Articolul 229[5].** Executarea efectivă a hotărârii privind recuperarea bunurilor infracționale		

	(1) Hotărârile judecătorești cu privire la confiscarea specială și confiscarea extinsă a bunurilor infracționale se execută conform prevederilor legislației de executare. (2) Bunurile infracționale sau contravaloarea acestora aflate în afara hotarelor țării, confiscate de instanțele naționale, se repatriază în Republica Moldova în cadrul asistenței juridice internaționale. (3) Bunurile infracționale confiscate pot fi utilizate în scopuri sociale sau în interes public, în condițiile legii.		

Articolul 17 **Drepturile victimelor care au reședința în alt stat membru** (1) Statele membre se asigură că autoritățile lor competente sunt în măsură să adopte măsurile adecvate pentru a reduce la minimum dificultățile care apar atunci când victima își are reședința într-un alt stat membru decât cel în care a fost săvârșită infracțiunea, în special în ceea ce privește desfășurarea procedurilor. În acest scop, autorităților statului membru în care a fost săvârșită infracțiunea le revine, în special, sarcina: (a)de a lua o declarație victimei imediat după formularea plângerii cu privire la săvârșirea infracțiunii în fața autorității competente; (b) de a recurge cât mai mult posibil la dispozițiile privind videoconferințele și teleconferințele prevăzute în Convenția privind asistența reciprocă în materie penală între statele membre ale Uniunii Europene din 29 mai 2000 în scopul audierii victimelor care au reședința în străinătate.	***Codul de procedură penală nr. 122/2003*** **Articolul 265.** Obligativitatea primirii şi examinării plângerilor sau denunțurilor referitoare la infracțiuni (1) Organul de urmărire penală este obligat să primească plângerile sau denunțurile referitoare la infracțiunile săvârșite, pregătite sau în curs de pregătire chiar și în cazul în care cauza nu este de competența lui. Plângerea sau denunțul se înregistrează în Registrul de evidență a sesizărilor cu privire la infracțiuni. Persoana care a depus plângerea sau denunțul primește o confirmare a recepționării sesizării. […] **Modificări la Codul de procedură penală (anexa nr. 2 din proiect)**: Se completează cu articolul 535^2 cu următorul cuprins: „**Articolul 535^2.** Transmiterea plîngerilor spre examinare autorităților competente ale statului pe teritoriul căruia a fost savîrșită infracțiunea (1) În cazul în care o persoană cu domiciliul sau reședința permanentă în Republica Moldova depune o plângere	**Compatibil**	**Comentarii**: Articolul 265 alin. (1) prevede obligația organului de urmărire penală de a primi plângerile sau denunțurile privind infracțiunile, chiar dacă cauza nu este de competența sa sau victima își are reședința în alt stat. Totodată, proiectul de lege completează Codul de procedură penală cu art. 535^2, instituind obligația autorităților competente de a transmite plângerea spre examinare autorităților statului pe teritoriul căruia a fost săvârșită infracțiunea, în cazul în care competența nu aparține organelor naționale. Această reglementare asigură continuitatea examinării sesizărilor și facilitează cooperarea internațională în materie penală. Potrivit modificărilor propuse la art. 28 din ***Legea nr. 371/2006 cu privire la asistența juridică internațională în materie penală***, acesta va avea următorul cuprins: „**Articolul 28**. Audierile prin videoconferință (1) În cazul în care o persoană care se află pe teritoriul Republicii Moldova trebuie să fie audiată ca **victimă, parte vătămată**, martor sau expert de către organele de urmărire penală ori instanţele judecătoreşti ale unui stat străin, ori de către o instanţă internaţională şi este inoportun sau imposibil pentru acea persoană să se prezinte personal pe teritoriul acelui stat, statul străin poate solicita ca audierea să aibă loc prin videoconferinţă, potrivit prevederilor prezentei legi. (2) Solicitarea prevăzută la alin.(1) poate fi acceptată de Republica Moldova în condiţiile prevăzute de Codul de procedură penală privind modalităţile speciale de audiere a

	prin care sesizează săvârșirea unei infracțiuni pe teritoriul unui alt stat, plîngerea se primește și se înregistrează în condițiile art. 265, iar organul de urmărire penală sau procurorul sesizat verifică dacă fapta sesizată intră în competența organelor de urmărire penală ale Republicii Moldova. (2) În situațiile prevăzute la alin. (1), dacă se constată lipsa competenței organelor de urmărire penală ale Republicii Moldova, organul de urmărire penală înaintează procurorului o propunere motivată de declinare a competenței, invocînd argumentele acestei decizii. (3) Procurorul, după examinarea propunerii înaintate, adoptă o decizie asupra acesteia. În cazul admiterii propunerii, procurorul emite o ordonanță de transmitere a plângerii și, după caz, a materialelor anexate, potrivit competenței. Plângerea și materialele anexate se expediază Procurorului General, care decide asupra transmiterii acestora autorităților competente ale statului pe		martorului şi protecţia lui, în condiţia dispunerii de mijloace tehnice care să permită efectuarea audierii prin videoconferință. (3) În cererea de audiere prin videoconferință trebuie să se precizeze, în afară de informaţiile prevăzute în Codul de procedură penală la art.537 alin.(1), motivul pentru care este inoportun sau imposibil ca martorul ori expertul să fie prezent la audiere, precum şi denumirea instanţei judecătoreşti sau a organului de urmărire penală, numele persoanelor care vor participa la audiere. (4) **Victima, partea vătămată,** martorul sau expertul vor fi citaţi potrivit procedurii prevăzute în Codul de procedură penală. (5) Audierea prin videoconferință se desfăşoară potrivit următoarelor reguli: a) audierea are loc în prezenţa unui judecător de instrucţie competent, asistat, după caz, de un interpret; judecătorul de instrucţie verifică identitatea persoanei audiate şi este obligat să asigure respectarea principiilor fundamentale ale legislaţiei procesual-penale naţionale. Dacă se constată încălcarea acestor principii, judecătorul de instrucţie ia de îndată măsuri pentru a asigura desfăşurarea audierii în conformitate cu legislaţia Republicii Moldova; b) autorităţile centrale competente ale Republicii Moldova şi cele ale statului solicitant convin, după caz, asupra măsurilor de protecţie a martorului sau expertului; c) audierea se efectuează direct de către autoritatea competentă a statului solicitant ori sub coordonarea acesteia, în conformitate cu legislaţia naţională;

	teritoriul căruia a fost săvârșită infracțiunea. (4) Dispozițiile prezentului articol nu se aplică în cazul în care competența de exercitare a urmăririi penale aparține autorităților competente ale Republicii Moldova.”. **Modificări la Legea nr. 371/2006 cu privire la asistența juridică internațională în materie penală (anexa nr. 2 la proiect)** **Articolul 28.** Audierea prin videoconferință: la alineatul (1) după cuvintele „audiată ca” se completează cu textul „victimă, parte vătămată,”; la alineatul (4) cuvântul „Martorul” se substituie cu textul „Victima, partea vătămată, martorul”; la alineatul (5) litera d) cuvintele „martorul sau expertul” se substituie cu textul „victima, partea vărămată, martorul sau expertul”; la alineatul (6) după cuvântul „declarațiile” se completează cu textul „victimei, părții vătămate,”.		d) **victima, partea vătămată,** martorul sau expertul are dreptul să fie asistat, după caz, de un interpret, potrivit legislaţiei Republicii Moldova; e) persoana chemată ca martor sau expert poate invoca dreptul de a nu depune mărturie, conferit de legislaţia Republicii Moldova ori de legislaţia statului solicitat. (6) Fără a aduce atingere măsurilor convenite pentru protecţia martorilor, declaraţiile **victimei, părții vătămate,** martorului sau cele ale expertului, audiat în condiţiile prezentului articol, se înregistrează prin mijloace tehnice video şi se consemnează în procesul-verbal, încheiat în conformitate cu prevederile Codului de procedură penală. Procesul-verbal se transmite autorităţii competente a statului solicitant prin intermediul autorităţilor centrale, precum şi prin canale diplomatice. (7) Dispoziţiile prezentului articol se pot aplica şi în cazul audierii învinuiţilor sau inculpaţilor dacă persoana în cauză consimte şi dacă există un acord în acest sens între Republica Moldova şi statul solicitant.

(2) Statele membre se asigură că victimele infracțiunilor săvârșite într-un alt stat membru decât cel în care acestea își au reședința pot formula o plângere în fața autorităților competente din statul membru de reședință, dacă nu au posibilitatea de a face acest lucru în statul membru în care a fost săvârșită infracțiunea sau, în cazul săvârșirii unei infracțiuni grave, potrivit dreptului intern al respectivului stat membru, dacă nu doresc să facă acest lucru.	***Codul de procedură penală nr. 122/2003*** **Articolul 265.** Obligativitatea primirii şi examinării plângerilor sau denunțurilor referitoare la infracțiuni (1) Organul de urmărire penală este obligat să primească plângerile sau denunțurile referitoare la infracțiunile săvârșite, pregătite sau în curs de pregătire chiar și în cazul în care cauza nu este de competența lui. Plângerea sau denunțul se înregistrează în Registrul de evidență a sesizărilor cu privire la infracțiuni. Persoana care a depus plângerea sau denunțul primește o confirmare a recepționării sesizării. […] ***Modificări la Codul de procedură penală (anexa nr. 2 din proiect)**:* Se completează cu articolul 535^2 cu următorul cuprins: „**Articolul 535^2.** Transmiterea plîngerilor spre examinare autorităților competente ale	**Compatibil**	**Comentarii**: Articolul 265 alin. (1) prevede obligația organului de urmărire penală de a primi plângerile sau denunțurile privind infracțiunile, chiar dacă cauza nu este de competența sa sau victima își are reședința în alt stat. Totodată, proiectul de lege completează Codul de procedură penală cu art. 535^2, instituind obligația autorităților competente de a transmite plângerea spre examinare autorităților statului pe teritoriul căruia a fost săvârșită infracțiunea, în cazul în care competența nu aparține organelor naționale. Această reglementare asigură continuitatea examinării sesizărilor și facilitează cooperarea internațională în materie penală.

	statului pe teritoriul căruia a fost savîrșită infracțiunea (1) În cazul în care o persoană cu domiciliul sau reședința permanentă în Republica Moldova depune o plângere prin care sesizează săvârșirea unei infracțiuni pe teritoriul unui alt stat, plîngerea se primește și se înregistrează în condițiile art. 265, iar organul de urmărire penală sau procurorul sesizat verifică dacă fapta sesizată intră în competența organelor de urmărire penală ale Republicii Moldova. (2) În situațiile prevăzute la alin. (1), dacă se constată lipsa competenței organelor de urmărire penală ale Republicii Moldova, organul de urmărire penală înaintează procurorului o propunere motivată de declinare a competenței, invocînd argumentele acestei decizii. (3) Procurorul, după examinarea propunerii înaintate, adoptă o decizie asupra acesteia. În cazul admiterii propunerii, procurorul emite o ordonanță de transmitere a plângerii și, după caz, a materialelor anexate, potrivit competenței. Plângerea și materialele		

	anexate se expediază Procurorului General, care decide asupra transmiterii acestora autorităților competente ale statului pe teritoriul căruia a fost săvârșită infracțiunea. (4) Dispozițiile prezentului articol nu se aplică în cazul în care competența de exercitare a urmăririi penale aparține autorităților competente ale Republicii Moldova.”.		
(3) Statele membre se asigură că autoritatea competentă care a înregistrat plângerea victimei o transmite fără întârziere autorității competente a statului membru în care a fost săvârșită infracțiunea, în cazul în care competența de a iniția procedurile nu a fost încă exercitată de statul membru în care a fost înregistrată plângerea.	***Modificări la Codul de procedură penală (anexa nr. 2 din proiect)****:* Se completează cu articolul 535^2 cu următorul cuprins: „**Articolul 535^2.** Transmiterea plîngerilor spre examinare autorităților competente ale statului pe teritoriul căruia a fost savîrșită infracțiunea (1) În cazul în care o persoană cu domiciliul sau reședința permanentă în Republica Moldova depune o plângere prin care sesizează săvârșirea unei infracțiuni pe teritoriul unui alt stat, plîngerea se primește și se înregistrează în condițiile art. 265, iar organul de urmărire penală sau procurorul sesizat verifică dacă fapta sesizată intră în competența organelor de	**Compatibil**	

	urmărire penală ale Republicii Moldova. (2) În situațiile prevăzute la alin. (1), dacă se constată lipsa competenței organelor de urmărire penală ale Republicii Moldova, organul de urmărire penală înaintează procurorului o propunere motivată de declinare a competenței, invocînd argumentele acestei decizii. (3) Procurorul, după examinarea propunerii înaintate, adoptă o decizie asupra acesteia. În cazul admiterii propunerii, procurorul emite o ordonanță de transmitere a plângerii și, după caz, a materialelor anexate, potrivit competenței. Plângerea și materialele anexate se expediază Procurorului General, care decide asupra transmiterii acestora autorităților competente ale statului pe teritoriul căruia a fost săvârșită infracțiunea. (4) Dispozițiile prezentului articol nu se aplică în cazul în care competența de exercitare a urmăririi penale aparține autorităților competente ale Republicii Moldova.”.		

	Modificări la *Legea nr. 371/2006 cu privire la asistența juridică internațională în materie penală* (anexa nr. 2 din proiect) se completează cu articolul 13^2 cu următorul cuprins: „**Articolul 13^2 Transmiterea plîngerilor spre examinare autorităților competente ale statului pe teritoriul căruia a fost savîrșită infracțiunea** (1) În cazul în care o persoană cu domiciliul sau reședința permanentă în Republica Moldova depune o plângere prin care sesizează săvârșirea unei infracțiuni pe teritoriul unui alt stat, plîngerea se primește și se înregistrează în condițiile art. 265 din Codul de procedură penală nr. 122/2003, iar organul de urmărire penală sau procurorul sesizat verifică dacă fapta sesizată intră în competența organelor de urmărire penală ale Republicii Moldova. (2) În situațiile prevăzute la alin. (1), dacă se constată lipsa competenței organelor de urmărire penală ale Republicii Moldova, organul de urmărire penală înaintează procurorului		

	o propunere motivată de declinare a competenței, invocînd argumentele acestei decizii. (3) Procurorul, după examinarea propunerii înaintate, adoptă o decizie asupra acesteia. În cazul admiterii propunerii, procurorul emite o ordonanță de transmitere a plângerii și, după caz, a materialelor anexate, potrivit competenței. Plângerea și materialele anexate se expediază Procurorului General, care decide asupra transmiterii acestora autorităților competente ale statului pe teritoriul căruia a fost săvârșită infracțiunea. (4) Dispozițiile prezentului articol nu se aplică în cazul în care competența de exercitare a urmăririi penale aparține autorităților competente ale Republicii Moldova.”.		
CAPITOLUL 4 **PROTECȚIA VICTIMELOR ȘI RECUNOAȘTEREA VICTIMELOR CU NEVOI DE PROTECȚIE SPECIFICE** *Articolul 18*	***Codul de procedură penală nr. 122/2003*** **Articolul 110.** Modalităţi speciale de audiere a martorului şi protecţia lui (1) Dacă există motive temeinice de a considera că	**Compatibil**	***Comentarii***: În legislația națională, cerințele acestei norme sunt transpuse printr-un ansamblu de norme procedurale care instituie măsuri speciale de audiere și protecție, aplicabile inclusiv victimelor și părților vătămate. Astfel, potrivit art. 111 alin. (2) Cod de procedură penală, declarațiile și audierea victimei și ale părții vătămate se efectuează conform dispozițiilor aplicabile martorilor, acestea fiind aplicate în mod corespunzător. Ca

Dreptul la protecție Fără a aduce atingere dreptului la apărare, statele membre garantează adoptarea unor măsuri de protecție a siguranței victimelor și a membrilor familiilor acestora împotriva victimizării secundare și repetate și a intimidării și răzbunării, inclusiv împotriva riscului unor vătămări emoționale sau psihologice, și de protecție a demnității victimelor pe durata audierilor și în momentul depunerii mărturiei. După caz, astfel de măsuri includ și proceduri instituite în temeiul dreptului intern pentru protecția fizică a victimelor și a membrilor familiilor acestora.	viaţa, integritatea corporală sau libertatea martorului ori a unei rude apropiate a lui sînt în pericol în legătură cu declaraţiile pe care acesta le face într-o cauză penală şi dacă există mijloacele tehnice respective, judecătorul de instrucţie sau, după caz, instanţa poate admite ca martorul respectiv să fie audiat fără a fi prezent fizic la locul unde se află organul de urmărire penală sau în sala în care se desfăşoară şedinţa de judecată, prin intermediul mijloacelor tehnice prevăzute în prezentul articol. (2) Audierea martorului în condiţiile menţionate la alin.(1) se face în baza unei încheieri motivate a judecătorului de instrucţie sau, după caz, a instanţei din oficiu ori la cererea motivată a procurorului, avocatului, martorului respectiv sau a oricărei persoane interesate. (3) Martorului audiat în condiţiile prezentului articol i se permite să comunice altă informaţie despre identitatea sa		urmare, victimele beneficiază de același regim de protecție procedurală prevăzut pentru martori. În plus, art. 215 din Codul de procedură penală**,** instituie obligația expresă a organului de urmărire penală, a procurorului și a instanței de judecată de a lua măsuri pentru asigurarea securității participanților la proces și a altor persoane, inclusiv a victimelor, a rudelor apropiate și a membrilor de familie ai acestora, atunci când există riscuri pentru viață, integritatea corporală, libertate sau bunuri. Totodată, *Legea nr. 105/2008 privind protecția martorilor și a altor participanți la procesul penal* completează acest cadru, instituind măsuri speciale de securitate. Prin urmare, legislația națională asigură un sistem coerent și efectiv de protecție a victimelor, atât din perspectiva procedurilor de audiere, cât și a măsurilor de securitate fizic.

	decît cea reală. Informaţia despre identitatea reală a martorului şi alte date relevante ce exprimă legătura cauzală dintre fapta săvîrşită şi martor se consemnează de către judecătorul de instrucţie sau, după caz, de instanță într-un proces-verbal separat care se păstrează la sediul instanţei respective în plic sigilat, în condiţii de maximă siguranţă a confidenţialităţii. (4) La locul unde se află martorul care face declaraţii în condiţiile menţionate în prezentul articol, acesta va fi asistat de judecătorul respectiv. (5) Martorul poate fi audiat prin intermediul unei videoconferințe cu circuit închis, cu imaginea şi vocea distorsionate astfel încît să nu poată fi recunoscut. (6) Învinuitului, inculpatului şi apărătorului acestuia, părţii vătămate i se asigură posibilitatea de a adresa întrebări martorului audiat în condiţiile alin.(5). (7) Declaraţiile martorului, audiat în condiţiile prezentului		

	articol, se înregistrează prin mijloace tehnice video şi se consemnează integral în procesul-verbal întocmit în conformitate cu prevederile art.260 şi 261. Suportul informațional care conține înregistrările audio și video ale declarațiilor martorului, sigilat cu sigiliul instanţei, se păstrează în original la instanţă împreună cu copia procesului-verbal al declaraţiei. (8) Declaraţiile martorului, audiat în condiţiile prezentului articol, pot fi utilizate ca mijloc de probă numai în măsura în care ele sînt confirmate de alte probe. (9) Pot fi audiaţi ca martori, în condiţiile prezentului articol, şi investigatorii sub acoperire, alţi participanţi la proces care au obţinut statut de persoană protejată în condiţiile Legii cu privire la protecţia martorilor şi altor participanţi la procesul penal. **Articolul 110[1].** Audierea martorului minor		

	(1) Audierea martorului minor în cauzele penale privind infracțiunile prevăzute la art. 208^1–208^5 din Codul penal nr. 985/2002, privind infracțiunile cu caracter sexual, privind traficul de copii sau violenţa în familie, precum şi în alte cazuri în care interesele justiţiei sau ale minorului o cer, în condiţiile art. 109 alin. (5), se va efectua de către judecătorul de instrucţie în spaţii special amenajate, dotate cu mijloace de înregistrare audio și video, prin intermediul unui intervievator. Audierea minorului se va efectua în termene restrînse. (1^1) Audierea martorului minor nu poate dura mai mult de: a) 1 oră fără întrerupere, iar în total nu poate depăși 2 ore pe zi, în cazul minorului care nu a împlinit vârsta de 14 ani; b) 2 ore fără întrerupere, iar în total nu poate depăși 4 ore pe zi, în cazul minorului cu vârsta mai mare de 14 ani.		

	Dacă starea sănătății martorului minor nu permite audierea în intervalele prevăzute de lege, durata audierii se stabilește ținând cont de indicațiile medicului. (2) Martorul minor şi intervievatorul se vor afla în camera de audiere separaţi de judecătorul de instrucţie şi de celelalte persoane participante la această acţiune procesuală. (3) În camera de vizualizare se vor afla judecătorul de instrucție, procurorul, apărătorul bănuitului sau al învinuitului, psihologul, grefierul, reprezentantul legal al minorului supus audierii, reprezentantul legal al părții vătămate și, după caz, alte persoane în condițiile legii, cu excepția bănuitului, învinuitului, inculpatului sau părții civilmente responsabile. Participanții la audiere vor adresa întrebări judecătorului de instrucție, care le va transmite intervievatorului în mod verbal, prin intermediul		

	dispozitivelor tehnice, sau în scris, în timpul unei pauze. (4) În caz de necesitate, intervievatorul îşi rezervă dreptul de a reformula întrebările dacă acestea au fost formulate într-un mod care poate trauma martorul minor, însă fără a schimba esenţa lor. (5) Audierea martorului minor trebuie să se efectueze în aşa mod încît să se evite producerea oricărui efect negativ asupra stării psihice a acestuia. (6) Martorului minor care la data audierii nu a împlinit vîrsta de 16 ani i se va atrage atenţia că trebuie să spună adevărul. (7) Declaraţiile martorului minor audiat în condiţiile prezentului articol se înregistrează prin mijloace audio şi video şi se consemnează integral într-un proces-verbal întocmit în conformitate cu art. 260 şi 261. Judecătorul de instrucţie sigilează suportul		

	informaţional pe care a fost înregistrată declaraţia martorului şi îl păstrează în original împreună cu copia de pe procesul-verbal al audierii. O copie a înregistrării audio și video şi procesul-verbal al audierii se anexează la dosarul penal. În termen de 3 zile din momentul audierii sau nu mai târziu de ziua în care învinuitul s-a prezentat ori a fost adus în mod silit, organul de urmărire penală va aduce la cunoştinţa bănuitului sau învinuitului procesul-verbal al audierii martorului minor şi copia înregistrării audio şi video a acesteia, fapt pe marginea căruia se întocmeşte un proces-verbal. (7^1) În cazul în care, din motive tehnice survenite pe parcursul audierii, înregistrarea audio și video a audierii martorului minor nu este posibilă, audierea se desfășoară în continuare, fapt despre care se face o mențiune în procesul-verbal al audierii, cu indicarea naturii imposibilității tehnice		

	care nu a permis înregistrarea audio și video a audierii martorului minor. În acest caz, audierea repetată nu se admite. (8) Dacă bănuitul sau învinuitul doreşte să-i adreseze întrebări martorului minor, în baza unei cereri motivate este organizată o audiere suplimentară în condiţiile prezentului articol. La audierea suplimentară participă aceleași persoane care au participat la prima audiere a martorului minor. Audierea repetată a minorului trebuie evitată în măsura în care acest lucru este posibil. (9) Dacă în momentul audierii nu era identificat un bănuit, după identificarea persoanei şi atribuirea acesteia a statutului de bănuit, în cel mai scurt timp posibil organul de urmărire penală aduce la cunoştinţa bănuitului sau a apărătorului acestuia procesul-verbal al audierii, prezentîndu-i şi copia înregistrării audio și video a acesteia. Dacă bănuitul sau apărătorul acestuia doreşte să		

	adreseze întrebări minorului, în baza unei cereri motivate se organizează audierea suplimentară a minorului, în condiţiile prezentului articol. **Articolul 111.** Declaraţiile şi audierea victimei și părţii vătămate […] (2) Declaraţiile şi audierea victimei și părţii vătămate se fac conform dispoziţiilor ce se referă la declaraţiile şi audierea martorilor, fiind aplicate în mod corespunzător. Victima și partea vătămată în cazul infracțiunii cu caracter sexual sau al infracțiunii de violență în familie este audiată în prezența unui avocat și, după caz, în prezența psihologului. […] **Articolul 215.** Obligaţia organului de urmărire penală a procurorului şi a instanţei de judecată de a lua măsuri pentru asigurarea securităţii participanţilor la proces şi a altor personae		

	(1) În circumstanţele prevăzute de Legea cu privire la protecţia martorilor şi altor participanţi la procesul penal, organul de urmărire penală, procurorul sau, în funcţie de caz, instanţa de judecată sînt obligaţi să ia măsurile prevăzute de legislaţie pentru ocrotirea vieţii, integrităţii corporale, libertăţii sau bunurilor participanţilor la proces şi, în condiţiile legii, ale rudelor apropiate şi membrilor de familie ai acestora. (2) Aplicarea măsurilor de protecţie se dispune prin hotărîre motivată a procurorului sau a instanţei de judecată. Hotărîrea este obligatorie pentru organul abilitat cu protecţia martorilor. **Articolul 215[1].** Măsuri de protecţie aplicate victimelor violenţei în familie sau victimelor infracțiunilor cu caracter sexual (1) Dacă, în cadrul procesului penal, se constată că victima violenţei în familie sau victimelor infracțiunilor cu caracter sexual se află în pericol de a fi supusă violenţei sau altor acţiuni ilegale,		

	inclusiv de distrugere a bunurilor sale, organul de urmărire penală sau procurorul este obligat să intervină neîntîrziat pentru a asigura obţinerea măsurilor de protecţie. (2) Demersul de obţinere a măsurilor de protecţie poate fi înaintat de către organul de urmărire penală sau de către procuror şi în baza cererii părţii vătămate. (3) Instanţa de judecată, prin încheiere, emite, în 24 de ore de la primirea cererii, o ordonanţă de protecţie, prin care poate oferi protecţie victimei şi copiilor ei, aplicînd bănuitului, învinuitului, inculpatului una sau mai multe dintre următoarele măsuri: a) obligarea de a părăsi temporar locuinţa comună ori de a sta departe de locuinţa victimei, indiferent de dreptul de proprietate asupra bunurilor; b) obligarea de a sta departe de locul aflării victimei, la o distanţă ce ar asigura securitatea victimei, excluzînd		

	şi orice contact vizual cu ea sau cu copiii acesteia, cu alte persoane dependente de ea; c) interzicerea oricărui contact, inclusiv telefonic, prin corespondenţă sau în orice alt mod, cu victima sau cu copiii acesteia, cu alte persoane dependente de ea; d) interzicerea să se apropie de anumite locuri: locul de muncă al victimei, locul de studii al copiilor, alte locuri determinate pe care persoana protejată le frecventează; e) limitarea dispunerii unilaterale de bunurile comune; f) obligarea de a face un examen medical privind starea psihică şi dependenţa de droguri/alcool şi, dacă există avizul medical care confirmă dependenţa de droguri/alcool, de a face un tratament medical forţat de alcoolism/narcomanie; g) obligarea de a finaliza un program special de tratament sau de consiliere dacă o asemenea acţiune este determinată de instanţa de		

	judecată ca fiind necesară pentru reducerea violenţei sau dispariţia ei; h) interzicerea de a păstra şi purta armă; i) obligarea de a elimina din dispozitivul digital și/sau dintr-un sistem informațional datele informatice cu conținut abuziv. (3[1]) Măsurile de protecție prevăzute la alin. (3) lit. a)–d) se aplică în mod obligatoriu cu monitorizare electronică, în modul prevăzut de lege. (4) Măsurile de protecţie se aplică pe un termen de până la 6 luni. Termenul măsurilor de protecţie poate fi prelungit de instanţă la cererea repetată ca urmare a comiterii faptelor de violenţă în familie sau ca rezultat al nerespectării condiţiilor prevăzute în ordonanţa de protecţie. (4[1]) Victima sau, după caz, membrii familiei acesteia pot purta un sistem electronic de supraveghere care permite verificarea respectării obligației de către agresor, exprimându-și în formă scrisă acordul în această privință.		

	(5) Ordonanţa de protecţie este expediată imediat organului afacerilor interne de la locul aflării bănuitului, învinuitului, inculpatului şi a victimei. În cazul aplicării monitorizării electronice, ordonanța de protecție se expediază imediat și organului de probațiune de la locul aflării bănuitului, învinuitului, inculpatului și a victimei. (6) Încheierea judecătorească privind aplicarea sau prelungirea ordonanţei de protecţie este executorie imediat, cu drept de recurs în instanţa ierarhic superioară. Contestarea încheierii judecătorești nu suspendă executarea ordonanței de protecție. Prevederile *Legii nr. 105/2008 cu privire la protecția martorilor și a altor participanți la proces* asigură securităţii participanţilor la procesul penal a căror viaţă, integritate corporală, libertate ori proprietate este ameninţată ca urmare a faptului că deţin date pe care au acceptat să le		

	furnizeze organelor judiciare şi care constituie probe concludente cu privire la săvîrşirea unor infracţiuni grave, deosebit de grave sau excepţional de grave.		
Articolul 19 **Dreptul la evitarea contactului dintre victimă și autorul infracțiunii** (1) Statele membre stabilesc condițiile necesare pentru a se permite evitarea contactului dintre victime și, după caz, membrii familiei acestora și autorul infracțiunii în incinta în care se desfășoară procedurile penale, în afară de cazul în care acest lucru este impus de procedurile penale.	***Codul de procedură penală nr. 122/2003*** prevede: **Articolul 60.** Drepturile şi obligaţiile părţii vătămate […] (1^2) Partea vătămată în cauzele penale privind infracțiuni deosebit de grave sau excepţional de grave contra persoanei, privind tortura, tratamentelor inumane sau degradante, privind munca forțată, privind sclavia şi condiţiilor similare sclaviei, privind infracțiuni cu caracter sexual, privind violența în familie, privind traficul de persoane, privind traficul de copii sau privind infracțiunile prevăzute la art. 208^1–208^5 din Codul penal nr. 985/2002 dispune, de asemenea, de următoarele drepturi: […]	**Compatibil**	Prevederile legislației procesual-penale naționale instituie un set coerent de măsuri destinate protecției victimelor, în special a celor vulnerabile, și prevenirii victimizării secundare, inclusiv prin evitarea contactului direct cu făptuitorul. ***Comentarii***: Garanțiile prevăzute la art. 60 alin. (1^1) pct. 5) urmăresc protejarea integrității psihice și emoționale a victimei și prevenirea intimidării sau revictimizării acesteia. Modalități speciale de audiere contribuie în mod direct la evitarea contactului vizual cu făptuitorul și la reducerea riscului de vătămări psihologice sau emoționale. Prin aceste mecanisme, legislația națională protejează victima și limitează expunerea acesteia la contact direct cu făptuitorul pe parcursul procesului penal.

	5) să refuze, în condiţiile legii, confruntarea cu bănuitul, învinuitul sau inculpatul. **Articolul 110.** Modalităţi speciale de audiere a martorului şi protecţia lui (1) Dacă există motive temeinice de a considera că viaţa, integritatea corporală sau libertatea martorului ori a unei rude apropiate a lui sînt în pericol în legătură cu declaraţiile pe care acesta le face într-o cauză penală şi dacă există mijloacele tehnice respective, judecătorul de instrucţie sau, după caz, instanţa poate admite ca martorul respectiv să fie audiat fără a fi prezent fizic la locul unde se află organul de urmărire penală sau în sala în care se desfăşoară şedinţa de judecată, prin intermediul mijloacelor tehnice prevăzute în prezentul articol. (2) Audierea martorului în condiţiile menţionate la alin.(1) se face în baza unei încheieri motivate a		

	judecătorului de instrucţie sau, după caz, a instanţei din oficiu ori la cererea motivată a procurorului, avocatului, martorului respectiv sau a oricărei persoane interesate. (3) Martorului audiat în condiţiile prezentului articol i se permite să comunice altă informaţie despre identitatea sa decît cea reală. Informaţia despre identitatea reală a martorului şi alte date relevante ce exprimă legătura cauzală dintre fapta săvîrşită şi martor se consemnează de către judecătorul de instrucţie sau, după caz, de instanță într-un proces-verbal separat care se păstrează la sediul instanţei respective în plic sigilat, în condiţii de maximă siguranţă a confidenţialităţii. (4) La locul unde se află martorul care face declaraţii în condiţiile menţionate în prezentul articol, acesta va fi asistat de judecătorul respectiv. (5) Martorul poate fi audiat prin intermediul unei videoconferințe cu circuit închis, cu imaginea şi vocea		

	distorsionate astfel încît să nu poată fi recunoscut. (6) Învinuitului, inculpatului şi apărătorului acestuia, părţii vătămate i se asigură posibilitatea de a adresa întrebări martorului audiat în condiţiile alin.(5). (7) Declaraţiile martorului, audiat în condiţiile prezentului articol, se înregistrează prin mijloace tehnice video şi se consemnează integral în procesul-verbal întocmit în conformitate cu prevederile art.260 şi 261. Suportul informațional care conține înregistrările audio și video ale declarațiilor martorului, sigilat cu sigiliul instanţei, se păstrează în original la instanţă împreună cu copia procesului-verbal al declaraţiei. (8) Declaraţiile martorului, audiat în condiţiile prezentului articol, pot fi utilizate ca mijloc de probă numai în măsura în care ele sînt confirmate de alte probe. (9) Pot fi audiaţi ca martori, în condiţiile prezentului articol, şi		

	investigatorii sub acoperire, alţi participanţi la proces care au obţinut statut de persoană protejată în condiţiile Legii cu privire la protecţia martorilor şi altor participanţi la procesul penal. **Articolul 110[1].** Audierea martorului minor (1) Audierea martorului minor în cauzele penale privind infracțiunile prevăzute la art. 208[1]–208[5] din Codul penal nr. 985/2002, privind infracțiunile cu caracter sexual, privind traficul de copii sau violenţa în familie, precum şi în alte cazuri în care interesele justiţiei sau ale minorului o cer, în condiţiile art. 109 alin. (5), se va efectua de către judecătorul de instrucţie în spaţii special amenajate, dotate cu mijloace de înregistrare audio și video, prin intermediul unui intervievator. Audierea minorului se va efectua în termene restrînse. (1[1]) Audierea martorului minor nu poate dura mai mult de:		

	a) 1 oră fără întrerupere, iar în total nu poate depăși 2 ore pe zi, în cazul minorului care nu a împlinit vârsta de 14 ani; b) 2 ore fără întrerupere, iar în total nu poate depăși 4 ore pe zi, în cazul minorului cu vârsta mai mare de 14 ani. Dacă starea sănătății martorului minor nu permite audierea în intervalele prevăzute de lege, durata audierii se stabilește ținând cont de indicațiile medicului. (2) Martorul minor şi intervievatorul se vor afla în camera de audiere separaţi de judecătorul de instrucţie şi de celelalte persoane participante la această acţiune procesuală. (3) În camera de vizualizare se vor afla judecătorul de instrucție, procurorul, apărătorul bănuitului sau al învinuitului, psihologul, grefierul, reprezentantul legal al minorului supus audierii, reprezentantul legal al părții vătămate și, după caz, alte persoane în condițiile legii, cu		

	excepția bănuitului, învinuitului, inculpatului sau părții civilmente responsabile. Participanții la audiere vor adresa întrebări judecătorului de instrucție, care le va transmite intervievatorului în mod verbal, prin intermediul dispozitivelor tehnice, sau în scris, în timpul unei pauze. (4) În caz de necesitate, intervievatorul îşi rezervă dreptul de a reformula întrebările dacă acestea au fost formulate într-un mod care poate trauma martorul minor, însă fără a schimba esenţa lor. (5) Audierea martorului minor trebuie să se efectueze în aşa mod încît să se evite producerea oricărui efect negativ asupra stării psihice a acestuia. (6) Martorului minor care la data audierii nu a împlinit vîrsta de 16 ani i se va atrage atenţia că trebuie să spună adevărul. (7) Declaraţiile martorului minor audiat în condiţiile		

	prezentului articol se înregistrează prin mijloace audio şi video şi se consemnează integral într-un proces-verbal întocmit în conformitate cu art. 260 şi 261. Judecătorul de instrucţie sigilează suportul informaţional pe care a fost înregistrată declaraţia martorului şi îl păstrează în original împreună cu copia de pe procesul-verbal al audierii. O copie a înregistrării audio și video şi procesul-verbal al audierii se anexează la dosarul penal. În termen de 3 zile din momentul audierii sau nu mai târziu de ziua în care învinuitul s-a prezentat ori a fost adus în mod silit, organul de urmărire penală va aduce la cunoştinţa bănuitului sau învinuitului procesul-verbal al audierii martorului minor şi copia înregistrării audio și video a acesteia, fapt pe marginea căruia se întocmeşte un proces-verbal. (7^1) În cazul în care, din motive tehnice survenite pe parcursul		

	audierii, înregistrarea audio și video a audierii martorului minor nu este posibilă, audierea se desfășoară în continuare, fapt despre care se face o mențiune în procesul-verbal al audierii, cu indicarea naturii imposibilității tehnice care nu a permis înregistrarea audio și video a audierii martorului minor. În acest caz, audierea repetată nu se admite. (8) Dacă bănuitul sau învinuitul doreşte să-i adreseze întrebări martorului minor, în baza unei cereri motivate este organizată o audiere suplimentară în condiţiile prezentului articol. La audierea suplimentară participă aceleași persoane care au participat la prima audiere a martorului minor. Audierea repetată a minorului trebuie evitată în măsura în care acest lucru este posibil. (9) Dacă în momentul audierii nu era identificat un bănuit, după identificarea persoanei şi atribuirea acesteia a statutului de bănuit, în cel mai scurt timp		

	posibil organul de urmărire penală aduce la cunoştinţa bănuitului sau a apărătorului acestuia procesul-verbal al audierii, prezentîndu-i şi copia înregistrării audio și video a acesteia. Dacă bănuitul sau apărătorul acestuia doreşte să adreseze întrebări minorului, în baza unei cereri motivate se organizează audierea suplimentară a minorului, în condiţiile prezentului articol. **Articolul 111.** Declaraţiile şi audierea victimei și părţii vătămate […] (2) Declaraţiile şi audierea victimei și părţii vătămate se fac conform dispoziţiilor ce se referă la declaraţiile și audierea martorilor, fiind aplicate în mod corespunzător. Victima și partea vătămată în cazul infracțiunii cu caracter sexual sau al infracțiunii de violență în familie este audiată în prezența unui avocat și, după caz, în prezența psihologului. […]		

	Articolul 323. Participarea părţii vătămate la judecarea cauzei şi efectele neprezentării ei (1) Partea vătămată, participînd la judecarea cauzei, dispune de drepturile şi obligaţiile prevăzute în art.60. (2) Judecarea cauzei se desfăşoară cu participarea părţii vătămate sau a reprezentantului ei, cu excepţiile prevăzute de prezentul cod. (3) În caz de neprezentare motivată a părţii vătămate, instanţa, consultînd opiniile părţilor, decide judecarea cauzei sau amînarea ei în funcţie de faptul dacă cauza poate fi judecată în lipsa părţii vătămate fără a-i leza drepturile şi interesele. (4) La cererea întemeiată a părţii vătămate, instanţa o poate elibera de prezenţa la şedinţa de judecată, obligînd-o să se prezinte la un anumit termen stabilit pentru audierea ei. (5) În caz de neprezentare nemotivată în instanţă pentru		

	audiere, partea vătămată poate fi adusă silit şi poate fi supusă amenzii judiciare.		
(2) Statele membre se asigură că noile clădiri ale instanțelor judecătorești beneficiază de săli de așteptare separate pentru victime.		**Parțial compatibil**	**Comentarii**: În practică, persoanele aflate în stare de arest sunt plasate în săli speciale de așteptare, separate de spațiile destinate victimelor și publicului, fiind aduse în sala de judecată doar la momentul desfășurării ședinței. Această organizare limitează contactul direct sau indirect cu victima. Totodată, în cazurile în care victima este audiată în condițiile art. 110 (modalități speciale de audiere a martorului și protecția lui), art. 110[1] (modalități speciale de audiere) din Codul de procedură penală, făptuitorul nu se află în aceeași încăpere cu victima, ci participă la audiere dintr-o cameră separată de vizualizare, fără contact vizual sau fizic cu aceasta, inclusiv prin utilizarea mijloacelor tehnice de audiere la distanță. În plus, pentru a preveni orice contact nedorit cu făptuitorul, art. 323 alin. (4) din *Codul de procedură penală* prevede că, *la cererea întemeiată a părții vătămate, instanța o poate elibera de obligația de a fi prezentă la ședința de judecată, stabilind un termen distinct pentru audierea acesteia*.
Articolul 20 **Dreptul la protecție al victimelor în cursul cercetării** Fără a se aduce atingere dreptului la apărare și în conformitate cu normele privind marja de apreciere a instanțelor, statele membre se asigură că pe durata cercetărilor penale:	***Codul de procedură penală nr. 122/2003*** **Articolul 58.** Victima […] (2) Victima are dreptul ca cererea sa să fie înregistrată imediat în modul stabilit, să fie soluţionată de organul de urmărire penală, iar după		**Comentarii:** Înregistrarea imediată a plângerii presupune, în mod implicit, audierea victimei cu privire la faptele sesizate, necesară pentru clarificarea circumstanțelor cauzei, ceea ce confirmă audierea victimei chiar la momentul depunerii plângerii, fără întârzieri nejustificate. Potrivit legislației procesual-penale naționale, examinările medicale ale victimelor sunt efectuate doar atunci când sunt strict necesare pentru desfășurarea procedurilor penale.

(a) audierile victimelor se desfășoară fără întârzieri nejustificate, de îndată ce autoritatea competentă a înregistrat o plângere cu privire la săvârșirea unei infracțiuni; (b)numărul audierilor victimelor este cât mai redus cu putință, iar audierile au loc numai atunci când sunt strict necesare pentru desfășurarea cercetării penale; (c) victimele pot fi însoțite de reprezentantul lor legal și de o persoană aleasă de acestea, cu excepția cazului în care s-a luat o decizie contrară motivată în legătură cu una dintre persoanele respective sau cu amândouă; (d)examinările medicale sunt reduse la minimum și se desfășoară numai atunci când sunt strict necesare în scopul procedurilor penale.	aceasta să fie informată despre rezultatele soluţionării. (3) Victima beneficiază de asemenea de următoarele drepturi: […] **2[1])** să depună declarații și să dea explicații; […] (4) Victima unei infracţiuni deosebit de grave sau excepţional de grave contra persoanei, victima torturii, tratamentelor inumane sau degradante, victima infracțiunilor cu caracter sexual sau a violențeiîn familie, victima traficului de ființe umane, victima traficului de copii și victima unei infracțiuni prevăzute la art. 208^1–208^5 din Codul penal nr. 985/2002, indiferent de faptul dacă este recunoscută în calitate de parte vătămată sau parte civilă, dispune de asemenea de următoarele drepturi: 3) să fie însoţită de o persoană de încredere, alături de avocatul său, la toate		

	cercetările, inclusiv la şedinţele închise; […] (5[1]) Victima actelor de tortură, a tratamentelor inumane sau degradante este supusă expertizei judiciare asupra stării psihice sau fizice. […] (8) Victima este obligată: […] 3) să accepte a fi supusă examenului medical, la cererea organului de urmărire penală, în cazul în care ea se plînge că i-a fost cauzat prejudiciu fizic; […] (10) Victima beneficiază de drepturile sale şi îşi exercită obligaţiile personal sau, dacă legea permite, prin reprezentanţi. În cazul în care victimă este un minor sau o persoană iresponsabilă, drepturile acesteia sînt exercitate de reprezentanţii ei legali în modul prevăzut de prezentul cod. Drepturile victimei decedate sînt preluate de succesorii ei.		

	Articolul 60. Drepturile şi obligaţiile părţii vătămate […] (1^1) Partea vătămată recunoscută în infracţiunile de tortură, tratamente inumane sau degradante este supusă expertizei judiciare asupra stării psihice sau fizice dacă nu a fost supusă expertizei judiciare în condiţiile art. 58 alin. (5^1). (1^2) Partea vătămată în cauzele penaleprivind infracțiuni deosebit de grave sau excepţional de grave contra persoanei, privind tortura, tratamentelor inumane sau degradante, privind munca forțată, privind sclavia şi condiţiilor similare sclaviei, privind infracțiuni cu caracter sexual, privind violența în familie, privind traficul de persoane, privind traficul de copii sau privind infracțiunile prevăzute la art. 208^1–208^5 din Codul penal nr. 985/2002 dispune, de asemenea, de următoarele drepturi: […]		

	3) să fie însoţită de o persoană de încredere, alături de avocatul său, la toate cercetările, inclusiv la şedinţele de judecată închise; (2) Partea vătămată este obligată: […] 4) să accepte a fi supusă examinării corporale la cererea organului de urmărire penală în cauza privind comiterea în privinţa sa a unei infracţiuni grave, deosebit de grave sau excepţional de grave; 5) la cererea organului de urmărire penală, să fie supusă unei expertize judiciare, în condiţii de ambulator, pentru a se verifica capacitatea de a înţelege just circumstanţele care au importanţă pentru cauză şi de a face declaraţii juste în privinţa lor, în cazul în care sînt temeiuri verosimile de a pune la îndoială asemenea capacităţi; […]		

	(4) Partea vătămată beneficiază de drepturile sale şi îşi exercită obligaţiile personal sau, dacă legea permite, prin reprezentanţi**.** În cazul în care parte vătămată este un minor sau o persoană iresponsabilă, drepturile acesteia sînt exercitate de reprezentanţii ei legali în modul prevăzut de prezentul cod. […] **Articolul 77.** Reprezentanţii legali ai victimei, părţii vătămate, părţii civile, bănuitului, învinuitului, inculpatului […] (3) Organul de urmărire penală sau, după caz, instanţa, prin hotărîre motivată, admite în calitate de reprezentanţi legali ai părţii vătămate, părţii civile, bănuitului, învinuitului, inculpatului pe unul din părinţi, tutori sau curatori ai fiecăruia. Prioritate are acea candidatură dintre părinţi, tutori sau curatori care este susţinută de toţi ceilalţi reprezentanţi legali sau de către minor. În caz		

	contrar, chestiunea admiterii reprezentantului legal o decide organul de urmărire penală sau instanţa de judecată. […] **Articolul 263.** Plîngerea şi denunţul […] (5) Plîngerea sau denunţul făcute oral se consemnează într-un proces-verbal semnat de persoana care declară plîngere sau denunţ şi de persoana oficială a organului de urmărire penală. […] ***Modificări la Codul de procedură penală al Republicii Moldova (anexa nr. 2 din proiect)*** La articolul 369 alineatul (3) va avea următorul cuprins: „(3) Partea vătămată poate fi audiată atunci când acest lucru este strict necesar pentru desfășurarea cercetării judecătorești, astfel încât numărul audierilor să fie cât mai redus, fără a aduce atingere dreptului la apărare. Partea vătămată poate face declarații		

	suplimentare la cererea sa sau la inițiativa instanței de judecată, dacă acestea sunt relevante pentru cauză și nu implică audieri repetate nejustificate.”.		
Articolul 21 **Dreptul la protecția vieții private** (1) Statele membre se asigură că autoritățile competente pot adopta, în cursul procedurilor penale, măsurile adecvate pentru a proteja viața privată, inclusiv caracteristicile personale ale victimei luate în considerare în evaluarea individuală prevăzută la articolul 22, și imaginile victimelor și ale membrilor familiilor acestora. În plus, statele membre se asigură că autoritățile competente pot adopta toate măsurile legale pentru a împiedica difuzarea publică a oricăror informații care ar putea duce la identificarea unei victime-copil.	***Codul de procedură penală*** **Articolul 15.** Inviolabilitatea vieţii private (1) Orice persoană are dreptul la inviolabilitatea vieţii private, la confidenţialitatea vieţii intime, familiale, la protejarea onoarei şi demnităţii personale. În cursul procesului penal, nimeni nu este în drept să se implice în mod arbitrar şi nelegitim în viaţa intimă a persoanei. (2) La efectuarea acţiunilor procesuale nu poate fi acumulată fără necesitate informaţie despre viaţa privată şi intimă a persoanei. La cererea organului de urmărire penală şi a instanţei de judecată, participanţii la acţiunile procesuale sînt obligaţi să nu divulge asemenea informaţii şi despre aceasta se ia un angajament în scris. Prelucrarea datelor cu	**Compatibil**	

	caracter personal în cadrul procesului penal se efectuează în conformitate cu prevederile Legii nr. 133 din 8 iulie 2011 privind protecţia datelor cu caracter personal. (3) Persoanele de la care organul de urmărire penală cere informaţie despre viaţa privată şi intimă sînt în drept să se convingă că această informaţie se administrează într-o cauză penală concretă. Persoana nu este în drept să refuze de a prezenta informaţii despre viaţa privată şi intimă a sa sau a altor persoane sub pretextul inviolabilităţii vieţii private, însă ea este în drept să ceară de la organul de urmărire penală explicaţii asupra necesităţii obţinerii unei asemenea informaţii, cu includerea explicaţiilor în procesul-verbal al acţiunii procesuale respective. (4) Probele care confirmă informaţia despre viaţa privată şi intimă a persoanei, la cererea acesteia, se examinează în şedinţă de judecată închisă.		

	(5) Prejudiciul cauzat persoanei în cursul procesului penal prin violarea vieţii private şi intime a acesteia se repară în modul stabilit de legislaţia în vigoare. **Articolul 18.** Publicitatea şedinţei de judecată (1) În toate instanţele judecătoreşti şedinţele sînt publice, cu excepţia cazurilor prevăzute de prezentul cod. (2) Accesul în sala de şedinţă poate fi interzis presei sau publicului, prin încheiere motivată, pe parcursul întregului proces sau al unei părţi din proces, în interesul respectării moralităţii, ordinii publice sau securităţii naţionale, cînd interesele minorilor sau protecţia vieţii private a părţilor în proces o cer, sau în măsura considerată strict necesară de către instanţă cînd, datorită unor împrejurări speciale, publicitatea ar putea să prejudicieze interesele justiţiei. (2^1) În procesul în care un minor este victimă sau martor,		

	instanţa de judecată va asculta declaraţiile acestuia într-o şedinţă închisă. (3) Judecarea cauzei în şedinţa închisă a instanţei trebuie argumentată şi efectuată cu respectarea tuturor regulilor procedurii judiciare, precum și cu respectarea tuturor drepturilor procesuale ale părților în proces. (4) Hotărîrile instanţei de judecată se pronunţă în şedinţă publică. (5) Prin derogare de la alin. (4), în temeiul unei încheieri motivate, instanța de judecată nu va pronunța public părțile hotărârii care conțin informații secretizate și/sau a căror dezvăluire ar afecta ordinea publică, securitatea națională, protecția vieții private sau interesele justiției. În toate cazurile, partea introductivă și cea dispozitivă ale hotărârii motivate se pronunță public, instanța explicând totodată părților dreptul și modul de a lua cunoștință de hotărârea motivată.		

	(5) Ședințele publice ale Curții Supreme de Justiție se înregistrează video, iar înregistrările video sunt disponibile pe pagina web oficială a curții. **Articolul 90.** Martorul [...] (3) Nu pot fi citaţi şi ascultaţi ca martori: […] 7) *medicul de familie şi alte persoane care au acordat îngrijire medicală – referitor la viaţa privată a persoanelor pe care le deservesc.* […] **Articolul 110[1].** Audierea martorului minor (1) Audierea martorului minor în cauzele penale privind infracţiuni cu caracter sexual, privind traficul de copii sau violenţa în familie, precum şi în alte cazuri în care interesele justiţiei sau ale minorului o cer, în condiţiile art. 109 alin. (5), se va efectua de către judecătorul de instrucţie în spaţii special amenajate, dotate		

	cu mijloace de înregistrare audio și video, prin intermediul unui intervievator. Audierea minorului se va efectua în termene restrînse. (1[1]) Audierea martorului minor nu poate dura mai mult de: a) 1 oră fără întrerupere, iar în total nu poate depăși 2 ore pe zi, în cazul minorului care nu a împlinit vârsta de 14 ani; b) 2 ore fără întrerupere, iar în total nu poate depăși 4 ore pe zi, în cazul minorului cu vârsta mai mare de 14 ani. Dacă starea sănătății martorului minor nu permite audierea în intervalele prevăzute de lege, durata audierii se stabilește ținând cont de indicațiile medicului. (2) Martorul minor şi intervievatorul se vor afla în camera de audiere separaţi de judecătorul de instrucţie şi de celelalte persoane participante la această acţiune procesuală. (3) În camera de vizualizare se vor afla judecătorul de		

	instrucție, procurorul, apărătorul bănuitului sau al învinuitului, psihologul, grefierul, reprezentantul legal al minorului supus audierii, reprezentantul legal al părții vătămate și, după caz, alte persoane în condițiile legii, cu excepția bănuitului, învinuitului, inculpatului sau părții civilmente responsabile. Participanții la audiere vor adresa întrebări judecătorului de instrucție, care le va transmite intervievatorului în mod verbal, prin intermediul dispozitivelor tehnice, sau în scris, în timpul unei pauze. (4) În caz de necesitate, intervievatorul îşi rezervă dreptul de a reformula întrebările dacă acestea au fost formulate într-un mod care poate trauma martorul minor, însă fără a schimba esenţa lor. (5) Audierea martorului minor trebuie să se efectueze în aşa mod încît să se evite producerea oricărui efect		

	negativ asupra stării psihice a acestuia. (6) Martorului minor care la data audierii nu a împlinit vîrsta de 14 ani i se va atrage atenţia că trebuie să spună adevărul. (7) Declaraţiile martorului minor audiat în condiţiile prezentului articol se înregistrează prin mijloace audio şi video şi se consemnează integral într-un proces-verbal întocmit în conformitate cu art. 260 şi 261. Judecătorul de instrucţie sigilează suportul informaţional pe care a fost înregistrată declaraţia martorului şi îl păstrează în original împreună cu copia de pe procesul-verbal al audierii. O copie a înregistrării audio și video şi procesul-verbal al audierii se anexează la dosarul penal. În termen de 3 zile din momentul audierii sau nu mai tîrziu de ziua în care învinuitul s-a prezentat ori a fost adus în mod silit, organul de urmărire penală va aduce la cunoştinţa		

	bănuitului sau învinuitului procesul-verbal al audierii martorului minor şi copia înregistrării audio şi video a acesteia, fapt pe marginea căruia se întocmeşte un proces-verbal. (7^1) În cazul în care, din motive tehnice survenite pe parcursul audierii, înregistrarea audio și video a audierii martorului minor nu este posibilă, audierea se desfășoară în continuare, fapt despre care se face o mențiune în procesul-verbal al audierii, cu indicarea naturii imposibilității tehnice care nu a permis înregistrarea audio și video a audierii martorului minor. În acest caz, audierea repetată nu se admite. (8) Dacă bănuitul sau învinuitul doreşte să-i adreseze întrebări martorului minor, în baza unei cereri motivate este organizată o audiere suplimentară în condiţiile prezentului articol. La audierea suplimentară participă aceleași persoane care au participat la prima audiere a martorului		

	minor. Audierea repetată a minorului trebuie evitată în măsura în care acest lucru este posibil. (9) Dacă în momentul audierii nu era identificat un bănuit, după identificarea persoanei şi atribuirea acesteia a statutului de bănuit, în cel mai scurt timp posibil organul de urmărire penală aduce la cunoştinţa bănuitului sau a apărătorului acestuia procesul-verbal al audierii, prezentîndu-i şi copia înregistrării audio și video a acesteia. Dacă bănuitul sau apărătorul acestuia doreşte să adreseze întrebări minorului, în baza unei cereri motivate se organizează audierea suplimentară a minorului, în condiţiile prezentului articol. **Articolul 111.** Declaraţiile şi audierea victimei și părţii vătămate (1) Victima și partea vătămată se audiază privitor la fapta penală şi la alte circumstanţe care au importanţă pentru cauză.		

	(2) Declaraţiile şi audierea victimei și părţii vătămate se fac conform dispoziţiilor ce se referă la declaraţiile şi audierea martorilor, fiind aplicate în mod corespunzător. Victima și partea vătămată în cazul infracțiunii cu caracter sexual sau al infracțiunii de violență în familie este audiată în prezența unui avocat și, după caz, în prezența psihologului. (3) În anumite cazuri, cînd poate fi prejudiciată viaţa intimă a victimei și a părţii vătămate, se interzice inculpatului învinuit de comiterea unei infracţiuni sexuale şi apărătorului său să prezinte probe despre pretinsul caracter sau istoria personală a victimei și a părţii vătămate, cu excepţia cazului cînd instanţa acordă această permisiune. Inculpatul poate înainta cerere preşedintelui şedinţei de judecată privind prezentarea probelor despre pretinsul caracter sau istoria personală a victimei și a părţii vătămate. Această cerere se soluționează		

	în şedinţă închisă, la care inculpatul şi acuzarea vor avea posibilitatea să se expună. În urma şedinţei închise, instanţa va acorda permisiunea de a prezenta probe despre pretinsul caracter sau istoria personală a victimei și a părţii vătămate numai dacă se va convinge de relevanţa unor asemenea probe şi că omiterea lor ar putea să prejudicieze inculpatul astfel încît să afecteze achitarea lui în cazul în care administrarea acestor probe va fi interzisă. În asemenea cazuri, preşedintele şedinţei va stabili limitele în care pot fi administrate aceste probe şi adresate întrebări. **Articolul 128.** Procedura efectuării percheziţiei sau ridicării de obiecte şi documente […] (9) Organul de urmărire penală este obligat să ia măsuri pentru a nu se da publicităţii circumstanţele privitor la viaţa intimă a persoanei, constatate în legătură cu efectuarea percheziţiei sau ridicării.		

	[…] **Articolul 484.** Îndepărtarea inculpatului minor sau a altor participanți din sala ședinței de judecată […] (4) La cererea apărătorului și a reprezentantului legal al inculpatului minor sau din oficiu, instanța este în drept să dispună îndepărtarea altor participanți din sala ședinței de judecată pe durata cercetării unor circumstanțe care țin de viața privată și intimă a minorului. Avocații care reprezintă interesele participanților îndepărtați rămân prezenți în sala ședinței de judecată pe durata cercetării circumstanțelor respective. […]		
(2) În vederea protejării vieții private, a integrității personale și a datelor cu caracter personal ale victimei, în ceea ce privește libertatea de exprimare și de informare și libertatea și pluralismul mass-media, statele membre încurajează mass-media să adopte măsuri de autoreglementare.	***Legea nr. 64/2010 cu privire la libertatea de exprimare*** **Articolul 10.** Dreptul la respectul vieţii private şi de familie	**Compatibil**	

	(1) Orice persoană are dreptul la respectul vieţii private şi de familie. (2) Dreptul la respectul vieţii private şi de familie nu se extinde asupra informaţiilor despre viaţa privată şi de familie răspîndite cu acordul expres sau tacit al persoanei sau obţinute în locurile publice cînd persoana nu poate conta, în mod rezonabil, pe intimitate. (3) Nimeni nu poate fi tras la răspundere pentru că a făcut publice informaţii despre viaţa privată şi de familie a persoanei dacă interesul public de a le cunoaşte depăşeşte interesul persoanei vizate de a nu răspîndi informaţia. (4) În cazul răspîndirii informaţiei despre viaţa privată şi de familie cu încălcarea prevederilor alin. (3), persoana poate solicita exprimarea scuzelor şi compensarea prejudiciului moral şi material cauzat. **Articolul 11.** Dreptul persoanelor publice şi al		

	persoanelor fizice care exercită funcţii publice la respectul vieţii private și de familie (1) Persoanele publice şi persoanele fizice care exercită funcţii publice au dreptul la respectul vieţii private şi de familie. (2) Informaţiile despre viaţa privată şi de familie a persoanelor publice şi a persoanelor fizice care exercită funcţii publice pot fi dezvăluite dacă aceste informaţii prezintă interes public. Răspîndirea informaţiilor respective nu trebuie să ducă la prejudicii nejustificate terţilor. (3) Dacă persoanele publice şi persoanele fizice care exercită funcţii publice provoacă ele însele atenţia asupra aspectelor din viaţa lor privată şi de familie, mass-media are dreptul să cerceteze aceste aspecte. **Articolul 30.** Procedura de examinare a cauzelor cu privire		

	la apărarea vieţii private şi de familie Cauzele cu privire la apărarea vieţii private şi de familie se examinează în ordinea şi termenele stabilite în secţiunea 1, cu excepţiile specificate în prezenta secţiune. **Articolul 31.** Cererea prealabilă În cererea prealabilă persoana lezată va indica informaţia care îi lezează dreptul la respectul vieţii private şi de familie şi circumstanţele care demonstrează încălcarea acestui drept, solicitînd exprimarea scuzelor şi, după caz, compensarea prejudiciilor cauzate. **Articolul 32.** Forma şi conţinutul cererii de chemare în judecată (1) În cererea de chemare în judecată reclamantul va indica: a) informaţia care îi lezează dreptul la respectul vieţii private şi de familie;		

	b) dacă informaţia îl vizează; c) dacă informaţia a fost răspîndită de pîrît; d) dacă este sau nu este persoană publică; e) dacă informaţia se referă la o chestiune de interes public; f) circumstanţele care demonstrează încălcarea dreptului la respectul vieţii private şi de familie; g) mărimea prejudiciului cauzat. (2) Pentru cererea de chemare în judecată cu privire la apărarea vieţii private şi de familie se achită o taxă de stat în mărimea stabilită la art. 19. **Articolul 33.** Examinarea cererii cu privire la apărarea vieţii private şi de familie (1) La examinarea cererii de chemare în judecată cu privire la apărarea vieţii private şi de familie, instanţa de judecată va stabili dacă interesul public de a cunoaşte această informaţie		

	depăşeşte interesul persoanei vizate de a nu răspîndi informaţia. (2) Dacă se constată că cererea de chemare în judecată este întemeiată, la cererea reclamantului, instanţa de judecată, prin hotărîre judecătorească, obligă pîrîtul să îşi ceară scuze şi, după caz, să compenseze prejudiciile cauzate.		
Articolul 22 **Evaluarea individuală a victimelor pentru identificarea nevoilor de protecție specifice** (1) Statele membre se asigură că victimele beneficiază de o evaluare promptă și individuală, în conformitate cu procedurile naționale, pentru a se identifica nevoile de protecție specifice și pentru a se determina dacă și în ce măsură ar putea beneficia de măsuri speciale în cursul procedurilor penale, astfel cum se prevede la articolele 23 și 24, datorită vulnerabilității deosebite la victimizare secundară și repetată sau la intimidare și răzbunare.	***Proiectul de Lege cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor*** **Articolul 8.** Evaluarea individuală a victimelor infracțiunilor pentru acordarea serviciilor de suport (1) Evaluarea individuală a victimelor infracțiunilor se realizează în cadrul procesului penal sau, după caz, în afara procesului penal. (2) În cadrul procesului penal, organul de constatare, organul de urmărire penală sau procurorul care examinează sesizarea sau efectuează urmărirea penală în cazul unei victime ale infracțiunii care se încadrează în una dintre categoriile prevăzute la art. 17,	**Compatibil**	***Comentarii****:* Articolul 8 din proiect, asigură evaluarea individuală a victimelor atât în cadrul procedurii penale (cu aplicarea măsurilor de protecție și a modalităților speciale de audiere, cât și referirea victimei către autoritățile specializate pentru acordarea măsurilor de sprijin), cât și în afara procesului penal (prin medici sau asistenți sociali care referă victima către agenția teritorială de asistență socială). Norma garantează astfel protecția victimelor, prevenind revictimizarea, intimidarea sau răzbunarea, și facilitează accesul la servicii de suport pentru reabilitare.

	identifică, în baza informațiilor disponibile, necesitățile de protecție specifice ale victimei infracțiunii sau victimei persecutate și stabilește, după caz, necesitatea aplicării măsurilor de protecție prevăzute de lege în vederea reducerii riscului de revictimizare, intimidare sau răzbunare. (3) În cazul în care, în cadrul procesului penal, subiecții prevăzuți la alin. (2) identifică indicii că victima infracțiunii necesită servicii de suport, aceștia informează victima infracțiunii despre dreptul la serviciile de suport pentru reabilitare și o referă agenției teritoriale de asistență socială pentru realizarea evaluării individuale și acordarea serviciilor de suport, prin întocmirea unui demers. La demers, se pot anexa, după caz, copia actelor prevăzute la art. 4, precum și alte informații care le consideră necesare în vederea evaluării victimei infracțiunii și care nu prejudiciază desfășurarea urmăririi penale. (4) În afara procesului penal, persoanele care, în exercitarea atribuțiilor privind acordarea asistenței medicale,		

	efectuarea examinării medico-legale, examinarea solicitărilor de asistență socială sau acordării serviciilor sociale, identifică indicii că victima infracțiunii a suferit daune ca urmare a unei infracțiuni sau se află în pericol pentru viață și sănătate, informează victima infracțiunii despre dreptul la serviciile de suport pentru reabilitare și acordă serviciile necesare sau după caz, o referă la agenția teritorială de asistență socială pentru realizarea evaluării individuale și acordarea serviciilor de suport. (5) Evaluarea individuală se realizează cu participarea victimei infracțiunii, cu luarea în considerare a opiniilor, necesităților și preocupărilor acesteia, inclusiv a voinței de a beneficia sau de a refuza serviciile de suport, măsurile de protecție sau alte măsuri prevăzute de lege. (6) Necesitățile de suport pentru victimele infracțiunii se evaluează în baza următoarelor criterii: a) tipul infracțiunii și circumstanțele comiterii acesteia în măsura în care acestea sunt disponibile sau pot fi oferite de către autoritățile		

	competente care examinează sesizarea sau efectuează urmărirea penală ori judecarea cauzei penale; b) caracteristicile personale ale victimei infracțiunii, prezența dizabilității, starea social-economică și condițiile de trai; c) existența unor indicii că infracțiunea a fost determinată de prejudecată sau de un motiv de discriminare legat de caracteristicile personale ale victimei infracțiunii; d) impactul fizic, psihic și material al infracțiunii asupra victimei; e) datele despre făptuitor, în măsura în care acestea sunt disponibile; f) tipul de relații și starea de dependență față de făptuitor; g) interesul superior al copilului; h) alte informații relevante. (7) Evaluarea victimelor infracțiunii se realizează în cadrul echipei multidisciplinare. Victima infracțiunii poate solicita să fie însoțită pe durata evaluării de o persoană de încredere. (8) În procesul de evaluare pot fi atrași, cu acordul sau la solicitarea victimei infracțiunii și alți specialiști, inclusiv din organizații necomerciale.		

	(9) Pentru evitarea revictimizării, evaluarea are loc în cel mai scurt timp după înregistrarea demersului privind evaluarea individuală a victimei infracțiunii sau din momentul recepționării cererii de acordarea a serviciilor de suport. (10) Rezultatele evaluării se consemnează într-un raport de evaluare, care conține: a) datele de identitate ale victimei infracțiunii; b) starea fizică și psihică a victimei infracțiunii, informațiile disponibile privind prejudiciul material la momentul evaluării; c) serviciile de suport de care victima infracțiunii poate beneficia, inclusiv perioada și durata acestora; d) decizia de referire a victimei infracțiunii către servicii specializate sau de specializare înaltă, atunci când este cazul; e) alte circumstanțe relevante, constatate conform criteriilor de evaluare prevăzute la alineatul (6). (11) Raportul de evaluare a necesităților pentru reabilitarea victimelor infracțiunilor poate fi utilizat la elaborarea planului individualizat de asistență a victimei infracțiunii.		

	(12) Agenția teritorială de asistență socială asigură evidența victimelor infracțiunilor care au fost referite și serviciile de suport de care au beneficiat, informând semestrial despre aceasta Ministerul Muncii și Protecție Sociale. (13) În cazul în care, pe parcursul procesului penal, apar circumstanțe noi, agenția teritorială de asistență socială, după caz, cu suportul autorităților competente care au efectuat referirea victimei infracțiunii, reevaluează necesitățile de suport ale victimei infracțiunii și adaptează serviciile de suport acordate în funcție de noile necesități ale acesteia. (14) La solicitarea organului de urmărire penală, a procurorului sau, după caz, a instanței de judecată, agenția teritorială de asistență socială pune la dispoziția acestora copia raportului de evaluare, în măsura în care informațiile conținute în acesta sunt necesare pentru asigurarea drepturilor și protecției victimei în cadrul procesului penal**.**		

(2) Evaluarea individuală ia în considerare în special: (a)caracteristicile personale ale victimei; (b) tipul sau natura infracțiunii; și (c) circumstanțele infracțiunii.	**Proiectul de Lege cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor** **Articolul 8.** Evaluarea individuală a victimelor infracțiunilor pentru acordarea serviciilor de suport (1) Evaluarea individuală a victimelor infracțiunilor se realizează în cadrul procesului penal sau, după caz, în afara procesului penal. (2) În cadrul procesului penal, organul de constatare, organul de urmărire penală sau procurorul care examinează sesizarea sau efectuează urmărirea penală în cazul unei victime ale infracțiunii care se încadrează în una dintre categoriile prevăzute la art. 17, identifică, în baza informațiilor disponibile, necesitățile de protecție specifice ale victimei infracțiunii sau victimei persecutate și stabilește, după caz, necesitatea aplicării măsurilor de protecție prevăzute de lege în vederea reducerii riscului de revictimizare, intimidare sau răzbunare. (3)În cazul în care, în cadrul procesului penal, subiecții prevăzuți la alin. (2) identifică indicii că victima infracțiunii	**Compatibil**	***Comentarii:*** Criteriile stabilite la art. 8 alin. (6) din proiect, sunt mai extinse, incluzând, pe lângă circumstanțele infracțiunii și tipul acesteia, caracteristicile personale ale victimei (dizabilități, condiții socio-economice) și impactul fizic, psihic și material, date despre infractor, tipul relațiilor și starea de dependență față de infractor, interesul superior al copilului și alte informații relevante, inclusiv posibilul risc de discriminare pe diverse motive. Astfel, analiza circumstanțelor infracțiunii este integrată într-o evaluare completă și personalizată a nevoilor victimei.

	necesită servicii de suport, aceştia informează victima infracţiunii despre dreptul la serviciile de suport pentru reabilitare şi o referă agenţiei teritoriale de asistenţă socială pentru realizarea evaluării individuale şi acordarea serviciilor de suport, prin întocmirea unui demers. La demers, se pot anexa, după caz, copia actelor prevăzute la art. 4, precum şi alte informaţii care le consideră necesare în vederea evaluării victimei infracţiunii şi care nu prejudiciază desfăşurarea urmăririi penale. (4) În afara procesului penal, persoanele care, în exercitarea atribuţiilor privind acordarea asistenţei medicale, efectuarea examinării medico-legale, examinarea solicitărilor de asistenţă socială sau acordării serviciilor sociale, identifică indicii că victima infracţiunii a suferit daune ca urmare a unei infracţiuni sau se află în pericol pentru viaţă şi sănătate, informează victima infracţiunii despre dreptul la serviciile de suport pentru reabilitare şi acordă serviciile necesare sau după caz, o referă la agenţia teritorială de asistenţă socială pentru		

	realizarea evaluării individuale și acordarea serviciilor de suport. (5) Evaluarea individuală se realizează cu participarea victimei infracțiunii, cu luarea în considerare a opiniilor, necesităților și preocupărilor acesteia, inclusiv a voinței de a beneficia sau de a refuza serviciile de suport, măsurile de protecție sau alte măsuri prevăzute de lege. (6) Necesitățile de suport pentru victimele infracțiunii se evaluează în baza următoarelor criterii: a) tipul infracțiunii și circumstanțele comiterii acesteia în măsura în care acestea sunt disponibile sau pot fi oferite de către autoritățile competente care examinează sesizarea sau efectuează urmărirea penală ori judecarea cauzei penale; b) caracteristicile personale ale victimei infracțiunii, prezența dizabilității, starea social-economică și condițiile de trai; c) existența unor indicii că infracțiunea a fost determinată de prejudecată sau de un motiv de discriminare legat de caracteristicile personale ale victimei infracțiunii;		

	d) impactul fizic, psihic și material al infracțiunii asupra victimei; e) datele despre făptuitor, în măsura în care acestea sunt disponibile; f) tipul de relații și starea de dependență față de făptuitor; g) interesul superior al copilului; h) alte informații relevante. (7) Evaluarea victimelor infracțiunii se realizează în cadrul echipei multidisciplinare. Victima infracțiunii poate solicita să fie însoțită pe durata evaluării de o persoană de încredere. (8) În procesul de evaluare pot fi atrași, cu acordul sau la solicitarea victimei infracțiunii și alți specialiști, inclusiv din organizații necomerciale. (9) Pentru evitarea revictimizării, evaluarea are loc în cel mai scurt timp după înregistrarea demersului privind evaluarea individuală a victimei infracțiunii sau din momentul recepționării cererii de acordarea a serviciilor de suport. (10) Rezultatele evaluării se consemnează într-un raport de evaluare, care conține: a) datele de identitate ale victimei infracțiunii;		

	b) starea fizică și psihică a victimei infracțiunii, informațiile disponibile privind prejudiciul material la momentul evaluării; c) serviciile de suport de care victima infracțiunii poate beneficia, inclusiv perioada și durata acestora; d) decizia de referire a victimei infracțiunii către servicii specializate sau de specializare înaltă, atunci când este cazul; e) alte circumstanțe relevante, constatate conform criteriilor de evaluare prevăzute la alineatul (6). (11) Raportul de evaluare a necesităților pentru reabilitarea victimelor infracțiunilor poate fi utilizat la elaborarea planului individualizat de asistență a victimei infracțiunii. (12) Agenția teritorială de asistență socială asigură evidența victimelor infracțiunilor care au fost referite și serviciile de suport de care au beneficiat, informând semestrial despre aceasta Ministerul Muncii și Protecție Sociale. (13) În cazul în care, pe parcursul procesului penal, apar circumstanțe noi, agenția teritorială de asistență socială, după caz, cu suportul		

	autorităților competente care au efectuat referirea victimei infracțiunii, reevaluează necesitățile de suport ale victimei infracțiunii și adaptează serviciile de suport acordate în funcție de noile necesități ale acesteia. (14) La solicitarea organului de urmărire penală, a procurorului sau, după caz, a instanței de judecată, agenția teritorială de asistență socială pune la dispoziția acestora copia raportului de evaluare, în măsura în care informațiile conținute în acesta sunt necesare pentru asigurarea drepturilor și protecției victimei în cadrul procesului penal**.**		
(3) În contextul evaluării individuale, se acordă o atenție deosebită victimelor care au suferit un prejudiciu considerabil ca urmare a gravității infracțiunii, victimelor afectate de o infracțiune din cauza prejudecăților sau din motive de discriminare care ar putea avea legătură în special cu caracteristicile lor personale și victimelor care sunt deosebit de vulnerabile din cauza relației cu autorul infracțiunii și a dependenței de acesta,	***Proiectul de Lege cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor*** **Articolul 8.** Evaluarea individuală a victimelor infracțiunilor pentru acordarea serviciilor de suport (1) Evaluarea individuală a victimelor infracțiunilor se realizează în cadrul procesului penal sau, după caz, în afara procesului penal. (2) În cadrul procesului penal, organul de constatare, organul de urmărire penală sau	**Compatibil**	

în special victimele terorismului, ale criminalității organizate, ale traficului de persoane, ale violenței bazate pe gen, ale violenței în cadrul relațiilor apropiate, ale violenței sexuale sau ale exploatării, ale infracțiunilor săvârșite din ură și victimele cu dizabilități.	procurorul care examinează sesizarea sau efectuează urmărirea penală în cazul unei victime ale infracțiunii care se încadrează în una dintre categoriile prevăzute la art. 17, identifică, în baza informațiilor disponibile, necesitățile de protecție specifice ale victimei infracțiunii sau victimei persecutate și stabilește, după caz, necesitatea aplicării măsurilor de protecție prevăzute de lege în vederea reducerii riscului de revictimizare, intimidare sau răzbunare. (3)În cazul în care, în cadrul procesului penal, subiecții prevăzuți la alin. (2) identifică indicii că victima infracțiunii necesită servicii de suport, aceștia informează victima infracțiunii despre dreptul la serviciile de suport pentru reabilitare și o referă agenției teritoriale de asistență socială pentru realizarea evaluării individuale și acordarea serviciilor de suport, prin întocmirea unui demers. La demers, se pot anexa, după caz, copia actelor prevăzute la art. 4, precum și alte informații care le consideră necesare în vederea evaluării victimei infracțiunii și care nu		

	prejudiciază desfășurarea urmăririi penale. (4) În afara procesului penal, persoanele care, în exercitarea atribuțiilor privind acordarea asistenței medicale, efectuarea examinării medico-legale, examinarea solicitărilor de asistență socială sau acordării serviciilor sociale, identifică indicii că victima infracțiunii a suferit daune ca urmare a unei infracțiuni sau se află în pericol pentru viață și sănătate, informează victima infracțiunii despre dreptul la serviciile de suport pentru reabilitare și acordă serviciile necesare sau după caz, o referă la agenția teritorială de asistență socială pentru realizarea evaluării individuale și acordarea serviciilor de suport. (5) Evaluarea individuală se realizează cu participarea victimei infracțiunii, cu luarea în considerare a opiniilor, necesităților și preocupărilor acesteia, inclusiv a voinței de a beneficia sau de a refuza serviciile de suport, măsurile de protecție sau alte măsuri prevăzute de lege. (6) Necesitățile de suport pentru victimele infracțiunii se		

	evaluează în baza următoarelor criterii: a) tipul infracțiunii și circumstanțele comiterii acesteia în măsura în care acestea sunt disponibile sau pot fi oferite de către autoritățile competente care examinează sesizarea sau efectuează urmărirea penală ori judecarea cauzei penale; b) caracteristicile personale ale victimei infracțiunii, prezența dizabilității, starea social-economică și condițiile de trai; c) existența unor indicii că infracțiunea a fost determinată de prejudecată sau de un motiv de discriminare legat de caracteristicile personale ale victimei infracțiunii; d) impactul fizic, psihic și material al infracțiunii asupra victimei; e) datele despre făptuitor, în măsura în care acestea sunt disponibile; f) tipul de relații și starea de dependență față de făptuitor; g) interesul superior al copilului; h) alte informații relevante. (7) Evaluarea victimelor infracțiunii se realizează în cadrul echipei multidisciplinare. Victima infracțiunii poate solicita să fie		

	însoțită pe durata evaluării de o persoană de încredere. (8) În procesul de evaluare pot fi atrași, cu acordul sau la solicitarea victimei infracțiunii și alți specialiști, inclusiv din organizații necomerciale. (9) Pentru evitarea revictimizării, evaluarea are loc în cel mai scurt timp după înregistrarea demersului privind evaluarea individuală a victimei infracțiunii sau din momentul recepționării cererii de acordarea a serviciilor de suport. (10) Rezultatele evaluării se consemnează într-un raport de evaluare, care conține: a) datele de identitate ale victimei infracțiunii; b) starea fizică și psihică a victimei infracțiunii, informațiile disponibile privind prejudiciul material la momentul evaluării; c) serviciile de suport de care victima infracțiunii poate beneficia, inclusiv perioada și durata acestora; d) decizia de referire a victimei infracțiunii către servicii specializate sau de specializare înaltă, atunci când este cazul; e) alte circumstanțe relevante, constatate conform criteriilor		

	de evaluare prevăzute la alineatul (6). (11) Raportul de evaluare a necesităților pentru reabilitarea victimelor infracțiunilor poate fi utilizat la elaborarea planului individualizat de asistență a victimei infracțiunii. (12) Agenția teritorială de asistență socială asigură evidența victimelor infracțiunilor care au fost referite și serviciile de suport de care au beneficiat, informând semestrial despre aceasta Ministerul Muncii și Protecție Sociale. (13) În cazul în care, pe parcursul procesului penal, apar circumstanțe noi, agenția teritorială de asistență socială, după caz, cu suportul autorităților competente care au efectuat referirea victimei infracțiunii, reevaluează necesitățile de suport ale victimei infracțiunii și adaptează serviciile de suport acordate în funcție de noile necesități ale acesteia. (14) La solicitarea organului de urmărire penală, a procurorului sau, după caz, a instanței de judecată, agenția teritorială de asistență socială pune la dispoziția acestora copia raportului de evaluare, în		

	măsura în care informațiile conținute în acesta sunt necesare pentru asigurarea drepturilor și protecției victimei în cadrul procesului penal**.**		
(4) În sensul prezentei directive, se prezumă că victimele-copii au nevoi de protecție specifice datorită vulnerabilității la victimizarea secundară și repetată sau la intimidare și răzbunare. Pentru a se determina dacă și în ce măsură ar beneficia de măsurile speciale prevăzute la articolele 23 și 24, victimele-copii fac obiectul unei evaluări individuale astfel cum se prevede la alineatul (1) din prezentul articol.	***Codul de procedură penală nr. 122/2003*** **Articolul 10.** Respectarea drepturilor, libertăţilor şi demnităţii umane [..] (6) În cazul cînd un minor este victimă sau martor, se va acţiona pentru respectarea intereselor acestuia în orice fază a procesului penal. **Articolul 58.** Victima [..] (11) Victima este audiată în condițiile prevăzute de prezentul cod pentru audierea martorului. Victima minoră este audiată în condițiile art. 110^1. **Articolul 60.** Drepturile şi obligaţiile părţii vătămate (5) Partea vătămată este audiată în condițiile prevăzute de prezentul cod pentru audierea martorului. Partea	**Compatibil**	

	vătămată minoră este audiată în condițiile art. 110[1]. [..] **Articolul 109.** Modul de audiere a martorului [..] (5) În cazul în care martorul minor urmează să fie audiat în cauzele penale privind infracţiunile cu caracter sexual, privind traficul de copii sau violenţa în familie, precum şi în alte cazuri în care interesele justiţiei sau ale minorului o cer, procurorul solicită audierea acestuia în condiţiile art. 110[1] . [..] **Articolul 110[1]**. Audierea martorului minor (1) Audierea martorului minor în cauzele penale privind infracţiuni cu caracter sexual, privind traficul de copii sau violenţa în familie, precum şi în alte cazuri în care interesele justiţiei sau ale minorului o cer, în condiţiile art. 109 alin. (5), se va efectua de către judecătorul de instrucţie în spaţii special amenajate, dotate cu mijloace de înregistrare		

	audio și video, prin intermediul unui intervievator. Audierea minorului se va efectua în termene restrînse. (1^1) Audierea martorului minor nu poate dura mai mult de: a) 1 oră fără întrerupere, iar în total nu poate depăși 2 ore pe zi, în cazul minorului care nu a împlinit vârsta de 14 ani; b) 2 ore fără întrerupere, iar în total nu poate depăși 4 ore pe zi, în cazul minorului cu vârsta mai mare de 14 ani. Dacă starea sănătății martorului minor nu permite audierea în intervalele prevăzute de lege, durata audierii se stabilește ținând cont de indicațiile medicului. (2) Martorul minor şi intervievatorul se vor afla în camera de audiere separaţi de judecătorul de instrucţie şi de celelalte persoane participante la această acţiune procesuală. (3) În camera de vizualizare se vor afla judecătorul de instrucție, procurorul, apărătorul bănuitului sau al învinuitului, psihologul, grefierul, reprezentantul legal		

	al minorului supus audierii, reprezentantul legal al părții vătămate și, după caz, alte persoane în condițiile legii, cu excepția bănuitului, învinuitului, inculpatului sau părții civilmente responsabile. Participanții la audiere vor adresa întrebări judecătorului de instrucție, care le va transmite intervievatorului în mod verbal, prin intermediul dispozitivelor tehnice, sau în scris, în timpul unei pauze. (4) În caz de necesitate, intervievatorul își rezervă dreptul de a reformula întrebările dacă acestea au fost formulate într-un mod care poate trauma martorul minor, însă fără a schimba esența lor. (5) Audierea martorului minor trebuie să se efectueze în așa mod încît să se evite producerea oricărui efect negativ asupra stării psihice a acestuia. (6) Martorului minor care la data audierii nu a împlinit vîrsta de 14 ani i se va atrage atenţia că trebuie să spună adevărul.		

	(7) Declaraţiile martorului minor audiat în condiţiile prezentului articol se înregistrează prin mijloace audio şi video şi se consemnează integral într-un proces-verbal întocmit în conformitate cu art. 260 şi 261. Judecătorul de instrucţie sigilează suportul informaţional pe care a fost înregistrată declaraţia martorului şi îl păstrează în original împreună cu copia de pe procesul-verbal al audierii. O copie a înregistrării audio și video şi procesul-verbal al audierii se anexează la dosarul penal. În termen de 3 zile din momentul audierii sau nu mai tîrziu de ziua în care învinuitul s-a prezentat ori a fost adus în mod silit, organul de urmărire penală va aduce la cunoştinţa bănuitului sau învinuitului procesul-verbal al audierii martorului minor şi copia înregistrării audio și video a acesteia, fapt pe marginea căruia se întocmeşte un proces-verbal.		

	(7[1]) În cazul în care, din motive tehnice survenite pe parcursul audierii, înregistrarea audio și video a audierii martorului minor nu este posibilă, audierea se desfășoară în continuare, fapt despre care se face o mențiune în procesul-verbal al audierii, cu indicarea naturii imposibilității tehnice care nu a permis înregistrarea audio și video a audierii martorului minor. În acest caz, audierea repetată nu se admite. (8) Dacă bănuitul sau învinuitul doreşte să-i adreseze întrebări martorului minor, în baza unei cereri motivate este organizată o audiere suplimentară în condiţiile prezentului articol. La audierea suplimentară participă aceleași persoane care au participat la prima audiere a martorului minor. Audierea repetată a minorului trebuie evitată în măsura în care acest lucru este posibil. (9) Dacă în momentul audierii nu era identificat un bănuit, după identificarea persoanei şi atribuirea acesteia a statutului		

	de bănuit, în cel mai scurt timp posibil organul de urmărire penală aduce la cunoştinţa bănuitului sau a apărătorului acestuia procesul-verbal al audierii, prezentîndu-i şi copia înregistrării audio și video a acesteia. Dacă bănuitul sau apărătorul acestuia doreşte să adreseze întrebări minorului, în baza unei cereri motivate se organizează audierea suplimentară a minorului, în condiţiile prezentului articol. ***Proiectul de Lege cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor*** **Articolul 3.** Serviciile de suport acordate (1) Reabilitarea victimelor infracțiunilor, precum și a drepturilor acestora, se realizează prin punerea la dispoziție a unor servicii de suport. (2) Serviciile de suport acordate victimelor infracțiunilor se aplică și victimelor persecutate în mod corespunzător. (3) Serviciile de suport reprezintă serviciile, publice sau private, oferite victimelor infracțiunilor, care au ca scop oferirea de consultații și sprijin		

	în comunicarea acestora cu autoritățile publice și private, precum și de asistență pentru recuperare fizică, psihologică și socială. (4) În funcție de necesitățile individuale, victimele infracțiunilor, beneficiază de următoarele servicii de suport: a) consiliere informațională cu privire la drepturile sale și serviciile de care pot beneficia; b) asistență psihologică; c) asistență medicală; d) servicii de adăpost; e) asistență juridică garantată de stat; f) compensare financiară de către stat a prejudiciului cauzat prin infracțiune. (5) Guvernul poate aproba reglementări detaliate privind procedurile de acordare a serviciilor de suport prevăzute la alin. (4). (6) Victimele traficului de ființe umane și ale violenței în familie beneficiază de măsuri de asistență conform prevederilor Legii nr. 241/2005 privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane sau, după caz, ale Legii nr. 45/2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței în familie.		

	(7) Copilul victimă a infracțiunilor beneficiază de măsuri de protecție și de servicii de suport în urma unei evaluări individuale a situației specifice a fiecărui copil victimă, ținându-se cont de vulnerabilitatea acestuia, inclusiv riscul de victimizare, precum și de intimidare sau răzbunare, inclusiv de opiniile, nevoile și interesele copilului. Instituirea măsurilor de protecție și acordarea serviciilor de suport se extind inclusiv asupra membrilor familiei copilului victimă, în măsura în care acest lucru este necesar și posibil. (8) În cazul în care vârsta persoanei este necunoscută și există motive de a presupune că aceasta nu a împlinit vârsta de 18 ani, se prezumă că persoana este minor până la constatarea vîrstei în modul prevăzut de lege. Pe perioada incertitudinii privind vârsta, persoana beneficiază de toate garanțiile, măsurile de protecție și serviciile de suport specifice. **Articolul 8.** Evaluarea individuală a victimelor infracțiunilor pentru acordarea serviciilor de suport		

	(1) Evaluarea individuală a victimelor infracțiunilor se realizează în cadrul procesului penal sau, după caz, în afara procesului penal. (2) În cadrul procesului penal, organul de constatare, organul de urmărire penală sau procurorul care examinează sesizarea sau efectuează urmărirea penală în cazul unei victime ale infracțiunii care se încadrează în una dintre categoriile prevăzute la art. 17, identifică, în baza informațiilor disponibile, necesitățile de protecție specifice ale victimei infracțiunii sau victimei persecutate și stabilește, după caz, necesitatea aplicării măsurilor de protecție prevăzute de lege în vederea reducerii riscului de revictimizare, intimidare sau răzbunare. (3)În cazul în care, în cadrul procesului penal, subiecții prevăzuți la alin. (2) identifică indicii că victima infracțiunii necesită servicii de suport, aceștia informează victima infracțiunii despre dreptul la serviciile de suport pentru reabilitare și o referă agenției teritoriale de asistență socială pentru realizarea evaluării individuale și acordarea		

	serviciilor de suport, prin întocmirea unui demers. La demers, se pot anexa, după caz, copia actelor prevăzute la art. 4, precum și alte informații care le consideră necesare în vederea evaluării victimei infracțiunii și care nu prejudiciază desfășurarea urmăririi penale. (4) În afara procesului penal, persoanele care, în exercitarea atribuțiilor privind acordarea asistenței medicale, efectuarea examinării medico-legale, examinarea solicitărilor de asistență socială sau acordării serviciilor sociale, identifică indicii că victima infracțiunii a suferit daune ca urmare a unei infracțiuni sau se află în pericol pentru viață și sănătate, informează victima infracțiunii despre dreptul la serviciile de suport pentru reabilitare și acordă serviciile necesare sau după caz, o referă la agenția teritorială de asistență socială pentru realizarea evaluării individuale și acordarea serviciilor de suport. (5) Evaluarea individuală se realizează cu participarea victimei infracțiunii, cu luarea în considerare a opiniilor, necesităților și preocupărilor		

	acesteia, inclusiv a voinței de a beneficia sau de a refuza serviciile de suport, măsurile de protecție sau alte măsuri prevăzute de lege. (6) Necesitățile de suport pentru victimele infracțiunii se evaluează în baza următoarelor criterii: a) tipul infracțiunii și circumstanțele comiterii acesteia în măsura în care acestea sunt disponibile sau pot fi oferite de către autoritățile competente care examinează sesizarea sau efectuează urmărirea penală ori judecarea cauzei penale; b) caracteristicile personale ale victimei infracțiunii, prezența dizabilității, starea social-economică și condițiile de trai; c) existența unor indicii că infracțiunea a fost determinată de prejudecată sau de un motiv de discriminare legat de caracteristicile personale ale victimei infracțiunii; d) impactul fizic, psihic și material al infracțiunii asupra victimei; e) datele despre făptuitor, în măsura în care acestea sunt disponibile; f) tipul de relații și starea de dependență față de făptuitor;		

	g) interesul superior al copilului; h) alte informații relevante. (7) Evaluarea victimelor infracțiunii se realizează în cadrul echipei multidisciplinare. Victima infracțiunii poate solicita să fie însoțită pe durata evaluării de o persoană de încredere. (8) În procesul de evaluare pot fi atrași, cu acordul sau la solicitarea victimei infracțiunii și alți specialiști, inclusiv din organizații necomerciale. (9) Pentru evitarea revictimizării, evaluarea are loc în cel mai scurt timp după înregistrarea demersului privind evaluarea individuală a victimei infracțiunii sau din momentul recepționării cererii de acordarea a serviciilor de suport. (10) Rezultatele evaluării se consemnează într-un raport de evaluare, care conține: a) datele de identitate ale victimei infracțiunii; b) starea fizică și psihică a victimei infracțiunii, informațiile disponibile privind prejudiciul material la momentul evaluării; c) serviciile de suport de care victima infracțiunii poate		

	beneficia, inclusiv perioada și durata acestora; d) decizia de referire a victimei infracțiunii către servicii specializate sau de specializare înaltă, atunci când este cazul; e) alte circumstanțe relevante, constatate conform criteriilor de evaluare prevăzute la alineatul (6). (11) Raportul de evaluare a necesităților pentru reabilitarea victimelor infracțiunilor poate fi utilizat la elaborarea planului individualizat de asistență a victimei infracțiunii. (12) Agenția teritorială de asistență socială asigură evidența victimelor infracțiunilor care au fost referite și serviciile de suport de care au beneficiat, informând semestrial despre aceasta Ministerul Muncii și Protecție Sociale. (13) În cazul în care, pe parcursul procesului penal, apar circumstanțe noi, agenția teritorială de asistență socială, după caz, cu suportul autorităților competente care au efectuat referirea victimei infracțiunii, reevaluează necesitățile de suport ale victimei infracțiunii și adaptează serviciile de suport		

	acordate în funcție de noile necesități ale acesteia. (14) La solicitarea organului de urmărire penală, a procurorului sau, după caz, a instanței de judecată, agenția teritorială de asistență socială pune la dispoziția acestora copia raportului de evaluare, în măsura în care informațiile conținute în acesta sunt necesare pentru asigurarea drepturilor și protecției victimei în cadrul procesului penal**.**		
(5) Amploarea evaluării individuale poate fi adaptată în funcție de gravitatea infracțiunii și de nivelul prejudiciului aparent suferit de victimă.	***Proiectul de Lege cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor*** **Articolul 8.** Evaluarea individuală a victimelor infracțiunilor pentru acordarea serviciilor de suport (1) Evaluarea individuală a victimelor infracțiunilor se realizează în cadrul procesului penal sau, după caz, în afara procesului penal. (2) În cadrul procesului penal, organul de constatare, organul de urmărire penală sau procurorul care examinează sesizarea sau efectuează urmărirea penală în cazul unei victime ale infracțiunii care se încadrează în una dintre categoriile prevăzute la art. 17,	**Compatibil**	

	identifică, în baza informațiilor disponibile, necesitățile de protecție specifice ale victimei infracțiunii sau victimei persecutate și stabilește, după caz, necesitatea aplicării măsurilor de protecție prevăzute de lege în vederea reducerii riscului de revictimizare, intimidare sau răzbunare. (3)În cazul în care, în cadrul procesului penal, subiecții prevăzuți la alin. (2) identifică indicii că victima infracțiunii necesită servicii de suport, aceștia informează victima infracțiunii despre dreptul la serviciile de suport pentru reabilitare și o referă agenției teritoriale de asistență socială pentru realizarea evaluării individuale și acordarea serviciilor de suport, prin întocmirea unui demers. La demers, se pot anexa, după caz, copia actelor prevăzute la art. 4, precum și alte informații care le consideră necesare în vederea evaluării victimei infracțiunii și care nu prejudiciază desfășurarea urmăririi penale. (4) În afara procesului penal, persoanele care, în exercitarea atribuțiilor privind acordarea asistenței medicale, efectuarea		

	examinării medico-legale, examinarea solicitărilor de asistență socială sau acordării serviciilor sociale, identifică indicii că victima infracțiunii a suferit daune ca urmare a unei infracțiuni sau se află în pericol pentru viață și sănătate, informează victima infracțiunii despre dreptul la serviciile de suport pentru reabilitare și acordă serviciile necesare sau după caz, o referă la agenția teritorială de asistență socială pentru realizarea evaluării individuale și acordarea serviciilor de suport. (5) Evaluarea individuală se realizează cu participarea victimei infracțiunii, cu luarea în considerare a opiniilor, necesităților și preocupărilor acesteia, inclusiv a voinței de a beneficia sau de a refuza serviciile de suport, măsurile de protecție sau alte măsuri prevăzute de lege. (6) Necesitățile de suport pentru victimele infracțiunii se evaluează în baza următoarelor criterii: a) tipul infracțiunii și circumstanțele comiterii acesteia în măsura în care acestea sunt disponibile sau pot fi oferite de către autoritățile competente care examinează		

	sesizarea sau efectuează urmărirea penală ori judecarea cauzei penale; b) caracteristicile personale ale victimei infracțiunii, prezența dizabilității, starea social-economică și condițiile de trai; c) existența unor indicii că infracțiunea a fost determinată de prejudecată sau de un motiv de discriminare legat de caracteristicile personale ale victimei infracțiunii; d) impactul fizic, psihic și material al infracțiunii asupra victimei; e) datele despre făptuitor, în măsura în care acestea sunt disponibile; f) tipul de relații și starea de dependență față de făptuitor; g) interesul superior al copilului; h) alte informații relevante. (7) Evaluarea victimelor infracțiunii se realizează în cadrul echipei multidisciplinare. Victima infracțiunii poate solicita să fie însoțită pe durata evaluării de o persoană de încredere. (8) În procesul de evaluare pot fi atrași, cu acordul sau la solicitarea victimei infracțiunii și alți specialiști, inclusiv din organizații necomerciale.		

	(9) Pentru evitarea revictimizării, evaluarea are loc în cel mai scurt timp după înregistrarea demersului privind evaluarea individuală a victimei infracțiunii sau din momentul recepționării cererii de acordarea a serviciilor de suport. (10) Rezultatele evaluării se consemnează într-un raport de evaluare, care conține: a) datele de identitate ale victimei infracțiunii; b) starea fizică și psihică a victimei infracțiunii, informațiile disponibile privind prejudiciul material la momentul evaluării; c) serviciile de suport de care victima infracțiunii poate beneficia, inclusiv perioada și durata acestora; d) decizia de referire a victimei infracțiunii către servicii specializate sau de specializare înaltă, atunci când este cazul; e) alte circumstanțe relevante, constatate conform criteriilor de evaluare prevăzute la alineatul (6). (11) Raportul de evaluare a necesităților pentru reabilitarea victimelor infracțiunilor poate fi utilizat la elaborarea planului individualizat de asistență a victimei infracțiunii.		

	(12) Agenția teritorială de asistență socială asigură evidența victimelor infracțiunilor care au fost referite și serviciile de suport de care au beneficiat, informând semestrial despre aceasta Ministerul Muncii și Protecție Sociale. (13) În cazul în care, pe parcursul procesului penal, apar circumstanțe noi, agenția teritorială de asistență socială, după caz, cu suportul autorităților competente care au efectuat referirea victimei infracțiunii, reevaluează necesitățile de suport ale victimei infracțiunii și adaptează serviciile de suport acordate în funcție de noile necesități ale acesteia. (14) La solicitarea organului de urmărire penală, a procurorului sau, după caz, a instanței de judecată, agenția teritorială de asistență socială pune la dispoziția acestora copia raportului de evaluare, în măsura în care informațiile conținute în acesta sunt necesare pentru asigurarea drepturilor și protecției victimei în cadrul procesului penal**.**		

(6) Evaluarea individuală se desfășoară cu strânsa implicare a victimelor și ia în considerare dorințele acestora, inclusiv refuzul de a beneficia de măsurile speciale prevăzute la articolele 23 și 24.	***Codul de procedură penală nr. 122/2003*** **Articolul 58.** Victima [..] (11) Victima este audiată în condițiile prevăzute de prezentul cod pentru audierea martorului. Victima minoră este audiată în condițiile art. 110[1]. **Articolul 60.** Drepturile şi obligaţiile părţii vătămate (5) Partea vătămată este audiată în condițiile prevăzute de prezentul cod pentru audierea martorului. Partea vătămată minoră este audiată în condițiile art. 110[1]. [..] **Articolul 109.** Modul de audiere a martorului […] (5) În cazul în care martorul minor urmează să fie audiat în cauzele penale privind infracţiunile cu caracter sexual, privind traficul de copii sau violenţa în familie, precum şi în alte cazuri în care interesele justiţiei sau ale minorului o cer,	**Compatibil**	**Comentarii:** Prevederile art. 8 alin. (2) - (6) din proiect, asigură transpunerea art. 22 alin. (6) din Directiva 2012/29/UE, întrucât evaluarea individuală a victimei se realizează cu implicarea directă a acesteia, în cadrul unei echipe multidisciplinare, iar victima are posibilitatea de a fi însoțită de o persoană de încredere și de a solicita sau accepta participarea altor specialiști, inclusiv din cadrul organizațiilor necomerciale. Aceste dispoziții garantează luarea în considerare a dorințelor și opțiunilor victimei pe parcursul evaluării. Cu referire la modalităţi speciale de audiere a victimei sau părții vătămate şi protecţia acesteia, prevăzute la art. 110 și 110[1] din Codul de procedură penală menționăm că acestea nu se aplică automat, fiind dispuse doar prin încheiere motivată a judecătorului și, după caz, la cererea victimei/părții vătămate sau în funcție de interesele acesteia, ceea ce asigură, în mod implicit, respectarea voinței victimei, inclusiv posibilitatea de a nu beneficia de astfel de măsuri dacă cu contravine intereselor acesteia.

	procurorul solicită audierea acestuia în condiţiile art. 110^1 . […] **Articolul 110^1**. Audierea martorului minor (1) Audierea martorului minor în cauzele penale privind infracţiuni cu caracter sexual, privind traficul de copii sau violenţa în familie, precum şi în alte cazuri în care interesele justiţiei sau ale minorului o cer, în condiţiile art. 109 alin. (5), se va efectua de către judecătorul de instrucţie în spaţii special amenajate, dotate cu mijloace de înregistrare audio și video, prin intermediul unui intervievator. Audierea minorului se va efectua în termene restrînse. (1^1) Audierea martorului minor nu poate dura mai mult de: a) 1 oră fără întrerupere, iar în total nu poate depăși 2 ore pe zi, în cazul minorului care nu a împlinit vârsta de 14 ani; b) 2 ore fără întrerupere, iar în total nu poate depăși 4 ore pe zi, în cazul minorului cu vârsta mai mare de 14 ani.		

	Dacă starea sănătății martorului minor nu permite audierea în intervalele prevăzute de lege, durata audierii se stabileşte ținând cont de indicațiile medicului. (2) Martorul minor şi intervievatorul se vor afla în camera de audiere separaţi de judecătorul de instrucţie şi de celelalte persoane participante la această acţiune procesuală. (3) În camera de vizualizare se vor afla judecătorul de instrucție, procurorul, apărătorul bănuitului sau al învinuitului, psihologul, grefierul, reprezentantul legal al minorului supus audierii, reprezentantul legal al părții vătămate și, după caz, alte persoane în condițiile legii, cu excepția bănuitului, învinuitului, inculpatului sau părții civilmente responsabile. Participanții la audiere vor adresa întrebări judecătorului de instrucție, care le va transmite intervievatorului în mod verbal, prin intermediul dispozitivelor tehnice, sau în scris, în timpul unei pauze.		

	(4) În caz de necesitate, intervievatorul îşi rezervă dreptul de a reformula întrebările dacă acestea au fost formulate într-un mod care poate trauma martorul minor, însă fără a schimba esenţa lor. (5) Audierea martorului minor trebuie să se efectueze în aşa mod încît să se evite producerea oricărui efect negativ asupra stării psihice a acestuia. (6) Martorului minor care la data audierii nu a împlinit vîrsta de 14 ani i se va atrage atenţia că trebuie să spună adevărul. (7) Declaraţiile martorului minor audiat în condiţiile prezentului articol se înregistrează prin mijloace audio şi video şi se consemnează integral într-un proces-verbal întocmit în conformitate cu art. 260 şi 261. Judecătorul de instrucţie sigilează suportul informaţional pe care a fost înregistrată declaraţia martorului şi îl păstrează în original împreună cu copia de		

	pe procesul-verbal al audierii. O copie a înregistrării audio și video şi procesul-verbal al audierii se anexează la dosarul penal. În termen de 3 zile din momentul audierii sau nu mai tîrziu de ziua în care învinuitul s-a prezentat ori a fost adus în mod silit, organul de urmărire penală va aduce la cunoştinţa bănuitului sau învinuitului procesul-verbal al audierii martorului minor şi copia înregistrării audio și video a acesteia, fapt pe marginea căruia se întocmeşte un proces-verbal. (7^1) În cazul în care, din motive tehnice survenite pe parcursul audierii, înregistrarea audio și video a audierii martorului minor nu este posibilă, audierea se desfășoară în continuare, fapt despre care se face o mențiune în procesul-verbal al audierii, cu indicarea naturii imposibilității tehnice care nu a permis înregistrarea audio și video a audierii martorului minor. În acest caz, audierea repetată nu se admite.		

	(8) Dacă bănuitul sau învinuitul doreşte să-i adreseze întrebări martorului minor, în baza unei cereri motivate este organizată o audiere suplimentară în condiţiile prezentului articol. La audierea suplimentară participă aceleași persoane care au participat la prima audiere a martorului minor. Audierea repetată a minorului trebuie evitată în măsura în care acest lucru este posibil. (9) Dacă în momentul audierii nu era identificat un bănuit, după identificarea persoanei şi atribuirea acesteia a statutului de bănuit, în cel mai scurt timp posibil organul de urmărire penală aduce la cunoştinţa bănuitului sau a apărătorului acestuia procesul-verbal al audierii, prezentîndu-i şi copia înregistrării audio și video a acesteia. Dacă bănuitul sau apărătorul acestuia doreşte să adreseze întrebări minorului, în baza unei cereri motivate se organizează audierea suplimentară a minorului, în condiţiile prezentului articol.		

	Articolul 110. Modalităţi speciale de audiere a martorului şi protecţia lui (1) Dacă există motive temeinice de a considera că viaţa, integritatea corporală sau libertatea martorului ori a unei rude apropiate a lui sînt în pericol în legătură cu declaraţiile pe care acesta le face într-o cauză penală şi dacă există mijloacele tehnice respective, judecătorul de instrucţie sau, după caz, instanţa poate admite ca martorul respectiv să fie audiat fără a fi prezent fizic la locul unde se află organul de urmărire penală sau în sala în care se desfăşoară şedinţa de judecată, prin intermediul mijloacelor tehnice prevăzute în prezentul articol. (2) Audierea martorului în condiţiile menţionate la alin.(1) se face în baza unei încheieri motivate a judecătorului de instrucţie sau, după caz, a instanţei din oficiu ori la cererea motivată a procurorului, avocatului,		

	martorului respectiv sau a oricărei persoane interesate. (3) Martorului audiat în condiţiile prezentului articol i se permite să comunice altă informaţie despre identitatea sa decît cea reală. Informaţia despre identitatea reală a martorului şi alte date relevante ce exprimă legătura cauzală dintre fapta săvîrşită şi martor se consemnează de către judecătorul de instrucţie sau, după caz, de instanță într-un proces-verbal separat care se păstrează la sediul instanţei respective în plic sigilat, în condiţii de maximă siguranţă a confidenţialităţii. (4) La locul unde se află martorul care face declaraţii în condiţiile menţionate în prezentul articol, acesta va fi asistat de judecătorul respectiv. (5) Martorul poate fi audiat prin intermediul unei videoconferințe cu circuit închis, cu imaginea şi vocea distorsionate astfel încît să nu poată fi recunoscut. (6) Învinuitului, inculpatului şi apărătorului acestuia, părţii		

	vătămate i se asigură posibilitatea de a adresa întrebări martorului audiat în condiţiile alin.(5). (7) Declaraţiile martorului, audiat în condiţiile prezentului articol, se înregistrează prin mijloace tehnice video şi se consemnează integral în procesul-verbal întocmit în conformitate cu prevederile art.260 şi 261. Suportul informațional care conține înregistrările audio și video ale declarațiilor martorului, sigilat cu sigiliul instanţei, se păstrează în original la instanţă împreună cu copia procesului-verbal al declaraţiei. (8) Declaraţiile martorului, audiat în condiţiile prezentului articol, pot fi utilizate ca mijloc de probă numai în măsura în care ele sînt confirmate de alte probe. (9) Pot fi audiaţi ca martori, în condiţiile prezentului articol, şi investigatorii sub acoperire, alţi participanţi la proces care au obţinut statut de persoană protejată în condiţiile Legii cu privire la protecţia martorilor şi		

	altor participanţi la procesul penal. **Articolul 369.** Audierea celorlalte părţi **[…]** (1[1]) În caz de necesitate, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea părții vătămate, poate dispune, printr-o încheiere motivată, audierea părții vătămate a infracțiunii cu caracter sexual, a infracțiunii de violență în familie, a infracțiunii privind traficul de persoane sau a infracțiunii privind traficul de copii în condițiile art. 110[1] sau în lipsa inculpatului, ultimului fiindu-i asigurată posibilitatea de a lua cunoștință de declarațiile părții vătămate și de a pune întrebări prin intermediul apărătorului său. **[…]** **Proiectul de Lege cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor** **Articolul 8.** Evaluarea individuală a victimelor		

	infracțiunilor pentru acordarea serviciilor de suport (1) Evaluarea individuală a victimelor infracțiunilor se realizează în cadrul procesului penal sau, după caz, în afara procesului penal. (2) În cadrul procesului penal, organul de constatare, organul de urmărire penală sau procurorul care examinează sesizarea sau efectuează urmărirea penală în cazul unei victime ale infracțiunii care se încadrează în una dintre categoriile prevăzute la art. 17, identifică, în baza informațiilor disponibile, necesitățile de protecție specifice ale victimei infracțiunii sau victimei persecutate și stabilește, după caz, necesitatea aplicării măsurilor de protecție prevăzute de lege în vederea reducerii riscului de revictimizare, intimidare sau răzbunare. (3)În cazul în care, în cadrul procesului penal, subiecții prevăzuți la alin. (2) identifică indicii că victima infracțiunii necesită servicii de suport, aceștia informează victima infracțiunii despre dreptul la serviciile de suport pentru reabilitare și o referă agenției teritoriale de asistență socială		

	pentru realizarea evaluării individuale și acordarea serviciilor de suport, prin întocmirea unui demers. La demers, se pot anexa, după caz, copia actelor prevăzute la art. 4, precum și alte informații care le consideră necesare în vederea evaluării victimei infracțiunii și care nu prejudiciază desfășurarea urmăririi penale. (4) În afara procesului penal, persoanele care, în exercitarea atribuțiilor privind acordarea asistenței medicale, efectuarea examinării medico-legale, examinarea solicitărilor de asistență socială sau acordării serviciilor sociale, identifică indicii că victima infracțiunii a suferit daune ca urmare a unei infracțiuni sau se află în pericol pentru viață și sănătate, informează victima infracțiunii despre dreptul la serviciile de suport pentru reabilitare și acordă serviciile necesare sau după caz, o referă la agenția teritorială de asistență socială pentru realizarea evaluării individuale și acordarea serviciilor de suport. (5) Evaluarea individuală se realizează cu participarea victimei infracțiunii, cu luarea în considerare a opiniilor,		

	necesităților și preocupărilor acesteia, inclusiv a voinței de a beneficia sau de a refuza serviciile de suport, măsurile de protecție sau alte măsuri prevăzute de lege. (6) Necesitățile de suport pentru victimele infracțiunii se evaluează în baza următoarelor criterii: a) tipul infracțiunii și circumstanțele comiterii acesteia în măsura în care acestea sunt disponibile sau pot fi oferite de către autoritățile competente care examinează sesizarea sau efectuează urmărirea penală ori judecarea cauzei penale; b) caracteristicile personale ale victimei infracțiunii, prezența dizabilității, starea social-economică și condițiile de trai; c) existența unor indicii că infracțiunea a fost determinată de prejudecată sau de un motiv de discriminare legat de caracteristicile personale ale victimei infracțiunii; d) impactul fizic, psihic și material al infracțiunii asupra victimei; e) datele despre făptuitor, în măsura în care acestea sunt disponibile; f) tipul de relații și starea de dependență față de făptuitor;		

	g) interesul superior al copilului; h) alte informații relevante. (7) Evaluarea victimelor infracțiunii se realizează în cadrul echipei multidisciplinare. Victima infracțiunii poate solicita să fie însoțită pe durata evaluării de o persoană de încredere. (8) În procesul de evaluare pot fi atrași, cu acordul sau la solicitarea victimei infracțiunii și alți specialiști, inclusiv din organizații necomerciale. (9) Pentru evitarea revictimizării, evaluarea are loc în cel mai scurt timp după înregistrarea demersului privind evaluarea individuală a victimei infracțiunii sau din momentul recepționării cererii de acordarea a serviciilor de suport. (10) Rezultatele evaluării se consemnează într-un raport de evaluare, care conține: a) datele de identitate ale victimei infracțiunii; b) starea fizică și psihică a victimei infracțiunii, informațiile disponibile privind prejudiciul material la momentul evaluării; c) serviciile de suport de care victima infracțiunii poate		

	beneficia, inclusiv perioada și durata acestora; d) decizia de referire a victimei infracțiunii către servicii specializate sau de specializare înaltă, atunci când este cazul; e) alte circumstanțe relevante, constatate conform criteriilor de evaluare prevăzute la alineatul (6). (11) Raportul de evaluare a necesităților pentru reabilitarea victimelor infracțiunilor poate fi utilizat la elaborarea planului individualizat de asistență a victimei infracțiunii. (12) Agenția teritorială de asistență socială asigură evidența victimelor infracțiunilor care au fost referite și serviciile de suport de care au beneficiat, informând semestrial despre aceasta Ministerul Muncii și Protecție Sociale. (13) În cazul în care, pe parcursul procesului penal, apar circumstanțe noi, agenția teritorială de asistență socială, după caz, cu suportul autorităților competente care au efectuat referirea victimei infracțiunii, reevaluează necesitățile de suport ale victimei infracțiunii și adaptează serviciile de suport		

	acordate în funcție de noile necesități ale acesteia. (14) La solicitarea organului de urmărire penală, a procurorului sau, după caz, a instanței de judecată, agenția teritorială de asistență socială pune la dispoziția acestora copia raportului de evaluare, în măsura în care informațiile conținute în acesta sunt necesare pentru asigurarea drepturilor și protecției victimei în cadrul procesului penal**.**		
(7) În cazul în care elementele de bază ale evaluării individuale s-au modificat în mod semnificativ, statele membre se asigură că aceasta este actualizată pe toată durata procedurilor penale.	***Proiectul de Lege cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor*** **Articolul 8.** Evaluarea individuală a victimelor infracțiunilor pentru acordarea serviciilor de suport (1) Evaluarea individuală a victimelor infracțiunilor se realizează în cadrul procesului penal sau, după caz, în afara procesului penal. (2) În cadrul procesului penal, organul de constatare, organul de urmărire penală sau procurorul care examinează sesizarea sau efectuează urmărirea penală în cazul unei victime ale infracțiunii care se încadrează în una dintre	**Compatibil**	***Comentarii*****:** Pe lângă cerințele prevăzute de art. 22 din Directivă, proiectul de lege instituie garanții suplimentare menite să asigure eficiența evaluării individuale și prevenirea revictimizării. Astfel, art. 8 alin. (9) prevede realizarea evaluării în cel mai scurt timp de la înregistrarea demersului sau de la recepționarea cererii de acordare a măsurilor de suport, contribuind la reducerea riscului de revictimizare și la intervenția timpurie în sprijinul victimei. Totodată, alin. (10) stabilește obligativitatea consemnării rezultatelor evaluării într-un raport de evaluare, asigurând trasabilitatea deciziilor și fundamentarea măsurilor dispuse. În completare, alin. (12) instituie evidența victimelor infracțiunilor care au fost referite și a serviciilor de suport de care acestea au beneficiat, ceea ce permite monitorizarea continuă a cazurilor, evaluarea eficienței măsurilor acordate și adaptarea ulterioară a intervențiilor în funcție de evoluția nevoilor victimelor. Aceste prevederi suplimentare sunt necesare pentru a garanta continuitatea protecției, coordonarea instituțională și posibilitatea unei evaluări ulterioare a impactului măsurilor de suport, depășind standardele minime stabilite de Directivă.

	categoriile prevăzute la art. 17, identifică, în baza informațiilor disponibile, necesitățile de protecție specifice ale victimei infracțiunii sau victimei persecutate și stabilește, după caz, necesitatea aplicării măsurilor de protecție prevăzute de lege în vederea reducerii riscului de revictimizare, intimidare sau răzbunare. (3)În cazul în care, în cadrul procesului penal, subiecții prevăzuți la alin. (2) identifică indicii că victima infracțiunii necesită servicii de suport, aceștia informează victima infracțiunii despre dreptul la serviciile de suport pentru reabilitare și o referă agenției teritoriale de asistență socială pentru realizarea evaluării individuale și acordarea serviciilor de suport, prin întocmirea unui demers. La demers, se pot anexa, după caz, copia actelor prevăzute la art. 4, precum și alte informații care le consideră necesare în vederea evaluării victimei infracțiunii și care nu prejudiciază desfășurarea urmăririi penale. (4) În afara procesului penal, persoanele care, în exercitarea atribuțiilor privind acordarea		

	asistenței medicale, efectuarea examinării medico-legale, examinarea solicitărilor de asistență socială sau acordării serviciilor sociale, identifică indicii că victima infracțiunii a suferit daune ca urmare a unei infracțiuni sau se află în pericol pentru viață și sănătate, informează victima infracțiunii despre dreptul la serviciile de suport pentru reabilitare și acordă serviciile necesare sau după caz, o referă la agenția teritorială de asistență socială pentru realizarea evaluării individuale și acordarea serviciilor de suport. (5) Evaluarea individuală se realizează cu participarea victimei infracțiunii, cu luarea în considerare a opiniilor, necesităților și preocupărilor acesteia, inclusiv a voinței de a beneficia sau de a refuza serviciile de suport, măsurile de protecție sau alte măsuri prevăzute de lege. (6) Necesitățile de suport pentru victimele infracțiunii se evaluează în baza următoarelor criterii: a) tipul infracțiunii și circumstanțele comiterii acesteia în măsura în care acestea sunt disponibile sau pot fi oferite de către autoritățile		

	competente care examinează sesizarea sau efectuează urmărirea penală ori judecarea cauzei penale; b) caracteristicile personale ale victimei infracțiunii, prezența dizabilității, starea social-economică și condițiile de trai; c) existența unor indicii că infracțiunea a fost determinată de prejudecată sau de un motiv de discriminare legat de caracteristicile personale ale victimei infracțiunii; d) impactul fizic, psihic și material al infracțiunii asupra victimei; e) datele despre făptuitor, în măsura în care acestea sunt disponibile; f) tipul de relații și starea de dependență față de făptuitor; g) interesul superior al copilului; h) alte informații relevante. (7) Evaluarea victimelor infracțiunii se realizează în cadrul echipei multidisciplinare. Victima infracțiunii poate solicita să fie însoțită pe durata evaluării de o persoană de încredere. (8) În procesul de evaluare pot fi atrași, cu acordul sau la solicitarea victimei infracțiunii și alți specialiști, inclusiv din organizații necomerciale.		

	(9) Pentru evitarea revictimizării, evaluarea are loc în cel mai scurt timp după înregistrarea demersului privind evaluarea individuală a victimei infracțiunii sau din momentul recepționării cererii de acordarea a serviciilor de suport. (10) Rezultatele evaluării se consemnează într-un raport de evaluare, care conține: a) datele de identitate ale victimei infracțiunii; b) starea fizică și psihică a victimei infracțiunii, informațiile disponibile privind prejudiciul material la momentul evaluării; c) serviciile de suport de care victima infracțiunii poate beneficia, inclusiv perioada și durata acestora; d) decizia de referire a victimei infracțiunii către servicii specializate sau de specializare înaltă, atunci când este cazul; e) alte circumstanțe relevante, constatate conform criteriilor de evaluare prevăzute la alineatul (6). (11) Raportul de evaluare a necesităților pentru reabilitarea victimelor infracțiunilor poate fi utilizat la elaborarea planului individualizat de asistență a victimei infracțiunii.		

	(12) Agenția teritorială de asistență socială asigură evidența victimelor infracțiunilor care au fost referite și serviciile de suport de care au beneficiat, informând semestrial despre aceasta Ministerul Muncii și Protecție Sociale. (13) În cazul în care, pe parcursul procesului penal, apar circumstanțe noi, agenția teritorială de asistență socială, după caz, cu suportul autorităților competente care au efectuat referirea victimei infracțiunii, reevaluează necesitățile de suport ale victimei infracțiunii și adaptează serviciile de suport acordate în funcție de noile necesități ale acesteia. (14) La solicitarea organului de urmărire penală, a procurorului sau, după caz, a instanței de judecată, agenția teritorială de asistență socială pune la dispoziția acestora copia raportului de evaluare, în măsura în care informațiile conținute în acesta sunt necesare pentru asigurarea drepturilor și protecției victimei în cadrul procesului penal**.**		

Articolul 23 **Dreptul la protecție în cursul procedurilor penale de care beneficiază victimele cu nevoi specifice de protecție** (1) Fără a se aduce atingere dreptului la apărare și în conformitate cu normele privind marja de apreciere a instanței, statele membre se asigură că victimele cu nevoi specifice de protecție care beneficiază de măsurile speciale identificate ca urmare a unei evaluări individuale prevăzute la articolul 22 alineatul (1) pot beneficia de măsurile prevăzute la alineatele (2) și (3) de la prezentul articol. O măsură specială preconizată ca urmare a evaluării individuale nu se pune la dispoziție în cazul în care constrângeri de natură operațională sau practică fac acest lucru imposibil sau în cazul în care există o nevoie urgentă de a audia victima și neîndeplinirea acestui lucru ar putea aduce un prejudiciu victimei sau unei alte persoane ori ar putea afecta desfășurarea procedurilor.	***Codul de procedură penală nr. 122/2003*** **Articolul 58.** Victima [..] (11) Victima este audiată în condițiile prevăzute de prezentul cod pentru audierea martorului. Victima minoră este audiată în condițiile art. 110[1]. **Articolul 60.** Drepturile şi obligaţiile părţii vătămate (5) Partea vătămată este audiată în condițiile prevăzute de prezentul cod pentru audierea martorului. Partea vătămată minoră este audiată în condițiile art. 110[1]. [..] **Articolul 109.** Modul de audiere a martorului [..] (5) În cazul în care martorul minor urmează să fie audiat în cauzele penale privind infracţiunile cu caracter sexual, privind traficul de copii sau violenţa în familie, precum şi în alte cazuri în care interesele justiţiei sau ale minorului o cer,	**Compatibil**	***Comentarii***: Prevederile Codului de procedură penală asigură transpunerea art. 23 din Directiva 2012/29/UE prin instituirea unui **cadru juridic care permite aplicarea măsurilor speciale de audiere și protecție a victimelor cu nevoi specifice**, identificate în urma evaluării individuale, cu respectarea dreptului la apărare și a marjei de apreciere a instanței. Astfel, potrivit art. 58 alin. (1[1]) și art. 60 alin. (5), victima și partea vătămată sunt audiate în condițiile prevăzute pentru audierea martorului, iar în cazul victimelor minore se aplică procedura specială reglementată de art. 110[1], care prevede spații special amenajate, utilizarea unui intervievator, limitarea duratei audierii și evitarea audierilor repetate, în scopul prevenirii revictimizării. Totodată, art. 110[1] alin. (7) prevede că, în cazul în care, din motive tehnice survenite pe parcursul audierii, înregistrarea audio și video a audierii martorului minor nu este posibilă, audierea se desfășoară în continuare, fapt despre care se face o mențiune în procesul-verbal al audierii, fapt ce evită prejudicierea victimei sau buna desfășurare a procesului penal. Totodată, art. 369 alin. (1[1]) permite instanței, prin încheiere motivată și inclusiv la cererea părții vătămate, să dispună audierea victimelor anumitor infracțiuni grave (infracțiuni sexuale, violență în familie, trafic de persoane sau de copii) în condiții speciale sau în lipsa inculpatului, asigurându-se în același timp dreptul acestuia la apărare prin posibilitatea de a lua cunoștință de declarații și de a formula întrebări prin intermediul apărătorului. În completare, art. 110 din Codul de procedură penală reglementează modalități speciale de audiere (audiere la distanță, utilizarea mijloacelor tehnice, distorsionarea imaginii și vocii, protecția identității), care pot fi dispuse prin încheiere motivată, din oficiu sau la cererea martorului ori a altor persoane interesate, fără a fi aplicate automat. Această reglementare permite

	procurorul solicită audierea acestuia în condiţiile art. 110^1 . [..] **Articolul 110^1**. Audierea martorului minor (1) Audierea martorului minor în cauzele penale privind infracţiuni cu caracter sexual, privind traficul de copii sau violenţa în familie, precum şi în alte cazuri în care interesele justiţiei sau ale minorului o cer, în condiţiile art. 109 alin. (5), se va efectua de către judecătorul de instrucţie în spaţii special amenajate, dotate cu mijloace de înregistrare audio și video, prin intermediul unui intervievator. Audierea minorului se va efectua în termene restrînse. (1^1) Audierea martorului minor nu poate dura mai mult de: a) 1 oră fără întrerupere, iar în total nu poate depăși 2 ore pe zi, în cazul minorului care nu a împlinit vârsta de 14 ani; b) 2 ore fără întrerupere, iar în total nu poate depăși 4 ore pe zi, în cazul minorului cu vârsta mai mare de 14 ani.		adaptarea măsurilor la nevoile concrete ale victimei și la circumstanțele cauzei. Prin aceste dispoziții, legislația națională asigură accesul victimelor la măsuri speciale de protecție în cursul procedurilor penale, cu posibilitatea neaplicării acestora în situații justificate de urgență sau constrângeri practice, realizând astfel un echilibru între protecția victimelor, prevenirea revictimizării și garantarea dreptului la apărare.

	Dacă starea sănătății martorului minor nu permite audierea în intervalele prevăzute de lege, durata audierii se stabileşte ținând cont de indicațiile medicului. (2) Martorul minor şi intervievatorul se vor afla în camera de audiere separaţi de judecătorul de instrucţie şi de celelalte persoane participante la această acţiune procesuală. (3) În camera de vizualizare se vor afla judecătorul de instrucție, procurorul, apărătorul bănuitului sau al învinuitului, psihologul, grefierul, reprezentantul legal al minorului supus audierii, reprezentantul legal al părții vătămate și, după caz, alte persoane în condițiile legii, cu excepția bănuitului, învinuitului, inculpatului sau părții civilmente responsabile. Participanții la audiere vor adresa întrebări judecătorului de instrucție, care le va transmite intervievatorului în mod verbal, prin intermediul dispozitivelor tehnice, sau în scris, în timpul unei pauze.		

	(4) În caz de necesitate, intervievatorul îşi rezervă dreptul de a reformula întrebările dacă acestea au fost formulate într-un mod care poate trauma martorul minor, însă fără a schimba esenţa lor. (5) Audierea martorului minor trebuie să se efectueze în aşa mod încît să se evite producerea oricărui efect negativ asupra stării psihice a acestuia. (6) Martorului minor care la data audierii nu a împlinit vîrsta de 14 ani i se va atrage atenţia că trebuie să spună adevărul. (7) Declaraţiile martorului minor audiat în condiţiile prezentului articol se înregistrează prin mijloace audio şi video şi se consemnează integral într-un proces-verbal întocmit în conformitate cu art. 260 şi 261. Judecătorul de instrucţie sigilează suportul informaţional pe care a fost înregistrată declaraţia martorului şi îl păstrează în original împreună cu copia de		

	pe procesul-verbal al audierii. O copie a înregistrării audio și video şi procesul-verbal al audierii se anexează la dosarul penal. În termen de 3 zile din momentul audierii sau nu mai tîrziu de ziua în care învinuitul s-a prezentat ori a fost adus în mod silit, organul de urmărire penală va aduce la cunoştinţa bănuitului sau învinuitului procesul-verbal al audierii martorului minor şi copia înregistrării audio și video a acesteia, fapt pe marginea căruia se întocmeşte un proces-verbal. (7^1) În cazul în care, din motive tehnice survenite pe parcursul audierii, înregistrarea audio și video a audierii martorului minor nu este posibilă, audierea se desfășoară în continuare, fapt despre care se face o mențiune în procesul-verbal al audierii, cu indicarea naturii imposibilității tehnice care nu a permis înregistrarea audio și video a audierii martorului minor. În acest caz, audierea repetată nu se admite.		

	(8) Dacă bănuitul sau învinuitul doreşte să-i adreseze întrebări martorului minor, în baza unei cereri motivate este organizată o audiere suplimentară în condiţiile prezentului articol. La audierea suplimentară participă aceleași persoane care au participat la prima audiere a martorului minor. Audierea repetată a minorului trebuie evitată în măsura în care acest lucru este posibil. (9) Dacă în momentul audierii nu era identificat un bănuit, după identificarea persoanei şi atribuirea acesteia a statutului de bănuit, în cel mai scurt timp posibil organul de urmărire penală aduce la cunoştinţa bănuitului sau a apărătorului acestuia procesul-verbal al audierii, prezentîndu-i şi copia înregistrării audio și video a acesteia. Dacă bănuitul sau apărătorul acestuia doreşte să adreseze întrebări minorului, în baza unei cereri motivate se organizează audierea suplimentară a minorului, în condiţiile prezentului articol.		

	Articolul 110. Modalităţi speciale de audiere a martorului şi protecţia lui (1) Dacă există motive temeinice de a considera că viaţa, integritatea corporală sau libertatea martorului ori a unei rude apropiate a lui sînt în pericol în legătură cu declaraţiile pe care acesta le face într-o cauză penală şi dacă există mijloacele tehnice respective, judecătorul de instrucţie sau, după caz, instanţa poate admite ca martorul respectiv să fie audiat fără a fi prezent fizic la locul unde se află organul de urmărire penală sau în sala în care se desfăşoară şedinţa de judecată, prin intermediul mijloacelor tehnice prevăzute în prezentul articol. (2) Audierea martorului în condiţiile menţionate la alin.(1) se face în baza unei încheieri motivate a judecătorului de instrucţie sau, după caz, a instanţei din oficiu ori la cererea motivată a procurorului, avocatului,		

	martorului respectiv sau a oricărei persoane interesate. (3) Martorului audiat în condiţiile prezentului articol i se permite să comunice altă informaţie despre identitatea sa decît cea reală. Informaţia despre identitatea reală a martorului şi alte date relevante ce exprimă legătura cauzală dintre fapta săvîrşită şi martor se consemnează de către judecătorul de instrucţie sau, după caz, de instanță într-un proces-verbal separat care se păstrează la sediul instanţei respective în plic sigilat, în condiţii de maximă siguranţă a confidenţialităţii. (4) La locul unde se află martorul care face declaraţii în condiţiile menţionate în prezentul articol, acesta va fi asistat de judecătorul respectiv. (5) Martorul poate fi audiat prin intermediul unei videoconferințe cu circuit închis, cu imaginea şi vocea distorsionate astfel încît să nu poată fi recunoscut. (6) Învinuitului, inculpatului şi apărătorului acestuia, părţii		

	vătămate i se asigură posibilitatea de a adresa întrebări martorului audiat în condiţiile alin.(5). (7) Declaraţiile martorului, audiat în condiţiile prezentului articol, se înregistrează prin mijloace tehnice video şi se consemnează integral în procesul-verbal întocmit în conformitate cu prevederile art.260 şi 261. Suportul informațional care conține înregistrările audio și video ale declarațiilor martorului, sigilat cu sigiliul instanţei, se păstrează în original la instanţă împreună cu copia procesului-verbal al declaraţiei. (8) Declaraţiile martorului, audiat în condiţiile prezentului articol, pot fi utilizate ca mijloc de probă numai în măsura în care ele sînt confirmate de alte probe. (9) Pot fi audiaţi ca martori, în condiţiile prezentului articol, şi investigatorii sub acoperire, alţi participanţi la proces care au obţinut statut de persoană protejată în condiţiile Legii cu privire la protecţia martorilor şi		

	altor participanţi la procesul penal. **Articolul 369.** Audierea celorlalte părţi **[…]** (1[1]) În caz de necesitate, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea părții vătămate, poate dispune, printr-o încheiere motivată, audierea părții vătămate a infracțiunii cu caracter sexual, a infracțiunii de violență în familie, a infracțiunii privind traficul de persoane sau a infracțiunii privind traficul de copii în condițiile art. 110[1] sau în lipsa inculpatului, ultimului fiindu-i asigurată posibilitatea de a lua cunoștință de declarațiile părții vătămate și de a pune întrebări prin intermediul apărătorului său. **[…]** ***Proiectul de Lege cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor*** **Articolul 8.** Evaluarea individuală a victimelor infracțiunilor		

	pentru acordarea serviciilor de suport (1) Evaluarea individuală a victimelor infracțiunilor se realizează în cadrul procesului penal sau, după caz, în afara procesului penal. (2) În cadrul procesului penal, organul de constatare, organul de urmărire penală sau procurorul care examinează sesizarea sau efectuează urmărirea penală în cazul unei victime ale infracțiunii care se încadrează în una dintre categoriile prevăzute la art. 17, identifică, în baza informațiilor disponibile, necesitățile de protecție specifice ale victimei infracțiunii sau victimei persecutate și stabilește, după caz, necesitatea aplicării măsurilor de protecție prevăzute de lege în vederea reducerii riscului de revictimizare, intimidare sau răzbunare. (3)În cazul în care, în cadrul procesului penal, subiecții prevăzuți la alin. (2) identifică indicii că victima infracțiunii necesită servicii de suport, aceștia informează victima infracțiunii despre dreptul la serviciile de suport pentru reabilitare și o referă agenției teritoriale de asistență socială		

	pentru realizarea evaluării individuale și acordarea serviciilor de suport, prin întocmirea unui demers. La demers, se pot anexa, după caz, copia actelor prevăzute la art. 4, precum și alte informații care le consideră necesare în vederea evaluării victimei infracțiunii și care nu prejudiciază desfășurarea urmăririi penale. (4) În afara procesului penal, persoanele care, în exercitarea atribuțiilor privind acordarea asistenței medicale, efectuarea examinării medico-legale, examinarea solicitărilor de asistență socială sau acordării serviciilor sociale, identifică indicii că victima infracțiunii a suferit daune ca urmare a unei infracțiuni sau se află în pericol pentru viață și sănătate, informează victima infracțiunii despre dreptul la serviciile de suport pentru reabilitare și acordă serviciile necesare sau după caz, o referă la agenția teritorială de asistență socială pentru realizarea evaluării individuale și acordarea serviciilor de suport. (5) Evaluarea individuală se realizează cu participarea victimei infracțiunii, cu luarea		

	în considerare a opiniilor, necesităților și preocupărilor acesteia, inclusiv a voinței de a beneficia sau de a refuza serviciile de suport, măsurile de protecție sau alte măsuri prevăzute de lege. (6) Necesitățile de suport pentru victimele infracțiunii se evaluează în baza următoarelor criterii: a) tipul infracțiunii și circumstanțele comiterii acesteia în măsura în care acestea sunt disponibile sau pot fi oferite de către autoritățile competente care examinează sesizarea sau efectuează urmărirea penală ori judecarea cauzei penale; b) caracteristicile personale ale victimei infracțiunii, prezența dizabilității, starea social-economică și condițiile de trai; c) existența unor indicii că infracțiunea a fost determinată de prejudecată sau de un motiv de discriminare legat de caracteristicile personale ale victimei infracțiunii; d) impactul fizic, psihic și material al infracțiunii asupra victimei; e) datele despre făptuitor, în măsura în care acestea sunt disponibile;		

	f) tipul de relații și starea de dependență față de făptuitor; g) interesul superior al copilului; h) alte informații relevante. (7) Evaluarea victimelor infracțiunii se realizează în cadrul echipei multidisciplinare. Victima infracțiunii poate solicita să fie însoțită pe durata evaluării de o persoană de încredere. (8) În procesul de evaluare pot fi atrași, cu acordul sau la solicitarea victimei infracțiunii și alți specialiști, inclusiv din organizații necomerciale. (9) Pentru evitarea revictimizării, evaluarea are loc în cel mai scurt timp după înregistrarea demersului privind evaluarea individuală a victimei infracțiunii sau din momentul recepționării cererii de acordarea a serviciilor de suport. (10) Rezultatele evaluării se consemnează într-un raport de evaluare, care conține: a) datele de identitate ale victimei infracțiunii; b) starea fizică și psihică a victimei infracțiunii, informațiile disponibile privind prejudiciul material la momentul evaluării;		

	c) serviciile de suport de care victima infracțiunii poate beneficia, inclusiv perioada și durata acestora; d) decizia de referire a victimei infracțiunii către servicii specializate sau de specializare înaltă, atunci când este cazul; e) alte circumstanțe relevante, constatate conform criteriilor de evaluare prevăzute la alineatul (6). (11) Raportul de evaluare a necesităților pentru reabilitarea victimelor infracțiunilor poate fi utilizat la elaborarea planului individualizat de asistență a victimei infracțiunii. (12) Agenția teritorială de asistență socială asigură evidența victimelor infracțiunilor care au fost referite și serviciile de suport de care au beneficiat, informând semestrial despre aceasta Ministerul Muncii și Protecție Sociale. (13) În cazul în care, pe parcursul procesului penal, apar circumstanțe noi, agenția teritorială de asistență socială, după caz, cu suportul autorităților competente care au efectuat referirea victimei infracțiunii, reevaluează necesitățile de suport ale victimei infracțiunii și		

	adaptează serviciile de suport acordate în funcție de noile necesități ale acesteia. (14) La solicitarea organului de urmărire penală, a procurorului sau, după caz, a instanței de judecată, agenția teritorială de asistență socială pune la dispoziția acestora copia raportului de evaluare, în măsura în care informațiile conținute în acesta sunt necesare pentru asigurarea drepturilor și protecției victimei în cadrul procesului penal**.**		
(2) Următoarele măsuri speciale se pun la dispoziție în cursul cercetărilor penale pentru victimele cu nevoi specifice de protecție identificate în conformitate cu articolul 22 alineatul (1): (a)audierea victimei se desfășoară în incinte concepute sau adaptate în acest scop; (b) audierea victimei se desfășoară de către sau prin intermediul unor profesioniști pregătiți în acest scop; (c) toate audierile victimei sunt realizate de aceleași persoane, cu excepția cazului în care acest lucru	***Codul de procedură penală nr. 122/2003:*** **Articolul 6.** Termeni şi expresii utilizate în prezentul cod Termenii şi expresiile utilizate în prezentul cod au următorul înţeles, dacă nu este o menţiune deosebită: **[...]** 4[1]) *cameră de audiere* – spaţiu amenajat pentru audierea minorului victimă/martor al infracţiunii în condiţiile art. 110[1], avînd legătură cu camera de vizualizare prin echipamentul de recepţie şi înregistrare audio/video, în	**Compatibil**	

este contrar bunei administrări a justiției; (d)toate audierile victimelor violenței sexuale, ale violenței bazate pe gen sau ale violenței în cadrul unor relații apropiate, cu excepția cazului în care sunt efectuate de un procuror sau un judecător, sunt efectuate de către o persoană de același sex cu victima, dacă victima dorește acest lucru, cu condiția ca derularea procedurilor penale să nu fie afectată.	care sînt plasaţi minorul supus audierii şi intervievatorul; 4^2) *cameră de vizualizare* – spaţiu amenajat pentru audierea minorului victimă/martor al infracţiunii în condiţiile art. 110^1, în care sînt plasaţi participanţii la procesul de audiere, cu excepţia minorului supus audierii şi a intervievatorului; **[...]** 19^1) *intervievator* – persoană invitată într-un proces penal de către organul competent pentru a intermedia audierea minorului victimă/martor al infracţiunii în condiţiile art. 110^1. În calitate de intervievator sînt implicate persoane care au studii juridice sau în domeniul psihologiei, special instruite pentru această sarcină. În procesul de audiere a minorului, intervievatorul are statut de specialist; **[...]** **Articolul 58.** Victima [..] (4) Victima unei infracţiuni deosebit de grave sau excepţional de grave contra persoanei, victima torturii, tratamentelor inumane sau degradante, victima		

	infracțiunilor cu caracter sexual sau a violențeiîn familie, victima traficului de ființe umane, victima traficului de copii și victima unei infracțiuni prevăzute la art. 208^1–208^5 din Codul penal nr. 985/2002, indiferent de faptul dacă este recunoscută în calitate de parte vătămată sau parte civilă, dispune de asemenea de următoarele drepturi: 1) să fie consultată de un avocat pe tot parcursul procesului penal ca şi celelalte părţi în proces; 2) să fie asistată, în condiţiile legii, de un avocat care acordă asistenţă juridică garantată de stat; 3) să fie însoţită de o persoană de încredere, alături de avocatul său, la toate cercetările, inclusiv la şedinţele închise; 4) să primească o hotărîre judecătorească despre compensarea materială pentru prejudiciul cauzat prin infracţiune; 5) să fie informată cu privire la serviciile de suport de care poate beneficia (asistență medicală, consiliere psihologică, servicii de adăpost, asistență juridică) și		

	condițiile generale de acordare a acestora; 6) să fie audiată în prezența unui avocat, în condiții de respectare a demnității și intimității; 6^1) la solicitare, să fie audiată de către o persoană de același sex, cu excepția situațiilor în care exercitarea acestui drept ar afecta buna desfășurare a procesului penal; [..] (11) Victima este audiată în condițiile prevăzute de prezentul cod pentru audierea martorului. Victima minoră este audiată în condițiile art. 110^1. **Articolul 60.** Drepturile şi obligaţiile părţii vătămate [..] (1^2) Partea vătămată în cauzele penale privind infracțiuni deosebit de grave sau excepţional de grave contra persoanei, privind tortura, tratamentelor inumane sau degradante, privind munca forțată, privind sclavia şi condiţiilor similare sclaviei, privind infracțiuni cu caracter sexual, privind violența în familie, privind traficul de		

	persoane, privind traficul de copii sau privind infracțiunile prevăzute la art. 208^1–208^5 din Codul penal nr. 985/2002 dispune, de asemenea, de următoarele drepturi: 1) să fie informată cu privire la serviciile de suport de care poate beneficia (asistență medicală, consiliere psihologică, servicii de adăpost, asistență juridică), subiecții care acordă aceste servicii și condițiile generale de acordare a acestora; 2) să fie asistată, în condițiile legii, de un avocat care acordă asistență juridică garantată de stat; 3) să fie însoţită de o persoană de încredere, alături de avocatul său, la toate cercetările, inclusiv la şedinţele de judecată închise; 4) să fie audiată în prezența unui avocat, în condiţii de respectare a demnităţii şi intimităţii; 4^1) la solicitare, să fie audiată de către o persoană de același sex, cu excepția situațiilor în care exercitarea acestui drept ar afecta buna desfășurare a procesului penal; 5) să refuze, în condiţiile legii, confruntarea cu bănuitul, învinuitul sau inculpatul.		

	(5) Partea vătămată este audiată în condițiile prevăzute de prezentul cod pentru audierea martorului. Partea vătămată minoră este audiată în condițiile art. 110^1. [..] **Articolul 110^1.** Audierea martorului minor (1) Audierea martorului minor în cauzele penale privind infracţiuni cu caracter sexual, privind traficul de copii sau violenţa în familie, precum şi în alte cazuri în care interesele justiţiei sau ale minorului o cer, în condiţiile art. 109 alin. (5), se va efectua de către judecătorul de instrucţie în spaţii special amenajate, dotate cu mijloace de înregistrare audio și video, prin intermediul unui intervievator. Audierea minorului se va efectua în termene restrînse. (1^1) Audierea martorului minor nu poate dura mai mult de: a) 1 oră fără întrerupere, iar în total nu poate depăși 2 ore pe zi, în cazul minorului care nu a împlinit vârsta de 14 ani; b) 2 ore fără întrerupere, iar în total nu poate depăși 4 ore pe zi, în cazul minorului cu vârsta mai mare de 14 ani.		

	Dacă starea sănătății martorului minor nu permite audierea în intervalele prevăzute de lege, durata audierii se stabilește ținând cont de indicațiile medicului. (2) Martorul minor şi intervievatorul se vor afla în camera de audiere separaţi de judecătorul de instrucţie şi de celelalte persoane participante la această acţiune procesuală. (3) În camera de vizualizare se vor afla judecătorul de instrucție, procurorul, apărătorul bănuitului sau al învinuitului, psihologul, grefierul, reprezentantul legal al minorului supus audierii, reprezentantul legal al părții vătămate și, după caz, alte persoane în condițiile legii, cu excepția bănuitului, învinuitului, inculpatului sau părții civilmente responsabile. Participanții la audiere vor adresa întrebări judecătorului de instrucție, care le va transmite intervievatorului în mod verbal, prin intermediul dispozitivelor tehnice, sau în scris, în timpul unei pauze. (4) În caz de necesitate, intervievatorul îşi rezervă dreptul de a reformula întrebările dacă acestea au fost formulate într-un mod care		

	poate trauma martorul minor, însă fără a schimba esenţa lor. (5) Audierea martorului minor trebuie să se efectueze în aşa mod încît să se evite producerea oricărui efect negativ asupra stării psihice a acestuia. (6) Martorului minor care la data audierii nu a împlinit vîrsta de 14 ani i se va atrage atenţia că trebuie să spună adevărul. (7) Declaraţiile martorului minor audiat în condiţiile prezentului articol se înregistrează prin mijloace audio şi video şi se consemnează integral într-un proces-verbal întocmit în conformitate cu art. 260 şi 261. Judecătorul de instrucţie sigilează suportul informaţional pe care a fost înregistrată declaraţia martorului şi îl păstrează în original împreună cu copia de pe procesul-verbal al audierii. O copie a înregistrării audio și video şi procesul-verbal al audierii se anexează la dosarul penal. În termen de 3 zile din momentul audierii sau nu mai tîrziu de ziua în care învinuitul s-a prezentat ori a fost adus în mod silit, organul de urmărire penală va aduce la cunoştinţa		

	bănuitului sau învinuitului procesul-verbal al audierii martorului minor şi copia înregistrării audio și video a acesteia, fapt pe marginea căruia se întocmeşte un proces-verbal. (7^1) În cazul în care, din motive tehnice survenite pe parcursul audierii, înregistrarea audio și video a audierii martorului minor nu este posibilă, audierea se desfășoară în continuare, fapt despre care se face o mențiune în procesul-verbal al audierii, cu indicarea naturii imposibilității tehnice care nu a permis înregistrarea audio și video a audierii martorului minor. În acest caz, audierea repetată nu se admite. (8) Dacă bănuitul sau învinuitul doreşte să-i adreseze întrebări martorului minor, în baza unei cereri motivate este organizată o audiere suplimentară în condiţiile prezentului articol. La audierea suplimentară participă aceleași persoane care au participat la prima audiere a martorului minor. Audierea repetată a minorului trebuie evitată în măsura în care acest lucru este posibil. (9) Dacă în momentul audierii nu era identificat un bănuit,		

	după identificarea persoanei şi atribuirea acesteia a statutului de bănuit, în cel mai scurt timp posibil organul de urmărire penală aduce la cunoştinţa bănuitului sau a apărătorului acestuia procesul-verbal al audierii, prezentîndu-i şi copia înregistrării audio și video a acesteia. Dacă bănuitul sau apărătorul acestuia doreşte să adreseze întrebări minorului, în baza unei cereri motivate se organizează audierea suplimentară a minorului, în condiţiile prezentului articol.		
(3) Următoarele măsuri sunt disponibile în cursul procedurilor judiciare pentru victimele cu nevoi specifice de protecție identificate în conformitate cu articolul 22 alineatul (1): (a)măsuri de evitare a contactului vizual între victime și autorii infracțiunilor, inclusiv pe parcursul depunerii mărturiei, prin mijloace adecvate, inclusiv prin utilizarea mijloacelor tehnice de comunicare; (b)măsuri de garantare a posibilității ca victima să fie audiată în instanță fără a fi prezentă, în special prin	***Codul de procedură penală nr. 122/2003:*** **Articolul 18. Publicitatea şedinţei de judecată** (1) În toate instanţele judecătoreşti şedinţele sînt publice, cu excepţia cazurilor prevăzute de prezentul cod. (2) Accesul în sala de şedinţă poate fi interzis presei sau publicului, prin încheiere motivată, pe parcursul întregului proces sau al unei părţi din proces, în interesul respectării moralităţii, ordinii publice sau securităţii naţionale, cînd interesele minorilor sau protecţia vieţii private a părţilor în proces o cer, sau în măsura considerată	**Compatibil**	***Comentarii***: Prevederea art. 23 (3) lit. b) din Directiva 2012/29/UE este transpusă prin ansamblul dispozițiilor Codului de procedură penală care permit audierea victimei fără prezența fizică în instanță, inclusiv prin utilizarea mijloacelor tehnice de comunicare adecvate. Astfel, art. 58 alin. (11) și art. 60 alin. (5) stabilesc aplicarea regulilor privind audierea martorilor și a procedurilor speciale pentru victimele minore (art. 110^1), iar art. 109 alin. (3)–(3^3), art. 110 și art. 110^1 reglementează audierea la distanță, prin videoconferință, audierea în spații special amenajate, utilizarea mijloacelor tehnice audio-video și audierea în lipsa inculpatului. Totodată, art. 369 alin. (1) și (1^1) permite instanței, prin încheiere motivată și inclusiv la cererea victimei, audierea părții vătămate fără prezența inculpatului, cu garantarea dreptului la apărare. Prevederile de la lit. c) din Directivă sunt transpuse în legislația națională prin articolele 111, 113 și 369 din Codul de procedură penală. Astfel, victimele și părțile vătămate sunt audiate doar cu privire la faptele și circumstanțele relevante pentru cauză, cu interdicția de a adresa întrebări despre caracterul sau istoricul personal, cu excepția cazurilor strict justificate de instanță, și cu participarea avocatului și, după caz, a psihologului. În plus,

folosirea mijloacelor tehnice de comunicare adecvate; (c) măsuri de evitare a adresării de întrebări inutile victimei privind viața privată, care nu sunt legate de infracțiunea respectivă; și (d) măsuri prin care să se permită derularea audierii în absența publicului.	strict necesară de către instanţă cînd, datorită unor împrejurări speciale, publicitatea ar putea să prejudicieze interesele justiţiei. (2[1]) În procesul în care un minor este victimă sau martor, instanţa de judecată va asculta declaraţiile acestuia într-o şedinţă închisă. (3) Judecarea cauzei în şedinţa închisă a instanţei trebuie argumentată şi efectuată cu respectarea tuturor regulilor procedurii judiciare, precum și cu respectarea tuturor drepturilor procesuale ale părților în proces. (4) Hotărîrile instanţei de judecată se pronunţă în şedinţă publică. (5) Prin derogare de la alin. (4), în temeiul unei încheieri motivate, instanța de judecată nu va pronunța public părțile hotărârii care conțin informații secretizate și/sau a căror dezvăluire ar afecta ordinea publică, securitatea națională, protecția vieții private sau interesele justiției. În toate cazurile, partea introductivă și cea dispozitivă ale hotărârii motivate se pronunță public, instanța explicând totodată părților dreptul și modul de a		audierea și confruntarea se realizează cu respectarea protecției vieții private și evitarea revictimizării, inclusiv prin posibilitatea ca victima să fie audiată fără prezența inculpatului.

	lua cunoștință de hotărârea motivată. (5) Ședințele publice ale Curții Supreme de Justiție se înregistrează video, iar înregistrările video sunt disponibile pe pagina web oficială a curții. **Articolul 58.** Victima [...] (11) Victima este audiată în condițiile prevăzute de prezentul cod pentru audierea martorului. Victima minoră este audiată în condițiile art. 110^1. **Articolul 60.** Drepturile şi obligaţiile părţii vătămate [...] (5) Partea vătămată este audiată în condițiile prevăzute de prezentul cod pentru audierea martorului. Partea vătămată minoră este audiată în condițiile art. 110^1. [...] **Articolul 109.** Modul de audiere a martorului (1) Martorului i se aduce la cunoştinţă obiectul cauzei şi i se propune să declare despre faptele şi circumstanţele pe care le cunoaşte şi care se referă la cauză.		

	(2) După ce martorul a făcut declaraţii, lui i se pot pune întrebări cu privire la faptele şi circumstanţele care trebuie constatate în cauză, precum şi în ce mod a luat cunoştinţă de cele declarate. Nu se admite punerea întrebărilor care nu se referă la premisa probelor şi care în mod evident urmăresc scopul insultării şi umilirii martorului. (3) În cazul în care prezenţa martorului la judecarea cauzei va fi imposibilă din motivul plecării lui peste hotarele ţării sau din alte motive întemeiate, precum şi pentru a reduce sau a exclude supunerea martorului unui vădit pericol sau pentru a reduce revictimizarea martorului, procurorul poate solicita audierea acestuia de către judecătorul de instrucţie, cu asigurarea posibilităţii bănuitului, învinuitului, apărătorului acestuia, părţii vătămate, a vocatului acesteia şi procurorului de a pune întrebări martorului audiat. Prevederile alin. (3^2) și (3^3) pot fi aplicate în mod corespunzător. (3^1) Bănuitul, învinuitul sau partea vătămată poate solicita procurorului audierea martorului în condiţiile alin.		

	(3). Refuzul procurorului de a audia martorul se contestă la judecătorul de instrucţie, care, în cazul constatării temeiniciei plîngerii, va audia martorul în condiţiile alin. (3). (3^2) În cazul în care asigurarea prezenței martorului la audiere este dificilă din cauza aflării acestuia peste hotarele Republicii Moldova, din cauza executării pedepsei într-un penitenciar din Republica Moldova, din cauza internării într-o instituție medicală sau din cauza unor dizabilități locomotorii, procurorul, printr-o ordonanță motivată, sau instanța de judecată, printr-o încheiere motivată, poate decide audierea acestuia prin intermediul videoconferinței, la cererea părților sau din oficiu. În acest caz, audierea martorului prin intermediul videoconferinței are loc, după caz, la sediul misiunii diplomatice sau al oficiului consular al Republicii Moldova, la sediul instituției penitenciare, al instituției medicale, al instituției de asistență socială, al autorității tutelare sau al organului de probațiune, care dispun de mijloacele tehnice		

	corespunzătoare și verifică identitatea martorului. (3[3]) Dacă deplasarea martorului la locurile menționate la alin. (3[2]) este imposibilă, audierea acestuia poate avea loc în alte locuri, cu condiția respectării confidențialității declarațiilor. (4) Consemnarea declaraţiilor martorului se efectuează în condiţiile art.260 şi 261 sau, după caz, în condiţiile art. 336 şi 337. (4[1]) Martorul minor în vârstă de până la 14 ani urmează să fie audiat în condiţiile art. 110[1]. (5) În cazul în care martorul minor urmează să fie audiat în cauzele penale privind infracţiunile cu caracter sexual, privind traficul de copii sau violenţa în familie, precum şi în alte cazuri în care interesele justiţiei sau ale minorului o cer, procurorul solicită audierea acestuia în condiţiile art. 110[1]. (6) Persoana care a fost audiată este informată că are dreptul să ia cunoștință de înregistrarea audio și video în întregime, fapt consemnat în procesul-verbal de audiere. **Articolul 110.** Modalităţi speciale de audiere a martorului şi protecţia lui		

	(1) Dacă există motive temeinice de a considera că viaţa, integritatea corporală sau libertatea martorului ori a unei rude apropiate a lui sînt în pericol în legătură cu declaraţiile pe care acesta le face într-o cauză penală şi dacă există mijloacele tehnice respective, judecătorul de instrucţie sau, după caz, instanţa poate admite ca martorul respectiv să fie audiat fără a fi prezent fizic la locul unde se află organul de urmărire penală sau în sala în care se desfăşoară şedinţa de judecată, prin intermediul mijloacelor tehnice prevăzute în prezentul articol. (2) Audierea martorului în condiţiile menţionate la alin.(1) se face în baza unei încheieri motivate a judecătorului de instrucţie sau, după caz, a instanţei din oficiu ori la cererea motivată a procurorului, avocatului, martorului respectiv sau a oricărei persoane interesate. (3) Martorului audiat în condiţiile prezentului articol i se permite să comunice altă informaţie despre identitatea sa decît cea reală. Informaţia despre identitatea reală a martorului şi alte date		

	relevante ce exprimă legătura cauzală dintre fapta săvîrşită şi martor se consemnează de către judecătorul de instrucţie sau, după caz, de instanță într-un proces-verbal separat care se păstrează la sediul instanţei respective în plic sigilat, în condiţii de maximă siguranţă a confidenţialităţii. (4) La locul unde se află martorul care face declaraţii în condiţiile menţionate în prezentul articol, acesta va fi asistat de judecătorul respectiv. (5) Martorul poate fi audiat prin intermediul unei videoconferințe cu circuit închis, cu imaginea şi vocea distorsionate astfel încît să nu poată fi recunoscut. (6) Învinuitului, inculpatului şi apărătorului acestuia, părţii vătămate i se asigură posibilitatea de a adresa întrebări martorului audiat în condiţiile alin.(5). (7) Declaraţiile martorului, audiat în condiţiile prezentului articol, se înregistrează prin mijloace tehnice video şi se consemnează integral în procesul-verbal întocmit în conformitate cu prevederile art.260 şi 261. Suportul informațional care conține înregistrările audio și video ale		

	declarațiilor martorului, sigilat cu sigiliul instanţei, se păstrează în original la instanţă împreună cu copia procesului-verbal al declaraţiei. (8) Declaraţiile martorului, audiat în condiţiile prezentului articol, pot fi utilizate ca mijloc de probă numai în măsura în care ele sînt confirmate de alte probe. (9) Pot fi audiaţi ca martori, în condiţiile prezentului articol, şi investigatorii sub acoperire, alţi participanţi la proces care au obţinut statut de persoană protejată în condiţiile Legii cu privire la protecţia martorilor şi altor participanţi la procesul penal. **Articolul 110[1].** Audierea martorului minor (1) Audierea martorului minor în cauzele penale privind infracţiuni cu caracter sexual, privind traficul de copii sau violenţa în familie, precum şi în alte cazuri în care interesele justiţiei sau ale minorului o cer, în condiţiile art. 109 alin. (5), se va efectua de către judecătorul de instrucţie în spaţii special amenajate, dotate cu mijloace de înregistrare audio și video, prin intermediul unui intervievator. Audierea		

	minorului se va efectua în termene restrînse. (1[1]) Audierea martorului minor nu poate dura mai mult de: a) 1 oră fără întrerupere, iar în total nu poate depăși 2 ore pe zi, în cazul minorului care nu a împlinit vârsta de 14 ani; b) 2 ore fără întrerupere, iar în total nu poate depăși 4 ore pe zi, în cazul minorului cu vârsta mai mare de 14 ani. Dacă starea sănătății martorului minor nu permite audierea în intervalele prevăzute de lege, durata audierii se stabilește ținând cont de indicațiile medicului. (2) Martorul minor şi intervievatorul se vor afla în camera de audiere separaţi de judecătorul de instrucţie şi de celelalte persoane participante la această acţiune procesuală. (3) În camera de vizualizare se vor afla judecătorul de instrucție, procurorul, apărătorul bănuitului sau al învinuitului, psihologul, grefierul, reprezentantul legal al minorului supus audierii, reprezentantul legal al părții vătămate și, după caz, alte persoane în condițiile legii, cu excepția bănuitului, învinuitului, inculpatului sau părții civilmente responsabile.		

	Participanții la audiere vor adresa întrebări judecătorului de instrucție, care le va transmite intervievatorului în mod verbal, prin intermediul dispozitivelor tehnice, sau în scris, în timpul unei pauze. (4) În caz de necesitate, intervievatorul îşi rezervă dreptul de a reformula întrebările dacă acestea au fost formulate într-un mod care poate trauma martorul minor, însă fără a schimba esenţa lor. (5) Audierea martorului minor trebuie să se efectueze în aşa mod încît să se evite producerea oricărui efect negativ asupra stării psihice a acestuia. (6) Martorului minor care la data audierii nu a împlinit vîrsta de 14 ani i se va atrage atenţia că trebuie să spună adevărul. (7) Declaraţiile martorului minor audiat în condiţiile prezentului articol se înregistrează prin mijloace audio şi video şi se consemnează integral într-un proces-verbal întocmit în conformitate cu art. 260 şi 261. Judecătorul de instrucţie sigilează suportul informaţional pe care a fost înregistrată declaraţia		

	martorului şi îl păstrează în original împreună cu copia de pe procesul-verbal al audierii. O copie a înregistrării audio și video şi procesul-verbal al audierii se anexează la dosarul penal. În termen de 3 zile din momentul audierii sau nu mai târziu de ziua în care învinuitul s-a prezentat ori a fost adus în mod silit, organul de urmărire penală va aduce la cunoştinţa bănuitului sau învinuitului procesul-verbal al audierii martorului minor şi copia înregistrării audio și video a acesteia, fapt pe marginea căruia se întocmeşte un proces-verbal. (7^1) În cazul în care, din motive tehnice survenite pe parcursul audierii, înregistrarea audio și video a audierii martorului minor nu este posibilă, audierea se desfășoară în continuare, fapt despre care se face o mențiune în procesul-verbal al audierii, cu indicarea naturii imposibilității tehnice care nu a permis înregistrarea audio și video a audierii martorului minor. În acest caz, audierea repetată nu se admite. (8) Dacă bănuitul sau învinuitul doreşte să-i adreseze întrebări martorului minor, în baza unei cereri motivate este		

	organizată o audiere suplimentară în condiţiile prezentului articol. La audierea suplimentară participă aceleași persoane care au participat la prima audiere a martorului minor. Audierea repetată a minorului trebuie evitată în măsura în care acest lucru este posibil. (9) Dacă în momentul audierii nu era identificat un bănuit, după identificarea persoanei şi atribuirea acesteia a statutului de bănuit, în cel mai scurt timp posibil organul de urmărire penală aduce la cunoştinţa bănuitului sau a apărătorului acestuia procesul-verbal al audierii, prezentîndu-i şi copia înregistrării audio și video a acesteia. Dacă bănuitul sau apărătorul acestuia doreşte să adreseze întrebări minorului, în baza unei cereri motivate se organizează audierea suplimentară a minorului, în condiţiile prezentului articol. **Articolul 111.** Declaraţiile şi audierea victimei și părţii vătămate (1) Victima și partea vătămată se audiază privitor la fapta penală şi la alte circumstanţe care au importanţă pentru cauză.		

	(2) Declaraţiile şi audierea victimei și părţii vătămate se fac conform dispoziţiilor ce se referă la declaraţiile şi audierea martorilor, fiind aplicate în mod corespunzător. Victima și partea vătămată în cazul infracțiunii cu caracter sexual sau al infracțiunii de violență în familie este audiată în prezența unui avocat și, după caz, în prezența psihologului. (3) În anumite cazuri, cînd poate fi prejudiciată viaţa intimă a victimei și a părţii vătămate, se interzice inculpatului învinuit de comiterea unei infracţiuni sexuale şi apărătorului său să prezinte probe despre pretinsul caracter sau istoria personală a victimei și a părţii vătămate, cu excepţia cazului cînd instanţa acordă această permisiune. Inculpatul poate înainta cerere preşedintelui şedinţei de judecată privind prezentarea probelor despre pretinsul caracter sau istoria personală a victimei și a părţii vătămate. Această cerere se soluţionează în şedinţă închisă, la care inculpatul şi acuzarea vor avea posibilitatea să se expună. În urma şedinţei închise, instanţa va acorda permisiunea de a prezenta probe despre pretinsul		

	caracter sau istoria personală a victimei și a părții vătămate numai dacă se va convinge de relevanța unor asemenea probe și că omiterea lor ar putea să prejudicieze inculpatul astfel încît să afecteze achitarea lui în cazul în care administrarea acestor probe va fi interzisă. În asemenea cazuri, președintele ședinței va stabili limitele în care pot fi administrate aceste probe și adresate întrebări. **Articolul 113.** Confruntarea (1) În cazul în care există divergențe între declarațiile persoanelor audiate în aceeași cauză, se procedează la confruntarea acestor persoane, inclusiv cu cele ale căror declarații sînt defavorabile bănuitului, învinuitului, dacă este necesar, pentru aflarea adevărului și înlăturarea divergențelor. (2) Confruntarea se efectuează de către organul de urmărire penală din oficiu sau la cererea participanților la proces. (3) Audierea persoanelor confruntate se face cu respectarea dispozițiilor privitoare la audierea martorului sau învinuitului, care se aplică în mod corespunzător, în funcție de		

	calitatea procesuală a persoanelor confruntate. (4) Persoanele confruntate se audiază privitor la relaţiile dintre ele, la faptele şi circumstanţele în privinţa cărora declaraţiile depuse anterior se contrazic. După audierea declaraţiilor, persoanele confruntate pot să-şi pună reciproc întrebări şi răspund la întrebările persoanei care efectuează acţiunea procesuală. (5) Declaraţiile persoanelor confruntate se consemnează într-un proces-verbal întocmit conform prevederilor art.260 şi 261. (6) Nici un minor nu va fi obligat să participe la confruntarea cu persoana învinuită de infracţiuni contra integrităţii lui fizice şi/sau morale. (7) Prin derogare de la prevederile alin. (1), confruntarea victimei sau a părții vătămate cu persoana bănuită sau învinuită de săvârșirea infracțiunii de violență în familie, infracțiunii cu caracter sexual, infracțiunii privind traficul de ființe umane sau privind traficul de copii se desfășoară cu acordul victimei sau al părții vătămate în		

	prezența avocatului acesteia și, după caz, cu participarea psihologului. În lipsa acordului victimei sau al părții vătămate, confruntarea poate avea loc în baza unei ordonanțe motivate a procurorului, cu invocarea circumstanțelor importante pentru stabilirea adevărului, care nu pot fi soluționate în alt mod. Ordonanța de dispunere a confruntării poate fi atacată la judecătorul de instrucție în condițiile art.313. Până la soluţionarea plângerii de către judecătorul de instrucție, efectuarea confruntării se suspendă. **Articolul 316.** Publicitatea şedinţei de judecată **(**1) Şedinţa de judecată este publică, cu excepţia cazurilor prevăzute în art.18. La şedinţa publică poate fi prezentă orice persoană, cu excepţia minorilor sub vîrsta de 16 ani şi a persoanelor înarmate. (2) Preşedintele şedinţei de judecată poate permite prezenţa la ședință a minorilor, precum şi a persoanelor înarmate care sînt obligate să poarte armă din oficiu. (3) Preşedintele şedinţei poate permite reprezentanţilor mass-media, în cazurile în care cauza		

	prezintă interes public, să efectueze înregistrări audio, video şi să fotografieze unele secvenţe de la deschiderea şedinţei în măsura în care acestea nu perturbează desfăşurarea normală a şedinţei şi nu aduc atingere intereselor participanţilor la proces. (4) Preşedintele şedinţei de judecată poate limita accesul publicului la şedinţă, ţinînd seama de condiţiile în care se judecă cauza. **Articolul 369.** Audierea celorlalte părţi (1) Audierea părții vătămate, inclusiv audierea prin intermediul videoconferinței, se efectuează în conformitate cu dispoziţiile ce se referă la audierea martorilor şi care se aplică în mod corespunzător. Victima sau, după caz, partea vătămată, la cererea acesteia sau la demersul procurorului, poate fi audiată în lipsa inculpatului, asigurîndu-i ultimului posibilitatea de a lua cunoştinţă de declaraţii şi de a pune întrebări persoanei audiate. (1^1) În caz de necesitate, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea părții vătămate, poate dispune, printr-o		

	încheiere motivată, audierea părții vătămate a infracțiunii cu caracter sexual, a infracțiunii de violență în familie, a infracțiunii privind traficul de persoane sau a infracțiunii privind traficul de copii în condițiile art. 110^1 sau în lipsa inculpatului, ultimului fiindu-i asigurată posibilitatea de a lua cunoștință de declarațiile părții vătămate și de a pune întrebări prin intermediul apărătorului său. [...]		
Articolul 24 **Dreptul la protecție al victimelor-copii în cursul procedurilor penale** (1) Pe lângă măsurile prevăzute la articolul 23, statele membre se asigură că atunci când victima este copil: (a)în cercetările penale, toate audierile victimei-copil pot fi înregistrate pe suport audiovizual și că aceste înregistrări pot fi utilizate ca probe în procedurile penale; (b) în cercetările și procedurile penale, în funcție de rolul victimelor în sistemul judiciar penal relevant, autoritățile competente numesc un reprezentant special pentru	***Codul de procedură penală nr. 122/2003:*** **Articolul 6.** Termeni şi expresii utilizate în prezentul cod Termenii şi expresiile utilizate în prezentul cod au următorul înţeles, dacă nu este o menţiune deosebită: […] 39) ***reprezentanţi legali*** – părinţii, tutorii, curatorii, soţul bănuitului, învinuitului, inculpatului, condamnatului şi părţii vătămate, precum şi reprezentanţi ai instituţiilor sub supravegherea cărora se află aceştia; […]	**Compatibil**	***Comentarii****:* Art. 77 alin. (2) din Codul de procedură penală prevede mecanismul prin care minorul sau persoana iresponsabilă are dreptul la reprezentare independentă, desemnată de organul de urmărire penală sau instanță, în situația lipsei unui reprezentant legal sau a unui conflict de interese cu părinții/tutorii. Acest mecanism garantează copilului-victimă dreptul la propria consiliere juridică și reprezentare în nume propriu atunci când interesele sale nu se suprapun cu cele ale titularilor răspunderilor părintești.

victimele-copii în cazul în care, conform dreptului intern, titularii răspunderii părintești nu pot reprezenta victima-copil ca urmare a unui conflict de interese între aceștia și victima-copil sau atunci când victima-copil este neînsoțită sau separată de familie; (c) în cazul în care victima-copil are dreptul la consiliere juridică, aceasta are dreptul la propriul consilier juridic și la reprezentare în nume propriu în procedurile unde există sau ar putea exista un conflict de interese între victima-copil și titularii răspunderi părintești sau alte părți. Normele procedurale pentru înregistrările audiovizuale menționate la primul paragraf litera (a) și pentru utilizarea acestora se stabilesc în cadrul dreptului intern.	47) *persoană minoră* – persoană care nu a împlinit vîrsta de 18 ani; […] **Articolul 10.** Respectarea drepturilor, libertăţilor şi demnităţii umane […] (6) În cazul cînd un minor este victimă sau martor, se va acţiona pentru respectarea intereselor acestuia în orice fază a procesului penal. […] **Articolul 58**. Victima [..] (10) Victima beneficiază de drepturile sale şi îşi exercită obligaţiile personal sau, dacă legea permite, prin reprezentanţi. În cazul în care victimă este un minor sau o persoană iresponsabilă, drepturile acesteia sînt exercitate de reprezentanţii ei legali în modul prevăzut de prezentul cod. Drepturile victimei decedate sînt preluate de succesorii ei. [..] (11) Victima este audiată în condițiile prevăzute de prezentul cod pentru audierea martorului. Victima minoră		

	este audiată în condițiile art. 110[1]. **Articolul 60**. Drepturile şi obligaţiile părţii vătămate [..] (4) Partea vătămată beneficiază de drepturile sale şi îşi exercită obligaţiile personal sau, dacă legea permite, prin reprezentanţi. În cazul în care parte vătămată este un minor sau o persoană iresponsabilă, drepturile acesteia sînt exercitate de reprezentanţii ei legali în modul prevăzut de prezentul cod. [..] (5) Partea vătămată este audiată în condițiile prevăzute de prezentul cod pentru audierea martorului. Partea vătămată minoră este audiată în condițiile art. 110[1]. [..] **Articolul 77.** Reprezentanţii legali ai victimei, părţii vătămate, părţii civile, bănuitului, învinuitului, inculpatului (1) Reprezentanţi legali ai victimei, părţii vătămate, părţii civile, bănuitului, învinuitului, inculpatului sînt părinţii, tutorii sau curatorii lor, care		

	reprezintă în procesul penal interesele participanţilor la proces minori sau iresponsabili. (2) În cazul în care victima, partea vătămată, bănuitul, învinuitul, inculpatul este minor sau este persoană iresponsabilă și nu are reprezentant legal din rândul persoanelor indicate la alin. (1) ori în cazul unui conflict de interese între reprezentantul legal din rândul persoanelor indicate la alin. (1) și minor sau persoana iresponsabilă, organul de urmărire penală ori instanța de judecată desemnează din oficiu, prin ordonanță sau încheiere motivată, în calitate de reprezentant legal autoritatea tutelară teritorială din raza sediului organului de urmărire penală sau al instanței de judecată. (3) Organul de urmărire penală sau, după caz, instanţa, prin hotărîre motivată, admite în calitate de reprezentanţi legali ai părţii vătămate, părţii civile, bănuitului, învinuitului, inculpatului pe unul din părinţi, tutori sau curatori ai fiecăruia. Prioritate are acea candidatură dintre părinţi, tutori sau curatori care este susţinută de		

	toţi ceilalţi reprezentanţi legali sau de către minor. În caz contrar, chestiunea admiterii reprezentantului legal o decide organul de urmărire penală sau instanţa de judecată. (4) Nu se admite în procesul penal în calitate de reprezentant legal: 1) al victimei, părţii vătămate şi părţii civile - persoana căreia i se incumbă cauzarea, prin infracţiune, a prejudiciului moral, fizic sau material părţii vătămate sau a prejudiciului material părţii civile; 2) al bănuitului, învinuitului, inculpatului – persoana căreia, prin infracţiunea imputată bănuitului, învinuitului sau inculpatului, i s-a cauzat prejudiciu material, fizic sau moral. (5) În cazul în care, după admiterea persoanei în calitate de reprezentant legal al victimei, părţii vătămate, părţii civile, bănuitului, învinuitului, inculpatului, se constată lipsa temeiurilor de a o menţine în această calitate, organul de urmărire penală sau instanţa, prin hotărîre motivată, încetează participarea acesteia la proces în calitate de reprezentant legal. Calitatea de reprezentant legal încetează o		

	dată cu atingerea majoratului de către partea vătămată, partea civilă, bănuit, învinuit, inculpat şi dobîndirea de către aceştia a capacităţii depline de exerciţiu. Articolul 93. Probele [..] (2) În calitate de probe în procesul penal se admit elementele de fapt constatate prin intermediul următoarelor mijloace: 1) declarațiile bănuitului, învinuitului, inculpatului, victimei, părții vătămate, părții civile, părții civilmente responsabile, martorului, specialistului, expertului; […] **Articolul 110[1].** Audierea martorului minor (1) Audierea martorului minor în cauzele penale privind infracţiuni cu caracter sexual, privind traficul de copii sau violenţa în familie, precum şi în alte cazuri în care interesele justiţiei sau ale minorului o cer, în condiţiile art. 109 alin. (5), se va efectua de către judecătorul de instrucţie în spaţii special amenajate, dotate cu mijloace de înregistrare audio și video, prin intermediul unui intervievator. Audierea		

	minorului se va efectua în termene restrînse. (1[1]) Audierea martorului minor nu poate dura mai mult de: a) 1 oră fără întrerupere, iar în total nu poate depăși 2 ore pe zi, în cazul minorului care nu a împlinit vârsta de 14 ani; b) 2 ore fără întrerupere, iar în total nu poate depăși 4 ore pe zi, în cazul minorului cu vârsta mai mare de 14 ani. Dacă starea sănătății martorului minor nu permite audierea în intervalele prevăzute de lege, durata audierii se stabilește ținând cont de indicațiile medicului. (2) Martorul minor şi intervievatorul se vor afla în camera de audiere separaţi de judecătorul de instrucţie şi de celelalte persoane participante la această acţiune procesuală. (3) În camera de vizualizare se vor afla judecătorul de instrucție, procurorul, apărătorul bănuitului sau al învinuitului, psihologul, grefierul, reprezentantul legal al minorului supus audierii, reprezentantul legal al părții vătămate și, după caz, alte persoane în condițiile legii, cu excepția bănuitului, învinuitului, inculpatului sau părții civilmente responsabile.		

	Participanții la audiere vor adresa întrebări judecătorului de instrucție, care le va transmite intervievatorului în mod verbal, prin intermediul dispozitivelor tehnice, sau în scris, în timpul unei pauze. (4) În caz de necesitate, intervievatorul îşi rezervă dreptul de a reformula întrebările dacă acestea au fost formulate într-un mod care poate trauma martorul minor, însă fără a schimba esenţa lor. (5) Audierea martorului minor trebuie să se efectueze în aşa mod încît să se evite producerea oricărui efect negativ asupra stării psihice a acestuia. (6) Martorului minor care la data audierii nu a împlinit vîrsta de 14 ani i se va atrage atenţia că trebuie să spună adevărul. (7) Declaraţiile martorului minor audiat în condiţiile prezentului articol se înregistrează prin mijloace audio şi video şi se consemnează integral într-un proces-verbal întocmit în conformitate cu art. 260 şi 261. Judecătorul de instrucţie sigilează suportul informaţional pe care a fost înregistrată declaraţia		

	martorului şi îl păstrează în original împreună cu copia de pe procesul-verbal al audierii. O copie a înregistrării audio și video şi procesul-verbal al audierii se anexează la dosarul penal. În termen de 3 zile din momentul audierii sau nu mai târziu de ziua în care învinuitul s-a prezentat ori a fost adus în mod silit, organul de urmărire penală va aduce la cunoştinţa bănuitului sau învinuitului procesul-verbal al audierii martorului minor şi copia înregistrării audio și video a acesteia, fapt pe marginea căruia se întocmeşte un proces-verbal. (7^1) În cazul în care, din motive tehnice survenite pe parcursul audierii, înregistrarea audio și video a audierii martorului minor nu este posibilă, audierea se desfășoară în continuare, fapt despre care se face o mențiune în procesul-verbal al audierii, cu indicarea naturii imposibilității tehnice care nu a permis înregistrarea audio și video a audierii martorului minor. În acest caz, audierea repetată nu se admite. (8) Dacă bănuitul sau învinuitul doreşte să-i adreseze întrebări martorului minor, în baza unei cereri motivate este		

	organizată o audiere suplimentară în condiţiile prezentului articol. La audierea suplimentară participă aceleași persoane care au participat la prima audiere a martorului minor. Audierea repetată a minorului trebuie evitată în măsura în care acest lucru este posibil. (9) Dacă în momentul audierii nu era identificat un bănuit, după identificarea persoanei şi atribuirea acesteia a statutului de bănuit, în cel mai scurt timp posibil organul de urmărire penală aduce la cunoştinţa bănuitului sau a apărătorului acestuia procesul-verbal al audierii, prezentîndu-i şi copia înregistrării audio și video a acesteia. Dacă bănuitul sau apărătorul acestuia doreşte să adreseze întrebări minorului, în baza unei cereri motivate se organizează audierea suplimentară a minorului, în condiţiile prezentului articol.		
(2) În cazul în care vârsta victimei nu este cunoscută și există motive pentru a se considera că aceasta este copil, în sensul prezentei directive se prezumă că victima este copil.	***Codul de procedură penală nr. 122/2003:*** **Articolul 97.** Circumstanţele care se constată prin anumite mijloace de probă În procesul penal se constată, prin anumite mijloace de probă, următoarele circumstanţe:	**Compatibil**	***Comentarii***: Printr-un alt proiect de lege pentru modificarea unor acte normative (sporirea garanțiilor procedurale pentru persoanele urmărite penal), înregistrat în Parlament cu nr. 284/29.07.2026 și votat în I lectură la 30.07.2026, se propun modificări la **Codul de procedură penală**, în special la art. 474, care se completează cu alin. (2^2) cu următorul cuprins: „(2^2) În cazul în care vârsta persoanei este necunoscută și există motive de a presupune că aceasta nu a împlinit vîrsta de 18 ani,

	[…] 5) atingerea de către partea vătămată, bănuit, învinuit, inculpat a unei anumite vîrste, dacă aceasta are importanţă în cauză – prin certificat de vîrstă, iar în caz de incapacitate legată de vîrstă – prin raportul expertizei medico-legale sau psihiatrice; **[…]** **Articolul 143.** Cazurile cînd efectuarea expertizei judiciare este obligatorie (1) Expertiza se dispune şi se efectuează, în mod obligatoriu, pentru constatarea: **[…]** **4**) vîrstei bănuitului, învinuitului, inculpatului sau părţii vătămate – în cazurile în care această circumstanţă are importanţă pentru cauza penală, iar documentele ce confirmă vîrsta lipsesc sau prezintă dubiu; **[…]** ***Proiectul de Lege cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor*** **Articolul 3.** Serviciile de suport acordate		se prezumă că persoana este minor până la constatarea vîrstei în modul prevăzut de prezentul cod. Pe perioada incertitudinii privind vârsta, persoana beneficiază de toate garanțiile prevăzute în prezentul capitol.”.

	(1) Reabilitarea victimelor infracțiunilor, precum și a drepturilor acestora, se realizează prin punerea la dispoziție a unor servicii de suport. (2) Serviciile de suport acordate victimelor infracțiunilor se aplică și victimelor persecutate în mod corespunzător. (3) Serviciile de suport reprezintă serviciile, publice sau private, oferite victimelor infracțiunilor, care au ca scop oferirea de consultații și sprijin în comunicarea acestora cu autoritățile publice și private, precum și de asistență pentru recuperare fizică, psihologică și socială. (4) În funcție de necesitățile individuale, victimele infracțiunilor, beneficiază de următoarele servicii de suport: a) consiliere informațională cu privire la drepturile sale și serviciile de care pot beneficia; b) asistență psihologică; c) asistență medicală; d) servicii de adăpost; e) asistență juridică garantată de stat; f) compensare financiară de către stat a prejudiciului cauzat prin infracțiune.		

	(5) Guvernul poate aproba reglementări detaliate privind procedurile de acordare a serviciilor de suport prevăzute la alin. (4). (6) Victimele traficului de ființe umane și ale violenței în familie beneficiază de măsuri de asistență conform prevederilor Legii nr. 241/2005 privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane sau, după caz, ale Legii nr. 45/2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței în familie. (7) Copilul victimă a infracțiunilor beneficiază de măsuri de protecție și de servicii de suport în urma unei evaluări individuale a situației specifice a fiecărui copil victimă, ținându-se cont de vulnerabilitatea acestuia, inclusiv riscul de victimizare, precum și de intimidare sau răzbunare, inclusiv de opiniile, nevoile și interesele copilului. Instituirea măsurilor de protecție și acordarea serviciilor de suport se extind inclusiv asupra membrilor familiei copilului victimă, în măsura în care acest lucru este necesar și posibil.		

	(8) În cazul în care vârsta persoanei este necunoscută și există motive de a presupune că aceasta nu a împlinit vârsta de 18 ani, se prezumă că persoana este minor până la constatarea vîrstei în modul prevăzut de lege. Pe perioada incertitudinii privind vârsta, persoana beneficiază de toate garanțiile, măsurile de protecție și serviciile de suport specifice.		
CAPITOLUL 5 **ALTE DISPOZIȚII** *Articolul 25* **Formarea practicienilor** (1) Statele membre se asigură că funcționarii susceptibili să intre în contact cu victimele, precum personalul polițienesc și personalul instanțelor, beneficiază de cursuri de formare atât generale, cât și de specialitate, până la un nivel adecvat din punctul de vedere al contactului cu victimele, pentru a spori nivelul de conștientizare de către aceștia a nevoilor victimelor și pentru a le permite să poată trata victimele într-un	***Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură*** Art. 3 alin. (7) *procurorul este obligat, prin întreaga sa activitate, să asigure supremaţia legii, să respecte drepturile şi libertăţile persoanelor, egalitatea lor în faţa legii, să asigure un tratament juridic nediscriminatoriu pentru toţi participanţii la procedurile judiciare indiferent de calitatea acestora, să respecte Codul de etică al procurorilor* ***şi să participe la formarea profesională continuă****.* ***Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului***	**Compatibil**	***Comentarii:*** Planurile modulare de formare continuă a judecătorilor şi procurorilor, care sunt aprobate anual de către Consiliul Institutului National al Justiției acoperă tematicile privind Garanțiile procedurale în procedurile penale și drepturile victimelor infracțiunii, inclusiv pentru categorii de infracțiuni specifice. În acest modul, o parte din sesiune vizează: - Protecţia şi asigurarea respectării drepturilor şi intereselor legitime ale victimelor infracțiunilor. Reabilitarea victimelor infracţiunilor; - Aspecte teoretico-practice privind investigarea și judecarea infracțiunilor de trafic de fiinţe umane, trafic de copii și infracțiunile conexe; - Particularitățile investigării și judecării cauzelor penale pe infracțiuni privind viața sexuală, inclusiv prin utilizarea tehnologiilor online; - Particularitățile investigării și examinării infracțiunilor săvârșite de minori și împotriva minorilor;

mod respectuos, imparțial și profesionist.	Art. 14 alin. (1) lit. e) *judecătorul are dreptul să beneficieze de **instruire continuă** în mod gratuit, în limitele stabilite de lege.* ***Legea nr. 333/2006 privind statutul ofițerului de urmărire penală*** **Articolul 29**. Perfecţionarea profesională (1) Ridicarea nivelului de profesionalitate este o obligaţie de serviciu a ofiţerului de urmărire penală. Atitudinea ofiţerului de urmărire penală faţă de studii şi de perfecţionarea profesională se ia în considerare la examinarea corespunderii funcţiei ocupate, la stimularea şi promovarea lui. (2) Nivelul înalt de pregătire profesională se asigură printr-un sistem de studii şi de ridicare a calificării care include stagierea în organele de urmărire penală ierarhic superioare şi pregătirea profesională în instituţiile şi centrele de perfecţionare specializate, în instituţiile de		- Particularitățile investigării și examinării infracțiunilor privind violența față de femei, violența față de copii, violența în familie și femicidul; - Metodici și tactici de investigare și examinare a cauzelor privind infracțiunile cu caracter sexual comise prin intermediul tehnologiilor informaționale. Aspecte privind abuzul online al minorilor;

	învăţământ superior cel puţin o dată la 4 ani. (3) Instruirea şi perfecţionarea profesională continuă a ofiţerului de urmărire penală au loc în instituţia în care este constituit organul de urmărire penală sau în instituţia la care este detaşat ofiţerul de urmărire penală. ***Legea nr. 1260/2002 cu privire la avocatură*** Art. 39 lit. e)*, Consiliul Uniunii Avocaţilor adoptă hotărîri în problemele privind pregătirea şi perfecţionarea profesională a avocaţilor; aprobă programul de formare iniţială pentru avocaţii stagiari şi de formare continuă pentru avocaţi; aprobă lista instituţiilor care oferă servicii de instruire profesional.* Art. 54 alin. (1) lit. i*) avocatul este obligat să urmeze anual cursuri de formare profesională continuă, în volum de cel puţin 16 ore,*		

	conform planului aprobat de Consiliul Uniunii Avocaţilor. ***Legea nr. 152/2006 privind Institutul Național al Justiției*** Potrivit art. 2 alin. (1*) Institutul Naţional al Justiţiei (denumit în continuare - Institut) este o instituţie publică ce realizează formarea iniţială a candidaţilor la funcţiile de judecător şi de procuror,* ***formarea continuă a judecătorilor în funcție şi a procurorilor în funcţie****, a grefierilor, a asistenţilor judiciari, a şefilor secretariatelor instanţelor judecătoreşti, a consultanţilor procurorului,* ***a consilierilor de probațiune****, a inspectorilor-judecători din cadrul Inspecției judiciare, a inspectorilor din cadrul Inspecției procurorilor,* ***a avocaților care acordă asistență juridică garantată de stat, precum şi formarea inițială și continuă a altor persoane care activează în***		

	sectorul justiţiei, în cazurile prevăzute de legislaţie. ***Proiectul de Lege cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor:*** **Articolul 5.** Subiecții competenți în acordarea serviciilor de suport (1) Autoritatea administrativă centrală care elaborează, promovează și participă la realizarea politicii Guvernului în domeniul reabilitării victimelor infracțiunilor este Ministerul, Muncii și Protecției Sociale. (2) Ministerul Muncii și Protecției Sociale asigură implementarea prevederilor prezentei legi în cooperare cu Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Sănătății, Ministerul Finanțelor, Procuratura Generală, Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat, agențiile teritoriale de asistență socială, alte autorități ale administrației publice centrale și locale, precum și cu partenerii de dezvoltare, organizațiile necomerciale și alți		

	reprezentanți ai societății civile. (3) Cooperarea dintre subiecții indicați la alin. (2) se realizează prin participare la elaborarea și implementarea cadrului normativ în domeniul reabilitării victimelor infracțiunilor, prin schimb de informații și de experți, prin activități comune de identificare, de referire, de asigurare a accesului la serviciile de suport , precum și de acordare a serviciilor de suport pentru reabilitarea victimelor infracțiunilor, prin specializarea și instruirea personalului, prin realizarea unor inițiative social economice, a unor campanii de informare în vederea popularizării serviciilor de suport și a condițiilor de acordare a acestora, precum și prin alte activități în domeniul respectiv. (4) Autoritățile competente prevăzute la alin. (2), în limitele competențelor funcționale, cooperează cu autoritățile competente ale altorstate membre ale Uniunii Europene, cu instituțiile Uniunii Europene, cu organismele internaționale și cu rețelele europene care		

	activează în domeniul drepturilor victimelor infracțiunilor, inclusiv prin schimb de bune practici, consultări în cazuri individuale și acordarea de asistență rețelelor europene respectiv. (5) Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Sănătății, Ministerul Finanțelor, Procuratura Generală, Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat, agențiile teritoriale de asistență socială, autoritățile administrației publice locale, în limitele competențelor stabilite de lege, participă nemijlocit la implementarea prevederilor prezentei legi prin acordarea serviciilor de suport prevăzute la art.3 alin.(4). Alte autorități ale administrației publice centrale și locale pot fi cooptate în vederea realizării scopurilor legii, conform competențelor instituționale ale fiecăreia și în funcție de specificul serviciilor la acordarea cărora urmează să participe. (6) Ministerul Muncii și Protecției Sociale, în comun cu autoritățile publice locale, Ministerul Justiției, Ministerul		

	Afacerilor Interne, Ministerul Sănătății, Procuratura Generală și Consiliul Național pentru Asistența Juridică Garantată de Stat, asigură specializarea și instruirea personalului care comunică direct cu victimele infracțiunilor în procesul de acordare a serviciilor de suport acestora, conform competențelor instituționale. (7) Autoritățile publice centrale și locale, la realizarea atribuțiilor sale privind acordarea serviciilor de suport victimelor infracțiunilor, pot antrena organizații necomerciale sau persoane juridice cu scop lucrativ care activează în domeniul reabilitării victimelor infracțiunilor. (8) Organizațiile necomerciale în domeniul reabilitării victimelor infracțiunilor și persoanele juridice cu scop lucrativ prevăzute la alin. (7) asigură că persoanele antrenate în acordarea serviciilor de suport întrunesc condițiile de exercitare a activității, cerințele de calificare și de instruire prevăzute de legislația aplicabilă tipului de serviciu prestat și, după caz, de standardele de calitate.		

	(9) Autoritățile publice locale execută obligațiile prevăzute de prezenta lege în limita mijloacelor bugetare disponibile. (10) Subiecții competenți în acordarea serviciilor de suport, asigură confidențialitatea și securitatea datelor cu caracter personal ale victimelor infracțiunilor și ale victimelor persecutate. Prelucrarea și transmiterea datelor cu caracter personal se efectuează numai în scopurile prevăzute de lege și în măsura necesară acordării serviciilor de suport ori asigurării drepturilor și protecției victimei în cadrul procesului penal, cu respectarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal și a cerințelor privind confidențialitatea urmăririi penale.		
(2) Fără a aduce atingere independenței judiciare și diferențelor de organizare ale sistemelor judiciare din Uniune, statele membre solicită celor care răspund de formarea judecătorilor și a procurorilor implicați în proceduri penale să pună la dispoziție cursuri de formare atât	***Legea nr. 152/2006 privind Institutul Național al Justiției*** Potrivit art. 2 alin. (1*) Institutul Naţional al Justiţiei (denumit în continuare - Institut) este o instituţie publică ce realizează formarea iniţială a candidaţilor la funcţiile de judecător şi de procuror,*		***Comentarii:*** Planurile modulare de formare continuă a judecătorilor şi procurorilor, care sunt aprobate anual de către Consiliul Institutului National al Justiției acoperă tematicile privind Garanțiile procedurale în procedurile penale și drepturile victimelor infracțiunii, inclusiv pentru categorii de infracțiuni specifice. În acest modul, o parte din sesiune vizează:

generale, cât și de specialitate, pentru a spori nivelul de conștientizare de către judecători și procurori a nevoilor victimelor.	***formarea continuă a judecătorilor în funcție şi a procurorilor în funcţie**, a grefierilor, a asistenţilor judiciari, a şefilor secretariatelor instanţelor judecătoreşti, a consultanţilor procurorului, **a consilierilor de probaţiune**, a inspectorilor-judecători din cadrul Inspecției judiciare, a inspectorilor din cadrul Inspecției procurorilor, **a avocaților care acordă asistență juridică garantată de stat**, **precum şi formarea inițială și continuă a altor persoane care activează în sectorul justiției, în cazurile prevăzute de legislaţie**.* Potrivit art. 7 alin. (2) lit. g) *Consiliul Institutului Național al Justiției, aprobă metodologiile de determinare a necesităţilor de formare inițială şi continuă.*		- Protecția şi asigurarea respectării drepturilor şi intereselor legitime ale victimelor infracțiunilor. Reabilitarea victimelor infracţiunilor; - Aspecte teoretico-practice privind investigarea și judecarea infracțiunilor de trafic de fiinţe umane, trafic de copii și infracțiunile conexe; - Particularitățile investigării și judecării cauzelor penale pe infracțiuni privind viața sexuală, inclusiv prin utilizarea tehnologiilor online; - Particularitățile investigării și examinării infracțiunilor săvârșite de minori și împotriva minorilor; - Particularitățile investigării și examinării infracțiunilor privind violența față de femei, violența față de copii, violența în familie și femicidul; - Metodici și tactici de investigare și examinare a cauzelor privind infracțiunile cu caracter sexual comise prin intermediul tehnologiilor informaționale. Aspecte privind abuzul online al minorilor;
(3) Cu respectarea adecvată a independenței profesiei juridice, statele membre recomandă celor care răspund de formarea avocaților să pună la	***Legea nr. 1260/2002 cu privire la avocatură*** Art. 39 lit. e)*, Consiliul Uniunii Avocaților adoptă hotărîri în*	**Compatibil**	

dispoziție cursuri de formare atât generale, cât și de specialitate, pentru a spori nivelul de conștientizare de către avocați a nevoilor victimelor.	*problemele privind pregătirea şi perfecţionarea profesională a avocaţilor; aprobă programul de formare iniţială pentru avocaţii stagiari şi de formare continuă pentru avocaţi; aprobă lista instituţiilor care oferă servicii de instruire profesional.*		
(4) Prin serviciile publice sau prin finanțarea organizațiilor de sprijinire a victimelor, statele membre încurajează inițiative prin care cei care furnizează servicii de sprijinire a victimelor și de justiție reparatorie beneficiază de formare corespunzătoare la un nivel adecvat în ceea ce privește contactul cu victimele și îndeplinesc standardele profesionale necesare pentru a garanta că aceste servicii sunt furnizate într-un mod respectuos, imparțial și profesionist	***Legea nr. 152/2006 privind Institutul Național al Justiției*** Potrivit art. 2 alin. (1) *Institutul Naţional al Justiţiei (denumit în continuare - Institut) este o instituţie publică ce realizează formarea iniţială a candidaţilor la funcţiile de judecător şi de procuror,* ***formarea continuă a judecătorilor în funcție şi a procurorilor în funcţie****, a grefierilor, a asistenţilor judiciari, a şefilor secretariatelor instanţelor judecătoreşti, a consultanţilor procurorului,* ***a consilierilor de probaţiune****, a inspectorilor-judecători din cadrul Inspecției judiciare, a inspectorilor din cadrul Inspecției procurorilor,* ***a***	**Compatibil**	

	avocaților care acordă asistență juridică garantată de stat, precum şi formarea inițială și continuă a altor persoane care activează în sectorul justiţiei, în cazurile prevăzute de legislaţie. Potrivit art. 4 alin. (2) lit. a) *Institutul Național al Justiției poate exercita formarea inițială şi continuă, pe baze contractuale****, a altor persoane care activează în sectorul justiţiei, în cazurile prevăzute de legislaţie.*** Potrivit art. 7 alin. (2) lit. g) *Consiliul Institutului Național al Justiției, aprobă metodologiile de determinare a necesităților de formare inițială şi continuă.* Potrivit art. 11 alin. (4) *Formatorii sînt selectați din cei mai buni profesioniști din rîndul judecătorilor, procurorilor, cadrelor didactice din învățămîntul juridic superior, al experților internaționali, precum şi al altor specialişti care activează*		

	în domenii ce fac obiect al cursurilor de formare inițială și de formare continuă organizate de Institut. **Articolul 33.** Modul de organizare a formării inițiale şi continue a altor persoane care activează în sectorul justiţiei (1) Modul de organizare a cursurilor de formare inițială și continuă a altor persoane care activează în sectorul justiţiei se stabileşte prin regulament aprobat de Consiliu. Normativele de cheltuieli pentru organizarea acestor cursuri se stabilesc de Guvern. (2) Cursurile de formare inițială sau continuă a altor persoane care activează în sectorul justiției se organizează pe baze contractuale, la solicitare sau din inițiativa Institutului.		
(5) În conformitate cu funcțiile practicianului, cu natura și nivelul contactului acestuia cu victimele, cursurile de formare urmăresc să permită practicianului să recunoască victimele și să le trateze în mod	***Legea nr. 152/2006 privind Institutul Național al Justiție*** Art. 30 alin. (3) : „*Planul de formare continuă a judecătorilor în funcție și a procurorilor în funcție se*	**Compatibil**	***Comentarii**:* Pe de o parte, *Legea nr. 152/2006 privind Institutul Național al Justiției*, prin art. 30 alin. (3), instituie un mecanism permanent de formare inițială și continuă a judecătorilor și procurorilor, formare care este adaptată funcțiilor exercitate și necesităților practice identificate, inclusiv în baza solicitărilor autorităților din sistemul judiciar. Acest cadru permite includerea

respectuos, profesionist și nediscriminatoriu.	*elaborează în conformitate cu Metodologia de determinare a necesităților de formare continuă a judecătorilor în funcție și a procurorilor în funcție, cu metodologiile și regulamentele interne ale Institutului, având la bază solicitările judecătorilor în funcție și ale procurorilor în funcție, propunerile remise de Colegiul pentru selecția și evaluarea judecătorilor, de Colegiul pentru selecția și evaluarea procurorilor, de Consiliul Superior al Magistraturii și de Consiliul Superior al Procurorilor.* ***Codul de procedură penală:*** **Articolul 10.** Respectarea drepturilor, libertăţilor şi demnităţii umane (1) Toate organele şi persoanele participante la procesul penal sînt obligate să respecte drepturile, libertăţile şi demnitatea persoanei. (2) Limitarea temporară a drepturilor şi libertăţilor persoanei şi aplicarea de către		în programele de formare a modulelor privind interacțiunea cu victimele și tratarea acestora într-un mod adecvat. Pe de altă parte, Codul de procedură penală, prin art. 10 alin. (1)–(6), consacră obligația generală a tuturor participanților la procesul penal de a respecta drepturile, libertățile și demnitatea umană, interzice tratamentele degradante și impune respectarea interesului superior al minorului atunci când acesta este victimă sau martor. Aceste principii corespund cerinței Directivei ca victimele să fie tratate respectuos, profesionist și nediscriminatoriu. Programele de formare continuă, care includ modulul cu tematica „*Protecţia şi asigurarea respectării drepturilor şi intereselor legitime ale victimelor infracțiunilor. Reabilitarea victimelor infracţiunilor*”, au ca obiectiv dezvoltarea competențelor profesionale necesare pentru: - recunoașterea statutului și nevoilor victimelor infracțiunilor; - aplicarea unui tratament respectuos, profesionist și nediscriminatoriu; - prevenirea victimizării secundare și revictimizării; - asigurarea respectării interesului superior al copilului și a altor victime vulnerabile; - înțelegerea mecanismelor de sprijin și reabilitare a victimelor.

	organele competente a măsurilor de constrîngere faţă de ea se admit numai în cazurile şi în modul strict prevăzute de prezentul cod. (3) În desfăşurarea procesului penal, nimeni nu poate fi supus la tortură sau la tratamente cu cruzime, inumane ori degradante, nimeni nu poate fi deţinut în condiţii umilitoare, nu poate fi silit să participe la acţiuni procesuale care lezează demnitatea umană. (3^1) Sarcina probaţiunii neaplicării torturii şi a altor tratamente sau pedepse crude, inumane sau degradante îi revine autorităţii în a cărei custodie se află persoana privată de libertate, plasată la dispoziţia unui organ de stat sau la indicaţia acestuia, sau cu acordul ori consimţămîntul său tacit. (4) Orice persoană este în drept să-şi apere prin orice mijloc neinterzis de lege drepturile, libertăţile şi demnitatea umană,		

	lezate sau limitate nelegitim în cursul procesului penal. (5) Prejudiciul cauzat drepturilor, libertăţilor şi demnităţii umane în cursul procesului penal se repară în modul stabilit de lege. (6) În cazul cînd un minor este victimă sau martor, se va acționa pentru respectarea intereselor acestuia în orice fază a procesului penal. **Proiectul de Lege cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor:** **Articolul 5.** Subiecții competenți în acordarea serviciilor de suport (1) Autoritatea administrativă centrală care elaborează, promovează și participă la realizarea politicii Guvernului în domeniul reabilitării victimelor infracțiunilor este Ministerul, Muncii și Protecției Sociale. (2) Ministerul Muncii și Protecției Sociale asigură implementarea prevederilor prezentei legi în cooperare cu Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul		

	Sănătății, Ministerul Finanțelor, Procuratura Generală, Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat, agențiile teritoriale de asistență socială, alte autorități ale administrației publice centrale și locale, precum și cu partenerii de dezvoltare, organizațiile necomerciale și alți reprezentanți ai societății civile. (3) Cooperarea dintre subiecții indicați la alin. (2) se realizează prin participare la elaborarea și implementarea cadrului normativ în domeniul reabilitării victimelor infracțiunilor, prin schimb de informații și de experți, prin activități comune de identificare, de referire, de asigurare a accesului la serviciile de suport , precum și de acordare a serviciilor de suport pentru reabilitarea victimelor infracțiunilor, prin specializarea și instruirea personalului, prin realizarea unor inițiative socialeconomice, a unor campanii de informare în vederea popularizării serviciilor de suport și a condițiilor de acordare a acestora, precum și prin alte		

	activități în domeniul respectiv. (4) Autoritățile competente prevăzute la alin. (2), în limitele competențelor funcționale, cooperează cu autoritățile competente ale altorstate membre ale Uniunii Europene, cu instituțiile Uniunii Europene, cu organismele internaționale și cu rețelele europene care activează în domeniul drepturilor victimelor infracțiunilor, inclusiv prin schimb de bune practici, consultări în cazuri individuale și acordarea de asistență rețelelor europene respectiv. (5) Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Sănătății, Ministerul Finanțelor, Procuratura Generală, Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat, agențiile teritoriale de asistență socială, autoritățile administrației publice locale, în limitele competențelor stabilite de lege, participă nemijlocit la implementarea prevederilor prezentei legi prin acordarea serviciilor de suport prevăzute la art.3 alin.(4). Alte autorități ale administrației		

	publice centrale și locale pot fi cooptate în vederea realizării scopurilor legii, conform competențelor instituționale ale fiecăreia și în funcție de specificul serviciilor la acordarea cărora urmează să participe. (6) Ministerul Muncii și Protecției Sociale, în comun cu autoritățile publice locale, Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Sănătății, Procuratura Generală și Consiliul Național pentru Asistența Juridică Garantată de Stat, asigură specializarea și instruirea personalului care comunică direct cu victimele infracțiunilor în procesul de acordare a serviciilor de suport acestora, conform competențelor instituționale. (7) Autoritățile publice centrale și locale, la realizarea atribuțiilor sale privind acordarea serviciilor de suport victimelor infracțiunilor, pot antrena organizații necomerciale sau persoane juridice cu scop lucrativ care activează în domeniul reabilitării victimelor infracțiunilor. (8) Organizațiile necomerciale în domeniul reabilitării victimelor infracțiunilor și		

	persoanele juridice cu scop lucrativ prevăzute la alin. (7) asigură că persoanele antrenate în acordarea serviciilor de suport întrunesc condițiile de exercitare a activității, cerințele de calificare și de instruire prevăzute de legislația aplicabilă tipului de serviciu prestat și, după caz, de standardele de calitate. (9) Autoritățile publice locale execută obligațiile prevăzute de prezenta lege în limita mijloacelor bugetare disponibile. (10) Subiecții competenți în acordarea serviciilor de suport, asigură confidențialitatea și securitatea datelor cu caracter personal ale victimelor infracțiunilor și ale victimelor persecutate. Prelucrarea și transmiterea datelor cu caracter personal se efectuează numai în scopurile prevăzute de lege și în măsura necesară acordării serviciilor de suport ori asigurării drepturilor și protecției victimei în cadrul procesului penal, cu respectarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal și a cerințelor privind confidențialitatea urmăririi penale.		

Articolul 26 **Cooperarea și coordonarea serviciilor** (1) Statele membre adoptă măsurile adecvate pentru a facilita cooperarea dintre statele membre în vederea îmbunătățirii exercitării de către victime a drepturilor lor, astfel cum sunt prevăzute de prezenta directivă și în cadrul dreptului intern. Cooperarea în cauză urmărește cel puțin: (a) schimbul de bune practici; (b)consultarea în cazuri individuale; și asistența acordată rețelelor europene care lucrează în domenii direct relevante pentru drepturile victimelor.	***Proiectul de Lege cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor:*** **Articolul 5.** Subiecții competenți în acordarea serviciilor de suport (1) Autoritatea administrativă centrală care elaborează, promovează și participă la realizarea politicii Guvernului în domeniul reabilitării victimelor infracțiunilor este Ministerul, Muncii și Protecției Sociale. (2) Ministerul Muncii și Protecției Sociale asigură implementarea prevederilor prezentei legi în cooperare cu Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Sănătății, Ministerul Finanțelor, Procuratura Generală, Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat, agențiile teritoriale de asistență socială, alte autorități ale administrației publice centrale și locale, precum și cu partenerii de dezvoltare, organizațiile necomerciale și alți reprezentanți ai societății civile. (3) Cooperarea dintre subiecții indicați la alin. (2) se realizează	**Compatibil**	

	prin participare la elaborarea și implementarea cadrului normativ în domeniul reabilitării victimelor infracțiunilor, prin schimb de informații și de experți, prin activități comune de identificare, de referire, de asigurare a accesului la serviciile de suport , precum și de acordare a serviciilor de suport pentru reabilitarea victimelor infracțiunilor, prin specializarea și instruirea personalului, prin realizarea unor inițiative socialeconomice, a unor campanii de informare în vederea popularizării serviciilor de suport și a condițiilor de acordare a acestora, precum și prin alte activități în domeniul respectiv. (4) Autoritățile competente prevăzute la alin. (2), în limitele competențelor funcționale, cooperează cu autoritățile competente ale altorstate membre ale Uniunii Europene, cu instituțiile Uniunii Europene, cu organismele internaționale și cu rețelele europene care activează în domeniul drepturilor victimelor infracțiunilor, inclusiv prin		

	schimb de bune practici, consultări în cazuri individuale și acordarea de asistență rețelelor europene respectiv. (5) Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Sănătății, Ministerul Finanțelor, Procuratura Generală, Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat, agențiile teritoriale de asistență socială, autoritățile administrației publice locale, în limitele competențelor stabilite de lege, participă nemijlocit la implementarea prevederilor prezentei legi prin acordarea serviciilor de suport prevăzute la art.3 alin.(4). Alte autorități ale administrației publice centrale și locale pot fi cooptate în vederea realizării scopurilor legii, conform competențelor instituționale ale fiecăreia și în funcție de specificul serviciilor la acordarea cărora urmează să participe. (6) Ministerul Muncii și Protecției Sociale, în comun cu autoritățile publice locale, Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Sănătății, Procuratura Generală și Consiliul Național pentru		

	Asistența Juridică Garantată de Stat, asigură specializarea și instruirea personalului care comunică direct cu victimele infracțiunilor în procesul de acordare a serviciilor de suport acestora, conform competențelor instituționale. (7) Autoritățile publice centrale și locale, la realizarea atribuțiilor sale privind acordarea serviciilor de suport victimelor infracțiunilor, pot antrena organizații necomerciale sau persoane juridice cu scop lucrativ care activează în domeniul reabilitării victimelor infracțiunilor. (8) Organizațiile necomerciale în domeniul reabilitării victimelor infracțiunilor și persoanele juridice cu scop lucrativ prevăzute la alin. (7) asigură că persoanele antrenate în acordarea serviciilor de suport întrunesc condițiile de exercitare a activității, cerințele de calificare și de instruire prevăzute de legislația aplicabilă tipului de serviciu prestat și, după caz, de standardele de calitate. (9) Autoritățile publice locale execută obligațiile prevăzute de prezenta lege în limita		

	mijloacelor bugetare disponibile. (10) Subiecții competenți în acordarea serviciilor de suport, asigură confidențialitatea și securitatea datelor cu caracter personal ale victimelor infracțiunilor și ale victimelor persecutate. Prelucrarea și transmiterea datelor cu caracter personal se efectuează numai în scopurile prevăzute de lege și în măsura necesară acordării serviciilor de suport ori asigurării drepturilor și protecției victimei în cadrul procesului penal, cu respectarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal și a cerințelor privind confidențialitatea urmăririi penale.		
(2) Statele membre adoptă măsurile corespunzătoare, inclusiv prin intermediul internetului, menite să sensibilizeze publicul larg cu privire la drepturile prevăzute în prezenta directivă, să reducă riscul victimizării și să reducă la minimum impactul negativ al criminalității și riscurile de victimizare secundară și repetată, de intimidare și răzbunare, în special prin orientarea către grupuri vulnerabile	***Proiectul de Lege cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor:*** **Articolul 5.** Subiecții competenți în acordarea serviciilor de suport (1) Autoritatea administrativă centrală care elaborează, promovează și participă la realizarea politicii Guvernului în domeniul reabilitării victimelor infracțiunilor este	**Compatibil**	

precum copiii, victimele violenței bazate pe gen și ale violenței în cadrul unor relații apropiate. Astfel de măsuri pot include campanii de informare și sensibilizare, programe de cercetare și educare, dacă este cazul în cooperare cu organizațiile relevante ale societății civile și cu alte părți interesate.	Ministerul, Muncii și Protecției Sociale. (2) Ministerul Muncii și Protecției Sociale asigură implementarea prevederilor prezentei legi în cooperare cu Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Sănătății, Ministerul Finanțelor, Procuratura Generală, Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat, agențiile teritoriale de asistență socială, alte autorități ale administrației publice centrale și locale, precum și cu partenerii de dezvoltare, organizațiile necomerciale și alți reprezentanți ai societății civile. (3) Cooperarea dintre subiecții indicați la alin. (2) se realizează prin participare la elaborarea și implementarea cadrului normativ în domeniul reabilitării victimelor infracțiunilor, prin schimb de informații și de experți, prin activități comune de identificare, de referire, de asigurare a accesului la serviciile de suport , precum și de acordare a serviciilor de suport pentru reabilitarea victimelor infracțiunilor, prin specializarea și instruirea		

	personalului, prin realizarea unor inițiative social economice, a unor campanii de informare în vederea popularizării serviciilor de suport și a condițiilor de acordare a acestora, precum și prin alte activități în domeniul respectiv. (4) Autoritățile competente prevăzute la alin. (2), în limitele competențelor funcționale, cooperează cu autoritățile competente ale altorstate membre ale Uniunii Europene, cu instituțiile Uniunii Europene, cu organismele internaționale și cu rețelele europene care activează în domeniul drepturilor victimelor infracțiunilor, inclusiv prin schimb de bune practici, consultări în cazuri individuale și acordarea de asistență rețelelor europene respectiv. (5) Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Sănătății, Ministerul Finanțelor, Procuratura Generală, Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat, agențiile teritoriale de asistență socială, autoritățile administrației publice locale,		

	în limitele competențelor stabilite de lege, participă nemijlocit la implementarea prevederilor prezentei legi prin acordarea serviciilor de suport prevăzute la art.3 alin.(4). Alte autorități ale administrației publice centrale și locale pot fi cooptate în vederea realizării scopurilor legii, conform competențelor instituționale ale fiecăreia și în funcție de specificul serviciilor la acordarea cărora urmează să participe. (6) Ministerul Muncii și Protecției Sociale, în comun cu autoritățile publice locale, Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Sănătății, Procuratura Generală și Consiliul Național pentru Asistența Juridică Garantată de Stat, asigură specializarea și instruirea personalului care comunică direct cu victimele infracțiunilor în procesul de acordare a serviciilor de suport acestora, conform competențelor instituționale. (7) Autoritățile publice centrale și locale, la realizarea atribuțiilor sale privind acordarea serviciilor de suport victimelor infracțiunilor, pot antrena organizații necomerciale sau persoane		

	juridice cu scop lucrativ care activează în domeniul reabilitării victimelor infracțiunilor. (8) Organizațiile necomerciale în domeniul reabilitării victimelor infracțiunilor și persoanele juridice cu scop lucrativ prevăzute la alin. (7) asigură că persoanele antrenate în acordarea serviciilor de suport întrunesc condițiile de exercitare a activității, cerințele de calificare și de instruire prevăzute de legislația aplicabilă tipului de serviciu prestat și, după caz, de standardele de calitate. (9) Autoritățile publice locale execută obligațiile prevăzute de prezenta lege în limita mijloacelor bugetare disponibile. (10) Subiecții competenți în acordarea serviciilor de suport, asigură confidențialitatea și securitatea datelor cu caracter personal ale victimelor infracțiunilor și ale victimelor persecutate. Prelucrarea și transmiterea datelor cu caracter personal se efectuează numai în scopurile prevăzute de lege și în măsura necesară acordării serviciilor de suport ori asigurării drepturilor și protecției victimei în cadrul		

	procesului penal, cu respectarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal și a cerințelor privind confidențialitatea urmăririi penale.		
CAPITOLUL 6 **DISPOZIȚII FINALE** Articolul 27 **Transpunere** (1) Statele membre asigură intrarea în vigoare a actelor cu putere de lege și a actelor administrative necesare pentru a se conforma prezentei directive până la 16 noiembrie 2015. (2) Atunci când statele membre adoptă aceste dispoziții, acestea conțin o trimitere la prezenta directivă sau sunt însoțite de o asemenea trimitere la data publicării lor oficiale. Statele membre stabilesc modalitatea de efectuare a acestei trimiteri.	Prezenta Lege: - transpune parțial (transpune: art.1 (2); art. 2 (1) lit. a), (i) și (ii); art. 3; art. 4 (1) lit. a), f) și g), (2); art. 5 (2) și (3); art. 6 (4)-(6); art. 7 (1) și (3); art. 8 (2) și (5); art. 9 (1) lit. a) și b), (2) și (3) lit. a); art. 12 (1) lit. c); art. 17 (3); art. 20 lit. b); art. 22; art. 23 (1) și (2) lit. d); art. 24 (2); art. 26 (1) lit. c)) Directiva (UE) 2012/29 a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2012 de stabilire a unor norme minime privind drepturile, sprijinirea și protecția victimelor criminalității și de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/220/JAI a Consiliului, CELEX: 32012L0029, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L315/57 din 14 noiembrie 2012;	**Compatibil**	
CAPITOLUL 6 **DISPOZIȚII FINALE** ***Articolul 27***	***Proiectul de Lege cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor***	**Normă UE neaplicabilă**	

Transpunere **(**1) Statele membre asigură intrarea în vigoare a actelor cu putere de lege și a actelor administrative necesare pentru a se conforma prezentei directive până la 16 noiembrie 2015. (2) Atunci când statele membre adoptă aceste dispoziții, acestea conțin o trimitere la prezenta directivă sau sunt însoțite de o asemenea trimitere la data publicării lor oficiale. Statele membre stabilesc modalitatea de efectuare a acestei trimiteri.	**Articolul 34.** Dispoziții finale (1)Prezenta lege intră în vigoare la data intrării în vigoare a Tratatului de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană, fără a aduce atingere aplicării convențiilor internaționale la care Republica Moldova este parte. (2)La data intrării în vigoare a prezentei legi, Legea nr. 137/2016 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 293-305, art. 618), cu modificările ulterioare, se abrogă. **Articolul 35.** Dispoziții tranzitorii (1) Guvernul, pînă la intrarea în vigoare a prezentei legi va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege. (2) Cererile privind acordarea compensației financiare, înaintate pînă la intrarea în vigoare a prezentei legi, se examinează și soluționează conform legislației în vigoare la data înaintării cererii.		
Articolul 28 **Furnizarea de date și statistici**		**Normă UE neaplicabilă**	

Până la 16 noiembrie 2017 și, ulterior, la fiecare trei ani, statele membre comunică Comisiei datele disponibile care arată modul și măsura în care victimele și-au exercitat drepturile prevăzute de prezenta directivă.			
Articolul 29 **Raport** Până la 16 noiembrie 2017, Comisia prezintă Parlamentului European și Consiliului un raport de evaluare a gradului în care statele membre au luat măsurile necesare pentru a se conforma prezentei directive, inclusiv o descriere a măsurilor adoptate în temeiul articolelor 8, 9 și 23, raport însoțit, dacă este necesar, de propuneri legislative.		**Normă UE neaplicabilă**	
Articolul 30 **Înlocuirea Deciziei-cadru 2001/220/JAI** Decizia-cadru 2001/220/JAI se înlocuiește pentru statele membre care participă la adoptarea prezentei directive, fără a se aduce atingere obligațiilor statelor membre în ceea ce privește termenele de transpunere în dreptul intern.		**Normă UE neaplicabilă**	

Pentru statele membre care participă la adoptarea prezentei directive, trimiterile la decizia-cadru sus-menționată se interpretează drept trimiteri la prezenta directivă.			
Articolul 31 **Intrarea în vigoare** Prezenta directivă intră în vigoare în ziua următoare datei publicării în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene.	***Proiectul de Lege cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor*** **Articolul 34.** Dispoziții finale (1)Prezenta lege intră în vigoare la data intrării în vigoare a Tratatului de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană, fără a aduce atingere aplicării convențiilor internaționale la care Republica Moldova este parte. (2)La data intrării în vigoare a prezentei legi, Legea nr. 137/2016 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 293-305, art. 618), cu modificările ulterioare, se abrogă. **Articolul 35.** Dispoziții tranzitorii (1) Guvernul, pînă la intrarea în vigoare a prezentei legi va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege. (2) Cererile privind acordarea compensației financiare,	**Normă UE neaplicabilă**	

	înaintate pînă la intrarea în vigoare a prezentei legi, se examinează și soluționează conform legislației în vigoare la data înaintării cererii.		
Articolul 32 **Destinatarii** Prezenta directivă se adresează statelor membre, în conformitate cu tratatele. Adoptată la Strasbourg, 25 octombrie 2012.		**Normă UE neaplicabilă**	